

NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**ÇOCUK DERGİLERİNİN ÇOCUK EDEBİYATININ TEMEL İLKELERİ
BAĞLAMINDA İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Ayşegül DEMİRDAL

Niğde

Ağustos, 2019

NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**ÇOCUK DERGİLERİNİN ÇOCUK EDEBİYATININ TEMEL İLKELERİ
BAĞLAMINDA İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşegül DEMİRDAL

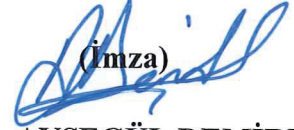
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Yonca KOÇMAR DEMİRCİ

Niğde

Ağustos, 2019

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Çocuk Dergilerinin Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Bağlamında İncelenmesi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.../.../...(Tarih)

(İmza)

AYŞEGÜL DEMİRDAL

ONAY SAYFASI

Dr. Öğr. Üyesi Yonca KOÇMAR DEMİRCİ danışmanlığında Ayşegül DEMİRDAL tarafından hazırlanan “Çocuk Dergilerinin Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Bağlamında İncelenmesi” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

20/08/2019

JÜRİ :

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Yonca KOÇMAR DEMİRCİ

Üye : Doç. Dr. Esra LÜLE MERT

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Suna CANLI

.....

.....

.....

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun Tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Gökhan ÖZDEMİR
Enstitü Müdürü

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÇOCUK DERGİLERİNİN ÇOCUK EDEBİYATININ TEMEL İLKELERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

DEMİRDAL, Ayşegül

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Yonca Koçmar Demirci

Ağustos 2019, 169 sayfa

Çocuk dergileri, çocukların okuma kültürü edinme sürecinde; dergilerin farklı yazınsal türleri bir arada bulundurması, kolay ulaşılabilir olması, etkinliklerle okuma evrenini dergi dışında gerçekleştirme ve diğer becerilere katkıda bulunma ortamı sunması, bunları yaparken çocuklarda süreli yayın takip etme kültürünü geliştirmesi bakımından önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmada Türkiye’de yayımlanan günümüz çocuk dergilerinin, çocuk edebiyatının temel ilkeleri bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır. Çocukların gelişimsel özelliklerine ve gereksinimlerine uygun bir çocuk dergisi oluşturmak, içerisinde birçok değişkeni bir arada bulunduran dikkat ve özen isteyen bir süreçtir. Çalışmada günümüz çocuk dergilerinden 6-14 yaş aralığına yani genel olarak ilkökul ve ortaokul çağındaki çocuklara seslenen dergiler inceleme konusu yapılmıştır. İlgili yaş aralığına seslenen dergiler arasından çocukların ulaşabileceği 8 dergi belirlenerek bu dergilerin 2017-2018 yıllarında yayımlanmış dörder sayıları incelenmiştir. Dergiler, çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken; dış yapı özellikleri (boyut, kâğıt, kapak ve cilt, sayfa düzeni, harfler ve resimler), iç yapı özellikleri (konu, izlek, karakterler, dil ve anlatım, ileti, çevre), eğitsel ilkelere uygunluk ile dergilerin yanında verilen armağanlar bakımından incelenmiştir. Bu araştırmanın sonucunda; incelenen dergilerin özelliklerinin, dergilerin ulaşmak istenilen çocuk gerçekliğiyle ilişkili olarak değiştiği ve dergilerin, çocuk edebiyatı yapıtlarının temel ilkeleri bağlamında gözden geçirilmesinin gerekliliğine ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Çocuk Edebiyatı, Çocuk Dergileri, Okuma Kültürü, Süreli Yayınlar, Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri

ABSTRACT

THE EXAMINATION OF CHILDREN’S MAGAZINES WITHIN THE CONTEXT OF THE BASIC PRINCIPLES OF CHILDREN’S LITERATURE

DEMİRDAL, Ayşegül

Türkish and Social Studies Department of

Thesis Advisor: Assistant Proffesor Yonca Koçmar Demirci

August 2019, 169 pages

Children magazines play an important part for children’s process for establishing a reading culture for they contain different literary versions, are easily accessible and present an environment that could substantiate reading universe outside the magazine with activities and contribute to other skills as well as improving the child’s habit to follow the periodicals. This study aims to analyse the modern-day children magazines published in Turkey in terms of general principles of children's literature. Creation of a children magazine that corresponds to child’s developmental features and needs is a process that consists of many variants and requires large amount of caution and care. This study examines the magazines among children periodicals that address the children within the age of 6 to 14, namely the children in the age of elementary and secondary schools. This examination has been carried out by determining particular 8 magazines among the magazines that appeal to mentioned age gap and by examining four each of them which published in the years of 2017-2018. Each magazine has been examined under the categories of the magazine’s outer structure (size, paper, cover and skin, page format, letters and pictures) and inner structure features (theme, path, characters, language and expression, message, environment) as well as the magazines’ compatibility with the educational principles and the quantity and quality of the gifts presented alongside with the magazine. Finally, this study comes to the conclusion that the features of examined magazines alter with regards to the children reality that they aim to reach and this magazines should be revised in terms of the general principles of children’s literature pieces.

Key words: Children’s Literature, Children Magazines, Reading Culture, Periodicals, General Principles of Children’s Literature

ÖNSÖZ

Çocuklar doğdukları andan itibaren anlama ve anlamlandırma çabası içindedirler. Henüz kavramaya başladıkları bu dünyaya yönelik yoğun bir merak duyar ve tüm deneyimleriyle zihinlerinde bir anlam evreni kurarlar. Çocuk edebiyatı çocukların dünyayı anlamaya, duydukları ve gördüklerini anlamlandırmaya yönelik çabalarının çoğunlukla kurucusu ve destekçisi durumundadır.

Çocukların okuyan, düşünen, eleştiren ve üreten bireyler olma yolunda ilerlerken karşılaştıkları yazınsal ürünlerin çocuk edebiyatı ilkelerine uygun olması önemlidir. Bu çalışmada ele alınan çocuk dergileri genel olarak 1. sınıftan 8. sınıfa kadar okul döneminde olan çocuklara yönelik hazırlanmışlardır. Çocuklar bu dönemlerine kadar yazınsal ürünleri -çevrelerinden dinlerken- bu dönemde etkin birer okuyucu olurlar. Bu nedenle okuma kültürünün kazandırılmasında çok önemli olan bu ürünler çocukların gereksinimlerine uygun hazırlanmalıdır. Onların birer birey olduğu kabul edilerek hazırlanması gereken bu yapıtlar yalnızca bir eğlence ürünü olmanın dışında çok önemli birer gereksinimdir. Bu gereksinime en doğru biçimde hizmet edebilmek için yapılan bu araştırmada çocuk dergileri hazırlanırken dikkat edilmesi gereken noktaların tamamı ele alınmaya ve çocuk dergileri hazırlayıcılarına, ailelere, öğretmenlere ve araştırmacılara yardımcı olabileceği düşünülen bir kaynak oluşturulmaya çalışılmıştır.

Araştırma süresince sonsuz sabrı, anlayışı ve kılavuzluğu için tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Yonca Koçmar Demirci'ye; tanıdığım günden beri her konuda en büyük destekçim, yol arkadaşım, eşim Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Balkan Demirdal'a; yaşamımda yaptığım ve yapacağım her şeyde en büyük motivasyon kaynağım kızım Duru Demirdal'a; çok erken aramızdan ayrılan babam Adnan Özkan'a tüm kalbimle teşekkürlerimi sunarım.

Ayşegül DEMİRDAL

Temmuz, 2018

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	i
ONAY SAYFASI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.2. Problem Durumu	1
1.2. Amaç	2
1.3. Önem	3
1.4. Varsayımlar	3
1.5. Sınırlılıklar	3
2. İLGİLİ ALAN YAZIN	4
2.1. Çocuk Dergiciliği	4
2.2. Türkiye’de Çocuk Dergiciliğinin Gelişimi	8
2.3. Çocuk Edebiyatı Yapıtlarında Bulunması Gereken Özellikler Bakımından Çocuk Dergileri	17
2.4. Çocuk Dergileri ile İlgili Araştırmalar	23
3. YÖNTEM	26
3.1. Araştırma Deseni.....	26
3.2. Çalışma Grubu.....	27
3.3. Verilerin Toplanması.....	29
3.3.1. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi	29
3.3.2. Veri Toplama Süreci.....	29
3.4. Verilerin Çözümlemesi	30
3.5. Araştırmacının Rolü	31
4. BULGULAR VE YORUM	32
4.1. Dergi Hakkında Bilgi	32
4.2. Dergilerin Dış Yapı (Biçimsel) Özellikleri	34

4.2.1. Boyut	34
4.2.2. Kâğıt	34
4.2.3. Kapak ve Cilt.....	35
4.2.4. Sayfa Düzeni.....	54
4.2.5. Harfler.....	56
4.2.6. Resimler.....	62
4.3. Dergilerin İç Yapı (İçerik) Özellikleri	73
4.3.1. Konu	73
4.3.2. İzlek	98
4.3.3. Karakterler	103
4.3.4. Dil ve anlatım	107
4.3.5. İleti.....	122
4.3.6. Çevre.....	125
4.4. Dergilerin Eğitsel İlkelere Uygunluğu	128
4.4.1. Araştırmacı Çocuk Dergisinin Eğitsel İlkelere Uygunluğu.....	128
4.4.2. Bilge Çocuk Dergisinin Eğitsel İlkelere Uygunluğu.....	129
4.4.3. Bilim Çocuk Dergisinin Eğitsel İlkelere Uygunluğu	130
4.4.4. Mınika Go Dergisinin Eğitsel İlkelere Uygunluğu	131
4.4.5. National Geographic Kids Dergisinin Eğitsel İlkelere Uygunluğu	132
4.4.6. Süper Penguen Dergisinin Eğitsel İlkelere Uygunluğu.....	132
4.4.7. TRT Çocuk Dergisinin Eğitsel İlkelere Uygunluğu	133
4.4.8. Uçurtma Çocuk Dergisinin Eğitsel İlkelere Uygunluğu.....	134
4.5. Dergilerin Yanında Verilen Armağanlar	134
4.5.1. Araştırmacı Çocuk Dergisinin Yanında Verilen Armağanlar	135
4.5.2. Bilge Çocuk Dergisinin Yanında Verilen Armağanlar.....	136
4.5.3. Bilim Çocuk Dergisinin Yanında Verilen Armağanlar	136
4.5.4. Mınika Go Dergisinin Yanında Verilen Armağanlar	137
4.5.5. National Geographic Kids Dergisinin Yanında Verilen Armağanlar.....	138
4.5.6. Süper Penguen Dergisinin Yanında Verilen Armağanlar.....	138
4.5.7. TRT Çocuk Dergisinin Yanında Verilen Armağanlar.....	138
4.5.8. Uçurtma Çocuk Dergisinin Yanında Verilen Armağanlar	139
4.6. Dergilerin Genel Değerlendirilmesi	139
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	143

5.1. Sonuç.....	143
5.2. Öneriler.....	147
KAYNAKÇA.....	149
EKLER.....	153
ÖZGEÇMİŞ.....	169

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1: A.Ç. dergilerinin ön kapakları
- Şekil 2: Bilge Ç. dergilerinin ön kapakları
- Şekil 3: Bilim Ç. dergilerinin ön kapakları
- Şekil 4: M.G. dergilerinin ön kapakları
- Şekil 5: N.G.K. dergilerinin ön kapakları
- Şekil 6: S.P. dergilerinin ön kapakları
- Şekil 7: TRTÇ.D'nin ön kapakları
- Şekil 8: U.Ç. dergilerinin ön kapakları
- Şekil 9: A.Ç.1, s.2,3
- Şekil 10: Bilge Ç.3, s.66
- Şekil 11: TRTÇ.D.3, s.30
- Şekil 12: A.Ç.1, s.16,17
- Şekil 13: A.Ç.2, s.3
- Şekil 14: Bilge Ç.1, s.80
- Şekil 15: Bilim Ç.4, s.40
- Şekil 16: S.P.3, s.31
- Şekil 17: TRTÇ.D.4, s.36,37
- Şekil 18: U.Ç.D.1, s.12,15
- Şekil 19: U.Ç.D.3, s.14,15

1. GİRİŞ

1.2. Problem Durumu

Günümüz yazın dünyasında çocuklara seslenen çok sayıda ürün bulunmaktadır. Çocuklara seslenen yazın dünyasının en önemi öğelerinden biri de yaklaşık iki yüz yıldır farklı biçimlerde ve farklı isimlerde yayımlanan çocuklara yönelik süreli yayımlar olmuştur. Bu yayımların içinde çocuk dergileri hiç kuşkusuz önemli bir yer tutmaktadır. Farklı içeriklerle hazırlanan ve farklı yaş gruplarına seslenen çocuk dergileri de çocuk edebiyatı yapıtları arasında yer almaktadır. “Bir yaşından ergenlik dönemine kadar çocukların duygu ve düşünce dünyalarına çizgi; renk ve sözcüklerin anlatım olanaklarıyla seslenen; onlarda duygu ve düşünce bilinçlenmesine katkı sağlayan kitaplar, çocuk edebiyatı yapıtları olarak anılır” (Sever, 2015: 13). Sever’in sözünü ettiği yapıtların arasında başlıcalarının kitaplar ve dergiler olduğu söylenebilir. Sever’in yaptığı “çocuk edebiyatı yapıtı” tanımı aynı şekilde çocuk dergileri için de düşünülmelidir. Sever’e (2015: 10) göre okuma kültürü edinme süreci üç temel basamaktan oluşur; birinci basamakta görsel okur-yazarlık, ikinci basamakta okuma-yazma becerisi edinme, üçüncü basamakta okuma alışkanlığı edinme becerisi bulunmaktadır. Bu bağlamda okul öncesi dönem için görsel ağırlıklı hazırlanacak dergiler ilköğretim süreci başladığında çocuklara özgü nitelikler taşıyan metinlerle yapılandırılarak çocuğun ilgi, istek ve gereksinmelerini desteklemelidir. “İlköğretim sürecinde, çocuğa göre olan değişik biçim ve türlerin özgün örneklerinin, onlarda Türkçe sözcüklerle düşünme ve iletişim kurmanın önemine dayalı bir bilinç ve duyarlılığın geliştirilmesine olanak sağlayacağı bilinmelidir” (Sever, 2013: 21). Okuma-yazma becerisinin edinildiği bu evrede, çocukların gelişim düzeyine uygun yazınsal metinler ve yazarak katılabilecekleri izleği destekleyecek etkinlikler bulunmalıdır.

Çocukların karşılaştığı yazınsal ürünlerin, temel dil becerilerini ve düşünce gücünü geliştirmesi önemlidir. Ancak bu yazınsal ürünler çocukların gelişimini desteklerken onların düş ve düşünce dünyasını örselememeli, onlara yetişkinlerin doğrularını baskı yoluyla aktarmayan nitelikte olmalıdır. Bu durum çocukların; anlama ve anlatma becerisi gelişmiş bireyler olarak toplumda yer almalarının da önünü açmaktadır. “İlköğretim

yıllarından başlayarak yazınsallık değeri olan metinlerle beslenmeyen, duygu, düş ve düşüncelerin sanatlı bir dille anlatıldığını görmeyen, bu yetisi uygulamalar yoluyla işlenmeyen çocuk, doğal olarak bu beceri ve alışkanlığı kazanamamaktadır” (Aslan, 2007a: 17).

Çocuk dergilerinin içerisindeki metinler de tüm yazınsal yapıtlarda olduğu gibi sanatsal değeri olan metinler olmalıdır. Çocuk dergilerinin okuma kültürü edindirme sürecindeki işlevleri de düşünüldüğünde bu dergilerin çocuk edebiyatının temel ilkeleri doğrultusunda hazırlanmasının gerekli olduğu görülmektedir. Ancak çocuk dergilerinin içeriklerinin ve sunum biçimlerinin ne derece çocuk edebiyatı ilkelerine uygun olduğu ve çocuğun gelişimine katkı sağladığı tartışmaya açık bir konudur. Hızlı üretilip hızlı tüketilen ürünler olarak da görülen çocuk dergilerinin bir kısmının, ticari kaygıların ön planda tutularak hazırlandığı görülmektedir. Aslında her yaş grubundaki çocuğun sıklıkla karşılaştığı bu dergiler, çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken özellikleri taşımamaktadır. Bu noktada, çocuk dergilerinin çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygunluğu ve okuma kültürü edinme sürecine katkısının araştırılması önem taşımaktadır. Bu çalışmada dergilerin de bir çocuk edebiyatı yapıtı olduğu göz önünde bulundurularak çocuk dergilerinde bulunması gereken özellikler bağlamında dergilerin incelenmesine odaklanılmıştır.

1.2. Amaç

Bu çalışmanın genel amacı; Türkiye’de yayımlanan 6-14 yaş aralığına seslenen günümüz çocuk dergilerinin çocuk edebiyatının temel ilkeleri bağlamında incelenmesidir. Bu genel amaç kapsamında dergilerin; dış yapı özellikleri (boyut, kâğıt, kapak ve cilt, sayfa düzeni, harfler ve resimler), iç yapı özellikleri (konu, izlek, karakterler, dil ve anlatım, ileti, çevre), eğitsel ilkelere uygunluğu ile yanında verilen armağanların niceliği ve niteliği bakımından incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmayla hem ülkemizde yayımlanan günümüz çocuk dergilerinin çocuk edebiyatının temel ilkeleri bağlamında incelenmesi hem de alanda çalışmak isteyen araştırmacılara, dergi hazırlayıcılarına, ailelere ve öğretmenlere dergi hazırlama ve seçimi konusunda yol gösterici nitelikte olabilecek çocuk dergilerinde bulunması gereken özelliklerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.3. Önem

Çocuğun okuma kültürü edinme sürecinde önemli bir yer tutan çocuk dergileri; gerek tasarım gerek içerik özellikleri bakımından çocukların dil, bilişsel, kişilik ve toplumsal gelişim alanlarıyla etkileşim içindedir. Dergilerdeki yazıların kısa soluklu ve ilgi çekici nitelikte olması; dergi içeriğinde çocuklarda merak uyandıran soruların, bilmecelerin vb. yer alması; dergilerde okurların resimlerine, sorularına ve yanıtlarına yer verilmesi; dergilerin yanında çocuklara yönelik oyunlar, çıkartmalar gibi armağanlar verilmesi vb. öğeler dergilere yazınsal, bilgilendirici ve eğlenceli bir nitelik katmaktadır. Dolayısıyla çocuk dergilerinin çocuk edebiyatının temel ilkeleri bağlamında incelenmesi; çocuk dergilerinde bulunması gereken tasarım ve içerik özelliklerinin yanısıra günümüzdeki çocuk dergilerinin niteliğinin ortaya konulmasına olanak sağlayacaktır. Bu araştırmanın; dergi hazırlayıcılarına dergi hazırlama konusunda, anne-babalara ve öğretmenlere ise dergi seçimi konusunda rehberlik yapacağı düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Bu çalışmada çocuk dergilerinin; dış yapı özellikleri, iç yapı özellikleri, eğitsel ilkelere uygunluk ve yanında verilen armağanlar bakımından çocuk edebiyatının temel ilkeleri bağlamında incelenebileceği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışma;

- 6-14 yaş aralığındaki yani ilköğretim ve ortaokul dönemindeki (1-8. sınıflar) çocuklara yönelik hazırlanan dergilerle,
- Yaygın ağı olan kitapçılarda, marketlerde ya da internette satışı olan dergilerle,
- 2017-2018 yıllarında yaygın hayatında olan dergilerle,

- 2017-2018 yıllarındaki eski sayılarına ulaşılabilen dergilerle,
- Dergilerin çocuk edebiyatının temel ilkeleri doğrultusunda çocuk dergilerinde bulunması gereken özellikler bakımından incelenmesiyle sınırlandırılmıştır.

Bu araştırmada çocuk dergilerini çocuk edebiyatının temel ilkeleri bakımından incelemek amaçlandığından öncelikle Türkiye’de yayımlanan günümüz çocuk dergilerinin tamamı araştırılmıştır. Ancak okul öncesi döneme ait dergilerin çoğu çıkartma ve boyama ağırlıklı olduğundan bu düzeydeki dergiler araştırma kapsamının dışında bırakılmıştır. Araştırmada güncel çocuk dergilerinin incelenmesi amaçlandığından 2017’den önce yayın hayatında olan ama 2017-2018 yıllarında yayımlanmayan dergiler incelemeye alınmamıştır.

2. İLGİLİ ALAN YAZIN

2.1.Çocuk Dergiciliği

Çocuk dergileri, 3-14 yaşlar arasındaki çocuklara yönelik hazırlanmış, yazınsal ve düşünsel nitelikleri olan süreli yayınlardır. Aynı zamanda güncel olayları haber vermesi bakımından çok boyutludur. Çocuk dergileri; “Edebiyatın birçok türünün, habercilik teknolojisinin ve iletişimin göz önünde bulundurulduğu çocuk edebiyatı ürünleridir” (Yalçın ve Aytaş, 2003: 236). TDK güncel sözlüğe göre “süreli” sözcüğü “belirli aralıklarla yapılan, çıkan, mevkut, periyodik” anlamına, “yayın” sözcüğü ise “bastırılıp satışa çıkarılan kitap, gazete vb. neşriyat” anlamına gelmektedir. Bu durumda “süreli yayın” kavramı için “Belirli aralıklarla yapılan, satışa çıkarılan kitap, gazete, dergi vb.” denilebilir. Çocuklara seslenen süreli yayınlar, okullarda uygulanan yıllık planlarla eşgüdümlü olabildiği gibi yalnızca öğretim odaklı, eğlendirici ya da her ikisini birden ele alan nitelikte farklı içeriklerde olabilmektedir. Bunun yanında çocukların yaş gruplarına göre gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak farklı biçimlerde yapılandırılabilirler. Altı yaşında bilişsel, duyuşsal ve devinişsel becerileri okuma yazmaya hazır hâle gelen çocuklar, genelde okula başlamakta ve okuma yazma kazanımını edinmektedir. Çocuklar bu döneme kadar karşılaştığı yazılı metinler için başka birine ihtiyaç duyarken bu dönemle birlikte bir dergiyi tek başına

okuyabilmektedirler. Bu durum çocuklara yönelik süreli yayınların “okul öncesi” ve “okul dönemi” çocuk dergileri olarak en az iki farklı biçimde yapılandırılmalarını gerektirmektedir. Bu süreli yayınlar arasından okul dönemi çocuk dergiciliği, bu çalışmada ele alınmaktadır.

Çocuk edebiyatı Sever’in (2017: 17) geliştirdiği tanıma göre, “erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır”. Bu tanım da göstermektedir ki; çocuk edebiyatı kavramı, bir bebeğin eline ilk aldığı kumaşlardan yapılmış bir kitaptan ergenlik dönemindeki bir çocuğun okuduğu ilk gençlik kitaplarına kadar edebi değer taşıyan tüm yapıtları kapsar.

“Çocuğun her yönüyle sağlıklı yetişmesi için başta aileye, çevreye, sonra da radyo televizyon gibi iletişim araçlarına ve elbette eğitim kurumlarına büyük sorumluluklar düşmektedir” (Aslan, 2006: 192). Bu sorumluluğu paylaşan en önemli unsurlardan biri de çocuk dergileridir. Çocuk dergileri, tüm çocuk edebiyatı ürünleri gibi çok değerlidir ve süreli yayın olmalarından dolayı her yeni sayıda kalitelerini ve çizgilerini korumaları ve gelişime ayak uydurmaları bakımından hazırlık aşamasında çok dikkatli olunmalıdır. Günümüzde çocukların sıklıkla karşılaştıkları bu süreli yayınlar izlekleri doğrultusunda eğlendirirken öğretmek, öğretirken dinlendirmek gücünü barındırabilmelidirler. Bu bakımdan çocuk edebiyatı ürünleri olan çocuk dergileri “sorgulayan, tartışan, bilime, sanata saygı duyan, duygu ve düşünce boyutlarıyla dengeli, okuma kültürü edinmiş duyarlı bireylerin yetiştirilmesi sürecinde etkili birer uyaran olmalıdır” (Sever, 2017: 198).

Okuma kültürü edinmiş bir toplum oluşturmanın yolu, okuma kültürü edinmiş bireyler yetiştirmekten geçer. Çocuk dergileri, süreli yayınlar olmaları sayesinde güncel olaylara rahatlıkla yer verebildiğinden gündemi takip etme isteği duyan, bu sayede içsel olarak sürekli okuma ihtiyacı duyan bireylerin yetiştirilmesinde çok önemli bir yeri vardır. Sever’in (2015: 10) de belirttiği gibi “Çocukluk evresinin ilk yıllarından başlayarak okuma eylemini içselleştirmiş bireylerin yetiştirilmesi, toplumsal yaşamda bu yeteneğin kazanılmasının temel koşulu olarak düşünülmelidir”. Oysa tarihsel süreç içerisinde uzun yıllar boyunca çocuklar hakları ya da ihtiyaçları önemszenmeyen, bir anlamda mülkleri babalarının üzerinde olan “küçülmüş büyükler” olmaktan öteye gidememiştir. Aydınlanma dönemine kadar çocuklar, yetişkinler gibi giydirilmiş,

yetişkinler gibi davranmaya zorlanmış hatta daha da kötüsü yetişkinlerin işlerinde çalıştırılmışlardır (Mason, 1994: 1-49).

İnsanın dünyada yer aldığı uzun bir dönem boyunca bu yaşananlardan sonra aydınlanma ile beraber akıl ve irade sahibi olan insanın ahlaklı davranma sorunu üzerinde durulmaya başlandığı dikkat çekmektedir. Bu dönemde artık yetişkin erkek dışında hak ve gereksinimlerin karşılanması noktasında farklı öznelerin farkındalığı oluşmaya başlamıştır. 18. yüzyılın sonu ile beraber, her ne kadar sanayi devrimi sonucunda madenlerde ve ağır sanayi kollarında hala çalışan çocuk işçiler sorunu bulursa da artık çocukların küçültülmüş büyükler olmadığı, kendi gereksinimleri ve kendi özel ilgi alanları olan akıl sahibi bireyler olduğu anlayışı önem kazanmıştır (Mason, 1994: 49-70). Bu dönemde çocukların bir özne olduğu ortaya konulmuştur. Bunun sonucunda çocuk hakları ile ilgili 19. yüzyılda “çocuklar korunmalı”, 20. yüzyılda ise “çocuk, hakların öznesi olarak korunmalıdır” genel kuralı oluşmuştur (<https://bice.org/en/history-rights-child/>). 20. yüzyılda çocuk haklarının gelişmesine kadar giden bu aşamanın başına dönecek olursak, 18. yüzyılda çocukların bağımsız bir özne olması neticesinde çocuklara uygun kıyafetler ortaya çıkmaya başlamış, çocukların zevklerine uygun oyuncaklar üretilmiş ve hayal güçlerini tatmin edecek ya da geliştirecek, çocukları onların düzeylerinde bilgilendirecek ve en önemlisi çocukları eğlendirecek bir yazın dünyasının oluşmaya başladığı da görülmüştür.

Yukarıda belirtildiği gibi aydınlanma dönemi sonrası çocuğun özne olması ile beraber, dünyada çocuğun istek ve gereksinimleri bakımından bir farkındalık doğmuştur. Nitekim bunun sonucunda İngiltere’de John Newberry tarafından hazırlanan “Lilliputian Magazines” 1751 yılında basılmıştır. Söz konusu çocuk dergisinin içeriğinde bilmece, şakalar, oyunlar ve keyifli hikayeler bulunmakta idi. (Gillespie and Naden, 2001: xv). “Lilliputian Magazines” içerik bakımından çocukların sadece keyif almak için okuyacakları bir yayın olarak dönemin yalnızca öğretim amaçlı hazırlanan diğer çalışmalarından da ayrılmaktadır. Daha sonradan oluşan “çocuk dergileriyle eğlenirken öğrenmek” kavramının temellerinin bu dönemde İngiltere’de bu yayının sayesinde atıldığı görülmektedir.

Bu dönemden sonra tüm dünyada çocuk dergiciliği gittikçe önem kazanan bir eğitim aracı haline gelmiştir. Osmanlı Devleti’nde de Tanzimat’la birlikte basının önemi artmaya başlamış tüm dünyada olduğu gibi farklı meslek gruplarına, kadınlara, çocuklara yönelik yayınlar hazırlanmıştır. Zaman içinde geliştirilmeye çalışılan çocuk dergileri farklı nitelikler ve niceliklerle okura sunulmuştur. Setler halinde hazırlanan ve set halinde

satılan çocuk dergileri olduğu gibi bizim de üzerinde durduğumuz süreli yayın olarak yazın dünyasında yerini alan çocuk dergileri haftalık, on beş günlük, aylık hatta iki ya da üç aylık biçimde basılma aralığı artarak yayımlanmaktadır.

Çocuk dergileri her sayıda farklı konu işleme özgürlükleri, güncel olayları (çocuk dünyasında olabilecek konular) takip etmeleri, içeriklerinde okurlardan gelenlerle ilgili köşelerinin ya da sayfalarının olması, bilimsel gelişmeleri takip edip bunları işleyebilecek güçte olmaları, bir derginin içinde birden fazla edebi türe yer verebilmeleri gibi nitelikleriyle diğer çocuk edebiyatı ürünlerinden ayrılmaktadır. Bu özellikleri hem ilgi görme bakımından güçlerini hem de çocuklara sık ulaşan ürünler olmaları bakımından sorumluluklarını artırmaktadır.

“Çocuklar için yayınlanan gazete ve dergiler, ders kitabı ile güncel olayların ve yeni ortaya çıkmış gerçeklerin arasında var olan kaçınılmaz boşluğu doldurmaya yarar. Yeterli ve dikkatli yayımcıların yönetimi altında hazırlanan, çekici bir biçimde basılan ve uygun bir fiyatla satılan bu gazete ve dergiler, gündelik haberleri ve olayları değerli bir okuma materyali hâline getirilebilirler” (Oğuzkan, 2000: 338).

Çocuk dergilerinde genel olarak bilim, doğa, eğlence, mizah gibi konular ele alınmaktadır. Bunun yanında mevsimin, ayın ve yayımlandığı toplumun kültürel özelliklerine uygun olarak konular şekillenebilmektedir. Örneğin Türkiye’de nisan ayında 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı işlenirken Kanada’daki çocuk dergilerinde ekim ayında Cadılar Bayramı konusu ele alınmaktadır.

Dergilerin içerisinde çeşitli yazınsal türlerde yazılmış metinler bulunmaktadır. Genellikle söyleşi türünde metinler kullanılmakla birlikte dergilerde biyografiler, öyküler, fabllar, şiirler, haber metinleri, röportajlar, karikatürler, bilgilendirici metinler¹ çizgi hikâyeler yer almaktadır. Aynı zamanda büyük çoğunluğunda çocuklar için özel ilgi alanı oluşturmaya yönelik kart biriktirme, maket yapma gibi armağanlar bulunmaktadır. Dergilerin içinde okurlara ait köşeler bulundurularak okurla iletişim halinde kalınmaktadır. Bu sayede okur, dergiyi aidiyet duygusuyla sahiplenmekte ve okurda okumaya devam etme isteği uyandırılmaktadır.

Yukarıdaki hususlar ışığında çocuk dergilerinin çocuklara kazandırdıkları ve etkileri özet olarak şu şekilde sıralanabilir;

¹ İncelenen dergilerde söz konusu bilgilendirici metinlerde herhangi bir metne kaynak verilmediği ve atf yapılmadığı için makale sözcüğü yerine bilgilendirici metin kullanımı yeğlenmiştir.

1. “Çocuk dergi okurken hem hoş vakit geçirir hem de yeni şeyler öğrenir. Aynı zamanda da okuma, düşünme, okuduğunu anlama gibi alışkanlıklar kazanır.
2. Çocuğun yaşamı tanımaya yardımcı olur, onun ruhuna canlılık verir, yaşama sevinci kazandırır. Çocuğun yaşama hazırlanması ve çeşitli bilgilerin kazandırılması konusunda çocuğa rehberlik eder.
3. Türkçeyi en iyi şekilde konuşup yazmayı öğretirken çocuğa anadilini bütün incelikleriyle kullanılma becerisi kazandırır.
4. Yazmaya, çizmeye, yorum yapmaya yardımcı olarak çocuğun yaratıcı, yapıcı etkinliklerle estetik düşüncesini geliştirir.
5. Güncel olayları izleyerek kendisini ilgilendiren gelişmeler hakkında bilgi sahibi olur.
6. Kendi yaş grubunda çocuklarla iletişim içinde olarak onların duygu ve düşüncelerini karşılaştırma imkânı bularak kendisini geliştirir.” (Yalçın ve Aytaş, 2003: 237)

Dergiler birbirleriyle ortak özellikler göstermesine rağmen farklı biçimlerde yapılandırılmışlardır. Bunda izlekleri de etkili olmuştur; ancak bölümlerin yerleştirilmesi biçimsel olarak da farklılıklarının olduğunu göstermektedir.

2.2. Türkiye’de Çocuk Dergiciliğinin Gelişimi

19. yüzyılda Osmanlı Devleti’nde modernleşme çabalarının hızlanmasıyla Türk çocuk gazete ve dergileri yayın hayatına başlamıştır. Başlangıçta dili çok ağırdır ancak zamanla çocukların seviyesine uyum sağlamak adına kendilerini geliştirmişlerdir (Gürel, Temizyürek ve Şahbaz, 2007: 248). Türk çocuk edebiyatının bilinen ilk çocuk dergisi 1869’da yayınlanan Mümeyyiz Dergisi’dir. Tevfik Bey tarafından haftalık olarak çıkarılmış ve 49 sayı yayınlanmıştır (Yalçın ve Aytaş, 2003: 238).

Daha sonraları ise Hazine-i Etfal, 1873-1874 yıllarında yayınlanmıştır. Hazine-i Etfal’in hedef kitlesi hem kadınlar hem çocuklardır. Bu dergi 1875 yılında Selanik’te de yayınlanmıştır (Yalçın ve Aytaş, 2003: 238). Aynı dönemde çıkarılan Sadakat Dergisi ise 1875 yılında Tahsin Bey tarafından çıkarılmış ve altı sayı olarak yayınlanmıştır (Okay, 1999: 216-217). Dili, Mümeyyiz Dergisinden daha sadedir (Yalçın ve Aytaş,

2003: 238), bu bakımdan modern çocuk dergiciliğinde önemli bir adım olarak nitelendirilebilir.

Tahsin Bey tarafından çıkartılan bir diğer dergi de Etfal Dergisidir. Söz konusu dergi 1875 yılında yayın hayatına başlamış, 28x30 cm boyutlarında olarak çıkartılmış olup 13 sayısı bulunmaktadır. Dili ise Sadakat Dergisinden daha ağır olup (Yalçın ve Aytaş, 2003: 238) bu bakımdan dil ve anlatım bakımından çocuk edebiyatı ilkeleriyle örtüşmemektedir. Ayine dergisi de 1875 yılında yayınlanmaya başlamış olup 41 sayı ile dönemine göre uzun soluklu dergilerden biri olarak nitelendirilebilir (Okay, 1999: 216-217).

Arkadaş dergisi, Mehmet Şemsi Bey tarafından 1876'da çıkarılmıştır. Haftalık olarak çıkan dergi 26x37 cm boyutlarında ve 13 sayıdır. Osmanlıca sözcük ve deyimlere de yer vermesine rağmen aynı devirde yayımlanan çocuk dergileri arasında dili en sade olanıdır (Yalçın ve Aytaş, 2003: 238). Aile dergisi ise 1880 yılında Şemsettin Sami tarafından kadınlar ve çocuklar için Tercüman-ı Hakikat'in çocuk eki olarak yayımlanmıştır. Tamamen çocuklar için değil fakat çocuk eğitimine de yer vermektedir bu nedenle önemlidir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 238).

40 sayı olarak çıkarılan (Okay, 1999: 216-217) Bahçe Dergisi 1880 yılında Kemal Efendi tarafından yayımlanmıştır (Yalçın ve Aytaş, 2003: 238). Mecmua-i Nevresdigan, 1881 yılında okullarda okutulan derslerle ilgili bilgi veren okul dergisi görünümündedir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 238). Mecmua-i Nevresdigan 4 sayı olarak yayımlanmıştır. (Okay, 1999: 216-217). Çocuklarla Arkadaş Dergisi, 1882'de Mehmet Şemsi Bey tarafından çıkarılmıştır. 13 sayı olup 5x14 cm boyutlarındadır. Sayfa düzeni, baskısı ve düzenlemesi bakımından dönemin başarılı dergilerinden olan Çocuklarla Arkadaş Dergisi 16 sayfa olarak yayımlanmıştır (Yalçın ve Aytaş, 2003: 238).

Çocuklarla Kıraat dergisi, 1881 yılında yayımlanmaya başlamıştır (Okay, 1999: 216-217). Mehmet Ziya Bey tarafından çocuklara okuma-yazma ve yazım kuralları öğretmeye yönelik hazırlanmış ve 15 günde bir çıkarılmıştır. 20x27 cm boyutlarındadır. Daha fazla sayısı olduğu bilinmekle beraber sadece ilk 18 sayısına ulaşılabilmektedir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 238). Vasıta-yı Terakki Dergisi, Serafin Bey tarafından 1883 yılında çıkarılmıştır. Kapaklarıyla birlikte 6 sayfa olarak çıkan dergi, 15 günde bir çıkarılmayı planlansa da yalnızca 4 sayı çıkarılabilmektedir. Dili diğer dergilere göre ağırdır (Yalçın ve Aytaş, 2003: 238).

Etfal dergisi, 1886 yılında yayımlanmaya başlamıştır ve 23 sayıdır (Okay, 1999: 216-217). Numune-i Terakki dergisi, 1887 yılında yayımlanmaya başlamıştır ve 9 sayı

olarak yayımlanmıştır (Okay, 1999: 216-217). Debistan-ı Hired dergisi, 1887 yılında 1 sayı yayımlanmıştır (Okay, 1999: 216-217). Çocuklarla Talim dergisi, Mehmet Şemsettin Bey tarafından 1887’de çıkarılmıştır. 15x24 cm boyutlarındadır. Bu dergi de Türkçenin öğretimini ve yazım kurallarını öğretmeyi amaçlamıştır; ancak 9 sayı yayımlanabilmiştir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 238).

19. yüzyılın sonunda ise çocuk dergiciliği ve gazeteciliği açısından önemli yazınsal ürünlerden biri de Çocuklara Mahsus Gazete’dir. Hakkı Tahir tarafından 1896 yılında çıkarılan gazete, 24x27,5 cm boyutlarında ve 8 sayfadan oluşmaktadır. Dili biraz ağırdır ancak döneminin en uzun ömürlü çocuk gazetesidir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 239). “Yayınımı on iki yıl aksatmadan sürdüren ve altı yüz yirmi yedi sayıya ulaşan Çocuklara Mahsus Gazete, bu yönüyle ilk dönem çocuk dergilerinden belirgin şekilde ayrılır. Çocuklara Mahsus Gazete, çocuk dergiciliğinde olduğu gibi çocuk edebiyatının gelişmesinde de önemli bir aşamadır” (Yaman, 2004: 254). Çocuklara Rehber isimli dergi ise Tanzimat döneminin önemli yazar ve düşünürlerinden Ahmet Mithat tarafından Selanik’te çıkarılmıştır. Eğitici içeriği ve sade diliyle dikkat çekmekte olan ve 166 sayıya ulaşan dergi (Yalçın ve Aytaş, 2003: 239) dönemin modern dergiciliğini yansıtmaktadır.

Çocuk Bahçesi, Mustafa Necati tarafından 1904 yılında çıkarılmıştır. Çocuklardan çok büyüklere mesajlar veren dergi, resimsiz ve ahlak kurallarının yer aldığı bir dergi olarak anlatılmaktadır. 17x28 cm boyutlarında ve 43 sayıdır. Selanik’te çıkarılmıştır (Yalçın ve Aytaş, 2003: 239). Musavver Küçük Osmanlı, A. Şerif tarafından 1909’da 22x28 cm boyutlarında çıkarılmış (Yalçın ve Aytaş, 2003: 239) olup 3 sayı yayımlanmıştır (Okay, 1999: 216-217). Arkadaş Dergisi, Mehmet Faik tarafından 1909 yılında çıkarılmıştır. Dönemin baskı tekniklerini en ileri düzeyde kullanarak özenle basılmıştır. 32 sayfalık bir dergidir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 239).

Çocuk Dünyası dergisi, Ahmet Halit tarafından 1913 yılında haftalık olarak çıkarılmaya başlanmıştır. 8 sayfalık dergi 22x27 cm boyutlarındadır (Yalçın ve Aytaş, 2003: 239) ve 94 sayı yayımlanmıştır (Okay, 1999: 216-217). Çocuk Yurdu dergisi ise Giritli Rahmi Bey tarafından 1913 yılında yayımlanmıştır. 25x28 cm boyutlarındadır (Yalçın ve Aytaş, 2003: 239). Çocuk Yurdu dergisi 7 sayıdır (Okay, 1999: 216-217).

Mektepli dergisi, Mağmumi imzasını kullanan bir kişi tarafından 1913 yılında çıkarılmıştır. Mektepli dergisi, 19 sayıdır (Okay, 1999: 216-217). Bu dergi içeriğinde öğrenci yazılarına da yer vermesi bakımından diğer dergilerden farklı bir nitelik gösterir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 239). Bu bakımdan okurların paylaşımlarına yer veren bu dergi günümüz çocuk dergiciliğine bu husus bakımından benzerlik göstermektedir.

Talebe Defteri, 1913 yılında yayımlanmaya başlamıştır. 68 sayıdır (Okay, 1999: 216-217). Çocuk Duygusu dergisi, Leon Lütüfi tarafından 1913 yılında haftalık olarak yayımlanmıştır. Yabancı dergi özelliği taşır. 20x28 cm boyutlarında basılmıştır (Yalçın ve Aytas, 2003: 240). Çocuk Duygusu dergisi 61 sayıdır (Okay, 1999: 216-217). Türk Yavrusu dergisi, Gündüz Alp imzasını kullanan bir kişi tarafından 1913 yılında yayımlanmıştır. 20x28 cm boyutlarında kapak dahil 4 sayfadan oluşmaktadır (Yalçın ve Aytas, 2003: 240). Türk Yavrusu 2 sayıdır (Okay, 1999: 216-217). Çocuk Bahçesi dergisi, Türk Yurdu Kütüphanesi tarafından haftalık olarak 1913 yılında çıkarılmıştır. 20x23 cm boyutlarındadır. Başarılı olarak görülmektedir (Yalçın ve Aytas, 2003: 240). Çocuk Bahçesi dergisi 21 sayıdır (Okay, 1999: 216-217). Çocuk Dostu dergisi, 1914 yılında haftalık olarak çıkarılmıştır. Okul öncesi çocuklara yönelik dili sade ve bol resimli bir dergidir (Yalçın ve Aytas, 2003: 240). “Hikâyeleri, yazı karakterlerinin puntoları, kullanılan resimleriyle çocuk dergileri içinde en küçük yaş seviyesine hitap edecek niteliktedir. Derginin 13 sayısı mevcuttur. Ancak kütüphanelerde 11 sayısını bulmak mümkündür” (Över, 2013: iv).

Hür Çocuk dergisi, Mehmet Asaf tarafından 1918 yılında 8 sayfalık (16 sayfalık ilavesi vardı.) bir dergi olarak çıkarılmıştır. Çocuk dergisinden ziyade sağlık dergisini andırmaktadır (Yalçın ve Aytas, 2003: 240). Hür Çocuk, 3 sayıdır (Okay, 1999: 216-217). Haftalık Çocuk Gazetesi, 1919 yılında yayımlanmaya başlanmıştır. 8 sayıdır (Okay, 1999: 216-217). Lane Dergisi, 1919 yılında yayımlanmıştır. 3 sayıdır (Okay, 1999: 216-217). Hacıyatmaz dergisi, 1920 yılında tek sayı yayımlanmıştır (Okay, 1999: 216-217).

1922 yılından itibaren basılan dergiler “Cumhuriyet” konusunu ele almaya başlamışlardır ancak 1 Kasım 1928’de Yeni Türk Alfabesinin kabulüne kadar Arap Alfabesi ile yayımlanmaya devam etmişlerdir. Bizim Mecmua dergisi, Hulisi tarafından 1922 yılında haftalık olarak çıkarılmıştır. 16x23 cm boyutlarında renkli kapaklı ve 8 sayfalıktır. Yayın hayatına bir müddet ara verdikten sonra 1925 yılında yeniden çıkarılmıştır. 1925 yılında çıkarılan dergiler 26x41 cm boyutlarında daha hafif konularla daha çok resme ağırlık verilerek çıkarılmıştır (Yalçın ve Aytas, 2003: 240). Bizim Mecmua 74 sayıdır (Okay, 1999: 217). Çocuk Postası dergisi, Süleyman Tefrik’in sorumlu olduğu iki sayısı bulunabilmiştir. 1923 yılında çıkarılan dergi resim ve karikatürde başarılı bulunmuştur (Yalçın ve Aytas, 2003: 240).

Yeni Yol dergisi, Muallim Nedim Tuğrul tarafından Manisa Akhisar’da 1923 yılında çıkarılmıştır. 40 sayfalık ve haftalık olarak çıkarılan dergi, 20x27 cm

boyutlarında ve dili ağırdır. 17. sayısında dergiyi Tahsin Demiray çıkarmaya başlamıştır ve dili hafifletilmiştir. 41. sayıda kapak renkli hale getirilmiş, 65. sayıda kapatılmıştır (Yalçın ve Aytaş, 2003: 240). Çıtı Pıtı dergisi, 1923 yılında yayımlanmış olup 4 sayıdır (Okay, 1999: 217).

Haftalık Resimli Gazetemiz, Tahsin Demiray tarafından 1924 yılında çıkarılmıştır. 28x42 cm boyutlarında haftalık olarak yayımlanmıştır. 7 sayısı bulunabilen dergi, noktalama bakımından başarısız bulunmuştur (Yalçın ve Aytaş, 2003: 240). Resimli Dünya dergisi ise 1924 yılında yayımlanmaya başlanmıştır. 21 sayıdır (Okay, 1999: 217). Sevimli Mecmua, Sabiha Zekeriya ile Zekeriya (Sertel) tarafından 1925 yılında 15 günde bir yayımlanmak üzere çıkarılmıştır. Ulusal bayramları konu etmemesi dikkat çekmiştir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 241).

Bu dönemde çıkarılan dergilerden Mektebliler Alemi, 1925 yılında yayımlanmaya başlanmış olup 6 sayı, Türk Çocuğu dergisi ise 1926 yılında yayımlanmaya başlanmış olup 30 sayıdır (Okay, 1999: 217). Çocuk Dünyası dergisi, Muallim Ahmet Halid (Yaşaroğlu) tarafından 1926 yılında çıkarılmıştır. 22x30 cm boyutlarında yeniden çıkarılan ve 30 sayısı bulunan dergi sürekli yazılara ağırlık vermiştir. Çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmayı hedeflemiş bir dergi olarak dikkat çekmektedir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 241). Çocuk Yıldızı dergisi ise Hocoğlu Salim tarafından 1927'de İzmir'de haftalık olarak çıkarılmıştır. 15x23 cm boyutlarında 30 sayfa resimli bir dergidir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 241). Çocuk Yıldızı dergisinin 10 sayısı bulunmaktadır (Okay, 1999: 217).

Yukarıda ele alınan dergiler Türkiye'de çocuk dergiciliğinin öncülleri olmakla beraber sonrasında ortaya çıkacak dergiler için de rehber rolü görmüşlerdir. Bu dergilerden sonra da çocuk dergiciliği hem bağımsız yayıncılar hem de bazen resmi kurumların hazırladıkları dergiler ile yoluna devam etmiştir. Cumhuriyet'ten günümüze kadar bazı önemli dergiler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

Şübban 1923, Talebe Mecmuası 1923, Genç Mektepliler 1924, Resimli Eytam Mecmuası 1925, Gürbüz Türk Çocuğu 1926, Annelere ve Çocuklara 1927, Gençlik 1928, Altın Kalem, Çocuk Sesi 1932-1937, Şen Çocuk 1932-1933, Mektepli 1932-1935, Afacan Arkadaş 1934-1939, Çalışkan Çocuk 1934-1935, Olgun Çocuk 1935, Küçük Adam 1935, Oklahoma 1935, Çocuk Tiyatrosu 1935, Öğretmen İleri 1936, Yeni Kültür 1936, Ateş 1936-1938, Yavrutürk 1936-1942, Gelincik 1936, Çocuk 1936-1948, Asrın Çocuğu 1939-1940 (İnan, 2012: 18) yıllarında yayımlanmışlardır.

“Tanzimat Fermanı’nın ilanından Cumhuriyete kadar geçen 84 yıllık süre içerisinde toplam 38 tane çocuk dergi ve gazetesinin çıkarıldığı Cüneyd Okay’ın ‘Eski Harfli Çocuk Dergileri’ adlı eserinde ifade edilmektedir. 1923’ten 1940’a kadar geçen sürede (17 yıl) ise toplam 34 çocuk dergi ya da gazetesinin yayımlandığı Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi’nde Meral Alpay’ın “Türk Çocuk Edebiyatı” çalışmasında geçmektedir. Bunların yanı sıra 1923’ten 1980’e kadar geçen (57 yıl) sürede ise toplam 259 çocuk dergi ve gazetesinin yayımlandığını yine Alpay’dan öğreniyoruz. Bu karşılaştırmalar, Türk çocuk edebiyatının özellikle de çocuk dergi ve gazeteciliğinin Cumhuriyet’le birlikte kısa sürede hızlı bir yol aldığına göstergesi olarak kabul edilebilir” (İnan, 2012: 22).

Elma Şekeri dergisi, T.C. Kültür Bakanlığı tarafından 1992 yılının Ağustos ayından çıkarılmaya başlanmış aylık bir dergidir. Türk Tarih Kurumu Basım Evi tarafından 19,5x27 cm boyutlarında basılmıştır. Birçok yazınsal türü içeriğinde barındıran dergide çizgi romanlar, okur paylaşımları, çocuk yazarların yarışmalarda derece almış eserler de yer almaktadır. Dil düzeyi ilköğrencilerinin orta ve üst sınıflarına uygun biçimdedir. Diğer dergilerden farklı olarak Elma Şekeri dergisi yabancı yazar ve çizerlere de yer vererek evrenselliği yakalamaya çalışmıştır. Bunun yanında hazırlayıcıları dergide notalı ve sözlü müzik sayfalarına yer vererek dönemdeki dergilerden farklı bir içerik eklemiştir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 246,247).

Doğan Kardeş dergisi, 23 Nisan 1945’te Kâzım Taşkent tarafından hayatını kaybeden oğlu Doğan Taşkent anısına hayata geçirilmiştir. Doğan Kardeş, Yapı ve Kredi Bankası tarafından önce aylık, sonra haftalık, daha sonra gene aylık olarak çıkarılmıştır. 1970’li yıllarda yayın hayatına ara veren dergi, 1 Ekim 1988’de yeniden çıkarılmaya başlanmıştır. 1988’ten itibaren ilköğrencilerine seslenecek biçimde hazırlanan Doğan Kardeş dergisi, 28x21 cm boyutlarında, tamamı kuşe kağıda basılmıştır. 64 sayfadan oluşan dergide metinler üçer sütun ve metinlerdeki boşluklar gözü yormayacak biçimde hazırlanmıştır. İçeriğinde farklı yazınsal türleri barındırması, etkinlik, oyun ve okur paylaşımı sayfalarının olması bakımından günümüz çocuk dergiciliğine örnek olabilecek nitelikte dergilerden biridir. (Yalçın ve Aytaş, 2003: 242-245).

Yavrutürk dergisi 1961 yılında üçüncü hamur kâğıda, orta boyda 16 sayfa olarak basılmıştır. Harflerin boyutlarının küçük, satır aralıklarının dar olduğu dergide dünya masalları çeviri olarak yayımlanmış ilköğrencilerine seslenilmiştir. Ansiklopedik bilgilerin, çizgi romanların da bulunduğu dergide okur paylaşımlarına yer verilmemiştir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 266,267).

Milliyet Çocuk Dergisi, 7 Ekim 1972 yılından itibaren Milliyet Yayınları tarafından haftalık olarak çıkarılmıştır. Karton kapak ve son üç yılına kadar iç sayfalarda 3.hamur kâğıt kullanılarak basılmıştır. Son üç yılında dış kapağı ofset baskıdır. 1975'te 28, 1980'de 34, 1982'de 46, 1983'ten sonra 44, 1989'da müzik sayfaları ile birlikte 36 sayfadır. Dergide çocukların pedagojik düzeylerine dikkat edilmiştir. Dergide çeşitli yazınsal türler, okur paylaşımları, yarışmalar vb. içerik bulunmaktadır. Haziran- Eylül ayları arasında tatil dergisine dönüşmekte olan derginin 1990 yılında yayın hayatı sona ermiş, daha sonra Miço adıyla yeniden yayın hayatına dönmüştür. Dili, akıcı ve sadedir. Dergi çeşitli ansiklopediler olmak üzere birçok ek vermiştir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 251,252).

Başaralım dergisi, 1975 yılından itibaren Akbank tarafından Başarı adıyla orta boyda, kapağı birinci hamur, iç sayfaları üçüncü hamur kâğıda hazırlanmış iki ayda bir yayımlanmıştır. 1980'lerin sonunda Başaralım adıyla 18,5x26,5 cm boyutlarında çıkarılırken 1991'de kapak ofset, iç sayfalar birinci hamur kâğıda 19,5x27,5 cm boyutlarında basılmıştır. İlkokul çocuklarına seslenen dergi, çocukların okul derslerinin ve genel kültürlerinin gelişmesini hedeflemiştir. Dergi 2 ve 3. sınıflar için ayrı, 4 ve 5. sınıflar için ayrı çıkarılmaktadır. 4 ve 5. sınıflar için çıkarılan Başaralım dergisinin yazı boyutları daha küçük satır aralıkları daha dardır (Yalçın ve Aytaş, 2003: 264-266).

Tercüman Çocuk dergisi, 23 Nisan 1977'de Tercüman Gazetesi tarafından yarım gazete boyunda çıkarılmaya başlanmıştır. 23. sayıda boyutu küçültülmüş ancak dergi 52 sayfaya çıkarılmıştır. Harflerin boyutları küçük, satır aralıkları dardır. Karton kapak, iç sayfalarda 3. hamur kâğıt kullanılmıştır. Dergide genellikle coğrafi konular, bilimle ilgili konular, biyografiler, oyunlar, bilmece, spor, doğa konulu öyküler, televizyon haberleri, okur paylaşımları yer almaktadır. Tercüman Gazetesi'nin kapatılmasıyla derginin yayın hayatına da son verilmiştir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 258,259).

Kumbara dergisi, 1978 yılının Ekim ayında Türkiye İş Bankası tarafından çıkarılmıştır. 19,5x27,5 cm boyutlarında, 32 sayfa olan dergi ilk zamanlar aylık, sonra iki aylık, daha sonra ise yaz tatilleri hariç aylık olarak yayımlanmıştır. Kapak ve iç sayfalar 3. hamur kâğıttan yapıldığından görseller ilgi çekiciliğini kaybetmiştir. Harfler küçük, satır aralıkları dar bırakılmıştır. 1983'ten itibaren ilgi çekici resimler yer almaktadır. Genellikle çizgi romandan oluşan dergi, ilkökul öğrencilerine seslenmektedir. Ansiklopedik bilgiler, okur paylaşımları, öyküler, deneyerek öğrenme sayfaları, spor, doğa, önemli günler gibi konuların işlendiği sayfaları da mevcuttur. Dilsel düzeyi çocuklara uygun görünmektedir. (Yalçın ve Aytaş, 2003: 261-263).

Diyanet Çocuk Dergisi, 1979'dan itibaren Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından üç ayda bir çıkarılmaya başlanmış ancak 5. sayıdan itibaren iki ayda bir daha sonra aylık olarak yayımlanmıştır. Aylık olarak yayımlanan dergi 19,5x27,5 cm boyutlarındadır. İlkokul öğrencilerine seslenen dinsel ve ahlâkî bilgiler vermektedir. Dergi 1.hamur 90 g (kapak) ve 75 g (iç sayfalar) kâğıda basılmaktadır. İçeriğinde yazı, şiir, boyama sayfaları, çizgi roman, okur paylaşımları bölümleri bulunmaktadır (Yalçın ve Aytaş, 2003: 245,246).

Can Kardeş dergisi, 1980 yılının Ekim ayından itibaren ilk üç sayısı aylık, sonra 15 günlük, 27 Nisan 1981 tarihli dokuzuncu sayısından itibaren haftalık olarak yayın hayatına başlamıştır. 32 sayfadan oluşan dergi, 1982 yılına kadar kapak ve iç sayfalar üçüncü hamur kâğıda, daha sonra kapak, karton kapağa basılmıştır. Yazı boyutu küçük satır aralıkları dardır. İlkokul ve ortaokul öğrencilerine seslenen dergi Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından 14 Ocak 1985 tarih ve 2180 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan yazı ile okullara tavsiye edilmiştir. Buna rağmen 19 Ağustos 1985 tarihli 34. sayıda "Zaferler Geçidi" bölümünde 19 Mayıs'tan ve 30 Ağustos Zafer Bayramından da hiç bahsedilmemiştir. 1990 yılının mayıs ayında 18,5x27 cm boyutlarında aylık bir dergi olarak 36 sayfa olarak "Yeni Can Kardeş" adında basıma devam etmiştir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 257,258).

Türkiye Çocuk dergisi, 15 Kasım 1981'de Türkiye Gazetesi tarafından 18,5x27 cm boyutlarında, kapağı kuşe ve iç sayfaları 1.hamur mat kâğıda basılmış 52 sayfadan oluşmaktadır. Başlarda on beş günlük daha sonra haftalık olarak çıkarılmıştır. Zaman içerisinde kendini geliştirmeye devam eden derginin yazı büyüklüğü, satır aralıkları seslenen kitle olan ilkokul öğrencilerine uygundur. İçeriğinde dinsel öyküler ve nasihatler, örgü el işi gibi içeriklere sahip "Küçük Hanımlar Köşesi", ansiklopedik bilgiler, fıkralar, sağlık bölümleri, spor köşeleri, okur paylaşımları bölümleri bulunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığının 7.12.1990 tarih ve 6037 sayılı kararı ile bütün okullara tavsiye edilmiştir. Görsel olarak çizgilerin ve boyaların kaymasına sebep olan baskı tekniği nedeniyle estetik açıdan yeterli olmadığı düşünülmektedir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 255,256).

Milliyet Kardeş dergisi, 1982 yılından itibaren Milliyet yayınları tarafından karton kapak ve içerikte 1.hamur kâğıda basılı olarak çıkarılmıştır. Dergi 36 sayfadan oluşmaktadır. Dergi ilkokul öğrencilerine seslenmektedir; ancak okuma kültürü kazanmış ortaokul öğrencilerinin de ilgisini çekebilmektedir. Bu durum ortaokul öğrencilerinin derginin çeşitli dallarda açtığı yarışmalarda "23 Nisan 1993/9. Büyük

Yarışma Onur Kitabı'nda aldıkları ödüllere göre düzenlenmiştir. Dergide satır aralıkları, yazı büyüklükleri ve sütun kullanımı çocuklara göre düzenlenmiştir. 1985 yılında derginin 24 sayfası çizgi romanlardan oluşmaktadır. 1988 yılında derginin baskı kalitesi artırılarak dergi 52 sayfaya, son yıllarında ise 64+4 sayfaya çıkarılmıştır. İçeriğinde güncel olaylar, çeşitli yazınsal türler, oyunlar, okur paylaşımları, yarışma ilanları, ağırlıklı olarak çizgi romanlar bulunmaktadır (Yalçın ve Aytaş, 2003: 249,250).

Şeker Çocuk dergisi, 1983 yılının mart ayında Şekerbank tarafından aylık olarak yayımlanmaya başlamıştır. 19x27 cm boyutlarında 32+4 sayfa, kapakta parlak ve kaliteli, iç sayfalarda 1.hamur kâğıda basılmaktadır. Derginin çeşitli dönemlerinde çizgi roman, şair ve yazar tanıtımları, kitap tanıtımı, fotoğraflar, okur paylaşımları ve dini içerik bulunmaktadır. 35. sayıdan itibaren iki aylık olarak yayımlanmıştır. Yazı büyüklüğü ve satır aralığı Doğan Kardeş gibi dergilere nazaran küçüktür ancak okur ile iletişim kurabildiği düşünülmektedir. Derginin geneline bakıldığında doğa ve çevre konularına ağırlık verildiği görülmektedir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 247,248).

Başak Çocuk dergisi, 1983 yılında T.C. Ziraat Bankası tarafından yayımlanmaya başlanmıştır. 21x59,5 cm boyutlarında, 32 sayfadan oluşan dergi aylık olarak çıkarılmaktadır. İlköğretim öğrencilerine seslenen dergi; şiir, fıkra, bilmece, öykü, çizgi roman vb. farklı yazınsal türleri, okur paylaşımlarını ilgi çekici biçimde ve kalitede düzenlemiştir. Birinci hamura kaliteli baskı teknikleri kullanılarak hazırlanmaktadır. Dili sade olan dergi ek olarak "Başak Çocuk Alfabetik Ansiklopedisi" vermektedir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 263,264).

Çocuğa Selâm dergisi, 1985 yılının mayıs ayında aylık olarak önce 32+4 sonra 52 sayfa halinde yayımlanmıştır. Dördüncü sayıdan itibaren Selâm adında devam etmiştir. İlkokulun üst sınıf öğrencileri ve ortaokul öğrencilerine seslenen derginin resimleri siyah beyazdır. İlk sayılarında 7 sayfanın romana ayrıldığı dergideki öykü, sohbet, nasihat konularının tamamı dinsel konular içermektedir. 1989 yılında yayın hayatına son vermiştir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 260,261).

Kandil Çocuk dergisi, 1986 yılında Kandil yayınları tarafından yayımlanmaya başlayan aylık bir dergidir. 24+4 sayfa olan dergi, 1986'nın Kasım ayında 32+4 sayfaya çıkarılmıştır. Resimler siyah beyazdır. İlkokul öğrencilerine seslenen dergi 1993'te kitapçı ve bayilerde bulunamamış yalnızca abonelerine dağıtılmıştır. İçeriğinde genellikle dinî öykü ve öğütler bulunan dergi ek olarak fasiküller halinde "Osmanlı Tarihi Ansiklopedisi" vermiştir. (Yalçın ve Aytaş, 2003: 260).

Bando, 1988 yılının haziran ayında Gelişim Yayınları tarafından basılmıştır. Doğan Kardeş ve Milliyet Kardeş dergileriyle benzerlik göstermektedir (Yalçın ve Aytaş, 2003: 241).

Vakıf Çocuk dergisi, 1989 yılının Nisan ayında Türkiye Vakıflar Bankası tarafından çıkarılmıştır. 36 sayfadan oluşan dergi iki ayda bir yayımlanmaktadır. İlkokul öğrencilerine seslenen dergi, ücretsiz dağıtılmaktadır. Kapağı renkli kuşe, iç sayfaları 3. hamur kâğıda basılmaktadır. 1990 yılının Ekim ayından itibaren tüm sayfaları birinci hamura basılmıştır. Yazı boyutları küçük ve satır aralıkları dar olan derginin sayfaları genelde üç sütun olarak hazırlanmıştır. Dili sadedir, okur paylaşımları bölümleri vardır; ancak yayın hayatı kısa sürmüştür (Yalçın ve Aytaş, 2003: 253,254).

1990 yılından sonra yayımlanan çocuk dergileri, biçim ve içerik olarak günümüz dergileriyle benzerlik göstermektedir. Bu nedenle bu yıllardan sonra yayımlanan dergilerle ilgili ayrıntılı bilgi verme yoluna gidilmemiştir.

Türk yazın dünyasında çocuk dergilerinin bir haftalık, on beş günlük, bir aylık, iki aylık hatta 3 aylık aralıklarla yayımlanan türleri görülmüştür. Bugün ülkemizde yayımlanmakta olan çocuk dergileri ana tema olarak bilim, doğa, eğlence gibi konuları ele almaktadır. Aylık yayımlanan dergiler, yayımlandıkları ayın mevsimine ve kültürüne uygun olarak konular işlemektedirler. Örneğin eylül ayında okulların açılması, haziran ayında tatil, nisan ayında 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı gibi konular görülmektedir.

2.3. Çocuk Edebiyatı Yapıtlarında Bulunması Gereken Özellikler Bakımından Çocuk Dergileri

Çocuk edebiyatı yapıtlarının temel önceliği; çocukların ilgi, istek ve gereksinimleri ile çocukların gelişim özelliklerine uygun içerik ve tasarımda olmalarıdır. Çocuğa uygun olmak demek “çocukça anlayıştan uzak bir yaklaşımla, çocuğun kültür gelişimine, düş gücünün gelişmesine ve okuma alışkanlığı kazanmasına katkı sağlamak” demektir (Sever, 2003: 17). Tarih boyunca çocuk kitabı hazırladığını düşünen birçok yazar, çocuğa uygun olmak yerine çocuksu yapıtlar ortaya koymuşlardır. Ancak çocuksu yapıt, çocuğu geliştirmeyip aksine köreltmektedir. Çocuğa görelilik ilkesine uygun olarak hazırlanan yapıtlar ise çocuğun gelişim alanlarına katkı sağlayabilir. “Çocuklar

tarafından anlaşılabilmek için onların anlamlandırabileceği, okurken ya da dinlerken üzerinde düşünebileceği, ayrıntıya boğmak yerine çocukların doldurabileceği boşlukların bırakıldığı bir anlatımın seçilmesi çocuğa görelilik açısından yerinde olacaktır” (Bulut, 2018: 16).

Sever (2015: 121,122) “Kapak, çocuğun kitaba yönelmesini sağlayan ilk uyarandır. Kapağın tasarım özellikleri, kapak resminin görsel etkisi çocuğun kitabı izleme-okuma isteğini artırır. Kitabın uzun süre dağılmadan kullanılabilmesi de ciltlemeye gösterilen özenin niteliğine bağlı...” olduğundan söz eder. Dergiler için de benzer bir yaklaşımın gerekliliğinden söz edilebilir. Çocuk edebiyatı ürünlerinin süreli yayınları olan çocuk dergilerinin kapaklarının her bir derginin kendine özgü bir kapak tasarımı olması ve bu çerçeveyi derginin bütün sayılarında kullanması, çocuğun dergiyi rafta gördüğü anda tanımasına olanak tanır. Ancak tabii ki dergilerin her sayıda değişen içeriğine uygun olarak kapak görselinin güncellenmesi ve içeriğe ilişkin ipucu sunması beklenir. Kapak görseli değişse de tasarımda kullanılacak boyut, biçim, renk vb. özellikler derginin her sayısında benzer nitelikler taşırsa çocuk takip ettiği dergiyi tanıyabilir. Görselin tasarımla birlikte yakalayacağı uyum ise çocuğun rafta gördüğü dergiyi merak etmesini ve okuma isteğini artırmasını sağlayabilir. Dergiler, kitaplardan farklı olarak hızlı okunup tüketilen ama bir yandan da uzun süre çocukla birlikte kalan, içindeki bazı sayfalarına yazı yazılıp resim çizilen, hatta bazı sayfaları kesilip koparılan vb. özelliklere sahiptir. Bundan dolayı dergilerin cildinin kolay dağılmayacak nitelikte ve kaliteli olması önemlidir. Çocukların dergiyi defalarca çevireceği, etkinlikleri yapabilmek için üzerinde kalem kullanacağı da göz önünde bulundurularak ciltlemeye özen gösterilmelidir. Dergilerin boyutları çocuk, dergiyi eline aldığı anda rahatça okuyabilmesine uygun olmasının yanısıra çocuğun dergiyi tanıyabilmesi için derginin boyutlarının derginin her sayısında aynı olması önemlidir.

Derginin iç sayfalarında kullanılan kâğıt ışığı yansıtılmamalı, yazılar ve görseller arka sayfadan görülmeyecek kadar kalın olmalıdır. Derginin iç sayfalarında yazılar ve görseller yerleştirilirken birbirlerinin görülmelerini etkilemeyecek biçimde olmalı, satır aralıkları hedef kitleye göre planlanmalıdır (Yalçın ve Aytaş, 2003: 235). Çocuk dergileri, içeriğinde bulunan etkinlikler sebebiyle üzerinde kalem kullanılan, boyama yapılan sayfalar içermektedir. Üzerinde kolayca kalem ya da boya kullanılacak bunların izini arka sayfaya geçirmeyecek nitelikte bir kâğıt kullanılmalıdır. Kalem ya da boyanın izinin bir sonraki sayfaya geçmesi, bir sonraki sayfada karşılaşılabilecek görsel, metin ya da etkinliğin anlaşılmasını zorlaştırabilir, içeriğin gücünü zayıflatabilir.

Yazıların başlıklarında ve içeriklerinde kullanılan harflerin boyutu hedef kitleye uygun, harflerin biçimi ve renkleri ilgi çekecek biçimde ve olabildiğince konuyla uyumlu hazırlanmalıdır. “Öğrencilerin dikkatini çekmek için bazı kelime ya da cümleler yazı boyutu değiştirilerek, renklendirilerek, kalın yazılarak, italik yazılarak ve kutu içine alınarak vurgulanabilir. Bunlar da yazının görsel estetiğine katkı sağlayan unsurlardır” (Yazar, 2003’ten akt. Kaya, 2015: 38). Bu durum estetik zevki artırmanın yanında okuduğunu anlamayı da kolaylaştırır.

“Dil ve çizgi ustalarının birlikte ortaya çıkardığı bir sanat yapıtı olma özelliği gösteren çocuk edebiyatı yapıtları, çocukların sanat eğitiminin ilk basamağını oluşturur ve estetik zevk geliştirmelerine öncülük eder. Bu yolla çocukları örselemeden, zorlamadan duygularına seslenerek kendilerine ve dünyaya ilişkin farkındalık ve duyarlık geliştirmeleri sağlanabilecektir” (Bulut, 2018: 17)

Dergilerde kullanılan görseller konuyla uyumlu, anlatımı destekler nitelikte, renkler belirgin, kaynağı belirtilerek verilmelidir. Görseller çocukların görsel algısını geliştirecek, estetik bir zevk oluşturmalıdır. “Resimler, asıl anlatılmak istenenle, konunun özüyle ilişkilidir. Kimi zaman anlaşılması zor ifadeleri basitleştirme gücüne sahiptir. İnsanın belleğindeki kavramın ete kemiğe bürünmüş biçimidir. Soyut kavramların somutlaştığı, düşüncenin renk ve çizgiyle anlam kazandığı doğal bir uyumdur” (Şahin, 2014: 1311). Dergilere gerekirse konunun anlaşılmasına destek olabilecek tablo ve grafikler eklenebilir.

Çocuklara yönelik hazırlanan dergilerde, çocuklar için büyük önem taşıyan duyarlık eğitimi çok yönlü bir biçimde vermek mümkündür. Aslan’ın (2013: 29) yaptığı tanıma göre “duyarlık”; “kendi yaşamı, kendi dünyası dışında olup bitenlerle ilgilenme; bunları umursama, sezip değerlendirebilme ve bu dış uyaranlara karşı bilinçli/uyanık olma, tepkide bulunma; olanlardan, insanların yaşadıkları olay ve duygulardan etkilenme ve olanları görmezden/bilmezden/anlamazdan gelmeme; başkalarının duyum ve duygularını kendilerini onların yerine koyma yoluyla anlama, duyumsama hatta yaşama yeteneği”dir. Günümüzde teknolojiyle gereğinden fazla iç içe olma sorunu, çocukların gelişimi için tehdit unsuru durumuna gelmiştir. Tüm dikkatlerini ellerinde bulunan telefonlara yönlendirdikleri için çevrelerini gözlemleme, gördüklerine yönelik tepkiler geliştirme, hissettikleri duygularla başedebilme, toplumsal adaleti içselleştirme, empati yeteneklerini güçlendirme gibi yetileri kazanmaları günümüzde eskiye göre çok daha büyük önem taşımaktadır. Bu bakımdan bu konuda çocuklara duyarlık kazandırma çocuk

edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken özelliklerin en önemlilerinden biri haline gelmiştir. Aslan'ın (2013) da dediği gibi duyarlık kısaca, yaşama yeteneğidir. Yaşama yeteneğini daha iyi öğrenebilmeleri bakımından çocuk edebiyatı yapıtlarının, hatta duyarlığı bir yapıtta farklı konularla ele alabilme şansları olduğu için çocuk dergilerinin sorumlulukları çok büyüktür.

Konuların gerçek yaşamla uyumlu olması gerektiği düşünülse de günümüzde çocukların dünyasına hızla giren fantastik kurgulardan da yararlanılabilir. Önemli olan fantastik öğelerin iletiye doğru biçimde hizmet edebilmesidir. Dilidüzgün'ün (2018: 48-49) de belirttiği gibi “Kendi düş dünyası ve akıl yürütme biçimiyle koşutluklar göstermesi nedeniyle çocuklar masalsı olan, olağanüstü, usdışı olaylar içeren kitapları okumaktan büyük keyif alırlar. Bu bakımdan çocukların düşlere, düş kurmaya yetişkinlerden daha fazla gereksinimleri vardır”.

Çocuk edebiyatı yapıtlarının çocukların dünyasını olumlu yönde etkilemesine yönelik beklenti, yapıtlarda çocukların hep iyi ve eğlenceli konularla karşılaşacakları anlamına gelmez. Yapıtlar hayatın içindeki, çocukların karşılaşılabilecekleri boşanma, ölüm, hastalıklar, kazalar gibi duyarlı konuları da ele alabilir. “Çocuk kitapları, sorunların yaşamın bir parçası olduğunu çocuklara öğretir. Çocuk, yazın yoluyla insan olmanın zor görevlerle karşılaşılacağı anlamına geldiğini; ama harika maceralar da yaşayacağını sezer. Konuşmanın bittiği ve söylenecek sözün olmadığı yerde yazın, çıkmaz sokaktan çıkılmasına yardımcı olabilir” (Preuschoff, 1995'ten akt. Aslan, 2007b: 86). “Çocuğu, yaşamın gerçekleriyle yüzleştirmede ve bunlarla baş edebilme yollarını öğretmede, çocuğun gelişiminde başat bir değişken olan yazınsal nitelikli çocuk kitaplarından yararlanmak gerekmektedir” (Aslan, 2007b: 95).

Dergide güncel, gerçek yaşama uygun, çocukların ruh dünyalarını olumsuz yönde etkilemeyecek, ilgi ve gereksinmelerine seslenecek, merak duygusu uyandıracak, düşündürecek, bilinenden bilinmeyene, somuttan soyuta, yakından uzağa, basitten karmaşığa ilkelerine dikkat edilerek hazırlanacak konular çocuğun anlama ve kavrama düzeyine uygun ele alınmalıdır. “Çocuklara seslenen edebiyat yapıtları, onlarla iletişime girebilmek için günümüz sorunlarını, insan ve yaşam gerçekliğini de ele almalı, yaş ve gelişim düzeyleri göz önünde bulundurularak çocukları bu sorunların varlığından haberdar etmelidir” (Aslan, 2012: 395). Bu konulardan evrensel ve ortak kültürel değerleri çocuğa sezdirecek izleklere ulaşılmalıdır. Dergide yer alan metinler aynı zamanda çocuğun metinde geçenleri anlamlandırabilmesi için çocuğun dünya görüşüne ve zihnindeki anlam evrenine uygun olmalıdır. “Metinde ifade edilen kavram ve ilişkiler

ile okuyucunun dünya bilgisi arasında bir eşleme söz konusu olmadığı sürece metin anlamsızdır” (Canlı, 2014: 28). Derginin, çocukların yeni anlamlar oluşturmaya kılavuzluk edecek, çocukların dünyasına katkı sağlayacak nitelikte evrensel bir ana iletisi olmalı; bu ana ileti örtük biçimde çocuğa sezdirilmelidir. Dergideki tüm yardımcı iletiler ana iletinin kavratılmasına destek olmalıdır. Derginin konusu, izleği ve iletisi birbiriyle uyumlu olmalıdır. Böylece temel dil becerileri gelişmiş, eleştirel bakış açısı kazanmış, kişilik ve toplumsal gelişimine katkı sağlayabilecek bir çocuk gerçekliğine ulaşılabilir.

Dergide okuyucunun özdeşim kurmasına olanak sağlayacak karakterlerin de kurgulanması önemlidir. “Çocuklara yönelik yazınsal nitelikli kitaplar, içinde barındırdığı olumlu ya da olumsuz insan tiplerini yardımıyla, çocuğun başkalarını ve kendisini tanımasına yardımcı olur. Böylece çocuk, farklılıkların farkına varır, insanı ve insanlar arasındaki kendi yerini öğrenir” (Aslan, 2006: 197). Kendi yerini öğrenen çocuğun dünya görüşü de gelişebilir.

“Kendisine göre yazılmış kitaplardaki kahramanlarla özdeşim kuran çocuk, orada yazarın sezdirmeyi amaçladığı iletilerle, farkında olmadan, bilişsel ve duyuşsal olarak zenginleşecek, kişiliği gelişecek, toplumsal ve kültürel değerlerin yer aldığı kitaplar yardımıyla da içinde bulunduğu topluma ve dünyaya uyum sağlamayı, bu arada farklılıkları görerek hoşgörülü olmayı öğrenecektir” (Aslan, 2006: 192).

“Çocukların yetişkinlere bakışla okuduklarıyla daha kolay özdeşleştikleri düşünülürse, korku etkisi yapabilecek öğeler çocuğun düş dünyasını olumsuz olarak etkileyebilir” (Dilidüzgün 2018: 30). Bu sebeple karakterlerin kurgulanmasında karakterlere yüklenen korkutucu öğelerin çocukların düş ve düşünce dünyalarını örselemeyecek nitelikte olmasına özen gösterilmesi gerekir. Çocuk dergilerinde bir sürü farklı metin ve dolayısıyla birçok da karakter vardır ancak çocuğun özdeşim kurabileceği, derginin hedef kitesindeki yaş grubunda yer alan çocuk karakterlerin kurgulanmasında bu korkutucu öğelerin niceliğine ve niteliğine özellikle dikkat edilmelidir.

“Çocuk edebiyatı yazınında çocukların cinsel kimliği ile ilgili hususlarda dikkatli olunması gerekmektedir. Toplumsal cinsiyetin özellikle kız çocuklarına dayattığı, kızların yapabileceği işler önyargısına dayanan örneklendirmelere yer verilmemeli, aksine kadına ve erkeğe verilen değer ve yüklenen anlam arasında farklılıklar bulunmamalıdır. Dolayısıyla geleneksel anlayışın oluşturduğu cinsel kimliklere ilişkin yargılara yer verilmemelidir” (Aslan, 2010: 35).

Dergilerin akışı planlanırken çocukların ilgisinin canlı tutulabilmesi için merak unsurları ve yazınsal metinler dilin olanaklarından faydalanılarak hazırlanabilir. Metinlerde kazandırılmak istenen duygu ve iletiye uygun olarak etkinlikler hazırlanabilir, bu etkinlikler metnin içinde uygun sayfalara ya da metnin hemen arkasına yerleştirilebilir. Böylece kazanımın yerleşmesi sağlanabilir. Edebi bir ürün olan çocuk dergilerinde yazınsal türlere yönelik çeşitliliğin sağlanması çocukların edebi türlere yönelik kültürlerinin gelişmesini sağlayabilir. Yazınsal türlerle ilgili öğrendiklerini uygulama ve paylaşma isteği hissedecek çocuklar için bir motivasyon kaynağı olan okur paylaşımları bölümlerinde her türde paylaşımaya yer vermeye çalışılması öğrenmenin kalıcılığını ve çocukların ilgisini artırabilir.

Derginin dil ve anlatımı hedef kitlenin düzeyine uygun, duruluk, akıcılık, açıklık gibi unsurlar göz önünde bulundurularak, çocuğun günlük yaşamında kullandığı sözcüklere ağırlık verilerek, çocuğun anlamını bilmekte zorlanacağı ancak bağlamdan sözcüğün anlamını çıkarmasına olanak sağlanarak yeni sözcüklerin kazandırılacağı nitelikte sözcük barındıran nitelikte ve nicelikte olmalıdır. Çocuğun sözcük dağarcığını doğru bir biçimde geliştirebilmek çocuk dergileri için öncül amaçlardan biri olmalıdır. Çünkü “Dil bireyin bilişsel ve sosyal yönlerinin gelişiminde yardımcıdır ve göstergedir. Sözvarlığının zenginliği, bireyin düşünme ve anlatım zenginliğini beraberinde getirir” (Lüle Mert, 2013: 15). Anlatımda argo söyleyişler yer almamalı, öğüt verici, baskılayıcı anlatımdan uzak durulmalı, sözvarlığı öğeleri (deyimler, atasözleri, ikilemeler, söz sanatları, pekiştirmeler vb.) ile ana dilin zenginlikleri çocuklara benimsetilmeli, yazım ve noktalama kurallarına uyulmalı, anlatım bozukluğundan uzak durulmalıdır. Kullanılan tümceler ve paragrafların uzunluğu hedef kitleye uygun olmalıdır. En önemlisi ise ana dili kullanma alışkanlığını geliştirici nitelikte olmalıdır.

“Yazınsal nitelikli çocuk kitapları, çocuklara anadilinin söz varlığını, zenginliğini ve özelliklerini; dolayısıyla, toplumun kavramlar dünyasını ve kültürel birikimini tanıtır yansıtmada özgün birer kaynaktır. Çocukların istekle gerçekleştirdikleri bu etkileşim, adillerinin yapı ve olanaklarını kavratmanın dışında, onlarda dil bilinci ve dil duyarlığının oluşmasına da hizmet edecektir” (Aslan. 2007c: 38).

Dergide yer alan metinlerin ve görsellerin geçtiği çevre çocuğun günlük yaşamda karşılaşabileceği özelliklere sahip, çocuğa bilgi ve duyarlık kazandıran nitelikte olurken olay kurgusu ile çevre arasındaki ilişki güçlü kurulmalıdır. Bu sayede çocuklar

dünyadaki birçok yer ve oralardaki yaşam hakkında bilgi edinebilirler. Aksan (2006: 194) da bir kitapla ilgili yorumunda çocuğun kitapta yapılan gezileri okurken “... bu gezegende kendisinden farklı birçok insan tipi olduğunu, bunlara saygı göstermek gerektiğini bilişsel gelişimin önemli bir ayağı olarak anlar.” diyerek çocuk yazınında çevrenin önemini vurgulamıştır. Dergi çocuğun dünya görüşünü zenginleştirmeli, çocukları eğlendirip dinlendirirken yeni duygu ve düşünceler kazanmalarına destek olmalıdır.

Çocuk dergilerinin, hedef kitlenin eğitim sürecini destekleyen; bilme, öğrenme ve sorgulama dürtüleri besleyen; duygu, düşünce ve hayal gücünü, kavrama düzeyini, kendini ifade etme becerisini içinde yaşadığı dünyayı sevmeye yönelik tutumunu geliştiren; çocuğa dünyadaki eksiklikleri tamamlamayı sağlayıcı duygular kazandıran; geleceğe yönelik umut ve güven duygularını hissettiren; çocuğu üretmeye ve ürettiklerini paylaşmaya yönlendirerek, şiddet ve kaba kuvvetin bir çözüm yolu olmadığını gösteren; dört temel dil becerisinin gelişimine katkı sağlayan; eleştirel bakış açısı kazandıran; kısaca çocuğun bilişsel, dilsel, kişilik ve toplumsal gelişimine katkı sağlayan eğitsel ilkeleri olmalıdır.

Dergileri, diğer çocuk edebiyatı ürünlerinden ayıran en önemli özelliklerden biri de dergilerin yanında verilen armağanlardır. Bu armağanlar her dergide ve her derginin her sayısında olmasa da çoğunlukla dergilerin arkalarına eklenmektedir. Bu armağanlar zar oyunları, küçük kitaplar, bulmacalar, oyun kartları, posterler vb. niteliklerde olabilmektedir. Bu noktada derginin yanında verilen armağanların; derginin ilgili sayısının izleğini, derginin seslendiği hedef kitlenin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel becerilerini destekleyecek nitelikte olması önem taşımaktadır. Armağanlarla ilgili başka bir önemli nokta da armağanların derginin içeriğinin önüne geçecek nitelikte olmaması gerektiğidir.

2.4. Çocuk Dergileri ile İlgili Araştırmalar

Türkiye’de yayımlanan çocuklara yönelik süreli yayınlarla ilgili çalışmalara bakıldığında temel olarak çocuk dergileri ve gazeteleri üzerine araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Yapılan araştırmalarda gazete ve dergilerin ağırlıklı olarak iki biçimde ele alındığı görülmektedir: geçmişte yayımlanan çocuk dergilerinin dönemin özellikleri

bakımından incelenmesi ve geçmişte yayımlanan bir çocuk dergisinin tarihsel süreç içerisindeki gelişiminin incelenmesi. Bu çalışmalar arasında eski harfli çocuk dergileri/gazeteleri, Tanzimat Dönemi Çocuk Dergileri/Gazeteleri, Tanzimat'tan Meşrutiyete Çocuk Dergileri/Gazeteleri, Cumhuriyet Dönemi Çocuk Dergileri/Gazeteleri, Cumhuriyet Sonrası Çocuk Dergileri/Gazeteleri vb. konulu çalışmalar bulunmaktadır. Okay'ın (2006) "Eski Harfli Çocuk Dergileri" isimli makalesi, Güran Yiğitbaşı'nın (2014) "Türkiye'de Çocuk Dergiciliği: TRT Çocuk Dergisi Örneği" isimli makalesi, Aydın'ın (2015) "Türkiye'de Çocuk Dergiciliği: Diyanet Çocuk Dergisinin İçerik Analizi" isimli tezi, Kaya'nın (2015) "Çocuklara Yönelik Dergi ve Kitaplarda Tipografi Sorunları" isimli tezi, Yıldırım'ın (2013) "Eski Harfli Çocuk Dergilerinden Resimli Dünya Dergisi" isimli tezi, Latifoğlu'nun (2013) "Çocuklara Mahsus Gazete' de Değerler Eğitimi" isimli tezi, Ünlü'nün (2011) "Mektebli Dergisindeki Şiir ve Manzûmelerin Çocuk Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi" isimli tezi, Över'in (2013) "Çocuk Dostu" İsimli Eski Harfli Çocuk Dergisinin Yeni Alfabe Aktarımı ve İncelenmesi" isimli tezi, Atmaca'nın (2011) "Çocuklara Mahsus Gazete'de Değerler Eğitimi" isimli tezi, Yollu'nun (2010) "Bir Çocuk Yayını Olan Yeni Harfli Mektepli Gazetesi Nüshalarındaki Manzumelerin İncelenmesi" isimli tezi, Tanrıkulu'nun (2008) "Mehmet Şemseddin'in Çocuk Dergiciliği" isimli tezi, Şahin'in (2009) "Mektepli Gazetesi'nin İçerik ve Biçim Özellikleri İle Gazetede Hikâyelerin Çocuğa Sunduğu Bilişsel ve Ahlaki İletiler" isimli tezi, Küçük'ün (2010) "İlk Türkçe Çocuk Dergileri ve Çocuklara Mahsus Gazete" isimli makalesi de bu türden çalışmalara örnek olarak gösterilebilir.

İnan'ın (2012) "Cumhuriyet Dönemi Çocuk Dergi ve Gazeteleri" adlı doktora tezi, çocuk dergileri ile ilgili kapsamlı araştırmalardan biridir. Çözümlemeli dizin olarak hazırlanan çalışmada çocuklara yönelik süreli yayınlar kronolojik sıralama ile anlatılmaktadır. Biçim ve içerik bakımından buna benzer yayınlar ya da birtakım özellikleriyle öne çıkan çocuk dergi ve gazetelerinin herhangi birinin tek başına detaylı biçimde anlatıldığı doktora ve yüksek lisans tezleri bulunmaktadır. Demircan'ın (2006a) "Mektepli Gazetesi'nde Yer Alan Metinlerin İçeriğinin, Çocukların Bilişsel ve Ahlaki Gelişimlerine Katkısı" başlıklı çalışmada okur paylaşımlarına yer vermesi bakımından dönemdeki dergilerden farklı olan Mektepli Gazetesi, çocukların bilişsel ve ahlaki gelişim özelliklerine uygunluğu bakımından incelenmiştir. Çelik (2014) tarafından, Cumhuriyet döneminin önemli dergilerinden biri olan Doğan Kardeş dergisi "Türkiye'de Çocuk Olmanın Tarihi: Doğan Kardeş Dergisi" adlı makalede incelenmiş

sanatı ve bilimi çocuklara nitelikli ürünlerle sunması ve çocukların düşüncelerini derinleştirmesi bakımından bu derginin çocuk yazınındaki önemine değinilmiştir. Azim (2000), “Çocuk Bahçesi Dergilerinin İncelenmesi” isimli tezinde derginin içeriğini paylaşmış ve adından uzaklaşarak büyüklere yönelik dergiler olduğunu savunmuştur. Eldiven’in (2018) “Türkiye’de Yayımlanan Çocuk Dergilerinde Çocuk Kimliği Tasarımı: Çocuk Sesi, Gülbüz Türk Çocuğu, TRT Çocuk, Bilim Çocuk Dergilerinin Karşılaştırmalı Analizi” başlıklı tezinde geçmişte yayımlanan dergilerle güncel olarak yayımlanan çocuk dergilerine yönelik karşılaştırmalı inceleme yapılmıştır.

Çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken özellikler bakımından çocuk edebiyatı yapıtlarının incelendiği çalışmalara bakıldığında çoğunlukla çocuk kitaplarının incelendiği görülmektedir. Bu çalışmalar; çocuklara yönelik yapıtların çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken özellikler bakımından incelenmesi ve bu konuların alanda bilinirliğinin sağlanması açısından önemlidir. Lüle (2007), “Yedi Farklı Çocuk Kitabının Çocuk Yazını İlkelerine Uygunluğunun Değerlendirilmesi” adlı makalede inceleyerek bir kitabın çocuk edebiyatı ilkelerine uygun yazılmasının önemini anlatmıştır. Aslan (2006), “Yazınsal Nitelikli Çocuk Kitaplarının Çocuğun Gelişim Sürecindeki Yeri” adlı makalede, çocukların gelişiminde çocuk edebiyatı yapıtlarının önemli bir etkiye sahip olduğu bilgisini vermektedir. Temizyürek ve Çevik (2014), “Mustafa Ruhi Şirin’in Çocuk Edebiyatı Sahasındaki Eserlerinin Dil ve Kavram Bağlamında İncelenmesi” adlı makalelerinde incelemeler yapmış ve çocuk edebiyatı yazarının sorumluluğunun önemi vurgulanmışlardır. Bulut (2018), “Okulöncesi Eğitim Ortamlarında Çocuk Kitaplarıyla Gerçekleştirilen Uygulamaların Okuma Kültürü Edindirme Bağlamında İncelenmesi” adlı tezde kitap seçimi ve okuma kültürü edindirme yönünde önerilerde bulunmuştur. Çocuk edebiyatı ve çocuk kitapları konulu çalışmalar arasında; Erkmen’in, (2017) “Çocuk Kütüphanelerinde En Çok Okunan Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Bağlamında İncelenmesi” isimli tezi, Demircan’ın (2006b) “TÜBİTAK Çocuk Kitaplığı Dizisindeki Kitapların Dış Yapısal ve İç Yapısal Olarak İncelenmesi” isimli makalesi, Ungan ve Demir’in (2016) “Günümüz Çocuk Edebiyatı Yazarları ve Eserleri Üzerine Bir İnceleme” isimli makalesi, Yıldırım’ın (2006) “Doğan Kardeş Dergisi’nde Yer Alan Metinlerin Tür, İçerik ve Anlatım Özelliklerinin Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi (76-150. sayı)” isimli tezi örnek gösterilebilir.

Yapılan çalışmalara bakıldığında süreli yayınlarla ilgili yapılan çalışmaların çoğunlukla günümüzde artık yayımlanmayan dergilerle ilgili olduğu ve çocuk edebiyatı

açısından yapılan incelemelerin de çocuk kitapları üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Çocuk dergilerinin de çocuk kitapları gibi çocuk edebiyatı ürünlerinden biri olduğu düşünüldüğünde çocuk dergilerini çocuk edebiyatı alanıyla ilişkilendirecek nitelikli çalışmalara gereksinim duyulduğu görülmektedir. Aynı zamanda bu incelemenin güncel çocuk dergileri üzerine yapılması, günümüz çocuklarının karşılaştıkları dergileri ve aslında dergilerin nasıl bir çocuk gerçekliği üstüne kurgulandığını da görme olanağı sağlamaktadır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma deseni, çalışma grubu, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve araştırmacının rolü yer almaktadır.

3.1.Araştırma Deseni

Günümüz çocuk dergilerini, çocuk edebiyatının temel ilkeleri bağlamında incelemeyi amaçlayan bu araştırma, nitel bir araştırma olarak kurgulanmıştır. Araştırma kapsamında yer alan dergiler, doküman analizi yoluyla çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken temel özellikler bağlamında incelenmiştir. “Doküman analizi araştırmanın hedeflerine yönelik verilere ulaşmada dokümanların incelenmesi ile gerçekleşir” (Çepni, 2010’dan akt. Aydoğdu vd, 2017: 558). “Araştırma süresince, araştırmacı nitel dokümanlar toplayabilir. Bunlar, umumi dokümanlar (örneğin, gazeteler, toplantı tutanakları, resmi raporlar) veya özel dokümanlar (örneğin, kişisel günlükler ve anı defterleri, mektuplar, e-mailler) olabilir” (Creswell, 2014: 190). Bu çalışmada da çocuk dergileri doküman analizine tabi tutulmuştur. “Özellikle tarih ve sosyal konulara ilişkin ders kitapları, çocuklar için yazılmış eğitim materyalleri, bir halkın siyasal düşünce ve anlayışını yansıtan dokümanlar olarak tüm sosyal bilim alanlarında yararlanılabilecek dokümanlardır. Fakat eğitimbilimci açısından doğrudan bir araştırmanın nesnesi de olabileceği için, ayrıca önem taşırlar. Sanatsal ve edebi eserler, toplumu yansıtan aynalardır” (Ulutaş, 2017: 294). Bu çalışmada doküman analizi

yapılarak; çocuk dergilerinin sanatsal ve edebi yönünün ortaya konulmasının yanı sıra, günümüzde çocuca bakış açısının dergiler aracılığıyla nasıl yansıtıldığına da ortaya konulacağı düşünülmüştür. Belirlenen çocuk dergilerinin doküman olarak incelenmesinde tündengelimci bir yaklaşım benimsenmiştir. Çocuk dergilerinde bulunması gereken özellikler alanyazın taraması yoluyla belirlenerek, dergilerden elde edilen veriler bu özellikler doğrultusunda içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik çözümlemesinde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006'dan akt. Selçuk vd., 2014: 433). Bu çalışmada da veri toplama süreci başlamadan önce çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken özellikler belirlenmiş ve dergiler bu özellikler çerçevesinde incelenmiştir.

3.2.Çalışma Grubu

Bu araştırmada öncelikle Türk yazın dünyasındaki çocuk dergilerinin neler olduğu araştırılmıştır. Dergilerin hedef kitlelerine bakıldığında; genel olarak üçe ayrıldığı söylenebilir: 6 yaş öncesinde okul öncesi dönemdeki çocuklara seslenen dergiler, 6-14 yaş aralığında olan ilkokul-ortaokul dönemindeki çocuklara seslenen dergiler ile 14 yaş ve sonrasında lise dönemindeki gençlere seslenen dergiler. Okul öncesi döneme ait dergilerin çoğu yazınsal bir içerikten ziyade süper kahramanlar ve çıkartma dergileri olarak raflarda yerini almaktadır. İlk gençlik dönemine seslenen dergiler de benzer biçimde yazınsal kaygının ötesinde daha çok magazinsel bir içerikle sunulmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada yalnızca okul dönemi çocuk dergileri incelemeye alınmıştır.

Bu araştırmada günümüz çocuk dergilerine odaklanıldığından, araştırmanın sınırlılıkları kapsamında 2017-2018 yıllarında yayın hayatında olan 6-14 yaş aralığındaki çocuklara seslenen dergiler belirlenmiştir. Bazı çocuk dergilerinin 2017'den önce veya 2017 yılı içinde yayın hayatına son verdiği görülmüştür. Bu araştırmada güncel çocuk dergilerinin incelenmesi amaçlandığından yalnızca 2017-2018 yıllarında yayın hayatında olan dergiler araştırmaya katılmıştır. Öncelikle internet sitelerinde eski sayılarının satışı devam eden dergiler edinilmiştir. Bu şekilde edinilemeyen dergiler için editörlere

ulaşılmıştır. Bazı dergilerin editörleri kısa sürede dergileri basılı biçimde gönderirken, bazı dergilere ancak bilgisayar ortamında ulaşılabilmiştir. Araştırma sırasında hiçbir yolla ulaşamayan az sayıda dergi de bulunmaktadır. Bu dergiler, piyasada bulmanın da kolay olmadığı kurum ya da derneklere ait dergilerdir. Dolayısıyla ulaşamayan bu dergiler araştırma kapsamından çıkarılmıştır. Sonuç olarak yaygın ağı olan kitapçılar, marketler ya da internet yoluyla rahatlıkla ulaşabileceği sekiz farklı dergi belirlenmiştir. Belirlenen sekiz dergiden her birinin 2017-2018 yıllarında yayımlanan dörder sayısı olmak üzere toplamda otuz iki dergi araştırma kapsamında incelenmiştir. Bu çalışmada dergilerin isimlerinin sıklıkla kullanılması gerekliliği dergilerin kodlanmasını zorunlu kılmıştır. Dergi isimlerindeki her kelimenin yalnızca baş harfinin büyük yazılmasına karar verilmiştir ancak “Bilge Çocuk” ve “Bilim Çocuk” dergilerinin baş harflerinin aynı oluşu yalnızca bu iki dergide verilen kararın dışına çıkılmasını, ilk kelimenin tamamının yazılmasını gerektirmiştir. İncelenen dergiler ve dergilere verilen kısaltmalar alfabetik sıralamaya göre aşağıda listelenmiştir.

Tablo 1:

<u>DERGİNİN ADI</u>	<u>DERGİNİN İNCELENEN SAYISI</u>	<u>DERGİNİN KISALTMASI</u>
ARAŞTIRMACI ÇOCUK	OCAK-ŞUBAT 2017 TEMMUZ-AĞUSTOS 2017 OCAK-ŞUBAT 2018 AĞUSTOS-EYLÜL 2018	A.Ç.1 A.Ç.2 A.Ç.3 A.Ç.4
BİLGE ÇOCUK	ŞUBAT 2017 TEMMUZ 2017 MART 2018 KASIM 2018	BİLGE Ç.1 BİLGE Ç.2 BİLGE Ç.3 BİLGE Ç.4
BİLİM ÇOCUK	OCAK 2017 HAZİRAN 2017 MAYIS 2018 KASIM 2018	BİLİM Ç.1 BİLİM Ç.2 BİLİM Ç.3 BİLİM Ç.4
MİNİKA GO	MAYIS 2017 ARALIK 2017 TEMMUZ 2018 ARALIK 2018	M.G.1 M.G.2 M.G.3 M.G.4
NATIONAL GEOGRAPHIC KIDS TÜRKİYE	MART 2017 TEMMUZ 2017 OCAK 2018 ARALIK 2018	N.G.K.1 N.G.K.2 N.G.K.3 N.G.K.4
SÜPER PENGUEN	OCAK 2017 EKİM 2017 HAZİRAN 2018 ARALIK 2018	S.P.1 S.P.2 S.P.3 S.P.4
TRT ÇOCUK DERGİSİ	MART 2017 AĞUSTOS 2017 HAZİRAN 2018 ARALIK 2018	TRTÇ.D.1 TRTÇ.D.2 TRTÇ.D.3 TRTÇ.D.4

UÇURTMA ÇOCUK DERGİSİ	MART 2017	U.Ç.D.1
	EKİM-KASIM 2017	U.Ç.D.2
	HAZİRAN-TEMMUZ 2018	U.Ç.D.3
	EKİM-KASIM 2018	U.Ç.D.4

3.3.Verilerin Toplanması

3.3.1. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Günümüz çocuk dergilerinin çocuk edebiyatının temel ilkeleri bağlamında incelenmesi için alanyazında önceden belirlenmiş ilkeler veya ölçütler dizgesine rastlanmamıştır. Bu çalışmada, dergilerin de çocuk edebiyatı kapsamına giren ve yazınsal nitelik taşıyan bir ürün olduğu kabul edildiğinden bu çalışmanın kuramsal alt yapısını Sever'in hazırlamış olduğu Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Dayanması Gereken Temel İlkeler" (Sever, 2017: 197-199) oluşturmuştur. Ancak bu özellikler daha çok metin bütünlüğü taşıyan çocuk kitapları için hazırlandığından ve dergiler kitaplardan farklı özellikler ve öğeler de taşıdığından bu ölçütlerden yararlanarak çocuk dergilerini incelemek üzere "Çocuk Dergileri Değerlendirme Formu" (EK 1) oluşturulmuştur. Bu form için uzman görüşü alındıktan sonra forma son biçimi verilmiştir. Bu formda "dergi hakkında bilgi, derginin dış yapı (biçimsel) özellikleri, derginin iç yapı (içerik) özellikleri, derginin eğitsel ilkelere uygunluğu, derginin yanında verilen armağanların niteliği, derginin genel değerlendirilmesi" alt başlıkları yer almaktadır. Ancak bu çalışma, yapılan incelemelere ilişkin herhangi istatistiksel bir bilgi verme amacı taşımadığından oluşturulan form, yalnızca bir kontrol listesi olarak kullanılmış ve form üzerinde herhangi bir işaretleme vb. yapılmamıştır.

3.3.2. Veri Toplama Süreci

Bu çalışmanın kapsamında yer alan çocuk dergilerine ulaşıldıkça eş zamanlı olarak dergileri okuma ve inceleme süreci de başlamıştır. Dergileri incelemek için kullanılan form ve formda yer alan maddeler oluşturulduktan sonra dergiler teker teker incelenmiş ve önemli görülen özellikler, pusulacıklara yazılıp dergilerin üzerine yapıştırılmıştır. Her

bir dergi, oluşturulan maddelere göre tek tek incelenip notlar alınmış, daha sonra bir derginin dört sayısı birlikte ele alınıp sayılar arasındaki uyum incelenmiştir. Gereksiz tümcelerden, paragraflardan kaçınmak ve en önemlisi dergilerin farklı sayıları arasındaki uyumu ortaya koyabilmek için farklı sayılarda aynı isim ve benzer içerikle hazırlanan bölümler, incelemede birlikte ele alınmıştır.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Dergilerin tamamı araştırmacı tarafından hazırlanan formda yer alan maddeler doğrultusunda incelenmiştir. Dergilerin incelenmesi sırasında; dış yapı özelliklerinin birbiri ile benzer ancak iç yapı özelliklerinin birbirinden farklı yönlerinin ağır bastığı görülmüştür. Bu nedenle dergilerin dış yapı ve iç yapı özellikleri ayrı başlıklar altında ele alınmıştır. Her derginin ayrı bir duyarlılığa ağırlık vermesi ya da bazı eğitsel ilkelere dikkat etme/etmeme durumu da dergilerin eğitsel ilkelere göre ayrı bir başlık altında incelenmesini gerektirmiştir. Dergilerin armağan vermesi ya da vermemesi; veriyorsa derginin izleğini destekleme durumunun incelenmesi gerekliliği de bu konunun ayrı bir başlık altında incelenmesi gereğini doğurmuştur.

Oluşturulan kategoriler altında her bir dergi ayrı başlıklar altında incelenmiştir. Her bir derginin dört sayısı birlikte ele alınmıştır. Her derginin ayrı ayrı incelenmesinin ardından her bir kategori ile ilgili değerlendirmeler yapabilmek adına her bir kategori için ayrı başlıklar açılmış ve incelenen tüm dergilerle ilgili bütüncül bir genel değerlendirme yapılmıştır. Böylece tüm dergilerin özellikleri her kategoride bütün olarak görülebilmektedir.

Dergilerin “dış yapı özellikleri (boyut, kâğıt, kapak ve cilt, sayfa düzeni, harfler ve resimler)”, “iç yapı özellikleri (konu, izlek, karakterler, dil ve anlatım, ileti, çevre)”, “dergilerin eğitsel ilkelere uygunluğu”, “dergilerin yanında verilen armağanlar” ile “dergilerin genel değerlendirilmesi” kategorileri altında incelenmiştir.

3.5. Araştırmacının Rolü

Üniversite yıllarında çocuk edebiyatı dersiyle ilk karşılaştığımnda bu alan özel ilgi alanıma girdi. Bu alanda yazılmış eserleri, yapılmış çalışmaları okumaktan keyif alıyordum. Bir insanın gerçek ve iyi bir okur olmasındaki en önemli etkenin çocuk edebiyatı olduğuna inanıyorum. Bu inanç doğrultusunda bu konuda öğrencilerime daha fazla yardımcı olmamda en önemli etkenin çocuk edebiyatı konusunda kendimi her zaman geliştirmek ve güncel olan çocuk edebiyatı yapıtlarını takip etmek olduğunu düşünüyorum.

2013 yılında şu an çalışmakta olduğum Ankara'daki Sibel İsmet Çatık Ortaokulu'na atandım. Kütüphanenin önemine gerçekten inanan bir kadronun bir arada olduğu okulumuzda, hep birlikte çalışarak kütüphanemizi etkin ve öğrenciler tarafından içtenlikle ilgi gören bir yer haline getirdik. Okulumuzdaki okul öncesi dönemdeki öğrencileri bile şimdiden öğretmenleri eşliğinde kütüphane kültürü ile tanışıyorlar. Bu durum bizleri ziyadesiyle memnun ediyor. Bugün kütüphanemiz özellikle ortaokul düzeyindeki her öğrencinin ihtiyacına yanıt verebilecek niteliklere sahip. Ancak biz bunu yeterli bulmadık ve süreli yayın konusunda da çocuklarımızı bilinçlendirmek için birkaç bilim dergisine de abone olduk. Kütüphanemiz sürekli eklenen ve yenilenen kitapların dışında her ay gelen bilim dergileri ile de zenginleşmektedir. Öğrencilerin kütüphaneye gelen dergiler hakkında görüşlerini bildirmeleri ile doğan fikir alışverişleri neticesinde de çocuk dergilerinin rolü ve işlevleri hakkında çalışma yapma merakım artmış oldu.

Öğretmenliğimin eve sirayet etmesi ise 2012 yılında kızımın dünyaya gelmesi ile oldu. Öğretmenlik sorumluluğuma bir de annelik eklenince çocuk edebiyatı hayatımın her alanına yayılmış oldu. Onun hangi kitaplar ve dergilerle karşılaşacağına karar vermek ve okuma kültürü edinme sürecine katkıda bulunabilmek adına elimden geldiğince çok kaynak okumaya çalışıyordum. Bir Türkçe öğretmeni olarak yıllarca yalnızca ortaokul çocuklarına yönelik eserler ve dergiler inceliyordum ve bu alanı genişletmem gerekiyordu. Böylece küçük çocuklara yönelik kitaplar ve dergilerle haşır neşir oldum ve biraz hayal kırıklığına uğradım. Dil edinimi sürecinden başlayarak okuma zevki kazandırmaya kadar okul öncesi ve ilkokul dönemi için hazırlanan kitap ve dergilerin çoğunda eksiklikler gözlemliyor, kendimce eleştiriyordum. Elimden geldiğince çocuğumun bu dergilerle karşılaşmasını engelliyordum ancak kendisi de ben de onun bir birey olduğunu anladığımızda bu engellerin bir çözümlü olmadığını anladım.

Bu süreçte çocuk kitapları için sıklıkla yapılan inceleme ve araştırmaların günümüz dergileri için aynı yoğunlukta yapılmadığı dikkatimi çekti. Çocuk edebiyatının öneminin hızla kabul edildiği Türk edebiyatında bu alanda da çalışmaların sıklaşması ve yoğunlaşması gerektiğine olan inancım beni bu çalışmayı yapmaya iten en önemli nedenlerden biri oldu.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde; belirlenen çocuk dergilerinin çocuk dergilerinde bulunması gereken özellikler bağlamında incelenmesine yer verilmiştir. Çocuk dergilerinde bulunması gereken özelliklere ilişkin “Dergi Hakkında Bilgi”, “Dergilerin Dış Yapı (Biçimsel) Özellikleri (boyut, kâğıt, kapak ve cilt, sayfa düzeni, harfler ve resimler)”, “Dergilerin İç Yapı (İçerik) Özellikleri (konu, izlek, karakterler, dil ve anlatım, ileti, çevre)”, “Dergilerin Eğitsel İkelere Uygunluğu”, “Dergilerin Yanında Verilen Armağanlar” ile “Dergilerin Genel Değerlendirilmesi” kategorileri oluşturulmuştur. Oluşturulan bu kategoriler için ayrı birer başlık açılarak dergilerin tamamı her bir başlık altında incelenmiştir. İncelemelerin anlaşılır olması açısından her bir konu başlığı da kendi içinde dergilere göre birer alt başlığa ayrılmış ve dergilerle ilgili incelemelere yer verilmiştir. Yalnızca “dergi hakkında bilgi, boyut, kâğıt ve sayfa düzeni” başlıklarında her dergi için alt başlık oluşturulmamış, bütün dergiler aynı başlık altında incelenmiştir.

4.1. Dergi Hakkında Bilgi

Dergiler hakkında bilgi, dergilerin iç kapak sayfalarında yer almaktadır. Bunlar genel olarak; dergiyi yayıma hazırlayanlar, yazar ve çizerler, internet sitesi adresleri, kaynakça, danışmanlar, iletişim bilgileri, derginin bağlı olduğu medya grubu vb. bilgilerden oluşmaktadır. İç kapakta ayrıca editörlerin okura sesleniş yazısı ve içindekiler bölümü de bulunmaktadır. Ancak her dergide bu bilgiler aynı biçimde yer almamaktadır. İncelenen dergilerin künye bilgileri EK 2 “Dergiler Hakkında Bilgi” bölümünde ayrıntılı olarak yer almaktadır.

Dergilerin yayın hayatına ne zaman başladıklarına ve ne sıklıkta yayımlandıklarına ilişkin bilgiler şöyledir:

- Araştırmacı Çocuk, 2013 yılının Haziran ayında yayın hayatına başlamış, iki ayda bir yayımlanan bir dergidir.
- Bilge Çocuk, 2016 yılının Eylül ayında yayın hayatına başlamış, aylık yayımlanan bir dergidir.
- Bilim Çocuk, 1998 yılının Ocak ayında yayın hayatına başlamış, aylık yayımlanan bir dergidir.
- Minika Go, 2017 yılının Ocak ayında yayın hayatına başlamış, aylık yayımlanan bir dergidir.
- National Geographic Kids Türkiye, 2004 yılının Ekim ayında Türkiye’de aylık olarak yayımlanan bir dergidir.
- Süper Penguen, 2014 yılının Kasım ayında yayın hayatına başlamış, aylık yayımlanan bir dergidir.
- TRT Çocuk Dergisi, 2010 yılının Eylül ayında yayın hayatına başlamış ve aylık olarak yayımlanan bir dergidir.
- Uçurtma Çocuk Dergisi, 2016 yılının Nisan ayında aylık bir dergi olarak yayın hayatına başlamıştır ancak 2017 yılının Ekim ayından beri iki ayda bir yayımlanan bir dergidir.

Dergilerde yer alan yazar ve çizerlerin isimlerine bakıldığında bazı dergilerde bu isimler yazar ve çizer isimleri olarak ayrı ayrı verilirken bazı dergilerde yazar ve çizer isimlerinin ayrı başlıklar altında verilmediği görülmektedir. Dergilerin içerisindeki bölümleri hazırlayanların isimleri bazı dergilerde bölümlerin başında verilirken bazı dergilerde verilmemiştir. Hatta bazı dergilerde künyelerdeki isimlerle içerikteki isimlerin uyuşmadığı görülmektedir. Ancak dergilerde hem iç kapak sayfasında hem de yazar ve çizerlerin hazırladıkları bölümlerin olduğu sayfada yazar ve çizer isimlerinin bulunması çocuklarda yazar takip etme bilincini geliştirmek adına önemlidir.

Dergiler incelendiğinde kimi dergilerde (Bilge Ç.2; N.G.K.3,4; S.P.1; U.Ç.D.1,2,3,4) çocuk psikolojisi/pedagojik danışman alanında uzman kişilerden destek alındığı görülmektedir. Çocuklara yönelik hazırlanan ürünlerin çoğu çocuğun eğitimi ve öğretimine destek olmak amacı gütmektedir ancak çocuğun ruh sağlığı yerinde, mutlu, kendine güvenen, doğayı, insanları seven, geleceğe umutla bakan, üretmek ve ürettiklerini paylaşmak isteyen bir birey olarak yetişmesi hem sağlıklı bir toplum için hem de bireyin kendisi için gereklidir. Bu sebeple çocuk dergileri hazırlanırken çocuk

psikolojisi alanında çalışmış bir uzmanın hazırlayıcılar arasında bulunmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Ancak incelenen dergilerin genelinde çocuk psikolojisi uzmanı bulunmamaktadır.

4.2. Dergilerin Dış Yapı (Biçimsel) Özellikleri

4.2.1. Boyut

İncelenen dergilerin boyutlarına bakıldığında genelde birbirine yakın boyutlarda oldukları görülmektedir. A.Ç. 20x26, Bilge Ç. 21x30, Bilim Ç. 21x30, M.G. 21x28, N.G.K. 21x27,5, S.P. 20x27, TRTÇ.D. 21x30, U.Ç. D. 20x26,5 cm boyutlarındadır. Bu boyutlar hedef yaş kitlesindeki çocukların dergiyi rahatlıkla tutup okuyabilmeleri, inceleyebilmeleri, derginin içerisindeki etkinlikleri rahatlıkla çözmeye çalışmaları için uygundur. Bu durum Türk çocuk dergiciliğinde aşağı yukarı bir standart oluştuğunu da göstermektedir.

4.2.2. Kâğıt

Dergilerin iç sayfalarında çoğunlukla kuşe kâğıt kullanıldığı görülmektedir. TDK güncel sözlüğe göre kuşe “Kalın, ağır gramajlı parlak, düzgün, pürüzsüz, kaygan bir tür kâğıt, kuşe kâğıdı, papyekuşe” olarak tanımlanmaktadır. Diğer kâğıtlara göre maliyeti yüksek olan kuşe kâğıtta renkler belirgin olarak görülmekte ve baskı kalitesi artmaktadır. Renklerin kullanılması bir çocuk yapıtı için önemlidir parlak kâğıt kullanımı, ışığı yansıtmasından dolayı okuma kalitesini düşürebilmektedir.

A.Ç.1,2,3,4’ün; Bilge Ç.2,3,4’ün, Bilim Ç.1,2,3,4’ün; N.G.K.1,2,3,4’ün; S.P.1,2,3,4’ün; TRTÇ.D.1,2,3,4’ün tamamında parlak kuşe kâğıt kullanılmıştır. Dergideki parlak sayfalar, okurken ışığı yansıtılmaktadır ve dergiyi okurken ışığa göre farklı açılardan sayfaya bakmayı gerektirdiğinden okumayı zorlaştırmakta ve bu da gözün yorulmasına neden olabilmektedir. Özellikle okuma metinlerinin yer aldığı sayfalarda kâğıdın parlamasından dolayı farklı açılardan sayfaya bakarak sayfayı ışığa göre hareket ettirmek gerektirmektedir.

Bilge Ç.1 ve M.G.1,2,3,4'ün genelinde parlak kuşe kâğıt kullanılırken sayfa üzerinde çocuklardan işaretlemeler yapmaları, yazı yazmaları, boyama yapmaları beklenen sayfalar mat ve kaygan olmayan kâğıttan üretilmiştir. Bu duyarlı yaklaşım, Bilge Ç.1 ve M.G.1,2,3,4'ün yalnızca etkinlik sayfalarında kendini göstermektedir. Bu durum çocukların etkinlik sayfalarında kalem kullanmalarını kolaylaştırmaktadır.

U.Ç.D'nin tamamında kuşe kâğıt kullanılmıştır. Ancak derginin kapağı parlak kâğıttan yapılırken iç sayfalarda zeminde kullanılan renk tonları parlamayı azaltmış ve sayfalar ışığı çok az yansıtmaktadır, dergiyi okurken ışığa göre farklı açılardan sayfaya bakmaya gerek kalmamaktadır. Bu durum göz sağlığı için uygun olmakta ve okumayı kolaylaştırmaktadır.

4.2.3. Kapak ve Cilt

Dergilerin tamamının ön kapak sayfalarında dergilerin adı, dergilerin yayımlandığı ay/yıl/sayı ve fiyata ilişkin bilgiler ile kapak görseli bulunmaktadır. Dergilerin bazılarında dergilerin yanında verilen armağanların bilgisi, dergilerin içeriğinde yer alan konulara yönelik ifadeler ve görseller de bulunmaktadır. Dergiler zımba kullanılarak ciltlenmiştir ve arka kapaklarında derginin o ayki konusuyla ilgili görsel bir tasarım ya da reklam yer almaktadır.

4.2.3.1. Araştırmacı Çocuk Dergisinde Kapak ve Cilt

A.Ç.'nin tamamında ön kapakta kullanılan renkler konu, izlek ya da mevsimle ilişkili olup görsel okumaya katkı sağlayacak biçimde, görsellerdeki unsurlar genel olarak izleği ve iletiyi sezdirmekte ve ana konuyla ilişkili niteliktedir.

Şekil 1. A.Ç. dergilerinin ön kapakları:

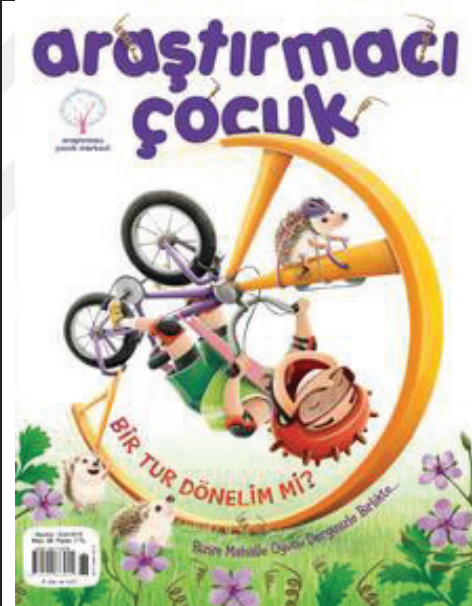
A..1

A..2

A..3

A..4

Şekil 1’de görüldüğü üzere A.. 1,2,3,4 dergilerinin tamamının n kapak tasarımında üstte büyük puntolarla, okunaklı biçimde hepsi kk harflerle derginin adı yer almaktadır. Derginin adının yanında kk puntolarla derginin bağlı bulunduğu ‘‘araştırmacı ocuk merkezi’’ yazısı ve logosu bulunmaktadır. n kapağın orta bölümünde ayın konusu ve görseli vardır. n kapağın alt sol kēesinde derginin basım ayı-yılı, sayısı, hedef yaş kitlesi ve fiyat bilgileri yer almaktadır. Bu bilgilerin yanında

derginin o ay verdiği hediye yazmaktadır. Derginin tüm sayılarında kapaktaki en büyük punto derginin adı için kullanılmıştır.

A.Ç.1'in ön kapağının orta bölümünde dergide ayın konusu olan "Hareket Zamanı" başlığı yer almaktadır. Başlığın puntosu derginin adı hariç kapaktaki diğer yazılardan büyüktür ve yalnızca baş harflerinde büyük harf kullanılmıştır. Başlığın yanında bir roket resmi yer almaktadır. Roketin içinde bir çocuk astronot roketin yanında uçan bir kuşa bakmaktadır. Roketin yanlarında ren geyiği kuklasıyla bir çocuk, bir fok ve mutlu çocuklar resmedilmiştir. Bu görsellerin her biri derginin içindeki farklı metinlerle ilişkilidir ve hem konuyu hem izleği hem de iletiyi sezdirebilecek niteliktedir.

A.Ç.2'nin ön kapağının orta bölümünde dergide ayın konusu olan "Haydi koş yakala!" başlığı yer almaktadır. Başlığın puntosu derginin adı hariç kapaktaki diğer yazılardan büyüktür ve cümle biçiminde tasarlanmış, büyük harfle başlamış, ünlem işaretiyle sonlanmışır. Başlığın bir yanında görseldeki çocuğun şapkasını alan bir kuş, diğer yanında çocuğun tutunduğu gülümseyen bir köpek balığı yer almaktadır. Görseldeki unsurlar genel olarak izlekle ilgilidir ancak köpek balığının doğrudan ilişkilendirildiği bir metin yoktur. Ön kapak görseli doğa ve denizi işleyen konular için zihinsel bir hazırlık oluşturmaktadır.

A.Ç.3'ün ön kapağının orta bölümünde dergide ayın konusu olan "Bir Ses Duydunuz mu?" başlığı yer almaktadır. Başlığın puntosu derginin adı hariç kapaktaki diğer yazılardan büyüktür, baş harfleri büyük harfle başlamaktadır. Görselde gece ormanda kanatlarını açmış uçan bir yarasa resmedilmiştir. Başlık ayın üzerine ve izlekle uyumlu biçimde ses titreşimlerini sezdirerek yazılmışır.

A.Ç.4'ün ön kapağında dönen bir bisikleti kullanan kask, dizlik, dirseklik ve gözlüğünü takmış mutlu bir çocuk resmedilmiştir. Etrafta çiçekler ve kirpiller vardır. Ayın konusu olan "Bir Tur Dönelim mi?" yazısı bisikletle dönüyormuş izlenimi verilerek ve tamamı büyük harflerle yazılmışır.

A.Ç. dergilerin tamamının arka kapak tasarımında "Portakal" adlı köpeğin derginin içeriğindeki konularla ilişkili, iletiyi destekleyen sözsüz çizgi öyküleri yer almaktadır. Bu öyküler, çocukların görsel okuma becerilerini geliştirecek niteliktedir.

4.2.3.2. Bilge Çocuk Dergisinde Kapak ve Cilt

Bilge Ç. dergilerinin ön kapak tasarımlarında yer alan içerikler derginin o ayki konusuna ilişkin ipucu sunarak merak uyandırmaktadır. Ancak bunların yanı sıra derginin içeriğinde; kapak tasarımında yer almayan konulara da yer verilmiştir.

Şekil 2. Bilge Ç. dergilerinin ön kapakları:

Şekil 2’de görüldüğü üzere Bilge Ç.1,2,3,4 dergilerinin tamamının ön kapak tasarımında üst sol köşede büyük puntolarla, okunaklı biçimde hepsi küçük harflerle derginin adı yer almaktadır. Derginin adının üstünde küçük puntolarla derginin basım yılı ve sayfa sayısı bilgileri yer almaktadır. Derginin tüm sayılarında kapaktaki en büyük punto derginin adı için kullanılmıştır.

Bilge Ç.1 dergisinin ön kapağının orta bölümünde kar taneleri görselleri ve bilimle uğraşan çocuk çizimleri arasında derginin o ayki ana konusu olan “Kardaki Bilim” başlığı yer almaktadır. Bu başlığın puntosu derginin adı hariç kapaktaki diğer yazılardan büyüktür ve yalnızca baş harflerinde büyük harf kullanılmıştır. Ön kapaktaki resimler; konuyu sezdirebilecek nitelikte olup bilimle uğraştığı izlenimi veren beyaz önlük giymiş çocuklar, kardan adam, kedi vb. içermektedir. Ayrıca renkler ana konu ile ilişkili olup görsel okumaya katkı sağlayacak niteliktedir.

Bilge Ç.2’nin ön kapak tasarımında uzay aracı, gezegenler, yiyecekler, içecekler, piknik örtüsü, limonata içen astronot kıyafeti giymiş bir çocuk uzay boşluğunda resmedilmiştir. Uzay boşluğunda bulunan dairesel bir cisim içerisine ise tamamı büyük harf ve büyük puntolarla “PİKNİK YAPMAK İÇİN EN UYGUN GEZEĞEN” başlığı yazılmıştır. Derginin bu ayki ana konusu gezegenlerdir. Gezegenler çocukların tanıdığı ve sevdiği bir eylem olan piknik yapmakla ilişkilendirilmiş böylece merak duygusu uyandırılmıştır. Ön kapakta kullanılan arka fon uzay boşluğundaki karanlığa uygun olarak koyu renkler ve lacivertin tonlarıdır.

Bilge Ç.3’ün ön kapak tasarımında dinazor resimleri bulunmaktadır. Ön kapağın orta bölümünde tamamı büyük harflerle ve büyük puntolarla “YA DİNOZORLAR YAŞASAYDI?” başlığıyla ana konu verilmiştir. Konuya ait bu başlık çocuklarda cevap verme isteği uyandıracığından dikkat çekici bir başlıktır. Ön kapakta dinazor resimlerinin arkasında kullanılan fon sarı ve tonlarını olarak tercih edilmiştir, bu renkler görsellerle ve konuyla uyum içerisindedir.

Bilge Ç.4’ün ön kapak tasarımında rüzgârlı bir havada sararmış yapraklar havada uçarken çocukların bir ağaca tutunmuş gülümseyen halleri resmedilmiştir. Böylece sonbahar çocuklara sadece görselle sezdirilmiştir. Ön kapağın orta kısmında baş harfleri büyük şekilde “Yaprağın Yolculuğu” başlığı atılmıştır. Bu başlık derginin ana konusu olan sonbaharda yaprakların dökülmesini işaret etmektedir. Ön kapakta hem güneşin hem rüzgârın resmedilmesi ve fonda açık sarının tonlarının kullanılması görsellerin konuyla uyum içerisinde kullanıldığını göstermektedir.

Bilge Ç.1,2 dergilerinin ön kapağının sağ üst köşesinde ana konunun puntosundan daha küçük ama okunabilir punto büyüklüğünde; içerikteki konulara dair ipucu veren, derginin o ayki içeriğinden başlıklar yer almaktadır: “Zekayı Geliştiren Etkinlikler, Acayip İcatlar, Afacanlar Sınıfı”. Bilge Ç. 3 dergisinde de aynı yazılar aynı yerde bulunmaktadır ancak “Zekayı Geliştiren Etkinlikler” ve “Afacanlar Sınıfı” başlıkları aynı biçimde dururken “Acayip İcatlar” başlığı çıkarılmış yerine derginin o ayki hediyesi olan “Dino Kahraman Zekâ Oyunu” başlığına yer verilmiştir. Bilge Ç. 4 dergisinin ön kapağında ise bu başlıkların yeri değiştirilmiş incelenen önceki dergilerden daha küçük puntuyla yalnızca baş harfleri büyük olacak biçimde ön kapağın sol tarafına derginin adının altına alınmıştır. İçerikteki “Afacanlar Sınıfı, Acayip İcatlar” bölümlerinin isimleri ve o ayın hediyesi olan “Yaprak Hafıza Oyunu Hediye” başlığı yazılmıştır.

Bilge Ç. 1 dergisinin arka kapağında görsel olarak, iki çocuğun kışlık giysilerle çekilmiş fotoğrafının yer aldığı bir giyim markasının reklamı, Bilge Ç. 2'nin arka kapağında bir özel okulun reklamı, Bilge Ç. 3'ün arka kapağında Bilge Ç. 2'nin arka kapağındaki ile aynı özel okulun reklamı, Bilge Ç. 4'ün arka kapağında başka bir özel okulun reklamı bulunmaktadır.

4.2.3.3. Bilim Çocuk Dergisinde Kapak ve Cilt

Dergilerin ön kapak tasarımlarında yer alan içerikler derginin o ayki konusuna ilişkin ipucu sunarak merak uyandırmaktadır. Ancak bunların yanı sıra derginin içeriğinde; kapak tasarımında yer almayan konulara da yer verilmiştir.

Şekil 3. Bilim Ç. dergilerinin ön kapakları:

Bilim Ç. 1

Bilim Ç. 2

Bilim Ç. 3

Bilim Ç. 4

Şekil 3'te görüldüğü üzere Bilim Ç.1, 2, 3, 4 dergilerinin tamamının ön kapak tasarımında üstte büyük puntolarla, okunaklı biçimde yalnızca baş harfleri büyük biçimde derginin adı yer almaktadır. Derginin adının yanında logosuyla birlikte derginin bağlı bulunduğu kurumun adı yer almaktadır. Derginin adının üstünde küçük puntolarla derginin yayımlanma sıklığı, basım yılı ve sayısı ve ücret bilgileri yer almaktadır. Dergilerin ön kapaklarının alt sol kısmında derginin yanında verilen armağanların

isimleri yer almaktadır. Derginin tüm sayılarında kapaktaki en büyük punto derginin adı için kullanılmıştır.

Bilim Ç.1 dergisinin ön kapağında ayın konusu olan vitray görseli bulunmaktadır. Görselin en alt orta kısmında “Vitray” başlığı yer almaktadır. Başlığın puntosu derginin adı hariç kapaktaki diğer yazılardan büyüktür ve yalnızca baş harflerinde büyük harf kullanılmıştır. Bu başlığın yanlarında camların parçaları üzerine derginin içeriğinden başlıklar yazılmıştır. Görseldeki çizimler ve renkler ana konu ile ilişkili olup görsel okumaya katkı sağlayacak niteliktedir.

Bilim Ç. 2 dergisinin ön kapağında sualtında bir çocuk fotoğrafı vardır. Görselin en alt orta kısmında “Sualtıdan Merhaba!” başlığı yer almaktadır. Başlığın puntosu derginin adı hariç kapaktaki diğer yazılardan büyüktür ve yalnızca baş harflerinde büyük harf kullanılmıştır. Derginin ana konusu yayın yönetmeninin yazısında “Su Sporları” olarak söylenmiştir, kapakta dalış sporu izlenimi vermektedir, içerikte yüzme sporu anlatılmıştır. Dolayısıyla ön kapak görseli ana konu ile ilişkili olmakla beraber kuvvetli değildir.

Bilim Ç. 3 dergisinin ön kapağında bir fil fotoğrafı vardır. Ön kapağın alt sağ kısmında “Şu Filin Dişlerine Bakın!” başlığı yer almaktadır. Başlığın puntosu derginin adı hariç kapaktaki diğer yazılardan büyüktür ve yalnızca baş harflerinde büyük harf kullanılmıştır. Derginin ana konusu yayın yönetmeninin yazısında içerikte birçok hayvanın dişleriyle ilgili bilgi verildiği yer almaktadır. Dolayısıyla ön kapak görseli ana konu ile ilişkilidir.

Bilim Ç.4 dergisinin ön kapağında derginin adının altında “Dünden Bugüne Gözlük” başlığı yer almaktadır. Görsel olarak üç çocuk ve bir kuş gözlük takmış biçimde resmedilmiştir. Başlığın puntosu derginin adı hariç kapaktaki diğer yazılardan büyüktür ve yalnızca baş harflerinde büyük harf kullanılmıştır. Derginin ana konusu yayın yönetmeninin yazısında da bulunduğu gibi “Gözlük” tür. Dolayısıyla ön kapak görseli ana konu ile ilişkilidir.

Bilim Ç. dergilerin tamamının arka kapağında TÜBİTAK yayınlarının ve etkinliklerinin tanıtımları vardır.

4.2.3.4. Minika Go Dergisinde Kapak ve Cilt

MG. dergilerinin ön kapak tasarımlarında yer alan içerikler derginin o ayki konusuna ilişkin ipucu sunarak merak uyandırmaktadır. Ancak bunların yanı sıra derginin içeriğinde; kapak tasarımında yer almayan konulara da yer verilmiştir. Ancak dergilerin tamamında Ön kapaktaki resimler; ana konuyu sezdirebilecek güçte olup görsel okumaya katkı sağlamaktadır.

Şekil 4. M.G. dergilerinin ön kapakları:

Şekil 4'te görüldüğü üzere M.G.1,2,3,4 dergilerinin tamamının ön kapak tasarımında üst sol köşede büyük puntolarla, okunaklı biçimde derginin adı yer almaktadır. M.G.1'de derginin adının sağında yatay biçimde, M.G.2,3,4'te derginin adının solunda dikey biçimde derginin yayımlandığı ay, yıl ve sayısı yer almaktadır. M.G.1,2,3 dergilerinde derginin adının yanında içerikle ilgili genel ifadeler ve sayfa sayısı bilgileri yer almaktadır. M.G.4 dergisinin alt orta kısmında yalnızca içerikle ilgili genel ifadeler vardır. Dergilerin tamamında ayın konusu kapak görselleriyle uyumlu biçimde ön kapak tasarımına eklenmiştir. Dergilerin ön kapak tasarımında sağ üst köşe "Ayın Kahramanı" bölümüne ayrılmıştır. Bu bölümde görseli ile birlikte çizgi filmin adı yazmaktadır. Ön kapağın sol alt köşesinde ise fiyat bilgisi vardır. Derginin tüm sayılarında kapaktaki en büyük punto derginin adı için kullanılmıştır. Dergilerin tamamında ayın konusu başlık olarak ön kapakta yer almaktadır. Bu başlıkların puntosu derginin adı hariç kapaktaki diğer yazılardan büyüktür.

M.G.1'in ön kapağının orta bölümünde kalp, çiçek ve kelebek görselleri arasında taç takmış bir anne kucağındaki çocuğunu tutmakta, çocuk da gülümseyerek kedisine dokunmaktadır. Alt kısımda "annem" başlığı tamamı küçük harfler ve büyük puntolarla yer almaktadır.

M.G.2'nin ön kapağının arka fonunda deniz feneri görünen bir deniz manzarası önünde bir balıkçı balıklara sarılmış gülümsemektedir. Balıkçının sol tarafında "Rastgele! BALIKÇILAR" başlığı yer almaktadır.

M.G.3'ün ön kapağında dünya şeklinde tasarlanmış bir futbol topu önünde bir kız, bir erkek çocuğu ve bir kedi mutlu şekilde resmedilmiştir. Futbol topunun sol tarafında "Şut ve Gol FUTBOL" başlığı yer almaktadır.

M.G.4'ün ön kapağında çantası, gözlüğü ve atkısıyla yanardağları gözlemleyen bir çocuk resmedilmiştir. Çocuğun sağ tarafında "Dünyanın Bacası Yanardağlar" başlığı yer almaktadır. "Yanardağlar" alev şeklinde yazılmıştır. Ön kapaktaki resimler; ana konuyu sezdirebilecek nitelikte olup görsel okumaya katkı sağlayacak niteliktedir.

M.G.1 dergisinin arka kapağında özel bir okulun reklamı, M.G.2'nin arka kapağında özel bir hastane reklamı, M.G.3,4'ün arka kapağında belediyeye ait bir gezi yerinin reklamı bulunmaktadır.

4.2.3.5. National Geographic Kids Dergisinde Kapak ve Cilt

Dergilerin ön kapak tasarımlarında yer alan içerikler derginin o ayki konusuna ilişkin ipucu sunarak merak uyandırmaktadır. Ancak bunların yanı sıra derginin içeriğinde; ön kapak tasarımında yer almayan konulara da yer verilmiştir. Ancak tüm dergilerde fotoğraflar, görseldeki çizimler ve renkler ana konu ile ilişkili olup görsel okumaya katkı sağlayacak niteliktedir.

Şekil 5. N.G.K. dergilerinin ön kapakları:

Şekil 5'te görüldüğü üzere N.G.K.1,2,3,4 dergilerinin tamamının ön kapak tasarımında üstte büyük puntolarla, okunaklı biçimde tamamı büyük harflerle derginin adı yer almaktadır. Derginin adında en büyük puntolar “KİDS” yazısında kullanılmıştır. “KİDS” sözcüğü İngilizce olmasına rağmen “I” harfi “İ” biçiminde yazılmıştır. “KİDS” yazısının altında tamamı büyük harflerle ve küçük puntolarla “ÇOCUKLARIN DÜNYASI” yazmaktadır. Bu yazının yanında dikey biçimde “TÜRKİYE” yazmaktadır.

N.G.K.1 dergisinin ön kapak tasarımında sağ üst kısımda içerikte yer alan bir bölüm olan “Eğlenceli İngilizce İçerik” başlığı yer almaktadır. Ön kapağın ortasında gülümseyen bir tembel hayvan fotoğrafı ve altında “Sevimli Pozlarıyla Tembelhayvan ve 11 arkadaşı” başlığı yer almaktadır. Bu başlık derginin içinde herhangi bir bölümün başlığı değildir ancak Kameraya Poz Ver (N.G.K.1, s.14,15,16,17) bölümüyle ilişkilendirilmiştir. Fotoğrafın sağ ve sol taraflarında içerikten başlıklar ve görseller yer almaktadır. Ön kapağın sol alt köşesinde derginin basıldığı ay, yıl ve fiyat bilgisi yer almaktadır.

N.G.K.2 dergisinin ön kapak tasarımında sağ üst kısımda içerikte yer alan bir bölüm olan “Eğlenceli İngilizce İçerik” başlığı yer almaktadır. Ön kapağın ortasında bir çöl tilkisi fotoğrafı bulunmaktadır. Fotoğrafın altında “SENİ DUYUYORUM süper kulaklar” başlığı yer almaktadır. Fotoğrafın sağ ve sol taraflarında içerikten başlıklar ve görseller yer almaktadır. Ön kapağın sağ alt köşesinde derginin basıldığı ay, yıl ve fiyat bilgisi yer almaktadır.

N.G.K.3 dergisinin ön kapak tasarımında sağ üst kısımda derginin armağanı “Herkes Hediye Takvim poster” yazısı yazmaktadır. Ön kapağın ortasında uzayda bir astronot görseli yer almaktadır. Görselin altında “Yerçekimsiz Hayat” başlığı yer almaktadır. Fotoğrafın sağ ve sol taraflarında içerikten başlıklar ve görseller yer almaktadır. Ön kapağın sol alt köşesinde derginin basıldığı ay, yıl ve fiyat bilgisi yer almaktadır.

N.G.K.4 dergisinin ön kapak tasarımında sağ üst kısımda derginin armağanı “2 Poster Hediye” yazısı ve posterlerden birinin görseli yer almaktadır. Ön kapağın ortasında bir köpek fotoğrafı yer almaktadır. Fotoğrafın solunda “ÖZEL SAYI”, bu yazının altında ise bu sayıda en geniş yer ayrılan bölüm olan “garip ama gerçek” başlığı bulunmaktadır. Ön kapağın sol alt köşesinde derginin basıldığı ay, yıl ve fiyat bilgisi yer almaktadır. Bu bilgilerin sağında ise içerikten başlıklar ve görseller bulunmaktadır.

N.G.K. dergilerinin tamamının arka kapağında çocuk şampuanı vb. ürünlerin reklamları yer almaktadır.

4.2.3.6. Süper Penguen Dergisinde Kapak ve Cilt

Dergilerin tamamının ön kapak tasarımında en altta ayın konusu yazmaktadır. Ayın konusu tamamı büyük harflerle ve derginin adından sonra en büyük puntolar kullanılarak tasarlanmıştır. Dergilerin ön kapak görselleri ayın konusu ile uyumludur ve etrafında dergide işlenen diğer konu başlıkları yer almaktadır. Dergilerin ön kapak tasarımlarında genelde penguen resmi kullanılmıştır. Ön kapaktaki resimler; ana konuyu sezdirebilecek nitelikte olup görsel okumaya katkı sağlayacak niteliktedir.

Şekil 6. S.P. dergilerinin ön kapakları:

Şekil 6’da görüldüğü üzere S.P.1,2,3,4 dergilerinin tamamının ön kapak tasarımında üstte derginin adı, tamamı büyük harflerle yazılmış biçimde yer almaktadır. Derginin tüm sayılarında kapaktaki en büyük punto derginin adı için kullanılmıştır.S.P.2,3,4 dergilerinde derginin adının üstünde “Çocuk Mizah Dergisi” başlığı yer almaktadır. Tüm dergilerde derginin adının sol tarafında süper kahraman biçiminde çizilmiş derginin logosu sayılabilecek penguen görseli yer almaktadır. Başlığın sağ tarafında ise derginin yayımlandığı ay, yıl ve sayısı yer almaktadır.

S.P.1 dergisinin ön kapak tasarımında ayın konusu “Kış Sporları”dır ve bu konu ile ilişkili olarak kapak görselinde buzda kayak yapan bir penguen ve ona bakarken aralarında konuşan iki penguen resmedilmiştir. İncelenen sayılardan yalnızca bu dergide armağan verilmiş ve verilen armağanlar, derginin adının sağ alt kısmına bitişik şekilde “HEDİYE” başlığı kullanılarak yazılmıştır.

S.P.2 dergisinin ön kapak tasarımında ayın konusu “Uzay Turistleri”dir ve bu konu ile ilişkili olarak ön kapak görselinde uzaya elinde valizi, boynunda fotoğraf makinesi ile gezmeye gitmiş gibi görünen, astronot kıyafeti içinde bir penguen resmedilmiştir.

S.P.3 dergisinin ön kapak tasarımında ayın konusu “Yaz Geliyor”dur ve bu konu ile ilişkili olarak ön kapak görselinde denizin içinde bir zürafa kıyıdaki diğer hayvan arkadaşlarını yanına çağırırken resmedilmiştir.

S.P.4 dergisinin ön kapak tasarımında ayın konusu “Stan Lee ve Marvel Evreni”dir ve bu konu ile ilişkili olarak ön kapak görselinde Stan Lee’nin yarattığı tüm süper kahramanlar, Süper Penguen de aralarında olacak şekilde resmedilmiştir.

S.P.1,2,3,4 dergilerinin tamamının arka kapak tasarımında bir bankanın reklamı yer almaktadır.

4.2.3.7. TRT Çocuk Dergisinde Kapak ve Cilt

Dergilerin ön kapak tasarımında derginin bağlı olduğu çocuk kanalının çizgi karakterlerinin görselleri ayın konusuna uygun biçimde yer almaktadır. Ön kapağın en üst bölümünde ise derginin armağanlarının tamamı büyük harflerle yazılmış ve görselleri eklenmiş biçimde yer almaktadır. Dergi kapaklarının genelinde artırılmış gerçeklik teknolojisi kullanılmıştır ve ön kapakta görseli bulunmaktadır. Bu dergilerin ön kapaklarındaki resimler; ana konuyu sezdirebilecek nitelikte olup görsel okumaya katkı sağlayacak niteliktedir.

Şekil 7. TRTÇ.D’nin ön kapakları:

Şekil 7’de görüldüğü üzere TRTÇ.D.1,2,3,4’ün tamamının ön kapak tasarımında üstte derginin o ay verdiği armağanların isimleri ve görselleri tamamı büyük harflerle yazılmış biçimde yer almaktadır. Bunun altında derginin adı tamamı büyük harflerle bağlı olduğu kurumun logosuyla birlikte yazmaktadır. Derginin tüm sayılarında kapaktaki en büyük punto derginin adı için kullanılmıştır. Derginin adında en büyük punto “ÇOCUK” yazısında kullanılmıştır. “ÇOCUK” yazısının”K” harfine takılmış bir ilan şeklinde derginin o ayki ana konusu yer almaktadır. “TRT” logosunun üstünde sayfanın sağına yaslı biçimde derginin yayımlandığı ay, yıl ve sayısı yer almaktadır.

TRTÇ.D.1 sayısının ön kapak tasarımında ayın konusu “Tiyatro Nasıl Yapılır” başlığı yer almaktadır ve bununla ilişkili olarak derginin bağlı bulunduğu televizyon kanalına ait çizgi film karakterleri olan üç çocuk tiyatro sahnesinde, tiyatro oynarken resmedilmiştir. Görselde kız çocuk karakterin elinde küçük bir pinokyo bulunmaktadır.

TRTÇ.D.2 sayısının ön kapak tasarımında ayın konusu “Dev Yapılar” başlığı yer almaktadır ve bununla ilişkili olarak derginin bağlı bulunduğu televizyon kanalına ait çizgi film karakterleri olan üç çocuk iskeleden “Yavuz Sultan Selim Köprüsü” önünde köprü hakkında konuşurken resmedilmiştir.

TRTÇ.D.3 sayısının ön kapak tasarımında ayın konusu “Çevremde Neler Oluyor” başlığı yer almaktadır ve bununla ilişkili olarak derginin bağlı bulunduğu televizyon

kanalına ait çizgi film karakterleri olan dört hayvan arkalarında bir göl manzarasıyla kırlarda poz verirken resmedilmiştir.

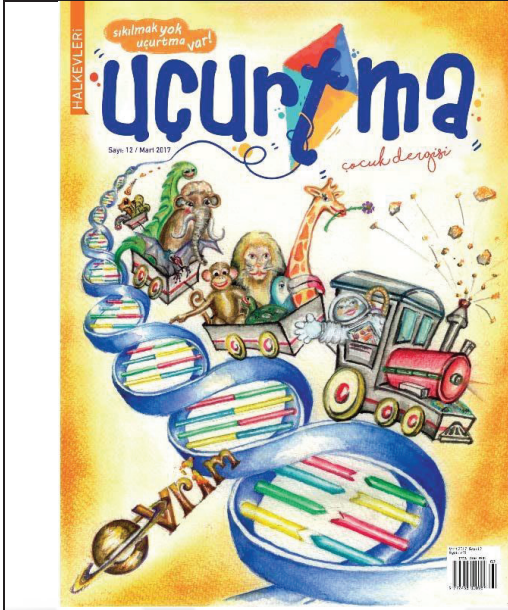
TRTÇ.D.4 sayısının ön kapak tasarımında ayın konusu “Yerli Malı Yurdun Malı” başlığı yer almaktadır. Ön kapak görselinde derginin bağlı bulunduğu televizyon kanalına ait çizgi film karakterleri olan biri büyük dördü çocuk beş kişi neşeyle poz vermektedirler. Ön kapak görseliyle ana konunun ilişkisi televizyon kanalını izlemeyen bir çocuk tarafından kurulamaz ancak karakterlerin olduğu çizgi filmi izleyen bir çocuk bu çizgi filmin meyve ve sebzeleri tanıttığını bilebilir ve böylece yerli malı ile olan ilişkiyi sezebilir. TRTÇ.D.4’ün ön kapağı çocuğun birikimine göre görsel okumaya katkı sağlayabilir ya da sağlamayabilir. Bu bakımdan tam olarak çocuklara katkı sağlayamamaktadır.

TRTÇ.D. 1,2,3 dergilerine basılı olarak ulaşamadığı için arka kapak hakkında bilgi verilememektedir ancak TRTÇ.D.4 dergisinin arka kapak tasarımında derginin bağlı bulunduğu televizyon kanalının reklamı bulunmaktadır.

4.2.3.8. Uçurtma Çocuk Dergisinde Kapak ve Cilt

Ön kapağın üzerinde ayın içeriği ile ilgili görsel bulunmaktadır. Derginin tüm sayılarında kapaktaki en büyük punto derginin adı için kullanılmıştır. Dergi sayılarının çoğunda görsellerdeki renkler ana konu ile ilişkili olup görsel okumaya katkı sağlayacak niteliktedir.

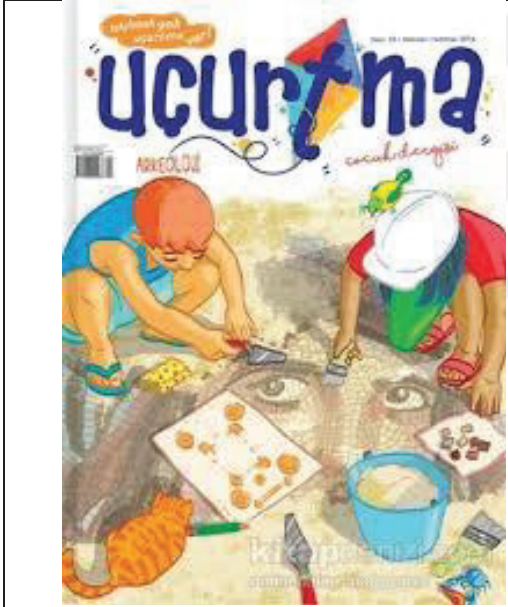
Şekil 8. U.Ç.D’nin ön kapakları:

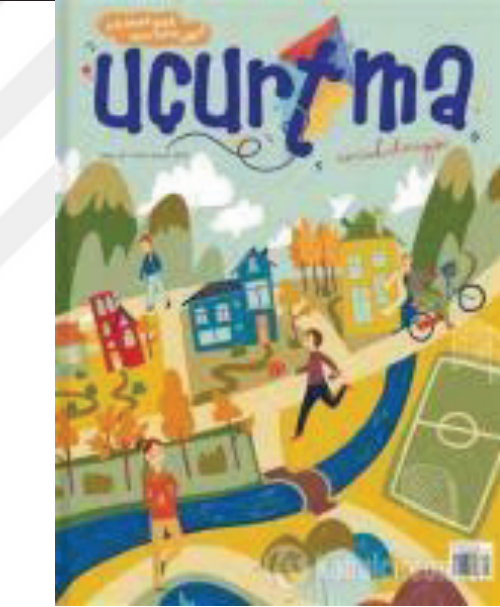
U.Ç.D.1

U.Ç.D.2

U.Ç.D.3

U.Ç.D.4

Şekil 8’de görüldüğü üzere U.Ç.D.1,2,3,4 sayılarının tamamının ön kapak tasarımında üstte büyük puntolarla, okunaklı biçimde hepsi küçük harflerle derginin adı “uçurtma”, hemen altında sağ tarafa yaslı tamamı bitişik eğik yazıyla, küçük harfler ve küçük puntolarla “çocuk dergisi” yer almaktadır. “Uçurtma yazısının “t” harfi uçurtmanın kasmağı gibi resmedilmiştir. Derginin adının üstünde küçük puntolarla “sıklamak yok uçurtma var!” yazısı vardır. “Uçurtma” yazısının hemen altında kapakta

kullanılan en küçük puntolarla derginin sayısı ve derginin basım ayı-yılı yer almaktadır. U.Ç.D.1’de ön kapağın sol alt kısmında ayın konusu “evrim” gezegen şeklinde yazılmıştır. Yalnızca U.Ç.D.1’de sol üstte yatık bir şekilde küçük puntolar ve tamamı büyük harflerle derginin bağlı bulunduğu “HALKEVLERİ” yazısı yer almaktadır. Ön kapak görselinde ise dna şeklinde çizilen rayların üzerinde giden trende astronottan dinozora birçok canlı resmedilmiştir. Bu görsellerin her biri derginin içindeki farklı metinlerle ilişkilidir hem konuyu hem izleği hem de iletiyi sezdirebilecek niteliktedir.

U.Ç.D.2’nin ön kapağında uzayda gezegenler ve çiçekler arasında kadın bir astronot resmedilmiştir. Görsel, derginin içeriği ile ilişkilidir ve başlık yazısı olmamasına rağmen içerikle ilgili oluşturulması gereken zihinsel hazırlığa, yeterlidir. Ayrıca konuyu, izleği ve iletiyi sezdirebilecek niteliktedir.

U.Ç.D.3’ün ön kapağında “Uçurtma” yazısının hemen altında tamamı büyük harflerle “ARKEOLOJİ” başlığı yer almaktadır. Görselde bir kız ve erkek çocuk arkeolojik kazı yaparken resmedilmiştir. Bu görsel derginin içeriği ile uyumlu, konuyu, izleği ve iletiyi sezdirebilecek niteliktedir.

U.Ç.D.4’ün ön kapağında sonbaharın yaşandığı bir şehirde dolaşan insanlar resmedilmiştir. Bu insanlardan biri yoga yapıyor, biri bisiklete biniyor, bir diğeri ise koşuyor şeklinde çizilmiştir. Görsel, derginin içeriği ile ilişkilidir ve başlık yazısı olmamasına rağmen içerikle ilgili kısmen zihinsel hazırlık yapmaktadır ancak buna rağmen içeriğin tamamını kapsamamaktadır.

U.Ç.D.1’in arka kapağında “Yuri Gagarin” mart ayının doğum günü olması sebebiyle resmedilmiştir. Resmin üzerinde ise Yuri Gagarin’in bir sözü yer almaktadır. U.Ç.D.2’nin arka kapağında derginin o ayki konusu ile ilişkilendirilerek Vincent van Gogh’a ait “Yıldızlı Gece” resmi yer almaktadır. U.Ç.D.3’ün arka kapağında derginin o ayki konusu ile ilişkilendirilerek “Cueva de las Manos” (Eller Mağarası” fotoğrafı vardır ve sağ alt köşede kısaca bu mağarayla ilgili bilgiler verilmiştir. U.Ç. D’nin arka kapağında gene derginin o ayki konusu ile ilişkilendirilerek yapılmış bir resim ve alt kısmında “Çok Yaşa, Sağlıklı Yaşa” yazısı yer almaktadır.

Dergilerin ön kapak tasarımlarında, içeriğe yönelik zihinsel ön hazırlık yapabilmek için genel bir çaba gözlenmiştir ancak günümüz dergilerinin çoğu tek bir izlek etrafında yapılandırılmadığından ön kapak da derginin tamamını kapsayacak nitelikte biçimlendirilememiştir. Oysa ön kapak tasarımı çocuğun dergiyle ilgili ilk izlenimi, zihninde oluşacak imge ve hazırlık için çok önemlidir. Derginin, ön kapak tasarımında

oluşturulan zihinsel hazırlığa uygun konuyla başlaması ise bir diğer önemli husustur. A.Ç.1,2,3,4; U.Ç.1,2,3 ve N.G.K.1 sayıları, ön kapakta oluşturulan zihinsel hazırlıkla uyumlu biçimde başlamıştır. Ancak dergilerin çoğunun uygun yapılandırılmadığı görülmüştür.

Dergilerin tamamında ayın konusunun ön kapakta verilmesine yönelik bir çaba içinde oldukları görülmektedir. A.Ç. dergisi dışında tüm dergilerde içerikte ayın konusu ile ilişkisiz metinler de bulunmaktadır ve bu metinlerin konuları da diğerlerinden küçük bir puntuyla tasarıma eklenmektedir. Ön kapak tasarımının içeriği yansıtacak biçimde hazırlanmaya çalışıldığı açıktır ancak S.P.3'te ayın konusu ve izleği değil de mevsimle ilişkilendirilmiş bir ön kapak görülmektedir. Çocukların ön kapağı gördüklerinde içerikle ilgili zihinlerinde oluşacak ön hazırlığa gerek renkleri gerek görselleri gerekse yazı biçimleri bakımından en uygun derginin A.Ç. dergisi olduğu düşünülmektedir.

Yanında armağan verilen dergilerin ön kapak tasarımlarında ise bu armağanlar mutlaka dikkat çekici bir biçimde verilmiştir. Bu durum armağanların izleği desteklemekten çok çocukları dergiyi satın almaya yönlendirmek amacıyla verildiğini düşündürmektedir. Ancak çocukların dergilerle tanışmalarında ve etkileşimlerini sürdürmelerinde bu armağanların önemli bir yeri vardır.

Dergilerin arka kapak tasarımında derginin içeriği ile ilgili bir resim olabildiği gibi reklamlar da yer almaktadır. Yukarıda ayrıntılı biçimde incelenen arka kapaklarla ilgili A.Ç. ve U.Ç.D. hariç tüm dergiler arka kapağı reklama ayırmıştır. Ancak bu iki dergide arka kapak derginin bütün olduğu duygusunu verecek biçimde ayın konusu ile ilişkilendirmiş izleği destekleyecek biçimde yapılandırılmıştır.

Dergilerin tamamı zımba ile ciltlenmiştir ve kolay dağılmayacak nitelikte görünmektedir ancak inceleme aşamasında görülmüştür ki dergiler uzun uzun okunup sayfalar kerelerce çevrildiğinde orta sayfalardan başlayarak sayfalar zımbadan ayrılmaktadır.

4.2.4. Sayfa Düzeni

Dergilerin, sayfa düzeni konusunda birbirlerinden farklı tasarlandıkları görülmektedir. Dergiler kendi içinde de içeriğe göre sayfa tasarımlarını biçimlendirmektedir. Örneğin bir sayfada metnin başlığı, görseli, metnin içeriği vb.

öğeler yer almakta; başka bir sayfada görsellerle etkinlik yapımının aşamaları yer almaktadır. Dergilerin tamamında metinlerle görsellerin dengeli yerleştirildiği ve boşlukların görsellerle desteklendiği görülmektedir. Metinlerdeki satır aralıkları harflerin puntolarıyla dengeli biçimde kullanılmıştır. Dergilerin genelinde metinler sütunlar halinde yazılmıştır.

S.P.1,2,3,4 dergileri ön kapak tasarımlarında da belirtildiği üzere; mizah dergisidir ve dergilerde çizgi öyküler ağırlıkla kullanılmıştır. Bu sebeple dergilerin sayfalarının çoğunda sayfalar karelere bölünmüş ve her karede bir an ve konuşma resmedilmiştir.

Yalnızca Atletik Akın (TRTÇ.D.1, s.44,45), (TRTÇ.D.2, s.44,45), (TRTÇ.D.3, s.44,45), (TRTÇ.D.4, s.30,31) bölümleri dikey biçimde yerleştirilmiştir, bu durum diğer sayfalardan farklıdır ancak bu farklılık çocuğun ilgisini çekebilecek niteliktedir.

Bazı sayfalarda görsel okumaya ağırlık verilirken bazı sayfalarda metinlere dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Harflerin puntoları, satır aralıkları farklılık gösterse de tamamı okunabilir niteliktedir. Bazı dergilerde harflerin tasarımıyla da izlek desteklenmeye çalışılmıştır. Bu çaba çocukları sayfanın içine çekebilecek nitelikte güçlüdür. Bazı dergilerde görsellerin kaynakları verilirken çoğunda verilmemiştir, oysa çocukların bu kaynakları öğrenmeye hakkı ve doğruluğunu gerçekleştirme şansları olmalıdır. Eleştirel okumaya da katkı sağlayacak bu gerekliliğin çoğu dergide göz ardı edilmesi eleştirilebilir niteliktedir.

A.Ç. ve U.Ç. dergileri dışında tüm dergilerde reklam bulunmaktadır. Bilim Ç. dergilerinde, genellikle TÜBİTAK yayınlarının tanıtımı dışında reklam yer almamaktadır. Bu reklamlar genellikle derginin anlatımı bittikten (örneğin Bilim Ç.3, s. 62,63,64) sonra yer almaktadır. Kitap tanıtımı yapılırken gerek duyulduğunda diğer yayınevlerinin kitaplarına da (Örneğin Bilim Ç.2, s.27) yer verilmiştir. Bilge Ç., M.G., N.G.K., TRTÇ.D. dergilerinde yer alan reklamlar renklerdeki belirginlik, kâğıt türü vb. her bakımından dergideki diğer sayfalardan ayırt edilemeyecek kadar benzerlik içerisindedir. Dergilerin bazılarında reklamlar hep aynı sayfalarda (iç kapak, arka kapak vb.) yer alırken bazılarında sayfaların arasına rastgele yerleştirilmiştir. Bu durum, reklamların metinlerden ayırt edilemeyecek kadar bütünlük içerisinde olmasına neden olduğundan çocuklar, dergi içeriğiyle reklam sayfalarını aynı biçimde algılayabilirler. “Böcekistan” (Bilge Ç.1, s.64,65,66,68) adlı çizgi öyküde anlatım açıktır ancak 67. sayfada reklama yer verilmesi öykünün anlatımını bölmüştür. S.P. dergilerinde çok fazla reklam bulunmamaktadır ancak az sayıda da olsa yer alan reklamlar [Defne ve Ali (S.P.1, s.5)] derginin bir bölümü sanılabilecek kadar benzerlik içerisindedir.

4.2.5. Harfler

Günümüz çocuk dergilerinde harfler, çeşitli biçimlerde ve renklerde kullanılmıştır. Ancak harfler metni destekleyecek biçimde yapılandırılarak görsel okumaya katkı sağlanabilir.

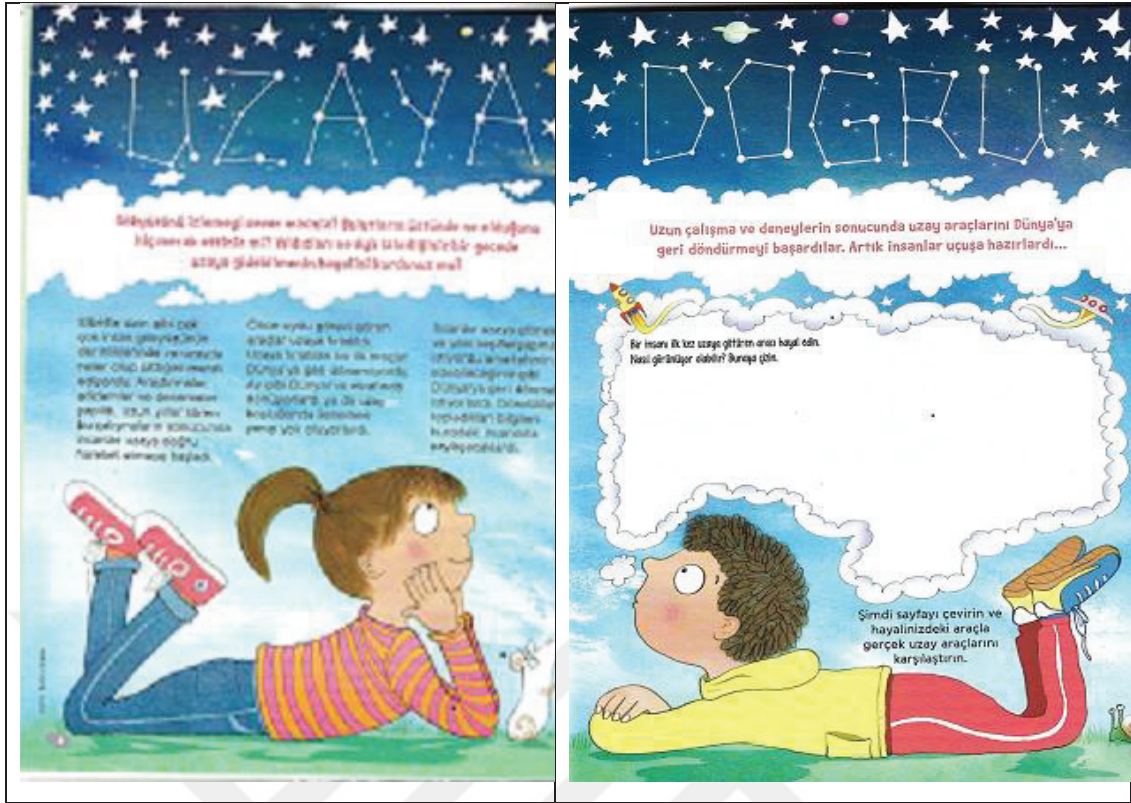
4.2.5.1. Araştırmacı Çocuk Dergisinde Harfler

Harfler A.Ç. 1,2,3,4 dergilerinin her birinin kendi içinde çeşitli büyüklükte yazılar kullanılmıştır. Ancak yazıların tamamı çocukların okuyabilecekleri büyüklüktedir. Yalnızca fotoğrafların kaynakları ve bu kaynaklara teşekkür yazısı, fotoğrafların bir kenarına çocukların okurken zorlanabilecekleri kadar küçük yazılmıştır.

A.Ç. 1,2,3,4 dergilerin tamamında ön kapaktaki puntolar ilgi çekecek nitelikte renkli, görsellerle uyumludur. Hatta dergilerin aylık başlıkları konuyla ve izlemekle uyumlu tasarlanmıştır. Örneğin “Hareket Zamanı” (A.Ç.1) hareket ediyormuş izlenimi verecek şekilde çizilmiştir.

A.Ç. 1,2,3,4 dergilerinin içeriğinde harfler genellikle siyahtır ancak zeminde kullanılan renge göre farklı renklerde yazılar da vardır, önemli görülen ve çocukların yönlendirildiği yerler koyu ya da renkli yazılmıştır. Yazıların çoğunun biçimi genel olarak çocuklarda herhangi bir istek ya da isteksizlik oluşturacak özellik taşımamaktadır. Ancak bazı bölümlerde el yazısına benzer nitelikte yazılar ve dikkat çekecek yazı biçimleri kullanılmıştır.

Şekil 9: A.Ç.1, s.2,3

Şekil 9'da görüldüğü üzere Uzaya Doğru (A.Ç.1, s.2,3,4,5,6,7) metninde başlık konuyla ilişkili olarak takım yıldızların çizimlerine benzer biçimde yazılmıştır. 3. sayfada bulunan etkinlikte çocukların hayallerindeki uzay aracını bulut görselinin içine çizmelerinin istenmesi çocukları metnin içine çekmektedir. 6. sayfadaki uzay mekiği tanıtımında turuncu bölüm, turuncu harflerle yazılmıştır. Kuklaların anlatıldığı “Tuhaf Bir Dükkân” (A.Ç.1, s.22,23,24,25) metninin başlığı üç boyutlu ve rengarenk harfler kullanılarak yazılmıştır.

4.2.5.2. Bilge Çocuk dergisinde harfler

Bilge Ç. 1,2,3,4 dergilerinin her birinin kendi içinde çeşitli büyüklükte yazılar kullanılmıştır ve çoğu çocukların okuyabilecekleri büyüklüktedir. Dergilerin tamamında kullanılan en küçük punto derginin iç kapağındaki okura sesleniş yazısıdır. Bir tek okura sesleniş yazıları 7 yaş grubu çocuklarının zorlanacakları büyüklüktedir. Dergilerin tamamında ön kapaktaki puntolar ilgi çekecek nitelikte renkli, görsellerle uyumludur.

Bilge Ç. 1 dergisinin içeriğinde harfler genellikle siyahtır ancak Bilge Ç. 2'de harfler daha renkli tercih edilmiştir. Sayfanın zeminindeki renge göre farklı renklerde

yazılmış yazılar vardır. Bilge Ç.1, s. 9,10,11,12,13. sayfalarda gezegenleri ve yıldızları anlatan yazı lacivert zemin üzerine sarı harflerle yazılmıştır, bu durum harflerin birer yıldız gibi görünme çabasını da gözler önüne sermektedir. 14. sayfada karpuz anlatılırken yazı yeşil zemin üzerine kırmızı ve siyah renkler kullanılarak yazılmıştır. Bu durum karpuzun renkleri ile uyum içerisinde bir sayfa olarak gözlenmektedir. Yazıların biçimi genellikle çocuklarda herhangi bir istek ya da isteksizlik uyandırmayacak biçimde normaldir ancak “doğa takvimi” (s.24,25) bölümünde yazıların bazıları kabartmalı, bazıları çocukların kendi yazılarına benzer nitelikte, bazıları kitap harfleriyle olmak üzere çeşitli biçimler kullanılmıştır. Bu durum da sayfayı dikkat çekici hale getirmiştir.

Bilge Ç. 3’de harfler genellikle zeminle zıtlık oluşturacak şekilde siyah ya da beyaz kullanılmıştır. Az miktarda diğer renklerden de kullanılmıştır ancak bu renklerin kullanımında içerikle herhangi bir uyum yakalama çabası görülmemektedir. Yazılarda farklı biçimler olsa da yazıların biçimi çocuklarda herhangi istek ya da isteksizlik oluşturacak nitelikte değildir.

Şekil 10: Bilge Ç.3, s.66

Şekil 10’da görülen Bilge Ç.3’ün 66. Sayfasında başlayan “Tayland” adlı metin başlığı çok büyük, bitişik yazı tipi ve değişen tonlarla yazılmıştır. Derginin iki sayfasına yayılacak kadar büyük olan başlığın üzerine fotoğraflar yerleştirilmiştir ve başlık ilk bakışta okunamamaktadır. Sayfanın sol üst köşesindeki içerikle ilgili ipucu veren cümle büyük puntolarla ve kare şeklinde kırmızı bir zemin üzerine yazılmıştır, bu sebeple “Çarşıya gidiyoruz hem de kayıkla” başlık gibi görünmektedir.

Bilge Ç. 4’te harfler genellikle siyah kullanılmıştır. Zeminin koyu renk olduğu sayfalarda beyaz harfler bulunmaktadır. Az miktarda diğer renkler de kullanılmıştır ancak renk tercihlerinde konuyla bir uyum görülmemektedir. Yalnızca bazı sayfalarda ve bazı başlıklarda dikkat çekme amaçlı kırmızı yazılar kullanılmıştır ve başarılı görülmektedir. Harfler biçim bakımından incelendiğinde farklı biçimler görülmektedir. Ancak yalnızca “Mandalinanın Tarifleri” (Bilge Ç.4, s. 20-21) bölümünde kullanılan yazı tipi ilgi çekicidir.

4.2.5.3. Bilim Çocuk Dergisinde Harfler

Bilim Ç. 1, 2, 3, 4 dergilerinin her birinde çeşitli büyüklükte yazı kullanılmıştır ve çoğu çocukların okuyabilecekleri büyüklüktedir. Dergilerin tamamında kullanılan en küçük punto derginin içeriğindeki fotoğrafların kenarlarında bulunan fotoğrafların kaynaklarıdır. Bir tek bu yazılar 7 yaş grubu çocuklarının zorlanacakları büyüklüktedir. Dergilerin tamamında ön kapaktaki puntolar ilgi çekecek nitelikte renkli, görsellerle uyumludur.

Bilim Ç. dergilerinin içeriğinde harfler genellikle siyahtır. Zeminin renginin koyu renk olmasına bağlı olarak beyaz da kullanılmıştır. Yazıların biçimi çocuklarda herhangi bir istek ya da isteksizlik oluşturacak özellik taşımamaktadır.

4.2.5.4. Minika Go Dergisinde Harfler

M.G.1,2,3,4 dergilerinin her birinin kendi içinde çeşitli büyüklükte yazı kullanılmıştır ve çoğu çocukların okuyabilecekleri büyüklüktedir. Dergilerin tamamında en küçük punto fotoğraflarla ilgili kısa tanıtım cümlelerinde kullanılmıştır. Bir tek bu yazılar 7 yaş grubu çocuklarının zorlanacağı büyüklüktedir.

M.G. dergilerinin tamamında harfler siyahtır. Başlık gibi bazı yerlerde harfler kırmızı kullanılmıştır. Önemli görülen ve dikkat çekilmek istenen yerlerde kalın harf

biçimi tercih edilmiştir. Yazıların biçimi çocuklarda herhangi bir istek ya da isteksizlik oluşturacak özellik taşımamaktadır. Metinlerin içerisinde geçen yeni öğrenileceği tahmin edilen terim ve kelimelerin altında farklı renklerde fon kullanılarak bu kelimelere dikkat çekilmiştir. M.G.4'te fotoğrafların nereye ait olduğu bilgisi fotoğraflara eklenmiştir ancak küçük puntolarla yazılmıştır.

4.2.5.5. National Geographic Kids Dergisinde Harfler

N.G.K. 1,2,3,4 dergilerinin her birinin kendi içinde çeşitli büyüklükte yazı kullanılmıştır ve çoğu çocukların okuyabilecekleri büyüklüktedir, yalnızca sayfaların altında fotoğrafların kaynaklarının belirtildiği bölümlerde küçük puntolar kullanılmıştır. Bir tek bu yazılar 7 yaş grubu çocuklarının zorlanacakları büyüklüktedir. Dergilerin tamamında ön kapaktaki puntolar ilgi çekecek nitelikte renkli, görsellerle uyumludur.

N.G.K. dergilerinin içeriğinde hemen hemen her renkte harf kullanılmıştır. Genel olarak yazıların biçimi çocuklarda herhangi bir istek ya da isteksizlik oluşturacak özellik taşımamaktadır. Ancak bazı yazılar, örneğin “garip ama gerçek” bölümlerinde, rengarenk ve büyük puntolarla yazıldığından dikkat çekici hale gelmiştir.

4.2.5.6. Süper Penguen Dergisinde Harfler

S.P.1,2,3,4 dergilerinin her birinin kendi içinde çeşitli büyüklükte yazı kullanılmıştır ve çoğu çocukların okuyabilecekleri büyüklüktedir. Dergi, karikatür dergisi olduğundan konuların çoğu konuşma balonları içinde karikatürlerle desteklenerek verilmiştir. Bu durum çocukların dergiye ilgisini artırmakta, eğlenceli olduğu izlenimini desteklemektedir.

S.P.1,2,3,4 dergilerinin içinde çeşitli büyüklükte yazılar kullanılmıştır ve neredeyse tamamı çocukların okuyabilecekleri büyüklüktedir. Dergilerin tamamında ön kapaktaki puntolar ilgi çekecek nitelikte renkli, görsellerle uyumludur. Dergilerin tamamında en küçük punto Defne ve Ali (S.P.1, s.5) çizgi öyküsünün sağ alt köşesinde bulunan “Bu bir ilandır.” yazısıdır. Bu yazı 7 yaş grubu çocuklarının zorlanacakları büyüklüktedir. Dergilerin tamamında ön kapaktaki puntolar ilgi çekecek nitelikte renkli, görsellerle uyumludur.

S.P.1,2,3,4 dergilerinin içeriğinde harfler genellikle siyahtır. Zeminin renginin koyu renk olmasına bağlı olarak beyaz ya da diğer renkler de kullanılmıştır. Yazıların

biçimi karikatürlerde kullanılan yazı biçimidir. Yazıların bir kısmı ise normal, çocuklarda herhangi bir istek ya da isteksizlik oluşturacak özellik taşımamaktadır. Bazı yazılarda ise aynadan yansiyormuş izlenimi verilerek dikkat çekici kılınmaya çalışılmıştır.

4.2.5.7. TRT Çocuk Dergisinde Harfler

TRTÇ.D.1,2,3,4'ün her birinin kendi içinde çeşitli büyüklükte yazı kullanılmıştır ve çoğu çocukların okuyabilecekleri büyüklüktedir. Dergilerin tamamında en küçük punto Can'ın Ekranı (TRTÇ.D.3, s.16,17) bölümünde haberlerin kaynaklarının verildiği kısa yazıdır. Bir tek bu yazılar 7 yaş grubu çocuklarının zorlanacakları büyüklüktedir. Dergilerin tamamında ön kapaktaki puntolar ilgi çekecek nitelikte renkli, görsellerle uyumludur.

TRTÇ.D.1,2,3,4'ün tamamında harfler genellikle siyahtır. Bazı bölümlerde gelişigüzel biçimde renkli yazılar, farklı puntolar da kullanılmıştır. Yazıların biçimi çocuklarda herhangi bir istek ya da isteksizlik oluşturacak özellik taşımamaktadır.

Şekil 11: TRTÇ.D.3, s.30

Şekil 11’da görüldüğü üzere Elif’in Dersleri (TRTÇ.D.3, s.30) bölümünde “kavun” tanıtılmış ve başlık kavun kabuğunu anımsatacak şekilde renklendirilmiştir. Bazı metinlerin içerisinde geçen bazı anahtar kelimeler altına renkli fon kullanılarak vurgulanmıştır.

4.2.5.8. Uçurtma Çocuk Dergisinde Harfler

U.Ç.D.1,2,3,4 dergilerinin her birinin kendi içinde çeşitli büyüklükte yazı kullanılmıştır ve yazıların tamamı çocukların okuyabilecekleri büyüklüktedir. Yazar çizer isimleri sayfalarda küçük puntolarla sayfaların kenarına çocukların okurken zorlanabilecekleri kadar küçük yazılmıştır. Sayfa numaraları; U.Ç.D.1’de sayfaların sol ve sağ alt köşelerinde, U.Ç.D.2’de sayfaların sol ve sağ üst köşelerinde, U.Ç.D. 3ve 4’te sayfaların alt orta bölümlerinde yazacak şekilde yapılandırılmıştır. U.Ç.D.3,4 ‘ün sayfa numaralarının altında derginin adı ve internet sitesi küçük puntolarla yazmaktadır. Sayfa numaraları bazı sayfalarda varken bazı sayfalarda yoktur.

U.Ç.D.’nin tamamında ön kapaktaki puntolar ilgi çekecek nitelikte renkli ve görsellerle uyumludur. Dergilerin içeriğinde harfler genellikle siyahtır ancak zeminde kullanılan renge göre farklı renklerde yazılar da vardır, önemli görülen yerler kalın harflerle yazılmıştır. Başlıklar diğer yazılara göre çok büyük ve bazı metinlerde gölgeli yazılmıştır. Yazıların çoğunun biçimi genel olarak çocuklarda herhangi bir istek ya da isteksizlik oluşturacak özellik taşımamaktadır.

4.2.6. Resimler

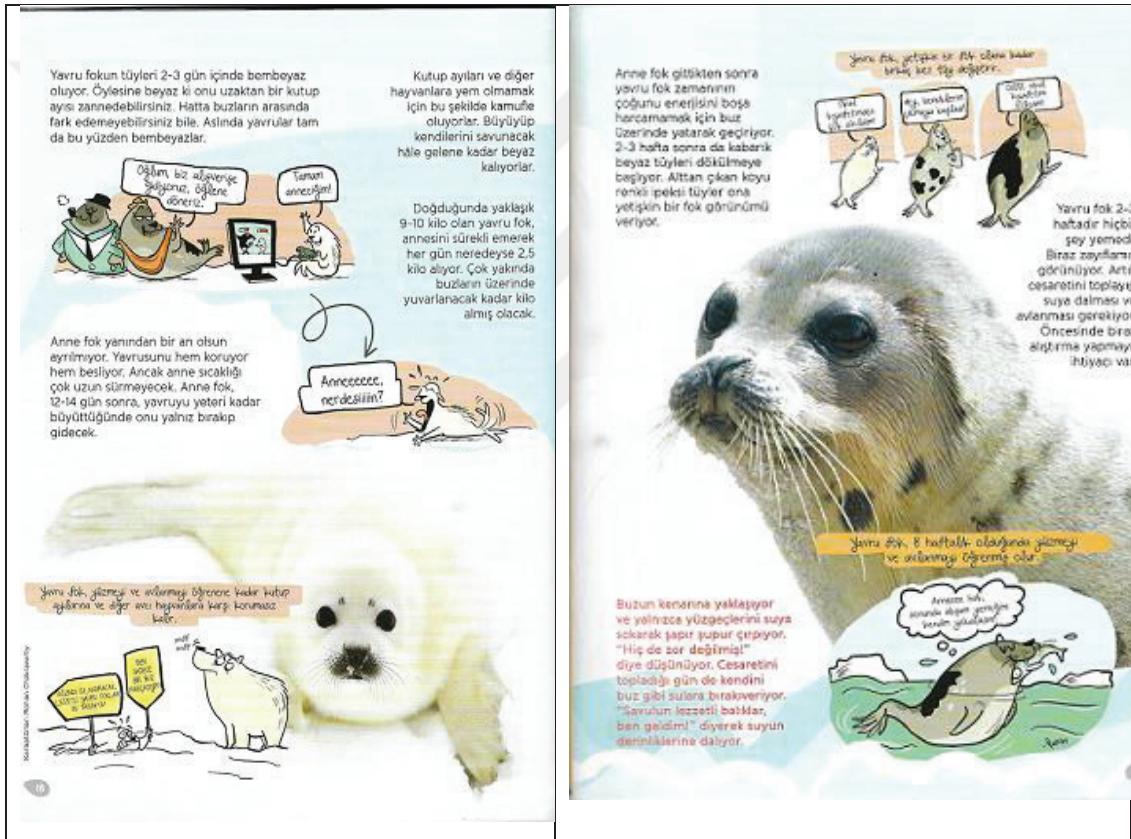
Dergilerde görsel olarak resimler, fotoğraflar ve karikatürler kullanılmıştır. Bunlar bazen ayrı sayfalarda bazen iç içe geçmiş olarak sayfalarda yer almaktadır. Görsellerin geneli anlatımı destekleyecek biçimde kullanılmaktadır.

4.2.6.1. Araştırmacı Çocuk Dergisinde Resimler

A.Ç.1’de 4, 5, 8, 9, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 34, 35. sayfa olmak üzere 19 sayfada; A.Ç.2’de 6, 7, 8, 9, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 26, 27, 29, 30, 31, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49. sayfa olmak üzere 29 sayfada; A.Ç.3’te 14, 15, 16, 17, 18, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 44, 48, 49. sayfa olmak üzere 14 sayfada;

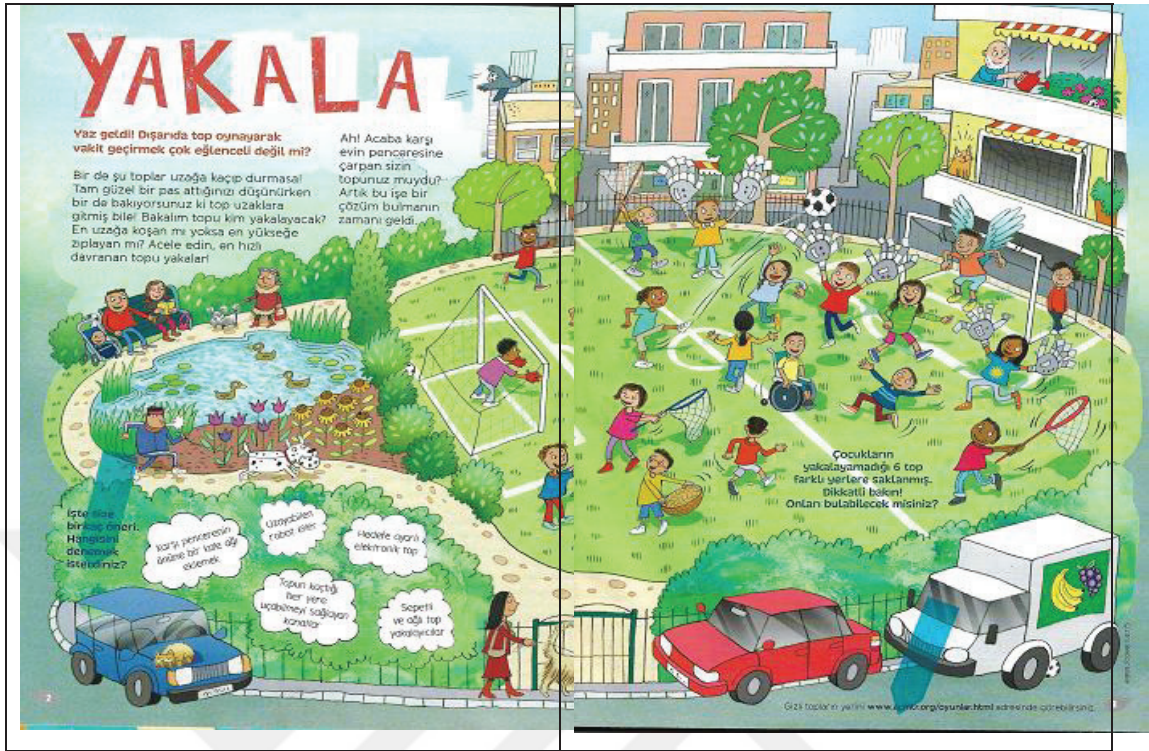
A.Ç.4'te 4, 5, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 46, 47, 48, 49. Sayfa olmak üzere 25 sayfada fotoğraf kullanılmıştır. Görüldüğü üzere A.Ç. 1,2,3,4 dergilerinde çok sayıda fotoğraf kullanılmıştır. Bu fotoğrafların kaynakları hem ön kapağın iç kısmında hem de fotoğrafların bir kenarına yazılmıştır. Fotoğraflar ve resimler konularla uyumlu, renkler belirgin, çizimler iyi görünmektedir. İncelenen tüm sayılarda çok sayıda fotoğraflarla resimlerin birlikte kullanıldığı, fotoğrafların çizimlerle ve karikatürlerle desteklendiği görseller vardır.

Şekil 12: A.Ç.1, s.16,17

Şekil 12'de görüldüğü üzere Merhaba Buzlar Ülkesi (A.Ç.1,s.14,15,16,17) metninin anlatımı fotoğraflar, resimler ve karikatürlerle desteklenmiştir. Görseller aracılığıyla çocuğun metni kurgulamasına olanak sağlanan bir yaklaşım benimsenmiştir. Karikatürlerin de kaynakları buldukları sayfaların bir kenarında yazmaktadır.

Şekil 13: A.Ç.2, s.3

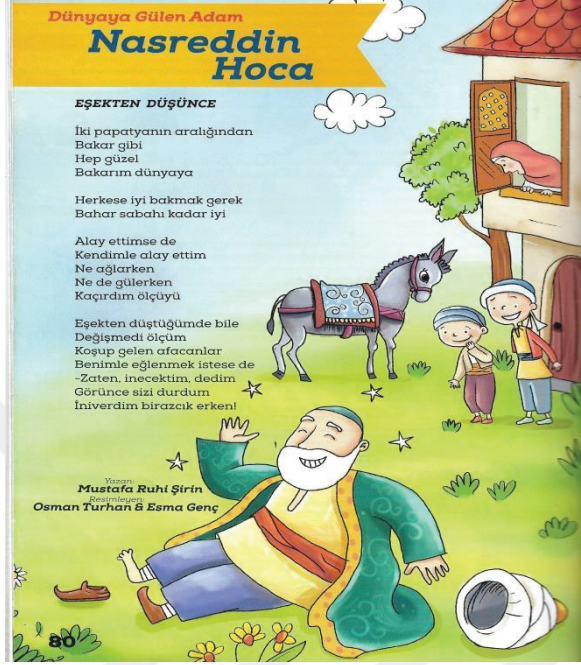
Şekil 13'te görülen A.Ç.2, s.2,3'te bulunan bölümde kullanılan görselde top oynayan çocukların arasında fiziksel farklılıklara sahip birçok çocuğun bir arada oynadığı resmedilmiştir. Bu durum çocukların topluma ve kendilerine karşı daha duyarlı bireyler olmaları yolunda olumlu duygular geliştirebilmelerine katkı sağlayacak niteliktedir.

4.2.6.2. Bilge Çocuk Dergisinde Resimler

Bilge Ç. 1'de genellikle resim kullanılmıştır. Resimler konularla uyumlu, renkler belirgin, çizimler iyi görünmektedir. Ancak anlatımı destekleme konusunda kapakta gösterilen başarı iç sayfalarda yakalanamamıştır. Metinlerde yer alan bilim ifadesi karla ilgili sayfalarda kardan adama gözlük takmak yeterli görülerek resmedilmiştir. "On Beş Günde Yabancı Dil Öğrenen Dahi Çocuk Sahabe Hz. Zeyd bin Sabit" (s.52-53) adlı yazıda yabancı dil öğrenen bir çocuk anlatılmıştır. Yabancı dilin önemini vurgulanmaya çalışıldığı bu metnin görsellerinde hurma ağaçları bakımından zengin bir şehirde deve

üzerinde giden bir çocuk resmedilmiştir. Öğrenmeye dayalı bir unsur görseller içinde bulunmamaktadır.

Şekil 14: Bilge Ç.1, s.80

Şekil 14’de görülen “Eşekten Düşünce” (Bilge Ç.1, s.80) şiirinin görselinde ise Nasreddin Hoca’nın eşekle arasında olan mesafe olukça fazladır. Dergide az sayıda fotoğraf vardır. Fotoğraflar “Uzayda neler oluyor?”(s.8), “Küçük Dâhiler” (s.50) bölümlerinde ve “Doğayı Dengeleyen Süper Kuş” (s. 26-27) adlı metinde kullanılmıştır. Bu fotoğraflar konularıyla uyumludur ve metinlerle fotoğrafların yerleştirilmesi bakımından da başarılıdır. Fotoğrafların nereden ya da kimden alındığı belli değildir ancak resimlerin kim tarafından yapıldığı genellikle belirtilmiştir.

Bilge Ç. 2’de yalnızca “Ulu Cami Minberindeki Gizem” (s.6), Bilge Ç. 3’te yalnızca “Tayland” (s.66,67,68,69) adlı metinlerde fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğraflar konuyla uyumlu ve metinle dengeli yerleştirilmiştir. Derginin diğer sayfalarının tamamında resim kullanılmıştır. Resimler konularla uyumludur.

“Dayım ve Ben” “Alış Veremeyiş” (Bilge Ç.3, s.26,27) bölümünde resimler ve boyama özensiz bir izlenim vermektedir.

Bilge Ç. 4’te “Mandalinanın Tarifleri” “Kerevizli Fıstıklı Salata” (s.20,21), “Podride” (s.30,31), “Acayip Şeyler” “Dünyanın Çatıları” (s. 38,39,40,41), “Tasmanya

Canavarı” (s.50,51), “Acayip Deneyler” (s.52,53), “Gezgin Çocuk” “Mossel Nehri’nde Doğa ve Tarihin İzinde” (s. 54,55,56,57) adlı metinlerde fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğraflar konuyla uyumlu ve dengelidir. “Gezgin Çocuk” “Mossel Nehri’nde Doğa ve Tarihin İzinde” (s. 54,55,56,57) sayfalarında fotoğraflar ve resimler bir arada kullanılmıştır. Derginin diğer tüm sayfalarında resim kullanılmıştır. Resimler konuyla uyumludur.

4.2.6.3. Bilim Çocuk Dergisinde Resimler

Bilim Ç.1’de 3, 4, 5, 6, 7, 9, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 30, 31, 32, 33, 36, 37, 38, 39, 42, 43, 48, 49, 50, 51, 56, 59. sayfalar olmak üzere 33 sayfada; Bilim Ç.2’de 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 48, 49, 50, 51, 54, 55, 59. sayfalar olmak üzere 31 sayfada; Bilim Ç.3’te 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 50, 51, 52, 53, 59. sayfalar olmak üzere 41 sayfada; Bilim Ç.4’te 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 50, 51, 52, 53, 59, 63. sayfalar olmak üzere 34 sayfada fotoğraf kullanılmıştır. Görüldüğü üzere Bilim Ç. 1,2,3,4 dergilerinde çok sayıda fotoğraf kullanılmıştır. Bu fotoğrafların kaynakları, fotoğrafların bir kenarına yazılmıştır. Fotoğraflar ve resimler konularla uyumlu, renkler belirgin, çizimler iyi görünmektedir.

Şekil 15: Bilim Ç.4, s.40

Şekil 15'te görülen Bilim Ç.4, s. 40'taki görselde kullanılan çizim ve fotoğraflar metinle ilişkili ve destekler niteliktedir.

4.2.6.4. Minika Go Dergisinde Resimler

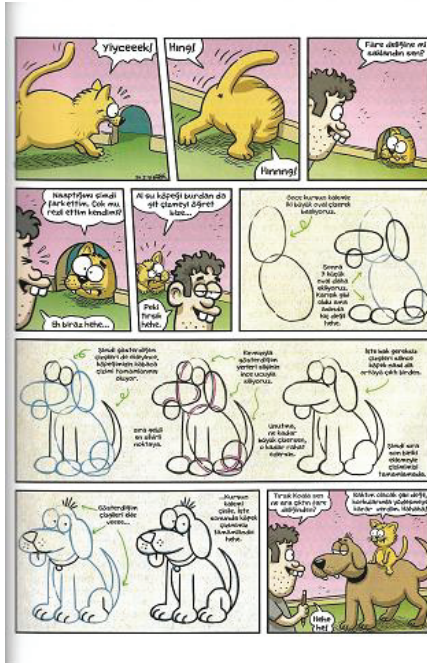
M.G.1'de 3, 6, 7, 18, 19, 24, 50, 51, 54, 58, 61, 62, 63. sayfa olmak üzere 13 sayfada; M.G.2'de 6, 7, 16, 17, 24, 36, 41, 50, 51, 52, 53, 54, 60, 61, 62, 63. sayfa olmak üzere 16 sayfada; M.G.3'de 6, 8, 9, 14, 15, 34, 38, 42, 52, 53, 55, 56, 57. sayfa olmak üzere 13 sayfada; M.G.4'de 8, 9, 18, 20, 21, 42, 43, 46, 47, 48, 49. sayfa olmak üzere 11 sayfada fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğrafların kaynakları belirtilmemiştir. Fotoğraflar ve resimler konularla uyumlu, renkler belirgin, çizimler iyi görünmektedir.

4.2.6.5. National Geographic Dergisinde Resimler

N.G.K.1'de 2, 4, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 41, 42, 44, 46, 47, 48. sayfalar olmak üzere 32 sayfada; N.G.K.2'de 1, 2, 4, 6, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 45, 46, 47, 48. sayfalar olmak üzere 33 sayfada; N.G.K.3'de 1, 5, 6, 8, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 48. sayfalar olmak üzere 36 sayfada; N.G.K.4'te 1, 2, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 45, 47, 48. sayfalar olmak üzere 37 sayfada fotoğraf bulunmaktadır. Görüldüğü üzere N.G.K. 1,2,3,4 dergilerinde çok sayıda fotoğraf kullanılmıştır. Bu fotoğrafların kaynakları, sayfaların bir kenarına yazılmıştır. Fotoğraflar ve resimler konularla uyumlu, renkler belirgin görünmektedir.

4.2.6.6. Süper Penguen Dergisinde Resimler

Şekil 16: S.P.3, s.31

Şekil 16’da görüldüğü gibi S.P. dergilerinde çizimlere verilen değer Erdil’in Çizgi Dünyası (S.P.1, s.26,27,28,29), (S.P.2, s.32,33,34,35), (S.P.3, s.30,31,32,33) bölümlerinde metin sonu çizim etkinliği ile desteklenmektedir.

S.P.1’de hiç fotoğraf kullanılmamıştır; S.P.2’de 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 16, 17, 18, 24, 25, 26, 30, 47.sayfalar olmak üzere 15 sayfada; S.P.3’te 2, 3, 20, 21, 28, 29, 34, 35, 36, 37, 38. sayfalar olmak üzere 11 sayfada; S.P.4’te 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 16, 32, 33. sayfalar olmak üzere 11 sayfada fotoğraf kullanılmıştır. Görüldüğü üzere S.P. dergilerinde sayfaların yarısından azında fotoğraf bulunmaktadır. Bu durum derginin karikatür ağırlıklı bir mizah dergisi olma yönünü desteklemektedir. Uzay Yolcusu Kalmasın (S.P.2, s.6,7,8,9,10) bölümünde zeminde konuyla uyumlu olarak uzay fotoğrafı kullanılmıştır. Dergide kullanılan fotoğrafların kaynakları belli değildir.

4.2.6.7. TRT Çocuk Dergisinde Resimler

TRTÇ.D.1’de 10, 11, 14, 15, 16, 17, 41, 43, 45, 50, 51, 55, 56. sayfa olmak üzere 13 sayfada; TRTÇ.D.2’de 10, 11, 13, 15, 16, 17, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 56, 57. sayfa olmak üzere 16 sayfada; TRTÇ.D.3’te 10, 11, 15, 16, 17, 43, 50, 51, 56, 57. sayfa olmak üzere 10 sayfada; TRTÇ.D.4’te 2, 3, 10, 11, 36, 37, 42, 43. sayfa olmak üzere 8 sayfada fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğrafların kaynakları belirtilmemiştir. Fotoğraflar ve resimler konularla uyumlu, renkler belirgin, çizimler iyi görünmektedir.

Şekil 17: TRTÇ.D.4, s.36,37

Şekil 17’de görülen TRTÇ.4, S.36,37’deki bölümde ren geypikinin önce bütününün sonra parçalarının yakın plan fotoğraflarla verilmesi çocukların fotoğraflar aracılığıyla metnin bölümleri hakkında fikir üretmelerine katkı sağlayacak niteliktedir.

4.2.6.8. Uçurtma Çocuk Dergisinde Resimler

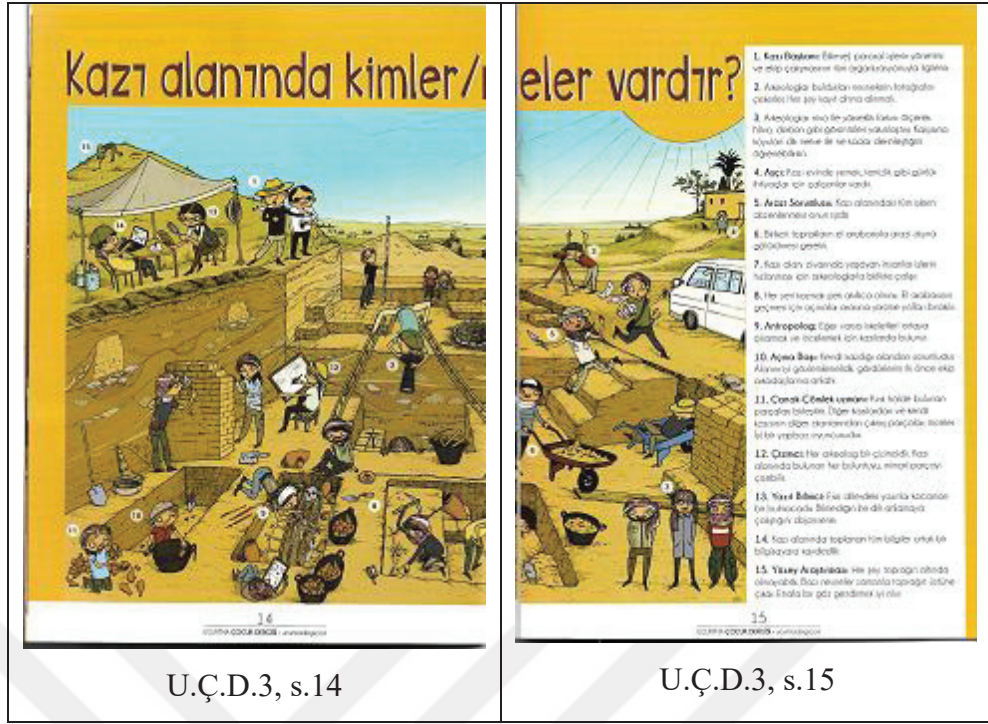
U.Ç.D.1’de 6, 8, 19, 26, 27, 30, 31. sayfalar olmak üzere 7 sayfada; U.Ç.D.2’de 12, 30, 31, 32, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50. sayfa olmak üzere 17 sayfada; U.Ç.D.3’te 8, 9, 10, 11, 12, 13, 32, 33, 34, 35. Sayfa olmak üzere 10 sayfada; U.Ç.D.4’te 4, 5, 6, 7, 9, 18, 19, 22, 26, 27, 30, 31, 32, 33. sayfa olmak üzere 14 sayfada fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğrafların kaynakları verilmemiştir. Fotoğraflar ve resimler konularla uyumlu görünmektedir. Diğer sayfalarda resimler bulunmaktadır. Genel olarak görseller metinle ilgili zihinsel bir ön hazırlık yapmaya ve metinde anlatılanları desteklemekte başarılıdır.

Şekil 18: U.Ç.D.1, s.12,15

Şekil 18'de örnekleri görülen U.Ç. dergilerinin görselleri görsel okuma bakımından başarılı görünmektedir. Görseller konunun tamamını kapsayacak nitelikte ve sanatsal nitelik taşımaktadır.

Şekil 19: U.Ç.D.3, s.14,15

U.Ç.D.3, s.14

U.Ç.D.3, s.15

Şekil 19’de görülen bölümde arkeolojik kazı alanındaki herkes ve her şey bir kazı alanında resmedilmiştir. Tüm çalışanlar ve nesnelere numaralandırılarak sağda sütun halinde verilmiştir. Ancak yalnızca görsel bile çocukların arkeolojik kazıyla ilgili kavramları zihinlerinde kurgulamalarına yetecek güçtedir.

A.Ç.1,2,3,4; Bilge Ç.1,2,4; Bilim Ç.1,2,3,4; M.G.1,2,3,4; N.G.K.1,2,3,4; S.P.1,2,3,4; TRT.Ç.D.1,2,3,4 dergilerinde genel olarak görseller metinle ilgili zihinsel bir ön hazırlık yapmaya ve metinde anlatılanları desteklemekte başarılıdır.

İncelenen dergilerde A.Ç.4’ün 36. Sayfasında “Fujita Ölçeği” etkinlik şeklinde çocuklara sunulmuştur. Rüzgâr Hızı Dönüşümü Tablosu (A.Ç.2, s.35) anemometrenin anlatıldığı bölümde verilmiştir. Bu tabloda kötü ve korkutucu ifadelerden kaçınılmıştır. Sağlıklı Besleniyorum (TRTÇ.D.2, s.54,55) bölümünde cinsiyete ve yaşlara göre sınıflandırılmış boy-kilo tablosu bulunmaktadır. İnsanların Evrimi ve Yaşamları (U.Ç.D.1, s.28,29) bölümünde zaman çizelgesi kullanılmıştır. Gök Bilimi – Yıldızlar (U.Ç.D.2, s.4) bölümünde üstte bilgi verilip aşağıda tablo şeklinde ışık yılı hesaplama etkinliği verilmiştir.

Görüldüğü üzere tablo, grafik ve ölçüklere yönelik zihinsel gelişime katkı sağlanması konusuna az sayıda dergi ve bölümde yer ayrılmıştır. Tablo, grafik ve

ölçekler günümüzde çocukların sıklıkla karşılaştıkları ve yorumlamayı öğrenmeleri bir gereken bir kavramdır. Çocuk dergileri bu kavramlara daha fazla yer vererek çocuklara tablo, grafik ve ölçek okuma konusunda örtük biçimde destek olabilir.

4.3. Dergilerin İç Yapı (İçerik) Özellikleri

4.3.1. Konu

Günümüz çocuk dergilerinin çoğunda tek bir dergi içinde birden fazla konu bulunmaktadır. Ancak dergilerin hızlı tüketilen bir ürün oldukları da göz önüne alındığında çocuk dergilerinde her sayısının tek bir konu etrafında yapılandırılmasıyla dergide amaçlanan izleğe ulaşılmasının daha olanaklı olduğu söylenebilir. Ancak dergilerin bu yaklaşımı onların yayın politikalarıyla da ilgili görünmektedir. Dergilerde genelde, bir dosya konusu belirlenmekte ve bu konuya kapakta yer verilerek içerikte de bir bölüm ayrılmakta, derginin geri kalanında ise çoğu zaman dosya konusundan bağımsız bir içeriğe yer verilmektedir.

4.3.1.1. Araştırmacı Çocuk Dergisinde Konu

A.Ç.1 dergisinin ana konusu olan “hareket” kapak görselinde sezdirildiği üzere ilk metinde (Uzaya Doğru (A.Ç.2, s.2,3,4,5,6,7)) uzay, yıldızların ve gezegenlerin hareketleri temel alınarak işlenmiştir. “Dev Roketler” (A.Ç.1,s. 8,9,10,11) metninde hareket konusu roketlerin atmosferde hareket etmeleriyle ve astronotların uzayda yürümeleleriyle ilişkilendirilmiştir. “Kim Bu Yüzgeç Ayaklılar” (A.Ç.1, s. 12,13) metninde deniz aslanı, fok ve morsların karada yürümeleleriyle diğer özellikleri anlatılmıştır. “Merhaba Buzlar Ülkesi” (A.Ç.1, s.14,15,16,17) metninde foklarla ilgili verilen bilgiler detaylandırılmıştır. “Fokgiller”de (A.Ç.1,s.18,19,20,21) fok türleri anlatılmıştır. “Su Parkı” çizgi öyküsünde fokların su parklarında tutsak edilişleri anlatılmış ve çocukların doğaya duyarlılıkları geliştirilmiştir. “Tuhaf Bir Dükkân” (A.Ç.1, s.22,23,24,25) metninde kukla atölyesinde kuklaların nasıl yapıldığı anlatılmıştır. “Bir Kukla Tiyatrosunun Öyküsü” (A.Ç.1, s.26,27,28,29) metninde bir kukla tiyatrosu kısaca anlatılmıştır. “Bugün Ne Yapıyoruz?” (A.Ç.1, s.30,31) ve

“Bilimin Dansı” (A.Ç.1, s.32,33) metinlerinde sera gazının dünyaya etkilerini dansla anlatmaya karar veren çocuklar görülmektedir. “Örümceğin Dansı” (A.Ç.1, s.34,35,36,37) metinde tavus kuşu örümcekleri anlatılmıştır. “Yolculuk Başlıyor” (A.Ç.1, s.38,39,40,41), “Yaklaşın Yaklaşın” (A.Ç.1, s.42,43), “Evimize Hoş geldiniz” (A.Ç.1, s.44,45), “Doğa Bizim Her Şeyimiz” (A.Ç.1, s.46,47) metinlerinde Moğolistan’da yaşayan göçebe bir ailenin yaşamı anlatılmıştır. “Nereden Buldun? Nasıl Yaptın?” (A.Ç.1, s.48,49) etkinliğinde tüm dergiyi kapsayan bir etkinlik olan uzay yürüyüşü yapan bir astronot maketi yapımı anlatılmıştır.

A.Ç.2 dergisi ana konusu olan “yakalamak” “Yakala” (A.Ç.2, s.2,3) metninde işlenerek başlamıştır. “Jonglör Kimdir” (A.Ç.2, s.4,5), “Gösteriye Hazırlık” (A.Ç.2, s.6,7), “Oyundan Fazlası” (A.Ç.2, s.8,9), “Üç Top Çevirme” (A.Ç.2, s.10,11) metinlerinde jonglörlerin çeşitli nesnelere yakalaması ve bunu öğrenme yolları anlatılmıştır. “Sis Avcısı” (A.Ç.2, s.12,13) metninde namib böceğinin suyu yakalaması, “Suyu Yakalayabilir misiniz?” (A.Ç.2, s.14,15,16,17) metninde namib böceğinden esinlenerek hazırlanan çiy deposu işlenmiştir. “Doğadan Çağrışımlar” (A.Ç.2, s.18,19) bölümü doğadan ilham alınarak yapılan tasarımlara değinilmiştir. “Haydi Rastgele” (A.Ç.2, s.20,21,22,23) ve “Biraz Dikkat Biraz Deneyim” (A.Ç.2, s.24,25) metinlerinde balıkçılık anlatılmıştır. “Mavi Işık” (A.Ç.2, s.26,27,28,29,30,31) metninin konusu balık yakalayan balıkçıdır. “Rüzgarınız Bol Olsun” (A.Ç.2, s.32,33), “Rüzgâr Nedir?” (A.Ç.2, s.34,35), “Rüzgâr Ne Kadar Hızlı Esiyor” (A.Ç.2, s.36,37,38,39) metinlerinde rüzgâr sörfü anlatılmıştır. “Bu Gergedan Nereye Bakıyor” (A.Ç.2, s.40,41,42,43), Foto kapan (A.Ç.2, s.44,45) ve “Kameralar Kayıta” (A.Ç.2, s.46,47) metninde belgesellerde hayvanların doğal ortamlarında görüntülenmeleri işlenmiştir. “Nereden Buldun Nasıl Yaptın” (A.Ç.2, s.48,49) bölümünde evde yelken yapımı anlatılmıştır.

A.Ç.3 dergisinin ana konusu “ses” kapak görselinde sezdirildiği üzere ilk metinde “Ormanın Sesleri” (A.Ç.3, s.2,3) ile başlamıştır. “Ormanın Şarkısını Kim Getirdi?” (A.Ç.3, s.4,5), “Kalın, İnce, Alçak, Yüksek” (A.Ç.3, s.6,7), “Bir Ses Duydunuz mu?” (A.Ç.3, s.8,9) metinlerinde çeşitli açılardan ses işlenmiştir. “Sokaktan Yükselen Müzik” (A.Ç.3, s.10,11), “Nerede Bu Ses Telleri?” (A.Ç.3, s.12,13) metinlerinde şarkı söylemek ve ses telleri konu edilmiştir. “Gece Avcısı” (A.Ç.3, s.14,15,16,17), “Yarasaya Yakından Bakın” (A.Ç.3, s.18,19,20,21,22), “Mağarada Kim Var?” (A.Ç.3, s.23,24,25) metinlerinde yarasalar anlatılmıştır. “Radyo Dinler misiniz?” (A.Ç.3, s.26,27), “Radyonun İcadı” (A.Ç.3, s.28,29,30,31), “Radyo Yayını” (A.Ç.3, s.32,33) metinlerinde radyonun icadı, tarihi işlenmiştir. “Müziğe Kulak Ver!” (A.Ç.3, s.34,35,36,37), “O Ses

Kimden Geliyor?” (A.Ç.3, s.38,39) metinlerinde orkestra ve çalgı türleri anlatılmıştır. “Bu İşte Matematik Var!” (A.Ç.3, s.40,41) metninde Beethoven hakkında bilgi verilirken müzik ve matematik ilişkisi ortaya koyulmuştur. “Biraz Sessiz Olabilir misiniz?” (A.Ç.3, s.42,43) metninde gürültü ile sesin farkı anlatılmıştır. “Ses Yükseliyor!” (A.Ç.3, s.44,45) metninde sesin şiddeti, desibel kavramı işlenmiştir. “Gürültüyü Azaltın” (A.Ç.3, s.46,47) bölümünde gürültüye karşı alınabilecek önlemler anlatılarak çocuklardan bu konuda bir tasarım yapmaları istenmiştir. “Nereden Buldun Nasıl Yaptın?” (A.Ç.3, s.48,49) bölümünde sesin görülebilmesini anlatan bir deneyin yapılışı anlatılmıştır.

A.Ç.4 dergisinin ana konusu “dönmek” kavramıdır. Derginin ilk metni olan “İçeride Neler Dönüyor?” (A.Ç.4, s.2,3) metninde ana konu işlenmeye başlamıştır. “Dönme Hareketi Neye Benzer?” (A.Ç.4, s.4,5) metninde dönme hareketinin evrende nerelerde kullanılabileceği ile ilgili örnekler görsellerle desteklenerek verilmiştir. “Bisikletim” (A.Ç.4, s.6,7,8,9,10,11) metninde bisiklet yarışlarına katılmak isteyen bir kızın, kardeşiyle birlikte eski bir bisikleti tamir etmesi konu edilmiştir. “Haydi, Bisiklete Binelim” (A.Ç.4, s.12,13,14,15) metninde farklı tasarımlara sahip bisikletler anlatılmıştır. “O da Ne?” (A.Ç.4, s.16,17,18,19,20,21,22,23) metninde kirpi anlatılmış, ilk görsel top şeklinde duran bir kirpi olmasına rağmen “dönmek” konusuyla tam bir ilişki kurulamamıştır. “Dön Değirmen Dön” (A.Ç.4, s.24,25,26,27,28,29) metninde değirmen çeşitleri işlenmiştir. “Değirmenden Fabrikaya” (A.Ç.4, s.30,31) metninde değirmenin icadıyla fabrikaların temelini atıldığı anlatılmaktadır. “Olağanüstü Olay: Hortum” (A.Ç.4, s.32,33,34,35,36,37) metninde dönerek hareket etmesiyle bilinen doğa olayı hortum ve dönme süratleri hakkında bilgi verilmiştir. “Fırtına Avcıları” (A.Ç.4, s.38,39) metninde hortum araştırmacılarıyla ve hortumun her yerde olabileceği ile ilgili kısa bilgiler verilmiştir. “Kayıp Vidanın Hikâyesi” (A.Ç.4, s.40,41,42,43,44,45) metninde müzik kutularının parçaları anlatılmıştır. “Dönbaba” (A.Ç.4, s.46,47) metninde “Dönbaba” adlı bitki hakkında bilgiler verilmiştir. “Nereden Buldun? Nasıl Yaptın?” (A.Ç.4, s.48,49) bölümünde yoyo yapımı madde madde anlatılmıştır.

İncelenen tüm A.Ç. dergilerinde “Sizden Gelenler” (s.50,51) bölümünde derginin bir önceki sayısında çocuklara yaptırılan etkinliklerin fotoğrafları paylaşılmıştır. “Çekiç Kafa” (s.52) bölümünde ayın konusu çekiç köpek balığı ile ilişkili biçimde karikatürize edilerek anlatılmıştır.

4.3.1.2. Bilge Çocuk Dergisinde Konu

Bilge Ç.1 dergisinin içinde “Kar bir bilimdir.” konusu mevsimin konusu olarak günceldir. “Kardaki Bilim” (Bilge Ç.1, s. 10,11,12,13,14) metni 5 sayfa görsellerle desteklenerek alt başlıklarla karın oluşumu ve genel özellikleri işlenmiştir. Konunun girişi merak duygusunu uyandıracak biçimde kurgulanmıştır. “Doğayı Dengeleyen Süper Kuş Serçe” (s.26,27) başlıklı yazıda serçelerin özellikleri, doğaya faydaları ve kış mevsiminde yiyecek bulması için yapılması gerekenler kısaca, detaya inilmeden anlatılmıştır. 50. Sayfada “Kar Tanesi Adam” adlı kısa biyografik metin yazılmıştır. 70, 71. sayfada konusu kış mevsiminde hayvanların yiyecek bulamaması olan “Balkonun Ziyaretçileri” adlı öykü vardır. 78. sayfada yer alan “Tuz ve Buz” metninde karlı havalarda yolların durumu anlatılırken tuzun buzu çözeceği bilgisi verilmiştir. Etkinliklerde ise ana konu 4 sayfa etkinlikle desteklenmiştir.

Bilge Ç.1’in içeriğinde yer alan diğer konular şöyledir:

“Dünyada Neler Oluyor?” (Bilge Ç.1, s. 4,6) bölümünde son birkaç ayın haberleri uygun bir dille çocuklara aktarılmıştır. “Uzayda Neler Oluyor?” (s.8) bölümünde ise 2015 yılının haberleri yer almaktadır. Bu bakımdan değerlendirilirse bilgiler doğru ancak 2 yıl gecikmeli haberlere yer verildiği görülmektedir. Özetle bu bölümdeki bilgiler güncel değildir. “Peygamberimiz (S.a.v.) Gibi Yaşayalım” (Bilge Ç.1, s.16,17) adlı bölümde yemek yerken dikkat edilmesi gerekenler dini içerikle anlatılmıştır. Bu sayıda tanıtılan meyve “Ayva”dır (Bilge Ç.1, s.18). Mevsim meyvesi olması sebebiyle uygundur. Ayvanın özelliklerinin tanıtılmasından bir sonraki sayfada çocukların ayvayla kolayca yapabileceği bir tatlı tarifi verilmiştir. “Aybala Tatlısı” (Bilge Ç.1, s.20) ile ayva ile ilgili öğrenme günlük hayatta yapabilecekleri ile desteklenmiş, öğrenme zenginleştirilmiştir. “Dedemin Doğa Takvimi” (Bilge Ç.1, s.22,23,24) başlıklı yazıda şubat ayının doğa olayları, sebzeleri, meyveleri ve balıkları anlatılmıştır.

“Afacanlar Sınıfı” (Bilge Ç.1, s.28,29,30,31) adlı çizgi öyküde sınıf içinde çocukların sınav notu ile ilgili yaşayabilecekleri bir çatışma anlatılmıştır. Ancak bu çatışmanın sonuca ulaşması rastlantısal olmuştur. Konu ile ilgili doğru bir örtük öğrenme yapılamamıştır.

“Duygusal Zekâ” (Bilge Ç.1, s. 36,37) bölümünde iletişimde ben dilinin önemi anlatılmıştır. Ancak konu tam ve doğru bir biçimde aktarılamamıştır. Anlatımda kullanılan düşünceyi geliştirme yolu da konuyu örneklendirmede yeterli olamamıştır.

“On Beş Günde Yabancı Dil Öğrenen Dahi Çocuk Sahabe Hz. Zeyd bin Sabit” (Bilge Ç.1, s. 52,53) adlı yazıda yabancı dil öğrenmekte başarılı olan bir çocuk yine dini motiflerle anlatılmıştır.

Bilge Ç. 1’de (Bilge Ç.1, s. 56) Bestami Yazgan’ın “Zaman Portakalı” adlı şiiri zamanı dolu dolu yaşamayı anlatmıştır. Mustafa Ruhi Şirin’in “Eşekten Düşünce” (Bilge Ç.1, s. 80) adlı Nasreddin Hoca şiiri yer almaktadır. Ancak bu şiirlerin derginin konusuyla bir ilişkisi olmadığı gibi şiirler etkinliklerle de desteklenmemektedirler.

“Profesör Limon Kafa” (Bilge Ç.1, s. 58,59) adlı bölümde bir okurun kardeşi ve ailesiyle yaşadığı sıkıntıyı konu edinen bir mektup vardır. Profesör Limon Kafa da ona cevap yazmıştır. Konu her zaman güncel kalacak ve okuyan birçok okurun cevabını merak edeceği bir konudur ancak cevap çocuksu bir dille yazılmıştır. “Sende hiç vicdan yok mu Hakkı?” cümlesi çocukların dünyasında yer alması beklenmeyen bir cümledir. Yazar çocuğa üstten bakarak, büyüklerin penceresinden yanıt vermektedir. Söz konusu bölüm neticesinde çocukların kendilerini anlayan biriyle konuşup, sorunun çözümüne yönelik yardım alma yerine günlük yaşamında sıklıkla karşılaştıkları, kendilerini küçük gören bir büyük tavrıyla karşılaşmaları ve sorunun çözümsüz kalması olumsuz bir görünüm olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Acayip İcatlar” (Bilge Ç.1, s. 60,61) adlı çizgi öyküde arkeoloji ve hiyerogliflerden bahsedilmiştir. Bilim izleğini destekleyen bu metin ise karla ilgili bir öge barındırmadığından konuyla ilişkili değildir. “Oyun Var” (Bilge Ç.1, s.62) metninin konusu o ayın hediyesi olan kare tangram oyunudur. “Böcekistan” (Bilge Ç.1, s. 64,65,66,68) metninin konusu örümceğin çok yakın arkadaş olan uğur böceği ile karıncanın arasını bozmasıdır. “Tarla Hurdadan Yapılan Robota Emanet” (Bilge Ç.1, s.72,73) adlı haber metni 2 aylık güncel sayılabilecek bir metindir. “Sinir Dükkânı” (Bilge Ç.1, s.74,75) bölümünde okurlardan gelen notlar yer almaktadır. İlk sayfada okur yazısına dayanarak yazım yanlışı konusu işlenmiş, görseller ve düşünce balonlarıyla desteklenmiştir. “Kardaki Bilim” (Bilge Ç.1, s.11) başlığı altında merak duygusu başarılı bir şekilde uyandırılmıştır ancak bu durum derginin geneline yayılamamıştır. Konular gerçek yaşama ve çocukların anlama düzeyine uygundur ancak hedef kitlenin 7-12 yaş grubu olduğu göz önünde bulundurulunca daha üst düzey bir anlatımın yer aldığı metinler hazırlanması kanaatimizce daha isabetli olurdu. Konular içinde yaşanan toplumun kültürel değerlerini, ahlak kurallarını, gelenek ve göreneklerini örseleyecek bir nitelik taşımamaktadır. Derginin “Peygamberimiz (s.a.v.) Gibi Yaşayalım” (Bilge Ç.1, s. 16-17) bölümünde dua etme telkin edilmiştir. Yabancı dil eğitiminin önemli olduğunun

vurgulanmak istenildiği metinde ana karakter bir sahabe olarak anlatılmaktadır. Dolayısıyla dinsel telkinler yer almaktadır. Konular genel olarak çocukların ruh dünyalarını olumsuz yönde etkileyecek bir nitelik taşımamaktadır ancak “Afacanlar Sınıfı” adlı çizgi öykünün ana karakteri kıskançlığıyla ön plana çıkmış bir kız çocuğudur. Bu durum ise bu yaş grubunda olmaması gereken bir ön yargıya sebep olabilir.

Konular, temel düzeyde bilgiler verilerek işlenmiştir. Düşündürücülük konusunda açık davranılmış “İleride sen de kar hakkında yeni bilgileri tespit edip insanlığa katkı sağlayabilirsin.” (Bilge Ç.1, s.14) diyerek yönlendirilmeye çalışılmıştır.

Konuların çoğu genel olarak çocukların ilgisini çekebilecek niteliktedir ancak edebi gereksinimleri için daha üst düzey bir anlatım gerekmektedir. Konular bilinenden bilinmeyene, somuttan soyuta, yakından uzağa, basitten karmaşığa gibi ilkelere dikkat edilerek işlenmiştir.

Çocuklar için hazırlanan bir edebiyat yapıtında tek bir odak noktası olmalıdır bu da tek bir konuyu gerektirir. Dergideki tüm metinler ve etkinlikler bu ana konu etrafında çevrenmelidir ancak bu dergide yukarıda da değindiğimiz gibi tek bir konunun olmaması ana konuyu zayıflatmaktadır.

Bilge Ç.2 dergisinin ana konusu “uzay”dır. Ana konu derginin 8. sayfasında başlayan, ön kapakta da görselleri ve başlığı ile dikkat çeken, “Piknik Yapmak İçin En Uygun Gezegen” (Bilge Ç.2, s.8,9,10,11,12,13) metninde işlenmiştir. Konuya giriş, çocukların sevdiği bir kavram olan piknikle başlamıştır. Diğer sayfalarda tek tek gezegenler ele alınıp basit bilgilerle çocuğa aktarılmıştır. “Uzayda Neler Oluyor” (Bilge Ç.2, s.6) bölümünde Bursa Ulu Cami’nin minberine Güneş ve Güneş’in etrafında dönen yüzlerce gezegenin işlenmiş olduğunun, “Dünya Kaç Yaşında” (Bilge Ç.2, s.20,21,22) bölümünde Dünya’nın yaşı üzerinden farklı çağlarda neler olduğunun anlatıldığı görsel ve yazılı metinleriyle ve “İcat Atölyesi” (Bilge Ç.2, s.42,43), “Gök Taşlarından Kurtul” (Bilge Ç.2, s.68,69) “Gezegen Bulmaca” (Bilge Ç.2, s.72,73) etkinlikleriyle ana konu desteklenmiştir. Dolayısıyla derginin ana konusu 6 sayfa işlenmiş, ana konuyu desteklemek içinse 10 sayfa ayrılmıştır.

Bilge Ç.2’nin içeriğinde yer alan diğer konular şöyledir:

“Dünyada Neler Oluyor” (Bilge Ç.2, s. 4,5) bölümünde son birkaç ayın haberleri uygun bir dille çocuklara aktarılmıştır. “Karpuz” (Bilge Ç.2, s.14) metninde derginin yayımlandığı aya da uygun olarak karpuz meyvesinin özellikleri ve faydaları işlenmiştir. Hemen yan sayfasında karpuzla yapılacak bir içecek olan “Karmonata” (Bilge Ç.2, s.15) tarifi verilmiştir. Böylece meyve ile ilgili öğrenme günlük yaşamla da desteklenerek

öğrenmenin kalıcılığı artırılmıştır. “Sormagir Mahallesi Hikâyeleri” (Bilge Ç.2, s.16,17,18,19) bölümünde “Acayip Sıradan Gün” adlı öyküde bir grup çocuğun merak içerisinde koşmasını ve sonunda gelinciklere ulaşmasını konu edinmiştir. “Doğa Takvimi” (Bilge Ç.2, s.24,25) bölümünde temmuz ayında gerçekleşen doğa olayları, sebze, meyve ve balıklar işlenmiştir. “Dünyaya Gülen Adam Nasreddin Hoca” (Bilge Ç.2, s.26,27) bölümünde “İşte Kapı” şiiri yer almaktadır. Şiir bir çocuğun annesinin sözünü dinlemesini eğlenceli bir dille anlatmıştır. “Peygamberimiz(s.a.v.) Gibi Yaşayalım” (Bilge Ç.2, s.28,29) bölümünde “Onun Gibi Yürümek” adlı metin yer almaktadır. Bu bölümde yürürken yapılması gerekenler dinsel telkinlerle çocuklara aktarılmıştır. “Afacanlar Sınıfı” (Bilge Ç.2, s.30,31,32,33,34) adlı çizgi öyküde Ramazan Bayramı öncesinde sınıfta ve bayram sırasında yaşananlar anlatılmıştır. Daha önceki sayıda gördüğümüz çalışkan ve hırslı kız öğrenci bu bölümde de bayram ödevi ile ilgili çalışması ile görülmektedir. “Böcekistan” (Bilge Ç.2, s.36,37,38,39) adlı metinde karınca, uğur böceği ve örümceğin yoldaki bir su birikintisini deniz olarak görmesi anlatılmaktadır. “Güzel Yurdum” (Bilge Ç.2, s.40,41) adlı şiir, yurt sevgisini konu edinmiştir. “Profesör Limon Kafa” (Bilge Ç.2, s.44,45) bölümünde rüyalarla ilgili bir mektuba cevap verilmiştir. “Hayvanya Kirpi” (Bilge Ç.2, s.46,47,48,49) bölümünde kirpinin ağzından kendi özellikleri anlatılmıştır. “Acayip İcatlar” (Bilge Ç.2, s. 50,51) bölümünde mutfak robotunun icadı çizgi öykü olarak anlatılmıştır. “Oyun Var” (Bilge Ç.2, s.52,53) bölümünde “Yüzük Kaçırma” oyunu anlatılmıştır. “İyilik Dükkânı” (Bilge Ç.2, s.54,55) bölümünde okurların kendi yaptıkları iyilikleri anlattıkları gönderiler yer almaktadır. “Meraklı ile Kaygısız” (Bilge Ç.2, s.56,57) bölümünde “Uçurtmanın Püf Noktası” adlı metin yer almaktadır. Bu metinde uçurtma yapımı öyküleyici bir dille anlatılmıştır. “Geri Dönüşüm Merkezi” (Bilge Ç.2, s. 58,59) bölümünde uçak şeklinde kumbara yapımı anlatılmıştır. “Çılgın Teknoloji” (Bilge Ç.2, s.60) bölümünde “3D Yemek Yazıcısı” adlı bir icat anlatılmıştır.

Bilge Ç.3 dergisinin ana konusu “dinozorlar”dır. Ana konu derginin 8. Sayfasında başlayan, ön kapakta da görselleri ve başlığı ile dikkat çeken “Ya Dinozorlar Yaşasaydı” (Bilge Ç.3, s.8,9,10,11,12,13) adlı metinde dinozorlarla ilgili bilgiler ve bazı dinozor türleri işlenmiştir. Ana konu “Bir Fosilin Oluşumu” (Bilge Ç.3, s.24,25), “Bu Dinolar Bir Harika” (Bilge Ç.3, s.56,57,58,59) metinleriyle ve “Dinozorları Kurtarın Etkinliği” (Bilge Ç.3, s.14,15), “İcat Atölyesi” (Bilge Ç.3, s.44,45), “Zekâ Soruları” “Matematikçi Dinozor Dinomatezor” (Bilge Ç.3, s.60), “Origami” “Haydi Kâğıttan Dinozor Yapalım” (Bilge Ç.3, s.62,63), “Dikkatli Bak” (Bilge Ç.3, s. 82,83) adlı etkinliklerle

desteklenmiştir. Kısacası ana konu 6 sayfa işlenmiş, ana konuyu destekleyen metin ve etkinliklere 15 sayfa ayrılmıştır. Metinlerden hemen sonra etkinliklerin yerleştirilmesi konunun kavratılmasına destek olmaktadır.

“Dünyada Neler Oluyor” (Bilge Ç.3, s. 4,5) bölümünde son birkaç ayın haberleri uygun bir dille çocuklara aktarılmıştır. “Uzayda Neler Oluyor” (Bilge Ç.3, s.6) “Uzayda Bir Araba” metniyle uzaya gönderilen “Tesla”nın uzaya gönderilişi ve bu sırada olanlar anlatılmıştır. “Doğuran Ağaç Muz” (Bilge Ç.3, s. 16) metninde muzun özellikleri anlatılmıştır. Metin, “Muzumuz” (s.18,19) adlı tarifile desteklenmiştir. “Sormagir Mahallesi Hikâyeleri” “Safinur Tazenane’nin Acayip Rüyası” (Bilge Ç.3, s.20,21,22) baharın gelişi bir rüyayla ilişkilendirilerek anlatılmıştır. “Dayım ve Ben” “Alış Veremeyiş” (Bilge Ç.3, s.26,27) metninde baharın gelişi, ev hanımı bir annenin durumu çocuğunun ağzından öykü türünde anlatılmıştır. “Doğa Takvimi” (Bilge Ç.3, s.28,29) bölümünde mart ayında gerçekleşen doğa olayları, sebze, meyve ve balıklar işlenmiştir. “Dünyaya Gülen Adam Nasreddin Hoca” (Bilge Ç.3, s.30,31) bölümünde Nasrettin Hoca’nın merdivenden düşen kaftan öyküsü “Ben de İçindeydim” adlı şiir ile okuyucuya aktarılmıştır. “Peygamber’imiz(s.a.v.) Gibi Yaşayalım” “Peygamber’imiz Sağlıklı Olmak İçin Gayret Ederdi” (Bilge Ç.3, s.32,33) adlı bölümde sağlıklı olmanın önemi ve gereklilikleri dinsel telkinlerle çocuklara aktarılmıştır. “Dişlere Bakalım Sağlıklı Olalım” (Bilge Ç.3, s. 34) bölümünde yumurtayla yapılan diş fırçalamanın önemini gösteren deney hakkında bilgi verilmiş böylece deney vasıtası ile çocukların diş sağlığına dikkat etmelerine yönelik farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır. “Afacanlar Sınıfı” (Bilge Ç.3, s.36,37,38,39,40) çizgi öyküsünde sınıf başkanlığı seçimi konu edilmiştir. “Oyun Var” (Bilge Ç.3, s.42) bölümünde “güneş, yağmur, tohum” adlı oyun anlatılmıştır. “Sürücüsüz Otomobil” (Bilge Ç.3, s.46,47) bölümünde “Google” tarafından tasarlanan sürücüsüz otomobil anlatılmıştır. “Keli ve Dimi” (Bilge Ç.3, s.48,49,50,51) çizgi öyküsünde şefkatli ve cömert olmanın önemi anlatılmıştır. “Profesör Limon Kafa” (Bilge Ç.3, s.52,53) bölümünde okur mektubuna verilen cevapta konu kitap okumaktır. “Acayip İcatlar” (Bilge Ç.3, s. 54,55) çizgi öyküsünde zımbanın icadı anlatılmıştır. “İyilik Dükkânı” (Bilge Ç.3, s.64,65) bölümünde okurların kendi yaptıkları ve yapmak istedikleri iyilikleri anlattıkları gönderiler yer almaktadır. “Tayland” (Bilge Ç.3, s.66,67,68,69) metninde Tayland’a yapılan bir gezide görülen yerler anlatılmıştır. “Golyat Battı” (Bilge Ç.3, s. 70,71), metninde Gelibolu’da Golayat adlı geminin batırılışı anlatılmıştır. Metin “Zekâ Soruları” “Çanakkale Geçilmez” (Bilge Ç.3, s.72,73) adlı etkinlikle desteklenmiştir. “Geri Dönüşüm Atölyesi” (Bilge Ç.3, s. 74,75) bölümünde

keçeden cep telefonu kılıfı yapımı anlatılmıştır. Derginin son bölümünde “Zekâ Soruları ve Etkinlikler” (Bilge Ç.3, s.76,77, 78,79), “Yabancı Dil Etkinliği” (Bilge Ç.3, s. 80,81), “Kodlamatik” (Bilge Ç.3, s. 84), “Sudoku” (Bilge Ç.3, s.86), “Cevap Anahtarı” (Bilge Ç.3, s.87,88) yerleştirilmiştir.

Bilge Ç.4 dergisinin ana konusu “Yaprak”tır. Ana konu derginin 8. Sayfasında başlayan, Ön kapakta da görselleri ve “Yaprağın Yolculuğu” başlığı ile dikkat çekmektedir. “Bir Yaprak Nasıl Düşer?” (Bilge Ç.4, s.8,9,10,11,12,13) adlı metinde yaprakların görevleri ve birtakım özellikleri anlatılmıştır. Sonbahar mevsiminde yayımlanan bu dergi için güncel bir konudur. Ana konu “Zekâ Soruları” “Hangi Yaprak Hangi Ağaca Ait?” (Bilge Ç.4, s.14,15) adlı etkinlikle desteklenmiş ve etkinliğin ana konudan hemen sonra yer almasıyla konunun kavratılmasına destek olunmuştur. Yapraklarla ilgili konuyu doğayla ilişkilendirerek “Peygamberimiz (SAV) Doğayı Korurdu” (Bilge Ç.4, s.22,23) adlı metinde doğayı korumanın önemi dinsel ifadelerle desteklenmiştir.

“Dünyada Neler Oluyor” (Bilge Ç.4, s. 4,5) bölümünde son birkaç ayın haberleri uygun bir dille çocuklara aktarılmıştır. “Uzayda Neler Oluyor” (Bilge Ç.4, s.6,7) “Uzayda Maden Çıkaracaklar” adlı metinde uzaydaki madenlerin neden ilgi çektiği anlatılmış ve bu durumun risklerinin neler olabileceği üzerinde düşünmeye yönlendirilmiştir. “İyilik Dükkânı” (Bilge Ç.4, s.16,17) bölümünde okurların kendi yaptıkları ve yapmak istedikleri iyilikleri anlattıkları gönderiler yer almaktadır. “Efsane Bitki Kereviz” (Bilge Ç.4, s. 18) metninde kerevizin özellikleri anlatılmıştır. Metin, “Mandalinanın Tarifleri” “Kerevizli Fıstıklı Salata” (s.20,21) adlı tariflerle desteklenmiştir. “Acayip İcatlar” (Bilge Ç.4, s. 24,25,26,27) bölümünde 3D yazıcının icadı anlatılmaktadır. “Steam Atölyesi” “Yapı-Mimarlık Çubuk Makarna Köprüsü” (Bilge Ç.4, s.28,29) adlı metinde mimarlık ve köprülerle ilgili basit bilgiler verilmiştir ve çocuklar köprü tasarımı yapıp paylaşmaya yönlendirilmiştir. “Podride” (Bilge Ç.4, s.30,31) isimli metinde bir bisiklet arabanın tasarım süreci anlatılmıştır. “Dayım ve Ben” “Köpek Gezdirici” (Bilge Ç.4, s.32,33,34) isimli metinde insanın kendisine uygun olmayan bir mesleği yapmamasının gerekliliği öykülenerek anlatılmıştır. “Bilim Takvimi” “Kasım” (Bilge Ç.4, s.36,37) bölümünde kasım ayında gerçekleştiği bilinen buluşlar tarihleriyle kısaca yer almaktadır. “Acayip Şeyler” “Dünyanın Çatıları” (Bilge Ç.4, s. 38,39,40,41) isimli metinde dağlar ve çeşitleri anlatılmıştır. “Afacanlar Sınıfı” (Bilge Ç.4, s.42,43,44,45,46) isimli çizgi öyküde kopya konusu ele alınarak çocuklar açısından kopya konusunda farkındalık yaratılmaya çalışılmıştır. “Tasmanya Canavarı”

(Bilge Ç.4, s.48,49,50,51) isimli metinde hayvan türü olarak tasmanya anlatılmıştır. “Acayip Deneyler” (Bilge Ç.4, s.52,53) bölümünde poşet çaydan roket yapımı anlatılmıştır. “Gezgin Çocuk” “Mossel Nehri’nde Doğa ve Tarihin İzinde” (Bilge Ç.4, s. 54,55,56,57) metninin konusu Mossel Nehri ve etrafındaki gezilip görülecek yerlerdir. “Oyun Var” bölümünde (Bilge Ç.4, s.58,59) “Yerden Yüksek” adlı oyun anlatılmıştır. “Dikkatli Bak” (Bilge Ç.4, s. 60,61) bölümüyle derginin sonuna kadar sürecek olan etkinlikler ve cevap anahtarı bölümü başlamıştır.

4.3.1.3. Bilim Çocuk Dergisinde Konu

Bilim Ç.1 dergisinin ana konusu kapak görselinde sezdirildiği üzere “vitray” dır. Derginin iç kapağında yayın yönetmeninin okura seslendiği yazıda ayın konusu ve derginin yayımlandığı mevsimle ilişkilendirilerek yapılandırılan “buzul çağı” konularıyla ilgili giriş yapılmış, okurda zihinsel ön hazırlık yapılandırılmaya çalışılmıştır. Derginin ana konusu “Camın İlginç Öyküsü” (Bilim Ç.1, s.14,15,16,17), “Kavanozu Kar Küresine Dönüştürelim” (Bilim Ç.1, s.18,19), “Doğal Bir Cam: Obsidyen” (Bilim Ç.1, s.20,21), “Işıklı Cam Resmi: Vitray” (Bilim Ç.3, s.22,23,24,25), “Kes Yapıştır, Vitrayın Hazır!” (Bilim Ç.3, s.26), “Çıkartmalarla Vitray” (Bilim Ç.1, s.27), “Düşünerek Eğlenelim” (Bilim Ç.1, s.52,53), “Sorun Söyleyelim” (Bilim Ç.1, s.59), “Bizim Sokak” (Bilim Ç.1, s.62,63) bölümlerinde işlenmiştir. Dolayısıyla derginin 19 sayfası cam ve vitrayla ilgili konulara ayrılmıştır.

Bilim Ç.1 dergisinin kapağında ve okura sesleniş bölümünde yer alan diğer konu “buzul çağı” kış mevsimi ile ilişkilendirilerek anlatılmıştır. Bu konu dergide; “Simit ve Peynir’le Bilim İnsanı Öyküleri” (Bilim Ç.1, s.8,9), “Biz Büyük Buzul Çağı’nda Yaşıyorduk” (Bilim Ç.1, s.10,11,12,13), “Kavanozu Kar Küresine Dönüştürelim” (Bilim Ç.1, s.18,19), “Doğru Giysilerle Kışın da Doğanın Keyfini Sürebiliriz!” (Bilim Ç.1, s.28,29), “Kardelenler” (Bilim Ç.1, s.36,37,38,39), “Kardelenleri Hedef Kutulara Taşıma Oyunu” (Bilim Ç.1, s.40,41), “Çizmeli Harikalar- Mamut” (Bilim Ç.1, s.44,45,46,47), “Gökyüzü Günlüğü” (Bilim Ç.1, s.50,51) bölümlerinde işlenmiştir. Dolayısıyla bu konuya 22 sayfa ayrılmıştır.

Yukarıda görüldüğü üzere “Kavanozu Kar Küresine Dönüştürelim” (Bilim Ç.1, s.18,19) bölümü derginin her iki ana konusuyla da ilişkilidir. Bu bölüm dergideki iki konuyu birbirine bağlamak için kullanılmıştır. “Gökyüzü Günlüğü” (Bilim Ç.1, s.50,51)

bölümünde kışın gökyüzündeki en parlak takımyıldızları anlatılmaktadır. Bu bölümde dergideki uzayla ilgili bölümlerle “buzul çağı” konusunu ilişkilendirmek için yapılandırıldığını düşündürmektedir.

“Andromeda Gökadası” (Bilim Ç.1, s.30,31), “NGC 1300” (Bilim Ç.1, s.32,33) bölümlerinde başlıklarda yazılı olan gökadalara ile ilgili bilgiler verilmiştir. “Göknaar Ağaçları” (Bilim Ç.1, s.42,43) bölümünde göknaar türleri ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Bilim Ç.2 dergisinin ana konusu “su sporları”dır. Derginin iç kapağında yayın yönetmeninin okura seslendiği yazıda ayın konusu, derginin içinde yer alan ikinci konu olan “kuş gözlemciliği” ve dergideki diğer konu başlıklarıyla ilgili zihinsel ön hazırlık yapılandırılmaya çalışılmıştır. Derginin ana konusu “Şap Şup Şap Şup... Haydi Yüzmeye!” (Bilim Ç.2, s.10,11,12,13), “Su Kaydırağından Kaymaca” (Bilim Ç.2, s.14), “Su Sporlarıyla Örüntü” (Bilim Ç.2, s.15) bölümlerinde olmak üzere 6 sayfada işlenmiştir. Derginin ikinci konusu olan “kuş gözlemciliği” ile ilgili “Siz de Kuş Gözlemcisi Olabilirsiniz” (Bilim Ç.2, s.26,27,28,29), “Arıkuşları” (Bilim Ç.2, s.31), “İbibik” (Bilim Ç.2, s.32), “Düşünerek Eğlenelim” (Bilim Ç.2, s.52,53), “Bizim Sokak” (Bilim Ç.2, s.62,63) bölümleri 10 sayfa olarak yapılandırılmıştır.

Dergide yer alan diğer bölümler şu şekilde sıralanabilir;

“Orman Yangınlarıyla Mücadele” (Bilim Ç.2, s.16,17,18,19) bölümünde orman yangınlarını önleme ve söndürme hakkında bilgiler verilmiştir. Arkasından konu ile ilişkili etkinlik “Yangın Tam Nerede?” (Bilim Ç.2, s.20,21) bölümü yer almaktadır. “Mandala” (Bilim Ç.2, s.22,23,24,25) bölümünde mandala desenleri hakkında bilgiler verilmiştir. “Mikrodalga Fırın Nasıl Çalışır?” (Bilim Ç.2, s.36,37,38,39) ve “Nelere Dikkat Etmeli?” (Bilim Ç.2, s.40,41) bölümlerinde mikrodalga fırınların yapısı ve özellikleri ile ilgili bilgiler yer almaktadır. “Kayın Ağacı” (Bilim Ç.2, s.54,55) bölümünde ülkemizde ve dünyada kayın ağacının yaygın olduğu yerler ve önemi anlatılmıştır.

Bilim Ç.3 dergisinin ana konusu kapak görselinde de sezdirildiği gibi “hayvan dişleri”dir. “Şu Hayvanların Dişlerine Bakın!” (Bilim Ç.3, s.30,35,36,37), “Afrika Savana Fili” – Poster (Bilim Ç.3, s.31), “Sibirya Kaplanı” – Poster (Bilim Ç.3, s.32) bölümlerinde olmakla beraber 6 sayfada işlenmiştir.

Dergide yayın yönetmeninin yazısında da belirtildiği üzere ikinci konu “bilim dalları”dır. Bu “Bilim Dallarının Adlarını Hiç Duymuş muydunuz?” (Bilim Ç.3, s.38,39,40,41) bölümünde olmak üzere 4 sayfa işlenmiştir.

Dergide bulunan diğer bölümler ve işlenen konular ise şöyledir:

“Güneş Çok Büyük Bir Enerji Kaynağı” (Bilim Ç.3, s.10,11,12,13) bölümünde güneş enerjisi anlatılmıştır. “Ardından Güneş Fırını Yapalım” (Bilim Ç.3, s.14,15) bölümü eklenerek konu desteklemiştir. “Doğaya Hayran Bir Sanatçı: Monet” (Bilim Ç.3, s.16,17,18,19) bölümünde bir ressam ve eserleri anlatılmıştır. Bu bölüm, “Resim Yapmayı Sever misiniz?” (Bilim Ç.3, s.20,21) bölümü ile desteklenmiştir. “Zorlu Coğrafi Bölgelerin Ulaşım Aracı: Teleferik” (Bilim Ç.3, s.22,23,24,25,26,27) bölümünde teleferik anlatılmıştır. “Fotoğrafi İncele, Bulmacayı Çöz!” (Bilim Ç.3, s.28,29) etkinliğiyle desteklenmiştir. “Suya Yol Gösteren Su Kemerleri” (Bilim Ç.3, s.42,43,44,45) bölümünde su kemerleri anlatılmıştır.

Bilim Ç. 4’ün ana konusu “gözlük”tür. Ana konu, “Dünden Bugüne Gözlük” (Bilim Ç.4, s.10,11,12,13,14), “Gözlüklerle Bulmaca” (Bilim Ç.4, s.15) bölümlerinde işlenmiştir. Dolayısıyla ana konuya 6 sayfa ayrılmıştır.

Dergide işlenen ikinci konu “kâğıt”tır. “Kâğıdın Yolculuğu” (Bilim Ç.4, s.36,37,38,39), “Bunları Biliyor muydunuz?” (Bilim Ç.4, s.40), “Bulmaca Zamanı” (Bilim Ç.4, s.41) bölümlerinde söz konusu konu işlenmiştir. Dolayısıyla ikinci konu olan “kâğıtla da 6 sayfa ayrılmıştır.

Dergide bulunan diğer bölümler ve işlenen konular ise şöyledir:

“Hei Finlandiya!” (Bilim Ç.4, s.16,17,18,19,20) bölümünde Finlandiya tanıtılmıştır. “Biz Uyurken” (Bilim Ç.4, s.22,23,24,25,26) bölümünde uyku ve evreleri anlatılmıştır. “İşler Biraz Karışmış!” (Bilim Ç.4, s.27) adlı bölümde meslek eşleştirme etkinliği verilmiştir. “Ardıç Kuşları” (Bilim Ç.4, s.28,29,35), “Tarla Ardıcı”- Poster (Bilim Ç.4, s.31), “Karatavuk” Poster (Bilim Ç.4, s.32) bölümünde ardıç kuşları ve türleri konu edilmiştir. “Elektrikli Diş Fırçası Nasıl Çalışır?” (Bilim Ç.4, s.42,43) bölümünde adından da anlaşılacağı üzere elektrikli diş fırçaları anlatılmıştır. “Pordus ile Bilgisayarınız Güvende” (Bilim Ç.4, s.44,45) bölümünde TÜBİTAK ULAKBİM tarafından geliştirilen bir işletim sisteminin tanıtımı yapılmıştır. “Tasarla Yap” (Bilim Ç.4, s.62,63) bölümünde bir tasarımın nasıl yapılacağı anlatılmış ve gelecek sayıda yayımlanmak üzere fotoğrafı istenmiştir. Yapılacak tasarımın bir fotoğrafı yer almamaktadır. Bu durum esasen çocukların düşünce gücüne destek olmaktadır. Yan sayfasında da bir önceki sayıda istenen tasarımın okur tarafından gönderilen fotoğrafı yer almaktadır.

Bilim Ç. dergilerinde bulunan ortak bölümler ve işlenen konular ise şöyledir:

“Ne Var Ne Yok” (Bilim Ç.1, s.4,5,6,7), (Bilim Ç.2, s.4,5,6,7), (Bilim Ç.3, s.4,5,6,7), (Bilim Ç.4, s.4,5,6,7) bölümlerinde dünyadaki güncel bilimsel haberler konu edilmiştir.

“Evde Bilim” (Bilim Ç.1, s.48,49), (Bilim Ç.2, s.48,49), (Bilim Ç.3, s.50,51), (Bilim Ç.4, s.50,51) bölümlerinde sürtünme kuvvetini sezdiren deneysel çalışma tarif edilerek anlatılmıştır.

“Okumak Gibisi Yok” bölümünde çoklu zekâ kuramı (Bilim Ç.1, s.54,55), veya dil eğitiminin önemi anlatılmıştır (Bilim Ç.2, s.42,43).

“Yeni Bir Kitap” (Bilim Ç.1, s.56), (Bilim Ç.2, s.56), (Bilim Ç.3, s.56), (Bilim Ç.4, s.56) bölümlerinde kitap tanıtımı vardır.

“Gözlem Defterinizden” (Bilim Ç.1, s.57), (Bilim Ç.2, s.57), (Bilim Ç.3, s.57), (Bilim Ç.4, s.57) bölümünde çocuklardan ayın konusu ile ilgili gözlem yapmaları ve bu gözlemleri paylaşımları istenmiştir. Örneğin Bilim Ç’de bir önceki sayının ana konusu olan “şapka”larla ilgili okurların gözlem notları yer almaktadır.

“Mektup Kutusu” (Bilim Ç.1, s.58), (Bilim Ç.2, s.58), (Bilim Ç.3, s.58), (Bilim Ç.4, s.58) bölümünde okurların mektupları yer almaktadır. Mektuplar, okurların TÜBİTAK yayınları ile tanışmalarını anlatmaktadır.

“Sizden Gelenler” (Bilim Ç.1, s.60,61), (Bilim Ç.2, s.60,61), (Bilim Ç.3, s.60,61), (Bilim Ç.4, s.60,61) bölümünde okurlardan bir önceki sayıda istenen konuyla ilgili yaptıkları resimler paylaşılmaktadır.

“Simit ve Peynir’le Bilim İnsanı Öyküleri” (Bilim Ç.2, s.8,9), (Bilim Ç.3, s.8,9), (Bilim Ç.4, s.8,9) bölümünde bir bilim insanının öyküsü yer almaktadır.

“Çizmeli Harikalar” adlı bölümde başlıkta ismi yazarların (Alageyik (Bilim Ç.2, s.44,45,46,47), Ahtapot (Bilim Ç.3, s.46,47,48,49), Dördöner (Bilim Ç.4, s.46,47,48,49)) çizimi aşamalı olarak gösterilmiş daha sonra onlarla ilgili bilgiler verilmiştir.

“Gökyüzü Günlüğü” (Bilim Ç.2, s.50,51), (Bilim Ç.3, s.52,53), (Bilim Ç.4, s.52,53) bölümünde gökyüzü gözlemciliği, yönler ve yıldızlarla ilgili bilgiler konu edilmiştir.

“Sorun Söyleyelim” (Bilim Ç.2, s.59), (Bilim Ç.3, s.59), (Bilim Ç.4, s.59) bölümünde okurlardan gelen sorulara cevaplar verilmiştir.

“Düşünerek Eğlenelim” (Bilim Ç.3, s.54,55), (Bilim Ç.4, s.54,55) bölümünde çeşitli etkinlikler yer almaktadır.

4.3.1.4. Minika Go Dergisinde Konu

M.G.1 dergisinde “anne” konusu ana konu olarak ele alınmıştır. Mayıs ayında yayımlanan dergide anneler günü sebebiyle konu günceldir. “Uçan Vosvos” (M.G.1, s.8,9,10,11) çizgi öyküsünde kaçırılan bir yavru kedinin kurtarılması anlatılmıştır. Ayın Konusu “Anne...” (M.G.1, s.12,13) metninde tüm güzel nitelikleri sayılarak metnin sonuna kadar “anne” sezdirilmiştir. “Anneme İlk Mektubum” (M.G.1, s.16,17) metninde çocuğun ağzından annesine hissettikleri anlatılmıştır. “Yavru Kanguru Kayıp mı?” (M.G.1, s.20,21) metninde evhamlı bir anne kangrunun öyküsü anlatılmıştır. “Ben Olsam” (M.G.1, s.22,23) bölümünde okurlardan gelen tasarımlar yer amaktadır, bunlardan bir tanesi anneler için düşünülmüştür ancak bu tasarımın göndereni yazılmamıştır. Bu durum göstermektedir ki ana konuyla bölümü ilişkilendirmek için dergi hazırlayıcıları tarafından bu tasarım bölüme eklenmiştir. Nasıl Yani “Farkında Olmadan İnciten Sözler” (M.G.1, s.31) metni anne çocuk ilişkisi üzerinden yapılandırılmıştır. Mırıldanan Çocuk “Evde bir şey eksilince...”(M.G.1, s.41) metninde bir çocuğun ağzından annesi evde olmadığında hayatının düzeni ve sinirlerinin bozulduğu anlatılmaktadır. “Anneme Bir Soru” (M.G.1, s.64) adlı şiirin konusu da annedir. Etkinlik bölümünde ise “Çok Acayip” (M.G.1, s.25), “Eğlencelik Oyunlar” (M.G.1, s.26,27,28), “Tostlu Test” (M.G.1, s.32,33), “Söz Bulmaca” (M.G.1, s.39), “Haydi Mutfağa” (M.G.1, s.62) etkinlikleri ana konuyla ilişkilidir. Dolayısıyla derginin 26 sayfası ana konuyla ilişkilendirilerek yapılandırılmıştır.

“Gelecek Tarih” (M.G.1, s.3) bölümünde tarihte haziran ayında gerçekleşmiş önemli olaylar konu edilmiştir. “Minika Go Ekranı” (M.G.1, s.4,5) bölümü derginin aynı ismi taşıyan televizyon kanalından içerikler ve yayın akışını içeriyor.

Ünlü Mucitler “Fatih Sultan Mehmet ve Topların Şahı” (M.G.1, s.24), “Bir Çağın Fethi” (M.G.1, s.42,43), Çizgili Tarih “Fatih Sultan Mehmet” (M.G.1, s.46,47,48) ve “Fatih Benim” oyunu (M.G.1, s.36) bölümleri derginin mayıs ayı sayısı olması sebebiyle İstanbul’un fethi ile “Beni Görünce Tarihe Yolculuk Yapacaksın” (M.G.1, s.44,45) bölümü Müzeler Haftası ile ilişkilendirilmiştir.

M.G.1’in içerisindeki diğer bölümler “İyi Haberler” (M.G.1,s.6,7), “Tuhaf Bilgiler” (M.G.1,s.14,15), “Dedektif Fil” (M.G.1,s.29), “Oyuncu Çocuk” (M.G.1,s.34), “Kelime Avcısı” (M.G.1,s.35), “Peter Pan” (M.G.1,s.37), “Benim Sözlüğüm” (M.G.1,s.38), “Çözümler” (M.G.1,s.40), “Benim Kitaplığım” (M.G.1,s.49), “Neşeli Mikrofon Mevlana İdris’e Sorduk” (M.G.1,s.50,51), Gezgin Sezgin “Samsun’u

Geziyoruz” (M.G.1,s.54,55), Şaşırtıcı Hayvanlar “Tünel Mühendisleri: Köstebekler” (M.G.1,s.56,57), “En İyi Arkadaşım” (M.G.1,s.58), “Herkes Ağa Fidanı Hediye...” (M.G.1,s.60), “Yaptım Oldu” (M.G.1,s.61), “Yıldızlı Şemsiye: Fatma Albayrak’ın 3. Romanı Yayınlandı” (M.G.1,s.63)] ise ana konu ya da güncel konularla ilişkilendirilememiştir.

M.G.2’de “balıkçılık” ana konu olarak ele alınmıştır. “Uçan Vosvos” (M.G.2, s.8,9,10,11), “Küçük Balıkçı” (M.G.2, s.12,13), “Balıkçılıkla İlgili Birkaç Şey” (M.G.2, s.14,15), “İyi ki Balıkçılar Var” (M.G.2, s.18,19), Masal “Yunparlakus Yummyum” (M.G.2, s.20,21), “Ben Olsam” (M.G.2, s.22,23) bölümünde iki paylaşım, Ünlü Mucitler “Mekanik Deniz Altı Balığı” (M.G.2, s.24), Nasıl Yani “Balığın Yuttuğu Adam” (M.G.2, 37), “Balıkçı Tekneleri Rastgele!” (M.G.2, s.44,45), Mırıldanan Çocuk “Balık Kardeşler” (M.G.2, s.55), Şaşırtıcı Hayvanlar “Denizlerin Kaptanı: Köpek Balıkları” (M.G.2, s.56,57), “Küçük Olta Balıkçısı” (M.G.2, s.64) bölümlerinde çeşitli yazınsal türler kullanılarak balık ve balıkçılıkla ilgili konular işlenmiştir. Etkinliklerden ise; “Çok Acayip” (M.G.2, s.25), “Eğlencelik Oyunlar” (M.G.2, s.26,27,28), “Dedektif Fil” (M.G.2, s.29), “Bul Bakalım” (M.G.2, s.30,31), “Tostlu Test” (M.G.2, s.32,33), “Kelime Avcısı” (M.G.2, s.35), Usta Eller “Uyan da Balığa Gidelim” (M.G.2, s.36), “Söz Bulmaca” (M.G.2, s.39), “Yaptım Oldu” (M.G.2, s.60,61), “Haydi Mutfağa” (M.G.2, s.62) bölümleri de yine balık ve balıkçılıkla ilgilidir. Dolayısıyla M.G.2 dergisinde 39 sayfa ana konu ile ilişkilendirilmiştir. Dergide yer alan diğer bölümler M.G.1 ile benzerlik göstermektedir.

M.G.3’te “futbol” ana konu olarak ele alınmıştır. “Şut ve Gool” (M.G.3, s.12,13), “Dünya Kupası Heyecanı” (M.G.3, s.14,15), “Uçan Vosvos” (M.G.3, s.16,17,18,19), “Oyuncu Çocuk” (M.G.3, s.20), Masal “Tuhaf Bir Futbol Maçı” (M.G.3, s.21,22), Çok Şaşırdım “Zor Zaman Topu” (M.G.3, s.28), “Ben Olsam” (M.G.3, s.32,33), Mırıldanan Çocuk “Yaz Tatili” (M.G.3, s.44,45), “Benim Sözlüğüm” (M.G.3, s.54) bölümlerinde futbolla ilgili konular işlenmiştir. Etkinliklerden; “Tostlu Test” (M.G.3, s.30,31), “Kodlama” (M.G.3, s.43), “Yaptım Oldu” (M.G.3, s.55), “Haydi Mutfağa” (M.G.3, s.56) bölümleri futbolla ilgilidir. Dolayısıyla M.G.3 dergisinde 22 sayfa ana konu ile ilişkilendirilmiştir. Dergide yer alan diğer bölümler M.G.1 ile benzerlik göstermektedir.

M.G.4’te “yanardağlar” ana konu olarak ele alınmıştır. Ayın Konusu “Bir Yere Doğru...” (M.G.4, s.11), “Uçan Vosvos” (M.G.4, s.12,13,14,15), “Yanardağ Nedir, Nasıl Oluşur?” (M.G.4, s.16,17), “Kısa Yanardağ Turu” (M.G.4, s.18), “Yanardağlar Ne Yapmış?” (M.G.4, s.20,21), Masal “Yanardağ Söndürme Operasyonu” (M.G.4,

s.23,24,25), Çok Şaşırdım “Yanardağlar Rüya Görür mü? (M.G.4, s.28), “Ben Olsam” (M.G.4, s.40,41) bölümlerinde işlenmiştir. Etkinliklerden “Evde Yanardağ Patlaması” (M.G.4, s.19), “Tostlu Test” (M.G.4, s.26,27), “Kodlama” (M.G.4, s.34), “Haydi Mutfağa” (M.G.4, s.48) bölümleri yanardağlarla ilgilidir. Dolayısıyla M.G.4 dergisinde 21 sayfa ana konu ile ilişkilendirilmiştir. Dergide yer alan diğer bölümler M.G.1 ile benzerlik göstermektedir. Diğer sayılardan farklı olarak bu sayıda yer alan Güvenli İnternet “Her Şeye Tıklama Kırıcı Konuşma” (M.G.4, s.35) bölümünde çocuklara doğru internet kullanımı karikatürler ve bilgilendirici notlarla anlatılmıştır.

4.3.1.5. National Geographic Kids Dergisinde Konu

N.G.K.1 dergisinin ana konusu kapak görselinde sezdirildiği üzere “hayvanlar”dır. Derginin ana konusu; “Garip Ama Gerçek” (N.G.K.1, s.2), “Rekorlar Kitabından İnanılmaz Hikayeler” (N.G.K.1, s.4), “Bunları Biliyor musun?” (N.G.K.1, s.6), “Ne Olurdu?” (N.G.K.1, s.8), “Sayılarla Öğren” (N.G.K.1, s.9), “Sıkı Dostlar” (N.G.K.1, s.10), “Şaşırtan Hayvanlar” (N.G.K.1, s.12,13), “Kameraya Poz Ver” (N.G.K.1, s.14,15,16,17), “Ses Hakkında 30 İlginç Bilgi” (N.G.K.1, s.18,19), “Cesaretin Var mı?” (N.G.K.1, s.20), “Ninja Zürafalar” (N.G.K.1, s.30,31), “Rakun” (N.G.K.1, s.34,35) ve “Oyun Odası” (N.G.K.1, s.40,41,42,43,44,45,46,47,48) bölümünün 4 sayfasında işlenmiştir. Dolayısıyla derginin 23 sayfası ana konuyu destekler niteliktedir.

Dergide bulunan diğer bölümler ve işlenen konular ise şöyledir:

“Rüya Yolculuk” (N.G.K.1, s.11) bölümünde farklı bir mimari örneği olan, havada asılı gibi duran bir otel konu edilmiştir. “Fun English- Happy Games!” (N.G.K.1, s.21,22,27,28), (N.G.K.2, s.21,22,27,28), (N.G.K.3, s.23,24,25,26) adlı etkinlik bölümü, İngilizce etkinliklerden oluşmaktadır. “Ayın Mönüsü” (N.G.K.1, s.29), (N.G.K.2, s.29), (N.G.K.3, s.12) bölümünde çocukların kolayca yapabilecekleri yiyecek ve içeceklerin tarifleri anlatılmıştır. “Dokuzuncu Gezegeni Ararken” (N.G.K.1, s.32,33) bölümünde yeni bir gezegen olduğu düşünülen bir cisim konu edilmiştir. “Viking Tarihine Yolculuk” (N.G.K.1, s.36,37) bölümünde ise “Vikingler” konu edilmiştir. “Sinema Molası” (N.G.K.1, s.38,39), (N.G.K.3, s.38,39) bölümünde vizyona giren çocuk filmlerinin tanıtımı vardır.

N.G.K.2 dergisinin ana konusu kapak görselinde sezdirildiği üzere “işitme duyusu”dur. Derginin ana konusu; “Seni Duyuyorum” (N.G.K.2, s.16,17,18,19,20) adlı bölümde işlenmiştir.

Dergide bulunan diğer bölümler ve işlenen konular ise şöyledir:

“Garip Ama Gerçek” (N.G.K.2, s.2) bölümünde birbiri ile ilişkisiz birçok bilgi cümle biçiminde verilmiştir. “Bunları Biliyor musun?” (N.G.K.2, s.4) bölümünde uzay mekikleri hakkında 8 bilgi cümlesi verilmiştir. “Yakın Plan” (N.G.K.2, s.6) bölümünde çirkin görünen şirin hayvanlarla ilgili bilgiler verilmiştir. “İstikamet Uzay” (N.G.K.2, s.8) bölümünde “Juno” adlı uzay aracının Jüpiter’e gönderilişi anlatılmıştır. “İz Bırakanlar” (N.G.K.2, s.10) bölümünde Aziz Sancar’ın hayatı konu edilmiştir. “Çılgın Haberler” (N.G.K.2, s.11) bölümünde dünyadan ilginç haberler verilmiştir. “Acayip Günler” (N.G.K.2, s.12,13) bölümünde dünyanın çeşitli yerlerinde kutlanan ilginç günler anlatılmıştır. “Terraforming: Mars’ı Dünyalaştırmak” adlı bölümde ise (N.G.K.2, s.14,15) Mars’ın Dünya’ya benzetilmesi çalışmaları konu edilmiştir. “8 Korkunç Pist” (N.G.K.2, s.30,31,32,33) bölümünde dünyadaki korkunç uçak pistleri anlatılmıştır. “Londra’nın Koruyucuları: Kuzgunlar” (N.G.K.2, s.34,35) adlı bölümde Londra Kalesi’nde yaşayan kuzgunlar anlatılmıştır. “Macera Dolu Rotolar” (N.G.K.2, s.36,37) bölümünde Patagonya anlatılmıştır. “Kayıp Şehir Pompei” (N.G.K.2, s.38,39) bölümünde yanardağ patlaması ve Pompei’de yaşanan patlama konu edilmiştir.

“Oyun Odası” (N.G.K.2, s.40,42,44,45,47,48), (N.G.K.3, s.40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48) (N.G.K.4, s.40, 41, 42, 44, 46, 47, 48) bölümünde çeşitli etkinlikler yer almaktadır.

Diğer sayılarda da bulunan “Çılgın Chat” (N.G.K.2, s.46), (N.G.K.3, s.41), (N.G.K.4, s.45) bölümünde hayvanlar konuşturulmuştur.

N.G.K.3 dergisinin ana konusu kapak görselinde sezdirildiği üzere “uzayda yer çekimi”dir. Derginin ana konusu “Yerçekimsiz Hayat” (N.G.K.3, s.16,17,18,19) bölümünde işlenmiş olup “Ödüllü Test” (N.G.K.3, s.2), “Garip Ama Gerçek” (N.G.K.3, s.5), “İstikamet Uzay” (N.G.K.3, s.27) bölümleriyle desteklenmiştir.

Dergide bulunan diğer bölümler ve işlenen konular ise şöyledir:

“Rekorlar Kitabından İnanılmaz Hikayeler” (N.G.K.3, s.6) bölümünde Guinness Rekorlar Kitabına giren çalışmalar yer almaktadır. “Bunları Biliyor musun?” (N.G.K.3, s.8) bölümünde yırtıcı hayvanlarla ilgili bilgiler yer almaktadır. “Cesaretin Var mı?” (N.G.K.3, s.10) bölümünde bir dağcı konu edilmiştir. “İz Bırakanlar” (N.G.K.3, s.13) bölümünde Kemal Sunal’ın hayatı konu edilmiştir. “Şaşırtan Hayvanlar” (N.G.K.3, s.14,15) bölümünde olağandışı yaşayan hayvanlar konu edilmiştir. “En Eğlenceli Yarıyıl Rehberi” (N.G.K.3, s.20,21,22) bölümünde çocuklara yarıyıl tatilinde yapabilecekleri etkinlikler önerilmiştir. “Şirinlik Bilimi” (N.G.K.3, s.28,29,30,31,32,33) bölümünde

hayvanların sevimli görünüşlerinin insan beynine etkileri anlatılmıştır. “Beş Akıllı Oyuncak” (N.G.K.3, s.34,35) bölümünde beş farklı teknolojik oyuncak tanıtılmıştır. “Kış Mevsimi Hakkında 30 İlginç Bilgi” (N.G.K.3, s.36,37) bölümünde madde madde kış mevsimi ile alakalı 30 bilgi verilmiştir.

N.G.K.4 dergisi “özel sayı” olarak çıkmıştır. Derginin ana konusu “garip ama gerçek” olarak nitelendirilen bilgilerdir ancak kapak görseli ile ilişki zayıf kalmıştır. Dergide cümle bilgilerin verildiği “Garip Ama Gerçek” (N.G.K.4, s.16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37) bölümüne on sekiz sayfa ayrılmıştır. Konu bakımından derginin tamamı destekler niteliktedir ancak anlatım biçimi ve yalnızca bilgi odaklı olmaları bakımından ana bölümü, “Bunları Biliyor musun?” (N.G.K.4, s.4), “Yırtıcılar Hakkında 30 İlginç Bilgi” (N.G.K.4, s.10,11) bölümleri desteklemektedir.

Dergide bulunan diğer bölümler ve işlenen konular ise şöyledir:

“Ödüllü Test” (N.G.K.4, s.2) bölümü, dergi tamamen okunduktan sonra cevaplanacak sorulardan oluşturulmuş bir etkinlik sayfasıdır. “İnanılmaz Kuzenler” (N.G.K.4, s.6) bölümünde birbiriyle ilişkisiz görünen iki hayvanın genetik akrabalığı konu edilmiştir. “İz Bırakanlar” (N.G.K.4, s.7) bölümünde kronolojik olarak sıralanmış bilgilerle Barış Manço anlatılmıştır. “Şaşırtan Hayvanlar” (N.G.K.4, s.8,9) bölümünde üç farklı hayvanın özellikleri anlatılmıştır. “Dünyanın Fırınları: Volkanlar” (N.G.K.4, s.12,13,14,15) bölümünde volkanlar, lavlar ve volkanik dağlar konu edilmiştir. “Yakın Plan Gökdelenler” (N.G.K.4, s.38,39) bölümünde ise dünyanın en ilginç gökdelenleri anlatılmıştır.

4.3.1.6. Süper Penguen Dergisinde Konu

S.P.1 dergisinin ana konusu “Kış Sporları”dır. Ana konu “Kış Sporları” (S.P.1, s.18,19,20) bölümünde kış sporlarını ait spor dalları tanıtılarak işlenmiştir. “Hangi Kış Sporunu Tam Sana Göre?” (S.P.2, s.48) etkinliğiyle desteklenmiştir. Dergide “kış”la ilişkilendirilebilecek başka bölümler de vardır ancak bu bölümler kış sporları ile ilgili bir içerik barındırmadığından ana konuyu destekler nitelikte değildir. Bu bakımdan dergide ana konuyu destekler nitelikte 4 sayfa bulunmaktadır.

S.P.2 dergisinin ana konusu “Uzay Turisleri”dir. Ana konu “Uzay Yolcusu Kalmasın” (S.P.2, s.6,7,8,9,10) bölümünde uzaya gidenlerin ve uzaya seyahati içeren

çeşitli projeler konu edilerek işlenmiştir. Bu bakımdan dergide ana konuyu destekler nitelikte 5 sayfa bulunmaktadır.

S.P.3 dergisinin ana konusu ön kapakta “Yaz Geliyor” olarak yazılmaktadır ancak derginin içeriğinde bu konuyu tek başına ele alan bir bölüm bulunmamaktadır. Bu bakımdan S.P.3 dergisinin bir ana konusu tespit edilememektedir.

S.P.4 dergisinin ana konusu “Stan Lee ve Marvel Evreni”dir. Ana konunun işlendiği “Çizgi Roman Efsanesi Stan Lee” (S.P.4, s.4,5,6,7,8,9,10,11) adlı bölümde çizgi roman yazarı Stan Lee’nin hayatı, yarattığı süper kahramanlar anlatılmıştır. Bu bakımdan dergide ana konuyu destekler nitelikte 8 sayfa bulunmaktadır.

Dergilerde bulunan diğer bölümler ve konuları şöyledir:

“Gündem Yarı Yıl Tatili Geliyor” (S.P.1, s.2,3) bölümünde derginin içeriği ile ilgili bir söyleşi ve derginin yayımlandığı ayla ilgili önemli günler ve haftaların tanıtımı bulunmaktadır.

“Bobo” (S.P.1, s.4), (S.P.2, s.48), (S.P.3, s.48), (S.P.4, s.48) bölümlerinde, Bobo adlı köpeğin yaşadıkları çizgi öykü biçiminde anlatılmıştır.

“Defne ve Ali” (S.P.1, s.5) bölümünde bir kardan adam müzesi çizgi öykü biçiminde anlatılmıştır. Bu bölüm bir bankanın oyuncak figürünün ilanıdır.

“Hayvanlar Âlemi” bölümlerinde ise her sayıda farklı bir hayvanın (Kedi (S.P.1, s.6), Köpek Balığı (S.P.2, s.4,5), Deve (S.P.3, s.4,5), Ördek (S.P.4, s.20)) özellikleri karikatürlerle desteklenerek anlatılmıştır.

“Erdil’in Çizgi Dünyası Kardan Adam” (S.P.1, s.8) bölümünde kardan adamlarla ilgili karikatürler ve ardından kardan adam yapılışı anlatılmıştır.

“Yok Artık” (S.P.1, s.10), (S.P.2, s.20,21), (S.P.3, s.26,27), (S.P.4, s.22,23) bölümlerinde ilginç bilgiler karikatürlerle desteklenerek anlatılmıştır.

“Pengu’nun Maceraları” adlı bölümde (S.P.1, s.13,14,15,16), (S.P.2, s.12,13,14,15), (S.P.4, s.13,14,15) derginin de logosu olan Süper Penguen (Pengu) adlı karakterin maceraları çizgi öykü biçiminde anlatılmıştır.

“Acı Gerçekler” (S.P.1, s.22), (S.P.2, s.40), (S.P.3, s.39), (S.P.4, s.12) bölümlerinde insanların çeşitli durumlarda hayal ettikleri ile gerçekte yaşadıkları durumların farkı sözsüz karikatürlerle anlatılmıştır.

“Ortaya Karışık” (S.P.1, s.24,25), (S.P.3, s.24,25) bölümlerinde ise birbiri ile ilişkisiz çeşitli karikatürler yer almaktadır.

“Erdil’in Çizgi Dünyası” (S.P.1, s.26,27,28,29), (S.P.2, s.32,33,34,35), (S.P.3, s.30,31,32,33) bölümlerinde bir karakter ya da hayvan tanıtılıp, onun çizimi aşamalı bir biçimde anlatılmıştır.

“Robotika” (S.P.1, s.30,31,32,33), (S.P.2, s.36,37,38,39), (S.P.3, s.14,15,16,17), (S.P.4, s.37,38,39,40) bölümlerinde karakterlerin çoğu robotlardan oluşan süreli bir çizgi öykü bulunmaktadır.

“Komik Test” (S.P.1, s.34,35) bölümünde her sorunun karikatürlerle desteklendiği basit bir test bulunmaktadır.

“Kim Bu?” Newton (S.P.1, s.36,37), Tesla (S.P.2, s.28,29), Stephen Hawking (S.P.3, s.10,11), Rembrandt (S.P.4, s. 32,33) bölümlerinde her sayıda farklı bir bilim insanı çizgi öykü biçiminde anlatılıp tanıtılmıştır.

“Oyunlar” (S.P.1, s.38,39,40,41,42,43), (S.P.2, s.41,42,43,44), (S.P.3, s.40,41, 42, 43), (S.P.4, s.41,42,43,44) bölümlerinde çeşitli etkinlikler bulunmaktadır.

“Yumurtalar” (S.P.1, s.44,45,46,47), (S.P.2, s.45,46,47), (S.P.3, s.44,45,46,47), (S.P.4, s.45,46,47) bölümlerinde okurlardan gelen karikatürler yayımlanmaktadır.

“Süper Haberler” (S.P.2, s.2,3), (S.P.3, s.2,3), (S.P.4, s.2,3) bölümlerinde ülkemizden ve dünyadan çeşitli haberler bulunmaktadır.

“Hayvan Hakları” (S.P.2, s.16,17,18) bölümünde hayvan hakları ve bu alanda yapılan çalışmalar konu edilmiştir.

“Kedi mi Köpek mi?” (S.P.2, s.22,23,24,25,26) bölümünde kediler ve köpeklerin farklılıkları karşılaştırmalı bir dille, karikatürlerle desteklenerek, son sayfasında da konu ile ilgili bir etkinlik verilerek işlenmiştir.

“Etkinlik Rehberi” (S.P.2, s.30,31), (S.P.3, s.12,13), (S.P.4, s.28,29) bölümlerinde etkinlik, sinema ve kitap ilanları bulunmaktadır.

“Babalarımızın Ortak Özellikleri” (S.P.3, s.6,7,8) bölümünde babalarla ilgili özellikler mizahi bir anlatımla, karikatürlerle desteklenerek, madde madde anlatılmıştır. Son sayfasında ise konu ile ilgili etkinlikle desteklenmiştir.

“Karne Günü” (S.P.3, s.9) bölümünde karnesini alan öğrencilerle babaların konuşmaları karikatürize edilmiştir.

“Bisikletin Tarihi” (S.P.3, s.18,19,20,21,22,23) bölümü ise kapakla desteklenmiş olsaydı derginin ana konusu olacak biçimde yapılandırılmıştır. Bu bölümde bisikletlerin çeşitleri ve özellikleri anlatılmıştır.

“Albino Hayvanlar” (S.P.3, s.28,29) bölümünde albinizm ve dünyadaki albino hayvanlar konu edilmiştir.

“Neşeli Park’ın Heykelleri” (S.P.3, s.34,35,36,37,38) bölümünde İstanbul’da bulunan Neşeli Park, yapım aşamaları ile birlikte tanıtılmıştır.

“Göçmenlik Nedir?” (S.P.4, s.16,17,18,19) bölümünde göçmenlik ve çocuk göçmenlerin yaşadıkları konu edilmiştir.

“Bani ve İnternet” (S.P.4, s.21) bölümünde güvenli internet kullanımı çizgi öyküyle anlatılmıştır.

“Kış Mevsimini Sevmek İçin 10 Neden” (S.P.4, s.24,25,26,27) bölümünde kış mevsiminde yapılabilecek keyifli şeyler anlatılmıştır.

“Komikaze” (S.P.4, s.30,31) bölümünde birbiri ile ilişkisiz çeşitli karikatürler yer almaktadır.

“Depresyon Hakkında Her Şey” (S.P.4, s.34,35,36) bölümünde depresyon konu edilmiştir.

4.3.1.7. TRT Çocuk Dergisinde Konu

TRTÇ.D.1’de “Tiyatro” konusu ana konu olarak ele alınmıştır. Ana konu Kapak Dosyası (TRTÇ.D.1, s.36,37,38,39) bölümünde “Sahnenin Dışındakiler” başlığı altında işlenmiştir. “Büyüsem de Olsam” (TRTÇ.D.1, s.42,43) bölümünde ise bir tiyatrocunun röportajı yapılmıştır. Dergide kapak konusunu destekleyecek başka bir metin ya da etkinlik bulunmamaktadır. Bu bakımdan ana konu dergide 6 sayfa ile ilişkilendirilmiştir.

TRTÇ.D.2’de “Dev Yapılar” ana konu olarak ele alınmıştır. Ana konu Kapak Dosyası (TRTÇ.D.2, s.36,37,38,39) bölümünde “Yükseğe, Daha Yüksekçe, Biraz Daha Yüksekçe” başlığı altında işlenmiştir. Dergide kapak konusunu destekleyecek başka bir metin ya da etkinlik bulunmamaktadır. Bu bakımdan ana konu dergide 4 sayfa ile ilişkilendirilmiştir.

TRTÇ.D.3’te “Çevremde Neler Oluyor?” ana konu olarak ele alınmıştır. Ana Konu Kapak Dosyası (TRTÇ.D.3, s.36,37,38,39) bölümünde de aynı başlık altında çevre kirliliği ve sorunları ele alınarak işlenmiştir. Dergide kapak konusunu destekleyecek başka bir metin ya da etkinlik bulunmamaktadır. Bu bakımdan ana konu dergide 4 sayfa ile ilişkilendirilmiştir.

TRTÇ.D.4’te “Yerli Malı Yurdun Malı” ana konu olarak ele alınmıştır. Ana Konu Kapak Dosyası (TRTÇ.D.4, s.18,19,20,21) bölümünde “Yerli Malı Yurdun Malı Herkes Onu Kullanmalı” başlığı altında ve son sayfasında konu ile ilgili etkinlikle desteklenerek

işlenmiştir. Dergide kapak konusunu destekleyecek başka bir metin ya da etkinlik bulunmamaktadır. Bu bakımdan ana konu dergide 4 sayfa ile ilişkilendirilmiştir.

Dergilerde bulunan diğer bölümler ve konuları şöyledir:

“Masal Mutfağı” (TRTÇ.D.1, s.4,5,6,7), (TRTÇ.D.2, s.4,5,6,7), (TRTÇ.D. 3, s.4,5,6,7) bölümlerinde bir masal verilmiş ve masalın sonuyla ilişkilendirilerek bir etkinlik eklenmiştir. “Masal Defterim” (TRTÇ.D.4, s.6,7,8) bölümünde yalnızca bir masal bulunmaktadır. “Doğa Güncesi” (TRTÇ.D.1, s.8,9), (TRTÇ.D.2, s.8,9), (TRTÇ.D.3, s.8,9) bölümlerinde bir canlı ile ilgili bilgi notları verilmiştir. “Keçe’nin Yol Haritası” (TRTÇ.D.1, s.10,11), (TRTÇ.D.2, s.10,11), (TRTÇ.D.3, s.10,11), (TRTÇ.D.4, s.10,11) bölümlerinde dünyanın bir yerini anlatan bir gezi yazısı bulunmaktadır. “Elif’in Dersleri” (TRTÇ.D.1, s.13), (TRTÇ.D.2, s.13), (TRTÇ.D.3, s.30) bölümlerinde bir meyve ya da sebzenin özellikleri anlatılmıştır. “Gezgin Aile” (TRTÇ.D.1, s.14,15), (TRTÇ.D.2, s.14,15), (TRTÇ.D.3, s.14,15) bölümlerinde ülkemizden bir yeri tanıtan bir gezi yazısı bulunmaktadır. “Can’ın Ekranı” (TRTÇ.D.1, s.16,17), (TRTÇ.D.2, s.16,17), (TRTÇ.D.3, s.16,17), (TRTÇ.D.4, s.2,3) bölümlerinde ülkemizden ve dünyadan bilimle, sanatla ilgili haberler yer almaktadır. “Kitapçının Kedisi” (TRTÇ.D.1, s.18,19), (TRTÇ.D.2, s.18,19), (TRTÇ.D.3, s.18,19), (TRTÇ.D.4, s.16) bölümlerinde çeşitli kitaplar tanıtılmaktadır. “Uzay Kâşifi Gökay” (TRTÇ.D.1, s.20,21), (TRTÇ.D.2, s.20,21), (TRTÇ.D.3, s.20,21), (TRTÇ.D.4, s.4,5) bölümlerinde uzayla ilgili bilgiler çizgi öykü biçiminde anlatılmaktadır. “Yeşilcan’ın Maceraları” (TRTÇ.D.1, s.22,23), (TRTÇ.D.2, s.22,23), (TRTÇ.D.3, s.22,23) bölümlerinde sağlıklı yaşamla ilgili konular çizgi öykü biçiminde anlatılmaktadır. “Ali Gel” (TRTÇ.D.1, s.24,25,26), (TRTÇ.D.2, s.24,25,26), (TRTÇ.D.3, s.24,25,26), (TRTÇ.D.4, s.12,13,14) bölümünde hayallere dalarak dünyanın çeşitli yerlerini gezen bir çocuğun gördükleri anlatılmaktadır. “Ata’mdan Hatıralar” (TRTÇ.D.1, s.27), (TRTÇ.D.2, s.27), (TRTÇ.D.3, s.27), (TRTÇ.D.4, s.15) bölümlerinde Atatürk’ün bir sözü verilmiştir. “Senden Kaçmaz” (TRTÇ.D.1, s.28,29), (TRTÇ.D.2, s.28,29), (TRTÇ.D.3, s.28,29) bölümleri ise TRT Çocuk kanalının karakterlerini kalabalık bir resimde bulma etkinliğidir. “İbi ile Keşfediyoruz” (TRTÇ.D.1, s.30), (TRTÇ.D.2, s.30), (TRTÇ.D.3, s.12,13), (TRTÇ.D.4, s.17) bölümlerinde çeşitli makineler tanıtılmıştır. “Zıplat Uygulaması” (TRTÇ.D.1, s.32,33,34) bölümleri ise telefonla oynanacak bir oyun uygulamasıdır. “Hoppa’yla Cetvelsiz Sorular” (TRTÇ.D.1, s.35) (TRTÇ.D.2, s.35) bölümlerinde geometrik şekillerle ilgili çizgi öykü bulunmaktadır. “Büyüteç” (TRTÇ.D.1, s.40,41), (TRTÇ.D.2, s.40,41), (TRTÇ.D.3, s.40,41), (TRTÇ.D.4, s.28,29) bölümlerinde bir mimari yapı

tanıtılmıştır. “Büyüsem de Olsam” (TRTÇ.D.2, s.42,43), (TRTÇ.D.3, s.42,43) bölümlerinde bir kişiyle mesleği hakkında bir röportaj yapılmıştır. “Atletik Akın” (TRTÇ.D.1, s.44,45), (TRTÇ.D.2, s.44,45), (TRTÇ.D.3, s.44,45), (TRTÇ.D.4, s.30,31) bölümlerinde bir spor dalı anlatılmıştır. “İbni Sina” (TRTÇ.D.1, s.46,47,48,49), (TRTÇ.2, s.46,47,48,49) bölümlerinde İbni Sina’nın bir buluşu çizgi öykü biçiminde anlatılmıştır. “Evliya Çelebi” (TRTÇ.D.3, s.46,47,48,49), (TRTÇ.D.4, s.32,33,34,35) bölümlerinde Evliya Çelebi ve maceraları çizgi öykü biçiminde anlatılmıştır. “Doğadan Sesler” (TRTÇ.D.1, s.50,51), (TRTÇ.D.2, s.50,51), (TRTÇ.D.3, s.50,51), (TRTÇ.D.4, s.36,37) bölümlerinde bir hayvan anlatılmıştır. “Büyüğüm Okur musun?” (TRTÇ.D.1, s.52,53), (TRTÇ.D.2, s.52,53) bölümleri ise çocuklara değil ailelerine yönelik bir bölümdür. Bu bölümlerde aileler için bilgilendirici metinler yer almaktadır. “Hoş Görmek” (TRTÇ.D.3, s.52,53) bölümünde bayramlarda yapılanlar bir hikayeye anlatılmıştır. “Sağlıklı Besleniyorum” (TRTÇ.D.1, s.54,55), (TRTÇ.D.2, s.54,55), (TRTÇ.D.3, s.54,55), (TRTÇ.D.4, s.38,39) bölümlerinde sağlıklı beslenme ile ilgili konular işlenmiştir. “Deneyebilirim” (TRTÇ.D.1, s.56,57), (TRTÇ.D.2, s.56,57), (TRTÇ.D.3, s.56,57), (TRTÇ.D.4, s.42,43) bölümlerinde çocuklara evde kolaylıkla uygulayabilecekleri oyun önerileri ve deneyler yer almaktadır. “Ceviz Ağacı’nın Maceraları Kardeşime Okuyorum” (TRTÇ.D.1, s.58,59), (TRTÇ.D.2, s.58,59), (TRTÇ.D.3, s.58,59) bölümlerinin her birinde bir masal yer almaktadır. “Dilimden Düşmeyenler” (TRTÇ.D.1, s.60,61), (TRTÇ.D.2, s.60,61), (TRTÇ.D.3, s.60,61), (TRTÇ.D.4, s.22) bölümlerinde bir kitapla ilgili içerikten de kısa bir bölüm olarak tanıtım yazısı yer almaktadır. “Meraklı Dodo” (TRTÇ.D.1, s.62,63), (TRTÇ.D.2, s.62,63), (TRTÇ.D.3, s.62,63), (TRTÇ.D.4, s.46,47) bölümlerinde çocukların merak edebilecekleri düşünülen şeyler anlatılmıştır. “Küçük Sanatçılar” (TRTÇ.D.1, s.64), (TRTÇ.D.2, s.64), (TRTÇ.D.3, s.64), (TRTÇ.D.4, s.48) bölümlerinde okurlardan gelen mektup, şiir ve resimlere yer verilmiştir. “Marifetli Parmaklar” (TRTÇ.D.4, s.27) bölümünde çizim etkinliği bulunmaktadır. “Tel Ali’nin Kelimeleri” (TRTÇ.D.4, s.40) bölümünde bulmaca etkinliği bulunmaktadır. “Doğa Ajandası” (TRTÇ.D.4, s.44,45) bölümünde derginin yayımlandığı mevsimde gerçekleşen doğa olayları anlatılmıştır.

4.3.1.8. Uçurtma Çocuk Dergisinde Konu

U.Ç.D.1'in konusu "evrim"dir. Kapak görselinde hem "evrim kelimesi verilmiş hem de görselle konu sezdirilmiştir. "Bilim Bazen Uzun Bir Yolculuktur" (U.Ç.D.1, s.4,5), "Darwin'in Yolculuğu Başlıyor" (U.Ç.D.1, s.6,7), "Canlılar İngiltere'ye Nasıl Taşınacak?" (U.Ç.D.1, s.8,9), "Galapagos Adaları" (U.Ç.D.1, s.10), "İspinoz Kuşları" (U.Ç.D.1, s.11), "Türlerin Kökeni" (U.Ç.D.1, s.12,13) metinlerinde Darwin'in evrim teorisi ile ilgili çalışmaları anlatılmıştır. "Belirsiz Günler" (U.Ç.D.1, s.14) bölümünde çocuklar takvim üzerinden düzenli etkinlik yapmaya yönlendirilmiştir. "Hey Sen!" (U.Ç.D.1, s.15) bölümünde merak unsuru canlı tutularak, dünya çocuklara seslenmiştir ve "Bugünlere Gelmem Hiç Kolay Olmadı" (U.Ç.D.1, s.16,17,18,19) metnine hazırlık yapılmıştır. Bu bölümde dünyanın ağzından dünyanın oluşum ve değişim süreçleri anlatılmıştır. "Uçurtmalı Karikatür" (U.Ç.D.1, s.20,21) bölümünde evrimle ilgili karikatürlerle konu desteklenmiştir. "Bıraktığın Gibi Değilim" (U.Ç.D.1, s.22) ve "Antibiyotikler" (U.Ç.D.1, s.23) bölümlerinde bakteri ve antibiyotik ilişkisi anlatılmış, çocuklar antibiyotiklere karşı bilinçlendirilmiştir. "Dinozor-Kuş Arkeopteriks" (U.Ç.D.1, s.24,25) dinozorlar ve kuşlar arasındaki bir geçiş formu olan arkeopteriks anlatılmıştır. Ana konuya destek niteliğindedir. "Merhaba İnsan" (U.Ç.D.1, s.26,27) metninde türlerden yola çıkılarak insanın evrimi anlatılmıştır. "İnsanların Evrimi ve Yaşamları" (U.Ç.D.1, s.28,29) bölümünde ise zaman çizelgesi üzerinden insanın tarihsel gelişimi anlatılmıştır. "Mimas Kilitli Defter" (U.Ç.D.1, s.30,31) metninde kulaklarında olağanüstü bir değişim olan "Mimas"ın öyküsü anlatılmıştır. Öykünün konusu kulaklarındaki değişime ayak uyduran Mimas'ın dans etmeye başlamasıdır.

U.Ç.D.2'de ön kapakta sezdirildiği üzere "uzay" konusu işlenmiştir. Konu çok yönlü olarak ele alınmıştır ve metinlerle desteklenmiştir. "Gök Bilimi – Yıldızlar" (U.Ç.D.2, s.4,5,6,7,8,9,10,11), "Güneş" (U.Ç.D.2, s.12,13,), "Merkür" (U.Ç.D.2, s.14,15) "Venüs" (U.Ç.D.2, s.16,17), "Dünya" (U.Ç.D.2, s.18,19), "Mars" (U.Ç.D.2, s.20,21), "Jüpiter" (U.Ç.D.2, s.22,23), "Satürn" (U.Ç.D.2, s.24,25), "Uranüs" (U.Ç.D.2, s.26,27), "Neptün" (U.Ç.D.2, s.28,29), "Asteroitler" (U.Ç.D.2, s.30,31), "Gök Taşı Aranıyor" (U.Ç.D.2, s.32,33), "Samanyolu" (U.Ç.D.2, s.34), "Gök Adalar" (U.Ç.D.2, s.35), "Uzayı Keşfetmek Uzaya Çıkmak" (U.Ç.D.2, s.36,37), "Uluslararası Uzay İstasyonu" (U.Ç.D.2, s.38,39), "Uzay Kaşifleri" (U.Ç.D.2, s.40,41,42,43), "Uzay İstasyonunda Yaşam" (U.Ç.D.2, s.44,45), "Uzayda Sağlıklı Olmak" (U.Ç.D.2, s.46,47,48,49,50,51) bölümlerinde, bölümlerin isimlerinden de açıkça anlaşılacağı üzere

ana konu açıkça desteklenmiştir. Derginin 29. sayfasına kadar etkinlikler ve bilgiler bir arada verilmiştir. Bu etkinliklerden bazılarında (örneğin s.8) çocukların henüz sahip olmadığı ve dergide de verilmeyen bilgilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bazı etkinliklerde ise (örneğin s.13) çocuklar düşünmeye ve düşündüklerini çizmeye yönlendirilmiştir. 14. sayfadan 29. sayfaya kadar çocuklar dergiyi yapılandırmaya yönlendirilmişlerdir. Bu derginin içeriğinde çocukları araştırmaya yönlendiren çok sayıda bölüm yer almaktadır. Bunların dışında 44 ve 45. sayfalarda verilen etkinliğe ilişkin bilgiler 46 ve 47. sayfalarda işlenmektedir.

U.Ç.D.3'te "arkeoloji" konusu işlenmiştir. Ön kapak görselinde de sezdirmeyle birlikte baştan sona tüm metinler konuyu desteklemektedir. "Zaman Labratuarı Arkeoloji" (U.Ç.D.3, s.4,5,6,7) bölümünde "Sorular, sorular!" başlığı altında çocuklar konuyla ilgili düşünmeye yönlendirilmiştir. "Kazı Alanına Gidiyoruz" (U.Ç.D.3, s.8,9,10,11), "Kazıya Giderken Yanında Ne Bulunmalı?" (U.Ç.D.3, s.12,13), "Kazı Alanında Kimler/Neler Vardır?" (U.Ç.D.3, s.14,15) bölümlerinde arkeoloji ile ilgili bilgiler verilmiştir. "Bir Uzaylının Arkeoloji Günlüğü" (U.Ç.D.3, s.16,17,18,19,20,21) metninde arkeoloji ile uzay ilişkilendirilmiş ve "Gezegenlere Yolculuk" (U.Ç.D.3, s.22,23,24,25) metninde gezegen isimlerinin mitolojik tanrıların isimlerinden geldiği anlatılmıştır. "Eski Zamanlarda Tıp" (U.Ç.D.3, s.26,27,28,29,30,31) metninde tarih öncesi zamanlarda tıp, "Kilit Taşı" (U.Ç.D.3, s.32,33) metninde mimari anlatılmıştır. "Restorasyon" (U.Ç.D.3, s.34,35) metniyle ana konu desteklenmiştir.

U.Ç.D.4'te "sağlıklı yaşam" ana konu olarak ele alınmıştır ancak bu konuyla ilişkilendirilemeyen metinler de bulunmaktadır. "Duyduk Duymadık Demeyin" (U.Ç.D.4, s.4,5) bölümünde çeşitli bilgiler verilmiştir. "En Sevdiğin Yemek Ne" (U.Ç.D.4, s.6,7), "Mutluluk Neydi?" (U.Ç.D.4, s.8,9) bölümlerinde yiyecek ve içtikleri vitaminler anlatılarak ana konu desteklenmiştir. "Hapşırma" (U.Ç.D.4, s.10,11) metninde gribal enfeksiyonlar konu edilmiştir. "Yediklerin Nasıl Sindirilir?" (U.Ç.D.4, s.12,13) metninde sindirim sistemi anlatılmıştır. "Yoga" (U.Ç.D.4, s.14,15,16,17) metninde yoga ve faydaları anlatılmıştır. "Küçük Çocuklar İçin Yetişkinlerle Baş Etme Rehberi-2" (U.Ç.D.4, s.18,19) bölümünde dağınıklık desteklenmiş ve ana konu ile ilişki kurulamamıştır. "Doğru Mu? Yanlış mı?" (U.Ç.D.4, s.20,21) etkinliğinde yoga konusuna geri dönmüştür. "Görmediğin Bir Şeyi Çizebilir Misin?" (U.Ç.D.4, s.24,25) bölümünde eski çağlarda yapılan fil çizimleri konu edilmiştir ve çocuklardan tarif üzerine bir hayvan çizip göndermeleri istenmiştir ancak incelenen sayılarda okurların paylaşımlarına rastlanmamıştır. "Sonbahar Geldi Yaprak Toplamaya

Başla!” (U.Ç.D.4, s.26,27) bölümünde yapraktan çiçek yapımı anlatılmıştır. “Oyun” (U.Ç.D.4, s.28,29) etkinliği sağlıklı yaşamla ilgili bilgiler içeren zarla oynanan bir oyundur. “Dünya Turuna Hazır Ol Uçurtmacı!” (U.Ç.D.4, s.30,31,32,33) bölümünde dünyadaki bazı güzel yerler anlatılarak, diğerler yerlerin de araştırılması için çocuklar yönlendirilmiştir. “İstanbul’un Birbirinden Farklı Beş Dönemi ve Beş Çocuk!” (U.Ç.D.4, s.34,35) metninde “5 Çocuk 5 İstanbul” adlı kitabın tanıtımı ve künyesi verilmiştir.

Dergilerde ele alınan konular genellikle evrensel, günlük yaşama uygun konulardır ancak dergilerin içeriğindeki farklı konuların tek bir izlek etrafında yapılandırılmaması, birbirleriyle ilişkisiz olmaları iletinin gücünü zayıflatmaktadır. İncelenen dergilerin çok azında bu hassasiyet dikkate alınmıştır. Dergilerin arasından yalnızca A.Ç., derginin tamamında tek bir konuyu farklı açılardan ele alarak işlemeyi başarabilmiştir. Bunun yanında dergide ana konu ile ilişkisiz konu bulundurmuyarak dikkatin başka bir noktaya kaymasına izin verilmemiştir. Diğer dergilerde genellikle konular gelişigüzel seçilmiştir. Yalnızca hemen her dergide yayımlandığı ayın ya da mevsimin önemli bir günü ya da özelliği varsa mutlaka bu konu düşünülmüş ve o konuyu içeren bir bölüm dergide yayımlanmıştır.

4.3.2. İzlek

Çocuk dergileri tek bir izlek etrafında yapılandırılarak, çocuğa hissettirilmek istenen duygu güçlü biçimde sezdirilebilir. Ancak günümüz dergilerinin çoğunda izleğin değil konunun hedeflendiği, konunun da ana konu ve ana konuyu destekleyebilir nitelikte metinler ve etkinliklerle yapılandırıldığı görülmektedir. Bazı dergilerde ise bir derginin içinde birden fazla izlek görülmektedir. Bu durumlar izleklerin gücünü zayıflatmaktadır.

4.3.2.1. Araştırmacı Çocuk Dergisinde İzlek

A.Ç. dergisinde araştıran, sorgulayan, öğrenen ve tüm bunları yaparken eğlenen bir çocuk gerçekliğine ulaşmak istendiği söylenebilir. Dergi, çocuklarda uyandırmak istediği bu etkiye her sayısında farklı araştırma konuları vererek ulaşmaya çalışmaktadır.

Hayatın her alanında, evrenin her yerinde, tüm canlılar için A.Ç.1’de hareketin, A.Ç.2’de yakalamak eyleminin, A.Ç.3’te sesin, A.Ç.4’te dönmenin çok önemli olduğu duygusu; bilgiler verilerek, düşünmeye yönlendirilerek, etkinliklerle yaratıcılık artırılmaya çalışılarak sezdirilmiştir. Derginin her bir sayısında yalnızca tek bir konuya odaklanılmaktadır ve dergide yer alan bütün içerikler, belirlenen konu çerçevesinde izleği destekleyecek niteliktedir.

4.3.2.2. Bilge Çocuk Dergisinde İzlek

Bilge Çocuk dergisinde okuyan, öğrenen ve bir yandan da milli, kültürel ve dini değerlere bağlı bir çocuk gerçekliğine ulaşılacak istendiği söylenebilir. Dergide işlenen konuların arasına dini ve kültürel açıdan önemli kişilerin yaşamlarına ve öğütlerine yer verilmektedir. Metinlerdeki bu durum çoğu zaman görsellerle de desteklenmektedir.

Bilge Ç.1’de karın bir bilim olduğu, Bilge Ç.2’de uzay ve gezegenlerin ulaşılabilir olduğu duygusu, Bilge Ç.3’te insanlar ve dinazorların aynı dönemde yaşamasının imkânsız olduğu duygusu, Bilge Ç.4’te yaprakların sararıp dökülmesi ve yeniden filizlenmesinin bilimsel nedenlerinin olduğu ve yeryüzündeki hiçbir şeyin boşuna yaratılmadığı duygusu işlenmiştir. Ancak bu izleklerle derginin ulaşmak istediği çocuk, her zaman örtüşmemektedir. Bu durum kendisini, izlektan bağımsız konuların izlekle ilgili konulardan daha fazla olmasında göstermektedir. Örneğin, dergi genelde 80 civarında sayfadan oluşurken izlekle ilgili sayfalar derginin 10-20 sayfasını oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra dergide öğüt verici bir yaklaşımın benimsenmesi, araştıran çocuk kimliği ile kabul eden çocuk kimliği arasında bir çelişki oluşturmaktadır.

4.3.2.3. Bilim Çocuk Dergisinde İzlek

Bilim Ç. dergisinin okuyan, öğrenen, deneyler yapan bir çocuk gerçekliğine ulaşmak istendiği söylenebilir. Bilim Ç.1 dergisinde vitray sanatının özen isteyen güzel bir sanat olduğu duygusuyla birlikte buzul çağının kış mevsiminden çok daha sert geçen, milyonlarca yıl sürmüş ve buna rağmen birçok canlı türünün yaşamış olduğu, bu çağın bilimsel olarak araştırılmasının gerekliliği duygusu çocuklara sezdirilmiştir. Bilim Ç.2 dergisinde su sporlarının özellikle yüzmenin eğlenceli ve yararlı olduğu duygusu çocuklara sezdirilmiştir. Bunun yanında derginin ana konusundan daha baskın şekilde

kuş gözlemciliğinin önemli olduğu sezdirilmiştir. Bilim Ç.3 dergisinde hayvan dişleri ile ilgili bilgiler verilmiştir. Bunun yanında ana konudan daha baskın biçimde bilim dallarının isimleri ve tanımları anlatılmıştır. Bilim Ç.4 dergisinde gözlüğün çok önemli ve gerekli bir icat olduğu, tarih boyunca sürekli geliştirilerek çeşitli biçimlerde kullanıldığı düşüncesi çocuklara anlatılmıştır. Dergide kâğıdın ve dolayısıyla ağaçların çok önemli olduğu duygusu ise ikinci izlek olarak karşımıza çıkmaktadır. Metinler etkinlikleriyle art arda verilerek desteklenmiş, izleklerin güçleri artırılmaya çalışılmıştır ancak her sayısında tek bir ana konu yerine iki ana konu ele almıştır. Bu durum izleğin gücünü zayıflatmaktadır. Üstelik dergilerde işlenen iki ana konu ile de ilişkisiz metinler bulunmaktadır.

4.3.2.4. Minika Go dergisinde izlek

M.G. dergisinin televizyon izleyen, milli değerleri kuvvetli, özel günleri hatırlayan bir çocuk gerçekliğine ulaşmak istediği söylenebilir. M.G.1 dergisinde annelerin çok kıymetli olduğu duygusu çocuklara anne çocuk ilişkisi temel alınarak anlatılmıştır. M.G.2 dergisinde balıkçılığın doğru zamanlarda, doğru biçimde yapılması gereken güzel bir etkinlik olduğu çocuklara sezdirilmiştir. M.G.3 dergisinde futbolun eğlenceli bir spor olduğu çocuklara sezdirilmiştir. M.G.4 dergisinde yanardağların dünyanın birçok yerinde bilimsel araştırmalara konu olduğu ve doğaya etkileri sezdirilmiştir. M.G. dergilerinin yarısından azına izlekle ilişkili bölümler yerleştirilmiştir. Bu durum izleğin gücünü zayıflatmaktadır.

4.3.2.5. National Geographic Kids Dergisinde İzlek

N.G.K. dergisinin doğayı, hayatı, hayvanları seven, dünyadaki farklı yerleri görmek isteyen bir çocuk gerçekliğine ulaşmak istediği söylenebilir. N.G.K.1 dergisinde hayvanların çok sevimli canlılar oldukları ve her birinin farklı özelliklere sahip olduğu duygusu, N.G.K.2 dergisinde farklı hayvan türlerinin işitme duyularının birbirlerinden farklı olduğu duygusu çocuklara sezdirilmiştir. N.G.K.3 dergisinde atmosferin dışındaki yaşamın insanların vücuduna olumsuz etkileri olduğu, yerçekimsiz ortamın kas ve kemik sistemine olumsuz etkileri olduğu bilgisi çocuklara anlatılmıştır. N.G.K.4 dergisinde yalnızca bilgilendirme amaçlanmıştır. Bilgilerin tamamı açıkça verilmiştir. Hayatta

ilginç birçok bilgi vardır izleği çocuklara sezdirilmiştir. Dergilerde izlekle ilişkisiz metinler bulunmakla birlikte, izleği destekleyecek yeterince etkinlik de yer almamaktadır. Bu durum izleğin gücünü zayıflatmaktadır.

4.3.2.6. Süper Penguen Dergisinde İzlek

S.P. dergisinin mizah duygusu güçlü, eğlenen, eleştiren bir çocuk gerçekliğine ulaşmak istediği söylenebilir. S.P.1'de kış sporlarının eğlenceli ve tanınması gereken spor dalları olduğu duygusu, S.P.2'de uzay seyahatlerinin yapıldığı ve uzay seyahati yapmanın kolaylaşarak artacağı duygusu, çocuklara sezdirilmiştir. Ancak dergide az sayıda bölüm izleği desteklemektedir bu durum izleğin gücünü zayıflatmaktadır. S.P.3'te ön kapakta ve içerikte birbirini destekleyerek planlanmış bir konu bulunmamaktadır. Bu bakımdan derginin içinde çeşitli izlekler bulunmakla birlikte bir ana izlek tespit edilememiştir. S.P.4'te yeni bir süper kahramanın istek ve çaba ile yaratılabileceği duygusu çocuklara sezdirilmiştir. Ancak dergide yalnızca 8 sayfa bu konu ile ilişkili olduğunda izleğin gücü zayıflamaktadır.

4.3.2.7. TRT Çocuk Dergisinde İzlek

TRTÇ.D'nin milli değerlere bağlı, tarihle ve doğayla ilgilenen araştırma yapan bir çocuk gerçekliğine ulaşmak istediği söylenebilir. TRTÇ.D.1'de tiyatronun eğlenceli bir sanat dalı olduğu duygusu ve tiyatro oyunlarında sahne önünde ve arkasında çalışan birçok kişi olduğu bilgisi, TRTÇ.D.2'de tarihte çeşitli zamanlarda çok yüksek mimari yapılar yapıldığı ve mimari geliştikçe daha yüksek yapılar inşa edildiği bilgisi, TRTÇ.D.3'te çevrenin hızla kirlenmesinin çeşitli sorunlara yol açabileceği, bu nedenle çevreye duyarlı olmak gerektiği duygusu, TRTÇ.D.4'te yerli malı ürünleri kullanmanın ülkemizin gelişimine katkı sağlayacağı duygusu çocuklara sezdirilmiştir. Ancak dergilerde izlekle ilişkili az sayıda bölüm olması izleğin gücünü zayıflatmaktadır.

4.3.2.8. Uçurtma Çocuk Dergisinde İzlek

U.Ç.D'nin araştıran, tasarlayan, öğrenen, okuyan, görsel anlamda estetik zevki olan bir çocuk gerçekliğine ulaşmak istendiği söylenebilir. U.Ç.D.1'de evrime bağlı

olarak tüm canlı türleri zaman içerisinde değişebileceği, U.Ç.D.2’de uzay çeşitli yönlerden ele alınarak araştırılmış ve bu araştırmaların çok yönlü olduğu, U.Ç.D.3’te arkeolojinin çok önemli olduğu ve yaşadığımız günün de bir gün araştırılacağı, U.Ç.D.4’de yediklerimize dikkat etmenin ve spor yapmanın sağlıklı yaşamamız için çok önemli olduğu duygusu sezdirilmiştir. Ancak yeterli sayıda etkinlikle desteklenmemiştir.

Dergilerin tamamına bakıldığında Bilge Ç., Bilim Ç., M.G., N.G.K., S.P., TRTÇ.D., U.Ç.D dergilerinin sezdirecekleri izleklere dair gerek kapak görseli gerekse kapaktaki yazılarla oluşturdukları zihinsel ön hazırlıklar başarılıdır. Dergilerin izlekleri çocukların anlama ve kavrama düzeyine uygundur ancak metinler tek bir konu etrafında yazılmadığından izlek de tek bir izlek olarak ele alınamaz. Dergilerin içinde izlekle ilişkisi bulunmayan metinler ve görseller bulunmaktadır. Bu durum dergilerinbirden fazla izleğe sahip olduklarını düşündürmektedir. .

Bilge Ç., Bilim Ç., M.G., N.G.K., dergilerinin her sayısında farklı izlekler vardır, bununla birlikte dergilerin izlekleri bilimle ilgilenme konusunda ortak bir noktada buluşmaktadır.

A.Ç. dergilerinin tamamında sezdirecekleri izleklere yönelik gerek kapak görseli, gerekse kapaktaki yazılarla oluşturdukları zihinsel ön hazırlıklar başarılıdır. Dergilerin izlekleri çocukların anlama ve kavrama düzeyine uygun ve düzeyini geliştirecek niteliktedir. Dergilerin içerisinde bulunan tüm metin ve etkinlikler tek bir izlek etrafında yazıldığından izleğin sezdirilişi güçlüdür.

N.G.K. dergilerinde verilen etkinlikler genellikle iki ya da üç bölüm halinde yapılandırılmıştır. Metinlerle ilişkili etkinlikler, metinlerle arka arkaya verilmediği için metinleri destekleme konusunda güçleri zayıflamıştır. N.G.K. dergilerinin her sayısında farklı izlekler vardır, bununla birlikte dergilerin izlekleri hayvanlarla bilimsel olarak ilgilenme ve hayvanları sevmeye konusunda ortak bir noktada buluşmaktadır.

S.P. dergilerinde bölümlerin çoğu etkinlikle desteklenmemiştir. Bu durum dergilerin izleklerinin güçlerini zayıflatmaktadır. S.P.3 dergisinin sezdireceği izleğe dair gerek kapak görseli gerekse kapaktaki yazılarla oluşturdukları zihinsel ön hazırlık uyumlu değildir.

U.Ç.D. dergilerinin izlekleri çocukların anlama ve kavrama düzeyine uygun ve düzeylerini geliştirecek niteliktedir. Dergilerin içerisinde bulunan metinlerin tamamı olmasa da çoğu tek bir konu etrafında yazıldığından izleğin sezdirilişi güçlüdür.

4.3.3. Karakterler

Dergilerde karakterler olarak farklı yaş gruplarından çocuklar, bilim insanları, tarihsel kişilikler, yazarlar, farklı meslek gruplarından yetişkinler, hayvanlar vb. yer almaktadır. Dergilerde birçok farklı bölümün bulunmasının da etkisiyle çok sayıda ve çeşitte karaktere rastlamak olanaklıdır.

4.3.3.1. Araştırmacı Çocuk Dergisinde Karakterler

A.Ç'nin incelenen dergilerinde her yaş grubundan karakter karşımıza çıkmaktadır, bu karakterler genellikle çocukların özdeşim kurabilecekleri karakterlerdir. Karakterler metnin konusuyla uyumlu olarak bilim adamları, müzisyenler, sanatçılar, hayvanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri açısından kız ve erkek karakterler hem metnin kurgusunda hem de fotoğraflarda birlikte yer almaktadır. Herhangi bir meslek, tek bir cinsiyete aitmiş gibi yansıtılmamıştır. Ayrıca farklı engel gruplarından karakterler de özellikle görsel metin aracılığıyla dergide yer almaktadır. Örneğin Şekil 13'teki görselde bir futbol sahası içinde topla oynayan çocuklara yer verilmiştir. Kız ve erkek karakterler birlikte oyun oynamaktadır. Bunun yanı sıra tekerlekli sandalyede oturan bir çocuğun da arkadaşlarıyla birlikte oyuna katıldığı görülmektedir. Aynı dergide birlikte balık tutan kadın ve erkek karakterler görülmektedir. A.Ç. dergisindeki karakterlerde toplumsal cinsiyet rollerine yönelik bir yükleme görülmemektedir.

4.3.3.2. Bilge Çocuk Dergisinde Karakterler

Bilge Ç. dergilerinde her yaş grubundan karakter karşımıza çıkmaktadır. Bu karakterler genellikle çocukların özdeşim kurabileceği biçimde kendi yaş gruplarından çocuklardır. Dergide genel olarak karakterler toplumsal cinsiyet rollerinden arınmış biçimde kurgulanmışlardır ancak "Dayım ve Ben" "Alış Veremeyiş" (Bilge Ç.3, s.26,27) adlı öyküde annenin evdeki tüm işlerden sorumlu olan ve bu konuda söylenen bir karakter olması, evdeki erkeklerin ona yardım etmek yerine onu gezdirmeyi düşünmesi, anneyi futbol maçına götürmeyi teklif eden "dayı"nın saçmaladığının söylenmesi,

anneninin yalnızca alışveriş yapmak istemesi toplumsal cinsiyet rollerini çocukların dünyasında meşrulaştırmaktadır.

“Afacanlar Sınıfı”, Bilge Ç. dergisinin bütün sayılarında yer alan, Zeliş’in ana karakter olduğu ve her sayıda farklı olayların geçtiği bir çizgi öyküdür. (Bilge Ç. 1, s.28,29,30,31), (Bilge Ç. 2, s.30,31,32,33,34), (Bilge Ç.3, s.36,37,38,39,40), (Bilge Ç.4, s.42,43,44,45,46) çizgi öyküsündeki ana karakter Zeliş; kıskanç, aşırı çalışkan, öğretmenin gözüne girmek için öğretmenin isteyeceğinden bile fazla ödev talep eden bir kız çocuğudur. Zeliş’in bu durumundan çoğu zaman öğretmen ve diğer sınıf arkadaşları rahatsız olmaktadır ve hem söylemleriyle hem davranışlarıyla bunu Zeliş’e hissettirmektedirler. Derginin okurları olan çocuklar da kendi çevrelerinde böyle bir arkadaşları varsa Zeliş karakteriyle kendi arkadaşlarını özdeşleştirebilirler. Dergide Zeliş karakteri olumlanmamaktadır ancak doğru iletişim biçimlerine de çoğu zaman yer verilmemektedir. Derginin bu bölümünde olumlu iletişim biçimleri örneklenmediğinden bu durum derginin okuru olan çocuklar arasında da iletişim çatışmalarına neden olabilir.

Bilge Ç.1 “Kar Tanesi Adam” (s. 50) adlı metnin Wilson Alwyn Bentley adlı bilim insanının çocukken kar tanelerini seyretmeyi sevmesini anlatarak başlaması çocukların daha metnin başında özdeşim kurmalarını sağlamaktadır. Bu durum çocuklara kendilerinin de bilim insanı olabileceklerini sezdirmiş ve geleceğe umutla bakmalarına katkı sağlamıştır.

Bilge Ç. 1 “On Beş Günde Yabancı Dil Öğrenen Dâhi Çocuk Sahabe Hz. Zeyd bin Sabit” (s. 52,53) metninde bir çocuğun on beş günde yabancı dil öğrenmesi anlatılmıştır. Metin, daha başlıkta bu bilgi verilirken bir merak uyandırmaktadır ancak çocuklar bu karakterle özdeşim sağlayamazlar çünkü on beş günde kendisinin bir yabancı dil öğrenemeyeceğinin farkında olan çocuk kendisini yetersiz hissedebilir.

“Profesör Limon Kafa” (Bilge Ç.1, s.58-59), (Bilge Ç.2, s.44,45), (Bilge Ç.3, s.52,53) bölümünde çocuklardan gelen mektuplara cevap veren bir karakter vardır. Bu bölümde çocuklar mektup yazan çocuklarla özdeşim kurabilir, ele alınan konular genel konulardır ancak cevap veren karakter çocukların özdeşim kuramayacağı, üstten bakarak konuşan bir karakterdir. Üstelik bu cevap veren karakterin adının “Limon Kafa” olması çocuklara olumsuz bir biçimde lakap takma konusunda özendirici olabilir.

Bilge Ç.1 “Böcekistan” (s. 64,65,66,68) adlı çizgi öyküde tüm karakterler böcektir ve kötü kalpli bir örümceğin çok iyi arkadaş olan uğur böceği ile karıncanın arasını bozması anlatılmaktadır. Çocuklar bu öyküde hiçbir karakter ile özdeşim kuramayacaklardır. Üstelik metnin sonunda uğur böceği ile karınca yarışmaya karar verir

ve ikisi de çok yorulur ve kaybederler. Kazanan kötü kalpli örümcektir. Böyle bir kötülüğün olduğu öyküde karakterlerin örümceğe inanmaması ve dostluktan şaşmaması anlatılsaydı öykünün olumlu bir amacı görülebilirdi ancak bu haliyle kötü karakterin kazandığı bir öykü olmuştur. “Böcekistan”da (Bilge Ç.2 s.36,37,38,39) örümcek yine kötü karakterdir.

4.3.3.3. Bilim Çocuk Dergisinde Karakterler

İncelenen Bilim Ç. dergilerinde her yaş grubundan karakter karşımıza çıkmaktadır, bu karakterler genellikle çocukların özdeşim kurabilecekleri karakterlerdir ve metnin konusuyla uyumlu olarak bilim adamları, hayvanlar ya da gerçek çocuklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Dergide karakterlere toplumsal cinsiyet rollerine yönelik bir yükleme görülmemektedir.

4.3.3.4. Minika Go Dergisinde Karakterler

M.G'nin incelenen dergilerindeki görsel ve yazılı metinlerde her yaş grubundan karakter karşımıza çıkmaktadır, bu karakterler genellikle çocukların özdeşim kurmaları durumunda sıkıntı yaratmayacak karakterlerdir. Röportaj ya da tarihi konularla ilgili metinler dışında ana karakterler çocuktur. Bazı bölümlerde bu karakterler çocukların özdeşim kurabileceği niteliklere sahipken bazı bölümlerde bu durum gerçekleştirilemez niteliktedir. Örneğin Mırıldanan Çocuk “Evde bir şey eksilince...”(M.G.1, s.41) metninde bir çocuğun ağzından annesi evde olmadığına hayatının düzeni ve sınırlarının bozulduğunu anlatılmaktadır ancak metinde çocuk evde eksik olan şeyi önce anlayamamış sonra annesinin yokluğunu fark etmiş gibi anlatılmaktadır, bu durum çocuklara inandırıcı gelmeyecektir dolayısıyla özdeşim kuramayacaklardır. Derginin Neşeli Mikrofon “Mevlâna İdris’e Sorduk (M.G.1, s.50,51) adlı röportaj bölümünde ise yazara sorulan “Çocuklar için nasıl bir dünya hayâl ediyorsunuz?” sorusuna yazarın üç paragraflık cevabının ilk paragrafında olumsuz örnek olabilecek okulsuz dünya, gazoz ve meyve suyu çeşmeleri vb. bulunmaktadır. Yalnızca ikinci paragrafın yer alması çok daha gerçekçi, umut dolu bir yanıt olarak yer alabilecektir. M.G. dergisinde genel olarak karakterler toplumsal cinsiyet rollerinden arınmış biçimde kurgulanmışlardır.

4.3.3.5. National Geographic Kids Dergisinde Karakterler

N.G.K. dergilerinde her yaş grubundan karakter karşımıza çıkmaktadır. Bu karakterler genellikle çocukların özdeşim kurabilecekleri karakterlerdir ve metnin konusuyla uyumlu olarak hayvanlar, fotoğrafçılar, bilim insanları ya da gerçek çocuklar olarak dergilerde yer almışlardır. Dergide karakterlere toplumsal cinsiyet rollerine yönelik olumsuz bir yükleme görülmemektedir.

4.3.3.6. Süper Penguen Dergisinde Karakterler

S.P'lerde ise her yaş grubundan karakter karşımıza çıkmaktadır, bu karakterler genellikle çocukların özdeşim kurabilecekleri karakterlerdir ve metnin konusuyla uyumlu olarak gerçek çocuklar, büyük insanlar, bilim adamları ya da hayvanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Dergide karakterlere toplumsal cinsiyet rollerine yönelik bir yükleme görülmemektedir.

4.3.3.7. TRT Çocuk Dergisinde Karakterler

TRTÇ.D'de her yaş grubundan karakter karşımıza çıkmaktadır, bu karakterler genellikle çocukların özdeşim kurabilecekleri karakterlerdir ve metnin konusuyla uyumlu olarak gerçek çocuklar, bilim adamları ya da hayvanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Üstelik televizyon kanalını da izleyen çocuklar için karakterler çok tanıdıkır. Dergide karakterlere toplumsal cinsiyet rollerine yönelik bir yükleme görülmemektedir.

4.3.3.8. Uçurtma Çocuk Dergisinde Karakterler

U.Ç.D'nin incelenen dergilerinde, her yaş grubundan karakter karşımıza çıkmaktadır, bu karakterler genellikle çocukların özdeşim kurabilecekleri karakterlerdir ve metnin konusuyla uyumlu ve toplumsal cinsiyet rollerine yönelik bir yükleme yapılmadan kurgulanmışlardır.

Dergilerin tamamına bakıldığında; dergilerde karakterler yoluyla ulaşılmak istenen çocuk gerçekliği farklılıklar göstermektedir. Dergiler bu anlamda birden fazla çocuk gerçekliği amacı gütsede temelde her dergide ağır basan özellikler bulunmaktadır. Kimi dergide milli duyguları, kimi dergide hayvan sevgisi, kimi dergide araştırmacı kişilik yapısı, kimi dergide mizah duygusu yüksek çocuk gerçekliğine ulaşılmak istendiği açıktır ancak bütün dergilerin her sayısında mutlaka bilimle ilgili bir bölüm bulunmaktadır. Bu durum günümüz çocuk dergilerinin, temelde ulaşmak istediği çocuk gerçekliğinin bilim insanı yönü ağır basan bir çocuk yetiştirmek olduğunu göstermektedir.

4.3.4. Dil ve anlatım

Dergilerin dil ve anlatımında genellikle bilgilendirme amacının, yazınsal anlatımdan daha ön plana alındığı görülmektedir. Farklı metin türlerinin yazınsal bir anlatımla kullanılması dergilerin sanatsal yönünü artıracak düşünülebilir. Yazım ve noktalama konusunda dergilerde genellikle doğru bir kullanım görülmektedir. Söz varlığı ögeleri kullanılmıştır. Ancak bilinmediği düşünülen söz varlığı ögeleri ve sözcüklerin çoğunun anlamları verilmiştir. Bunun yerine söz varlığı ögeleri ve sözcüklerin anlamı, metinden anlamı çıkarılabilecek biçimde verilerek çocuklara örtük bir biçimde sezdirilebilir ve öğrenme kalıcı hâle getirilebilir.

4.3.4.1. Araştırmacı Çocuk Dergisinde Dil ve Anlatım

A.Ç. dergilerinin tamamı kapak görseliyle oluşturulan zihinsel hazırlığa uygun olarak başlamıştır. Metinler birbirini destekler nitelikte yerleştirilmiştir. Bir metinden diğer bir metne geçişte mutlaka bir ilişki kurulmuş, böylece tüm metinlerin bir bütünün parçası olduğu izlenimi başarılı bir şekilde hissettirilmiştir.

A.Ç. dergilerindeki etkinlikler metinlerin içinde metnin bir parçası olarak verilmiştir. Etkinlikler, anlama ve kavramayı artıracak nitelikte olup metinlerin görselleri ve konularıyla da uyumlu yapılandırıldığından bütünün parçası izlenimini detaya indirmiştir. “Olağanüstü Olay: Hortum” (A.Ç.4, s.32, 33, 34, 35, 36, 37) metninin ilk iki

sayfasında “Sizce burada ne olmuş?” etkinliği verilerek merak ve zihinsel hazırlık oluşturulmuştur, metnin başlığı etkinlikten sonraki sayfada verilmiştir.

A.Ç. dergilerinin tamamında konu, izlek ve ileti uyum içinde verilmiştir. Bunu dergilerin yapılandırılışı izlemektedir. Tüm dergiler aynı şekilde yapılandırılmış böylece dergiyi sürekli takip eden çocuklar hangi sayfada hangi bölümle karşılaşacaklarını bilmektedirler. Dergilerin son sayfasında konuyla uyumlu “Çekiç Kafa” çizgi öyküsü vardır. Ondan bir önceki sayfada okurlardan gelen etkinlik fotoğrafları bulunmaktadır.

A.Ç. dergilerinin tamamında söyleşi türü bilgilendirici metinlerle birlikte verilmiştir. Metinler, karikatürler ve konuşma balonlarıyla desteklenmiştir. Bilgilendirici yazılarda düşünceyi geliştirme yollarından yararlanılmıştır. Metinlerde sıfatlar ve benzetmeler sıklıkla kullanılmış ancak bilgilerin kaynağı verilmemiştir. Bazı bölümlerde örneğin A.Ç.3’ün 22. sayfasında son 8 sayfa çizimler ve balonlarla özetlenmiştir.

A.Ç. dergilerinde yazım ve noktalama konusunda özenli davranılmış, herhangi bir hataya rastlanmamıştır. Anlatım sade, açıklayıcı, merak unsurundan yararlanılarak hazırlanmıştır. A.Ç.1,2,3’te dergi hazırlayıcıları içerisinde dil ve anlatım için çalışan ayrı bir isim yokken A.Ç.4’de dil ve anlatım üzerine çalışan bir isme yer verilmiştir.

4.3.4.2. Bilge Çocuk Dergisinde Dil ve Anlatım

Bilge Ç. 1’in ana konusunun “Kar” olmasına rağmen dergi “Dünyada Neler Oluyor” (s. 4,6) ardından “Uzayda Neler Oluyor” (s.8) bölümleriyle başlamıştır. Bilge Ç.2, Bilge Ç.3 ve Bilge Ç.4’te de aynı bölümlerle başlamıştır. Çocukların kapakta gördükleri görseller ile ilgili zihinlerinde oluşturdukları beklentiye uymamaktadır.

Bilge Ç.1 dergisinin akışının yapılandırılışında metinler gelişigüzel yerleştirilmiştir. Dergide yalnızca “Ayva” (s.18) ve “Aybala Tatlısı” (s.20) bölümleri arka arkaya birbirini destekleyecek nitelikte verilmişlerdir. Birbirini destekleyecek diğer metinler dergiye rastgele yerleştirilmiş izlenimi vermektedir. Bu durum çocukların anlamasına katkı sağlayacak nitelikte değildir. Bu bakımdan çocukların ilgisini canlı tutacak bir özellik taşımamaktadır. Etkinlikler dağıtılmamış derginin orta bölümüne toplu halde yerleştirilmiş, cevap anahtarı da hemen o bölümün sonuna koyulmuştur. Bu durum eğer istenirse dergideki etkinliklerin dergiden toplu halde çıkartılmasına olanak sağlamaktadır. Yani etkinliklerle derginin etkinlik dışında kalan bölümleri tamamı ayrı halde çocukların kütüphanelerinde yer alabilecek durumdadır.

Bilge Ç.2 dergisinin yapılandırılışında da Bilge Ç.1 ile benzer özellikler gözlenmektedir. Bilge Ç.2’de de metinler gelişigüzel yerleştirilmiştir. Yalnızca “Karpuz” (s.14) ve “Karmonata” (s.15) metinleri arka arkaya birbirini destekleyecek nitelikte verilmişlerdir. Dergide birbirini destekleyecek diğer metinler rastgele yerleştirilmiş izlenimi vermektedir. Derginin etkinlikleri derginin sonuna toplu halde yerleştirilmiştir ancak derginin diğer sayfalarından ayrılacak nitelikte değildir. Dergide son olarak etkinliklerin cevap anahtarı vardır.

Bilge Ç.3 ve Bilge Ç.4 dergilerinin yapılandırılışında da diğer sayılarla benzerlikler vardır ancak bu sayılarda metinlerin hemen arkasından metinlerin konularıyla ilgili etkinliklere yer verilmiştir. Bu durum metinlerin kavratılmasına destek olmaktadır. Birbirini destekleyecek metinlerse gelişigüzel yerleştirilmiş izlenimi vermektedir. Dergide hiçbir konuyla ilişkisi olmayan etkinliklerse toplu halde derginin sonuna yerleştirilmişlerdir.

Bilge Ç.1,2,3,4’te “Dünyada Neler Oluyor” bölümlerinde yalın bir dille güncel haberler verilmiştir. “Uzayda Neler Oluyor” bölümünde “Orada Bir Plüton Var Uzakta” (Bilge Ç.1, s.8) “Ulu Cami Minberindeki Gizem” (Bilge Ç.2, s.6), “Uzayda Bir Araba” (Bilge Ç.3, s.6), “Uzayda Maden Çıkaracaklar” (Bilge Ç.4, s.6,7) adlı metinler bilgilendirici metin olarak yazılmıştır. Anlatımda makale türüne özgü özellikler baskındır ancak bilgilerin kaynağının verilmemiş olması güvenilirliği zayıflatmaktadır. Dergilerde genellikle söyleşi, öykü, biyografi, gezi yazısı, şiir gibi türler kullanılırken aynı bölümde yazınsal tür geçişleri de yapılmıştır. Örneğin “Steam Atölyesi” “Yapı-Mimarlık Çubuk Makarna Köprüsü” (Bilge Ç.4, s.28,29) bölümünde anı türüyle başlayan anlatım, söyleşi türünde devam ettirilmiştir. Bilge Ç.2’de “Dünya Kaç Yaşında” (s.20-22) metni ilk paragrafında söyleşi türünün özelliklerini göstermesine rağmen diğer paragraflar bilimsel bir makalenin özelliklerini göstermektedir ancak bu bilgilerin de kaynağı belirtilmemiştir. Kullanılan yazınsal türler, derginin dil ve anlatımı genel olarak hedef kitlenin düzeyine uygundur. Anlatımda duruluk, akıcılık, açıklık gibi unsurlar göz önünde bulundurulmuştur. Benzetmeler, konuşurmalar, tanımlamalar, yansıma sözcükler, sayısal verilerden yararlanma kullanılmıştır.

Bilge Ç. 1’in ana konusu olan “Kardaki Bilim” (s. 10-14) başlıklı yazıda (“Kış yaklaşınca büyükten küçüğe hepimiz o “beyaz örtü”nün yolunu gözleriz. Camların önüne geçip ne zaman yere düşecek diye merakla bekleriz. Yağdığında ise sevinç çığlıklarıyla gece gündüz karın üstünde yuvarlanır, kayar, oynar; soğuğa aldırmandan doyasıya eğleniriz. Peki bu yumuşacık tane tane ve birbirinden farklı beyazlığın, “kar”ın sırrı

nedir, hiç düşündünüz mü?) “beyaz örtü” ifadesiyle öncelikle örtük öğrenme uygulanmış, akıcı bir anlatımla merak uyandırarak çocuklara kar sezdirilmiştir. Daha sonra bilgiler alt başlıklar altında birer paragraflık bölümler halinde verilmiştir. Bu bilgilerin anlatımında söyleşi türünün özellikleri kullanılmıştır.

Bilge Ç.2’nin ana konusu olan “Piknik Yapmak İçin En Uygun Gezegen” (s.8-13) başlıklı yazı başlığından da anlaşılacağı üzere “piknik yapmak” için en uygun yerin aranması ile başlayarak çocukların ilgisini ve dikkatini çekmeyi başarmaktadır. Metinde her gezegen için ayrı alt başlık açılarak söyleşi türünde gezegenlerle ilgili bilgiler eğlenceli bir dille sayısal verilerden yararlanarak anlatılmıştır. En geniş bölüm “Dünya” ya ayrılmıştır. Dünya anlatılırken sanatlı bir dil kullanılmış, yoğunlukla benzetmelerden (“Burada Güneş, bu ihtişamlı yuvanın lambası ve sobası; burada Ay, bu muhteşem sarayın bir gece kandilidir. Burada yıldızlar, her gece üzerimizi örten koyu lacivert kadifeden battaniyenin inciden süsleridir.”) yararlanılmıştır. Metnin son cümlesi ise (“Rabbimizin rahmet eserleriyle kuşatılmış sınımsız ve şipşirin bir yuvadır.”) dinsel öğeler bulundurmaktadır.

Bilge Ç. dergilerinin tamamında metinlerin görsellerle yerleştirilmesi yani her sayfanın kendi içinde metin görsel uyumu uygun yapılmıştır. Anlatım çocukların günlük yaşamında kullandığı sözcükleri içermektedir ancak bazı metinlerde çocukların daha önce karşılaşmamış olabileceği sözcükler de vardır. Örneğin “sahabe” (Bilge Ç.1, s.52) sözcüğünü bilemeyebilirler. Hedef kitlenin alt yaş grubu bu sözcüğün anlamını bağlamdan çıkaramayabilir. Anlatımda çocukların anlamını bilmekte zorlanacakları bilimsel bazı terimler (nükleer vb.) vardır ancak bu terimler çocukların öğrenmesi bakımından uygun sayıda ve bağlamdan çıkarılabilecek biçimde kullanılmışlardır ya da çocukların bilmeyeceği kelimeler (örneğin fitokrom) büyük harflerle yazılmış ve anlatılmıştır (Bilge Ç.4, s.14,15).

Sözvarlığı öğelerinin (deyimler, atasözleri, ikilemeler, söz sanatları, pekiştirmeler vb.) kullanıldığı görülmektedir. “Ayva” (Bilge Ç.1, s.18) metninde söyleşi türünde ayva meyvesinin faydaları ve tüketme yolları anlatılmıştır. Sayfanın alt kısmına “Hepimiz Ayvayı Yemeliyiz” başlığıyla bir paragraf eklenmiştir. Bu başlık “Ayvayı yedik.” deyimine gönderme yapılarak yapılandırılmıştır.

“Ayva” (Bilge Ç.1, s.18) metninden sonra 20. sayfada ayvayla yapılan “Aybala Tatlısı” tarifi yer almaktadır. “Doğuran Ağaç Muz” (Bilge Ç.3, s. 16) bölümünde sade bir dille söyleşi türünde muzun özellikleri verilmiş ardından muzla yapılan bir içecek olan “Muzumuz” (Bilge Ç.3, s.18,19) tarifi verilerek metin desteklenmiştir. “Efsane Bitki

Kereviz” (Bilge .4, s. 18) metninde sade bir dille kereviz bitkisi anlatılmış ve “Mandalinanın Tarifleri” bölümünde “Kerevizli Fıstıklı Salata” (Bilge .4, s.20,21) tarifiiyle metin desteklenmiştir.

Bilge .3’n ana konusu olan “Ya Dinosaurlar Yaşasaydı” (s.8-13) adlı metinde dinosaurların soyunun “iyi ki” tükendiği, bilim insanlarının dinosaurlarla ilgili bilgilere nasıl ulaştığı, korkunç kertenkeleler, dinosaur türlerinin özellikleri, dinosaurların nasıl çoğaldıkları, nesillerin nasıl tükendiğine ilişkin anlatılar sohbet eder gibi bir söyleyişle verilmiştir. Ancak bu durum anlatımın yer yer karmaşıklaşmasına neden olduğundan çocukların konuyla ilgili bütüncül bir bilgi sahibi olarak kendi düşünce yapılarının oluşmasına engel olabilir. Dinosaurların ve fosillerin türleri, insanlar ve dinosaurların aynı dönemde yaşayamayacağı “Dinosaurların soylarının tükenmesi çok iyi oldu!” (s.8) cümlesine varan bir anlatımla başlamıştır. Metnin 10. sayfasında çocuklara eğlenceli geleceği düşünülerek “...koprolitte, insanlara ait bir ize, mesela kol saatine veya cep telefonuna falan rastlamamışlardır!” cümlesiyle dinosaurların yaşadığı dönemde insanların olmadığı bilgisi verilmiştir. Bu ifade çocuğa ynelikten ziyade çocuksu bir anlatıma sahiptir. Anlatımın tamamında dinosaurların yok olmasının çok iyi olduğu vurgulanmıştır hatta metnin son cümlesinde “...Allah onların ayaklarını kafamızın üzerinden çekti!” demenin mantıklı olacağı savunulmuştur. Dolayısıyla bu metnin anlatımında çocukların içinde kin uyandıracak birtakım ögeler vardır. Doğadaki herhangi bir canlının yok olmasından bu şekilde bahsedilmesi çocuğun doğaya duyarlılığının azalmasına sebep olabilir. Metinde dinosaurların yok olmasının hemen ardından insanların ortaya çıktığını sezdirecek cümleler de vardır, bu bilgi çocukların daha sonra ğreneceklerinde karmaşa yaşamalarına sebep olabilir. Metni desteklemek için kullanılan etkinlik ise “Dinosaurları Kurtarın Etkinliği”dir (s.14,15). Dinosaurların zellikleri ve yok olmalarının iyi olmasının vurgulanmasıyla anlatılan bir metinden sonra dinosaurların kurtarılmasıyla ilgili bir etkinlik verilmesi çelişki yaratmaktadır.

“Peygamber’imiz(s.a.v.) Gibi Yaşayalım” (Bilge .1, s.16,17), (Bilge .3, s.32,33) bölümünde söyleşi türü kullanılmış daha sonra gereklilik kipiyle madde madde kurallar verilmiştir. “Peygamberimiz(s.a.v.) Gibi Yaşayalım” (Bilge .2, s.28,29) bölümünde peygamberin yürürken yaptıklarını madde madde anlatmıştır ancak herhangi bir yönlendirme yapmadan geniş zaman kipi kullanmıştır. “Peygamberimiz (SAV) Doğayı Korurdu” (Bilge .4, s.22,23) bölümünde söyleşi türünde bir metin yazılmış ancak yapılması gerekenler maddelendirilirken gereklilik kipi kullanılmıştır.

Bilge Ç.1'in 9. sayfada "kafasında" yazılması gerekirken yazım yanlışı yapılarak "kafasından" yazılmıştır. "Afacanlar Sınıfı"nın belli bölümlerinde (Bilge Ç.1, s.28,29,30,31), (Bilge Ç.2, s.30,31,32,33,34) çizgi öyküdür. Öykülerde çok sayıda yazım yanlışı vardır. Bilge Ç.3'te yer alan "Afacanlar Sınıfı"nda (Bilge Ç.3, s.36,37,38,39,40), (Bilge Ç.4, s.42,43,44,45,46) ise yazım yanlışı yoktur ancak cümlelerin öge dizilişi genellikle devrik cümle kullanılarak yapılmıştır. Ancak bu metin çoğunlukla konuşmalar biçiminde yapılandırıldığından, devrik cümle kullanımının konuşma biçimiyle ilişkili olduğu söylenebilir. Bu bölümler dışında genellikle cümleler kurallıdır. Haber metinleri dışında genellikle 1. kişi ağzından anlatım kullanılmıştır. Anlatım bozukluğu konusunda özenli olunmuştur.

Bilge Ç. dergisinde anlatımda ana dili kullanma alışkanlığını geliştirici bir çaba olmamakla birlikte rahatsız edici, yabancı kelimelerle dolu bir kullanım da yoktur. Dergilerde öğüt verici bir anlatım vardır.

Bilge Ç. dergilerinde çocukların paylaşımlarına ikişer bölüm ayrılmıştır. Yalnızca Bilge Ç.4'te tek bir bölüm ayrılmıştır.

4.3.4.3. Bilim Çocuk Dergisinde Dil ve Anlatım

Bilim Ç. dergilerinin her birinde kapak görseli ve ayın konusu uyumu yakalamış olmasına rağmen dergilerde ayın konusuna ait bölümler ilk sayfalarda verilmemiştir. Bu durum çocukların kapakta gördükleri görseller ile ilgili zihinlerinde oluşturdukları beklentiye uymamaktadır. Dergilerin ilk konusunun kapakta verilen konuyla ilgili olması çocukların öğrenme motivasyonlarını artırmak için kullanılabilirdi. Dergilerde birbiri ile ilişkisiz iki ana konu yapılandırılmıştır ve bu konuların her ikisi ile de ilişkisiz konular bulunmaktadır.

Bilim Ç. dergilerinde bulunan iki ana konudan kapakta verilen ana konu, diğeri ise ikinci konu olarak düşünüldüğünde Bilim Ç.2'de ikinci konunun ana konudan daha fazla yer alması kapak içerik ilişkisi ve zihinlerde oluşan ön izlemeyle çelişki yaratmaktadır.

Bilim Ç. dergilerinin akışlarının yapılandırılışında birbirleri ile ilişkili metinler genellikle birbirini destekleyecek şekilde art arda verilmiştir. Etkinlikler de genellikle ilgili bölümün hemen ardında yer almaktadır. Bu durum çocukların anlamasına katkı sağlayacak niteliktedir.

Bilim Ç. dergilerinde kullanılan yazınsal türler; bilgilendirici metinler ya da çizgi öykülerle sınırlı tutulmuştur. “Simit ve Peynir’le Bilim İnsanı Öyküleri” (Bilim Ç.2, s.8,9) adlı bölümde arıların özellikleri öykünün içine yayılmış bir biçimde verilmiş ve öğrenmenin kalıcılığı artırılmıştır. Kullanılan yazınsal türler, derginin dil ve anlatımı genel olarak hedef kitlenin düzeyine uygundur. Ancak türlerle ilgili sınırlılık bakımından yazınsal türlerle ilgili çocukların okuma evrenine sunulacak katkı da sınırlı kalmaktadır.

Bilim Ç.’de kullanılan kelimeler hedef kitlenin anlayabileceği ya da bağlamdan çıkarabileceği biçimde kullanılmaktadır. Bazen de kelimelerin anlamları yay araç içerisinde eklenmiştir (ötegezegen, Bilim Ç.2, s.6). Bilim Ç. dergilerinde metinlerde fotoğrafların altında bilgilendirici cümleler verilerek çocukların görsel okuma becerilerine destek olunmuş bilgilerin anlaşılabilirliği artırılmıştır. Bilim Ç. dergilerinde bulunan “Çizmeli Harikalar” bölümlerinde önce çizim etkinliği aralarda bilgiler verilerek güdüleme yapılmış arkasından bilgilendirici metin verilmiştir. Bilim Ç. dergilerinde sözvarlığı öğelerinin (deyimler, atasözleri, ikilemeler, söz sanatları, pekiştirmeler vb.) kullanımına yönelik bir hassasiyet gözlenmemiştir. Anlatım bozukluğu konusunda özenli olunmuştur. Cümleler genellikle kurallıdır. Genellikle 3. kişi ağzından anlatım kullanılmıştır. Anlatımda ana dili kullanma alışkanlığını geliştirici bir çaba olmamakla birlikte rahatsız edici, yabancı kelimelerle dolu bir kullanım da yoktur. Dergilerde doğru davranış kazanımıyla ve çevreye, doğaya, bilime duyarlı olmakla ilgili sezdirici bir nitelik vardır, bu durum açıkça değil örtük anlamlar yoluyla anlatılmıştır.

Bilim Ç. dergilerinde çocukların paylaşımlarına dörder bölüm ayrılmıştır. Bu bölümlerden üçünde okur mektup ve çizimleri diğerinde ise okurların sorularına bilgilendirici bir anlatımla verilen yanıtlar yer almaktadır.

4.3.4.4. Minika Go Dergisinde Dil ve Anlatım

M.G. dergilerinin her birinde kapak görseli ve ayın konusu uyumu yakalamış olmasına rağmen dergilerde Ayın Konusu “Anne...” (M.G.1, s.12,13), Kapak Konusu (M.G.2, s.12,13), “Şut ve Gool” (M.G.3, s.12,13), Ayın Konusu “Bir Yere Doğru...” (M.G.4, s.11) bölümlerine dergilerde ilk sayfalarda verilmemiştir. Bu durum çocukların kapakta gördükleri görseller ile ilgili zihinlerinde oluşturdukları beklentiye uymamaktadır. Esasen dergilerin ilk konusunun kapakta verilen konuyla ilgili olması çocukların öğrenme motivasyonlarını artırmak için önemlidir.

M.G. dergilerinin akışlarının yapılandırılışında metinler gelişigüzel yerleştirilmiştir. Dergilerde birbiri ile ilişkili bölümler arka arkaya birbirini destekleyecek nitelikte verilmemişlerdir. Birbirini destekleyecek diğer metinler dergiye rastgele yerleştirilmiş izlenimi vermektedir. Bu durum çocukların anlamasına katkı sağlayacak nitelikte değildir. Bu bakımdan çocukların ilgisini canlı tutacak bir özellik taşımamaktadır. Dergilerde ana konuyu destekler nitelikte hazırlanan yazınsal türlerin birbirinden farklı olması çabası dikkat çekmektedir. Bu özellik, çocukların aynı konu üzerinden farklı yazınsal türleri okuyarak, yazınsal türlerle ilgili zihinlerinde oluşması gereken anlam evrenine katkı sağlamaktadır. Etkinlikler dağıtılmamış, derginin orta bölümüne toplu halde yerleştirilmiş, cevap anahtarı da hemen o bölümün sonuna koyulmuştur. Bu durum eğer istenirse dergideki etkinliklerin dergiden toplu halde çıkartılmasına olanak sağlamaktadır. Yani etkinliklerle derginin etkinlik dışında kalan bölümleri tamamı ayrı halde çocukların kütüphanelerinde yer alabilecek durumdadır.

M.G. dergilerinin tamamında metinlerin görsellerle yerleştirilmesi yani her sayfanın kendi içinde metin görsel uyumu uygun yapılmıştır. Dergilerde farklı yazınsal türler kullanılmıştır. Çoğunlukla metinlerin türleri sayfaların sol üst kenarlarına yazılmıştır. M.G.1 ve M.G.4'te verilen şiirler ana konuyla ilişkilidir. Kullanılan yazınsal türler, derginin dil ve anlatımı genel olarak hedef kitlenin düzeyine uygundur.

M.G. dergilerinde anlatımda duruluk, akıcılık, açıklık gibi unsurlar göz önünde bulundurulmuştur. Anlatım çocukların günlük yaşamında kullandığı sözcükleri içermektedir ancak bazı metinlerde çocukların karşılaşmamış olabileceği sözcükler de vardır. Hedef kitlenin alt yaş grubu bu sözcüğün anlamını bağlamdan çıkaramayabilir. Dergi hazırlayıcıları bu kelimelere özellikle dikkat çekmiş altlarında farklı renkte fon kullanarak bu kelimeleri öğrenmeye yönlendirmişlerdir. “İyi ki Balıkçılar Var” (M.G.2, s.18,19) bölümünde “Balıklı Sözler” başlığı atılarak içinde “balık” kelimesi geçen atasözü ve deyimler bilgilendirici bir anlatımla açıklanmıştır. Çizgili Tarih “Hz. Mevlâna” (M.G.2, s.46,47,48) bölümünün sonunda ise “tava gelmek” sezdirilip hemen ardından açıklanmıştır. Dolayısıyla M.G. dergilerinde sözvarlığı öğeleri (deyimler, atasözleri, ikilemeler, söz sanatları, pekiştirmeler vb.) kullanılmıştır. Anlatım bozukluğu konusunda özenli olunmuştur. Cümleler genellikle kurallıdır. Genellikle 1. kişi ağzından anlatım kullanılmıştır.

M.G. dergilerinde anlatımda ana dili kullanma alışkanlığını geliştirici bir çaba olmamakla birlikte rahatsız edici, yabancı kelimelerle dolu bir kullanım da yoktur. Dergilerde doğru davranış kazanımıyla ilgili sezdirici bir nitelik vardır, bu durum açıkça

değil örtük anlamlar yoluyla anlatılmıştır. “Okunacak Kitaplar” (M.G.3, s.26,27) bölümünde ise açıkça hedef yaş grubunu iki bölüm halinde ele alıp çocuklara düzeylerine göre kitap listesi verilmiştir.

M.G. dergilerinde çocukların paylaşımlarına üçer bölüm ayrılmıştır. Çocukları paylaşımına yönlendirmek için ödül yöntemi kullanılmıştır. Çocuklardan paylaşım istenen her bölümün sonunda, çocuklara hediyeler verileceği duyurulmuştur.

4.3.4.5. National Geographic Dergisinde Dil ve Anlatım

N.G.K. dergilerinin her birinde kapak görseli ve ayın konusu uyumu yakalanmış olmasına rağmen dergilerde ayın konusuna ait bölümler ilk sayfalarda verilmemiştir. Bu durum çocukların kapakta gördükleri görseller ile ilgili zihinlerinde oluşturdukları beklentiye uymamaktadır.

N.G.K. dergilerinin akışlarının yapılandırılışında birbirleri ile ilişkili metinler genellikle birbirini destekleyecek şekilde art arda verilmiştir. Ancak metinlerin ardından metinleri destekleyecek etkinlikler yer almamaktadır. Dergilerin tamamında görülen ortak bir yapılandırılış özelliği etkinliklerin dergiye yerleştiriliş biçimidir. Genellikle aynı tür etkinlikler dergilerin tamamında iki ya da üç bölüm olarak yerleştirilmiştir. Ödüllü Test (N.G.K.3, s.2) bölümü dergide yer alan konulardan oluşturulan sorulardan oluşmaktadır.

N.G.K. dergilerinin tamamında görülen bir diğer özellikse derginin tam ortasına gelecek şekilde iki adet poster yer almasıdır. Bu posterler, dergiden rahatlıkla ayrılıp kullanılabilir biçimde yerleştirilmiştir. Birbirinin arkasına gelecek şekilde basılmaları ise çıkarıldıklarında derginin içinde hiçbir eksiklik görülmemesini sağlamaktadır.

N.G.K. dergilerinde kullanılan yazınsal türler; bilgilendirici metinlerle sınırlı tutulmuştur. Bazı bölümlerde anı türünün ve söyleşi türünün özellikleri de görülmektedir. Kullanılan yazınsal türler, derginin dil ve anlatımı genel olarak hedef kitlenin düzeyine uygundur. Ancak yazınsal türlerle ilgili sınırlılık bakımından çocukların okuma evrenine sunulacak katkı da sınırlı kalmaktadır.

N.G.K. dergilerinde kullanılan sözcükler hedef kitlenin anlayabileceği ya da bağlamdan çıkarabileceği biçimde kullanılmaktadır. “Terraforming: Mars’ı Dünyalaştırmak” (N.G.K.2, s.14,15) bölümünde “terraforming” sözcüğü ilk sayfada sezdirilip ikinci sayfada tanımlanmıştır.

N.G.K. dergilerinde bölümlerde fotoğrafların yanında konuşma balonları ya da bilgilendirici cümleler verilerek çocukların görsel okuma becerilerine destek olunmuş bilgilerin anlaşılabilirliği artırılmıştır. Sözcükler (deyimler, atasözleri, ikilemeler, söz sanatları, pekiştirmeler vb.) nin kullanımına yönelik bir hassasiyet gözlenmemiştir. Anlatım bozukluğu konusunda özenli olunmuştur. Cümleler genellikle kurallıdır. Genellikle 1. kişi ağzından anlatım kullanılmıştır.

N.G.K. dergilerinin anlatımında ana dili kullanma alışkanlığını geliştirici bir çaba olmamakla birlikte rahatsız edici, yabancı sözcüklerle dolu bir kullanım da yoktur. Ancak İngilizce ile ilgili bir metin olmamasına rağmen İngilizce etkinliklerden oluşan “Fun English- Happy Games!” (N.G.K.1, s.21,22,27,28) bölümü yer almaktadır.

N.G.K. dergilerinde yazarlar yaptıkları işleri özendirici bir biçimde heyecanla anlatmaktadır. Özellikle N.G.K.1’de ana konu yazarının hayvan fotoğrafı çekerken yaşadıklarını anlatması çocukları heveslendirici niteliktedir. Dolayısıyla dergilerde doğru davranış kazanımıyla ve çevreye, doğaya, bilime duyarlı olmakla ilgili sezdirici bir nitelik vardır, bu durum açıkça değil örtük anlamlar yoluyla anlatılmıştır. “Cesaretin Var mı?” (N.G.K.1, s.20) bölümünde ise yazar açıkça “Kendi fırsatlarını yarat. Yeni maceralar için hevesli olmalısın.” diyerek çocukları yönlendirmiştir.

“Ne Var Ne Yok” (N.G.K.2, s.44) bölümünde kitap, sinema, sanat atölyeleri önerileri bulunmaktadır. Dergilerde (örneğin N.G.K.1 ve 3) sinema önerilerinin ve kısa tanıtımlarının bulunması sanatsal bir etkinliğe çocukların yönlendirilmesi çocukların kültürel dünyasına katkı sağlamaktadır.

N.G.K. dünyanın çeşitli ülkelerinde yayımlanmakta olan bir dergidir. Bu dergilerde aynı kapak ve içerik özellikleri bulunduğu gibi farklılıklar da vardır. Yayın hakkını alan kuruluş birtakım farklılıklar yapabilmektedir.

N.G.K. dergilerinde çocuk okurların mektup, resim vb. paylaşımlarına yönelik dergide herhangi bir bölüm ayrılmamıştır.

4.3.4.6. Süper Penguen Dergisinde Dil ve Anlatım

S.P. dergilerinde S.P.3 hariç ön kapak görseli ve ayın konusu yakalanmış olmasına rağmen dergilerde kapak konusunun işlendiği bölümlere ilk sayfalarda yer verilmemiştir. Bu durum çocukların kapakta gördükleri görseller ile ilgili zihinlerinde oluşturdukları

beklentiye uymamaktadır. Oysa dergilerin ilk konusunun kapakta verilen konuyla ilgili olması çocukların öğrenme isteklerini artırmak için kullanılabilir bir özellik taşımaktadır.

S.P. dergilerinin akışının yapılandırılışında metinler gelişigüzel yerleştirilmiştir. Dergilerde birbiri ile ilişkili bölümler arka arkaya birbirini destekleyecek nitelikte verilmemişlerdir. Bu durum çocukların anlamasına katkı sağlayacak nitelikte değildir. Bu bakımdan çocukların ilgisini canlı tutacak bir özellik taşımamaktadır. Ancak dergilerin farklı sayılarında aynı bölümler bulunmaktadır. Bu bakımdan derginin farklı sayıları arasında bütünlük sağlama çabası gözlenmektedir. Dergilerde az sayıda birbirinden farklı yazınsal tür bulunmaktadır. Bu durumun sebebi derginin karikatür ağırlıklı bir mizah dergisi olmasıdır. S.P.de sözlü karikatürlerin yanı sıra sözsüz karikatürler de bulunmaktadır. Bu durum çocukların görsel okuma becerisine katkı sağlamaktadır. Her sayıda en az dört beş sayfa etkinlik verilmiştir ancak bu etkinlikler genellikle izlekle ilişkisizdir. Dergilerde, yayımlandıkları ayla ilişkilendirilerek yapılandırılan bölümler de bulunmaktadır bu bakımdan özel günlere duyarlık gösterildiği gözlenmektedir.

S.P. dergilerinin tamamında metinlerin görsellerle yerleştirilmesi yani her sayfanın kendi içinde metin görsel uyumu uygun yapılmıştır. Her sayıda haber, kitap tanıtımı, söyleşi, çizgi öykü ve yoğunlukla karikatür gibi yazınsal türler kullanılmıştır. Bu durum çocukların okuma evrenine katkı sunacak niteliktedir. Kullanılan sözcükler hedef kitlenin anlayabileceği ya da bağlamdan çıkarabileceği biçimde kullanılmaktadır. Kullanılan yazınsal türler, derginin dil ve anlatımı genel olarak hedef kitlenin düzeyine uygundur.

S.P. dergilerinde kelimelerin doğru yazımı konusunda gösterilmesi gereken hassasiyete uyulmayan bazı bölümler (örneğin S.P.1, s.27) bulunmaktadır. Derginin bölümlerinde; anlatımda duruluk, akıcılık, açıklık gibi unsurlar göz önünde bulundurulmuştur. Anlatım çocukların günlük yaşamında kullandığı sözcükleri içermektedir ancak bazı bölümlerde kelimeler konuşma diline uydurulmak için fazla harf kullanılarak yazılmıştır. Günümüzde özellikle telefon kullanarak yapılan yazışmalarda sıklıkla yapılan bu hataya dergide yer verilmesi çocukların yanlış bir fikre sahip olmasına sebep olabilir. Bobo (S.P.4, s.48) bölümünde ise olmaması gereken sözcükler kullanılmaktadır.

S.P. dergilerinde anlatım bozukluğu konusunda rahatsız edici içerik bulunmamaktadır. Cümleler genellikle kurallıdır. Genellikle 1. kişi ağzından anlatım

kullanılmıştır. Dergilerin içeriğinde neredeyse tüm metinlerde bilgilendirici içerik mevcuttur; ancak bilgiler genellikle karikatürlerle desteklenmiştir.

S.P. dergilerinde cümleler genellikle 5-12 kelimedenden oluşmaktadır. Nadiren kullanılmakla birlikte en uzun cümleler 15-17 kelime kadardır. Paragraflar genellikle 5-7 cümleden oluşmuştur. Dergilerin genelinde yazım ve noktalama kurallarına uyulmuştur.

S.P. dergilerinde anlatımda ana dili kullanma alışkanlığını geliştirici bir çaba olmamakla birlikte rahatsız edici, yabancı kelimelerle dolu bir kullanım da yoktur. Dergilerde doğru davranış kazanımıyla ilgili sezdirici bir nitelik vardır, bu durum açıkça değil örtük anlamlar yoluyla anlatılmıştır. Ancak “Acı Gerçekler” (S.P.1, s.22), (S.P.2, s.40), (S.P.3, s.39), (S.P.4, s.12) bölümlerinde çocuklara umutsuzluk hissettirecek içerikler bulunmaktadır.

S.P. dergilerinde çocukların paylaşımlarına birer bölüm ayrılmıştır. Bu bölümde çocukların yaptıkları resimler ve karikatürler bulunmaktadır.

4.3.4.7. TRT Çocuk Dergisinde Dil ve Anlatım

TRTÇ.D'nin her birinde ön kapak görseli ve ayın konusu uyumu yakalamış olmasına rağmen dergilerde kapak konusunun işlendiği bölüm olan “Kapak Dosyası”na, (TRTÇ.D.1, s.36,37,38,39), (TRTÇ.D.2, s.36,37,38,39), (TRTÇ.D.3, s.36,37,38,39), (TRTÇ.D.4, s.18,19,20,21) görüldüğü üzere ilk sayfalarda yer verilmemiştir. Bu durum çocukların kapakta gördükleri görseller ile ilgili zihinlerinde oluşturdukları beklentiye uymamaktadır. Değindiğimiz gibi dergilerin ilk konusunun kapakta verilen konuyla ilgili olması çocukların öğrenme motivasyonlarını artırmak için önemlidir.

TRTÇ.D'nin akışının yapılandırılışında metinler gelişigüzel yerleştirilmiştir. Dergilerde birbiri ile ilişkili bölümler arka arkaya birbirini destekleyecek nitelikte verilmemişlerdir. Bu durum çocukların anlamasına katkı sağlayacak nitelikte değildir. Bu durum çocukların ilgisini canlı tutacak bir özellik taşımamaktadır. Ancak dergilerin farklı sayılarında aynı bölümler neredeyse aynı sayfalara yerleştirilmiştir. Bu bakımdan derginin farklı sayıları birbiriyle bütünlük sağlayacak biçimdedir. Dergilerde yazınsal türlerin birbirinden farklı olması çabası dikkat çekmektedir. Bu bakımdan çocuklar aynı konu üzerinden farklı yazınsal türleri okuyarak çocukların yazınsal türlerle ilgili zihinlerinde oluşması gereken anlam evrenine katkı sağlanmaktadır. Etkinlik bakımından

dergilerde yalnızca çocukların günlük hayatta uygulayabilecekleri yiyecek tarifleriyle sınırlı tutulmuş, kalem kullanarak çalışabilecekleri bir etkinlik bulunmamaktadır. Tariflerden ilki “Masal Mutfağı” bölümünde verilen metnin sonuyla ilişkilendirilerek yapılandırılmıştır. Dergilerde, yayımlandıkları ayla ilişkilendirilerek yapılandırılan bölümlere yer verilmesine de duyarlık gösterildiği gözlenmektedir.

TRTÇ.D’nin tamamında metinlerin görsellerle yerleştirilmesi yani her sayfanın kendi içinde metin görsel uyumu uygun yapılmıştır. Kullanılan yazınsal türler, derginin dil ve anlatımı genel olarak hedef kitlenin düzeyine uygundur. Ancak bazı bölüm adları içeriğindeki metnin türüyle uyumlu değildir. Örneğin “Masal Mutfağı” (TRTÇ.D.1, s.4,5,6,7) bölümünde metin türü öyküdür. Anlatımda duruluk, akıcılık, açıklık gibi unsurlar göz önünde bulundurulmuştur.

TRTÇ.D’nin anlatımı çocukların günlük yaşamında kullandığı sözcükleri içermektedir ancak bazı bölümlerde [örneğin Kapak Dosyası (TRTÇ.D.1, s.36,37,38,39) bölümünde] bazı kelimeler konuşma dilindeki vurgulara uydurulmak için fazla harf kullanılarak yazılmıştır. Değindiğimiz gibi özellikle telefon kullanarak yapılan yazışmalarda sıklıkla yapılan bu hataya dergide yer verilmesi çocukların yanlış bir fikre sahip olmasına sebep olabilir. Anlatım bozukluğu konusunda özenli olunmuştur. Cümleler genellikle kurallıdır. Genellikle 1. kişi ağzından anlatım kullanılmıştır. Dergilerin içeriğinde neredeyse tüm metinlerde bilgilendirici içerik mevcuttur ancak bilgiler genellikle öykülerin içinde verilmiştir.

Bilge Ç., Bilim Ç., M.G., N.G.K. TRTÇ.D.de cümleler genellikle 10-12 kelimedenden oluşmaktadır. Nadiren kullanılmakla birlikte en uzun cümleler 15-17 kelime kadardır. Paragraflar genellikle 5-7 cümleden oluşmuştur. Dergilerin genelinde yazım ve noktalama kurallarına uyulmuştur.

TRTÇ.D’nin anlatımında ana dili kullanma alışkanlığını geliştirici bir çaba olmamakla birlikte rahatsız edici, yabancı kelimelerle dolu bir kullanım da yoktur. Her dergide Atatürk’e ait bir özdeyişe yer verilmiştir. Dergilerde doğru davranış kazanımıyla ilgili sezdirici bir nitelik vardır, bu durum açıkça değil örtük anlamlar yoluyla anlatılmıştır.

TRTÇ.D’de kullanılan yazınsal türler, derginin dil ve anlatımı genel olarak hedef kitlenin düzeyine uygundur. Çeşitli yazınsal türler kullanılarak dergi yapılandırılmıştır. Her dergide, haber, kitap tanıtımı bölümleri, röportaj, söyleşi, öykü, masal gibi çeşitli türlere yer verilmiştir. Bu durum çocukların okuma evrenine katkı sunulacak niteliktedir. Kullanılan kelimeler hedef kitlenin anlayabileceği ya da bağlamdan çıkarabileceği

biçimde kullanılmaktadır. Bazen de metin sonunda [örneğin Evliya Çelebi (TRTÇ.D.3, s.46,47,48,49)] bazı kelimelerin sözlük anlamları verilmiştir. “Ali Gel” (TRTÇ.D.1, s.24,25,26) bölümünde “yalancıkta” kelimesi yerine “oyuncuktan” kelimesinin kullanılması çocukların kelimelerle ilgili anlam evrenine katkı sağlayacak niteliktedir.

Dergilerin içerisinde gezi yazısına iki bölüm ayrılmıştır. Bu bölümler; “Keçe’nin Yol Haritası” (TRTÇ.D.1, s.10,11) ve “Gezgin Aile” (TRTÇ.D.1, s.14,15) bölümleridir. Derginin incelenen tüm sayılarında “Keçe’nin Yol Haritası” bölümlerinde dünyadan bir yer, “Gezgin Aile” bölümünde ülkemizden bir yer tanıtılmıştır.

TRTÇ.D.’nin incelenen 1 ve 2. dergilerinde büyüklere birer bölüm ayrılmış ancak 3 ve 4. dergilerde bu bölüm bulunmamaktadır. TRTÇ.D.’de çocukların paylaşımlarına birer bölüm ayrılmıştır. Bu bölümde yazınsal türlerle ilgili bir ayırım yapılmamış, çocuklar özgür bırakılmış; şiir, mektup ya da resimler paylaşılmıştır. “Küçük Sanatçılar” (TRTÇ.D.1, s.64) olarak adlandırılan bölümde, çocukların gönderilerine övgüyle cevap yazılmıştır, bu durum çocukların cesaretlenmesine katkı sağlayacak niteliktedir.

4.3.4.8. Uçurtma Çocuk Dergisinde Dil ve Anlatım

U.Ç.D.1,2 ve 3’ün tamamı kapak görseliyle oluşturulan zihinsel hazırlığa uygun olarak başlamış, metinler birbirini destekler nitelikte yerleştirilmiştir. Bir metinden diğer bir metne geçişte ilişki kurulabilmiş, böylece tüm metinlerin bir bütünün parçası olduğu izlenimi başarılı bir şekilde hissettirilmiştir. Ancak U.Ç.D.4’te konuların bazıları ana konuyla ilişkisiz olmakla birlikte “Küçük Çocuklar İçin Yetişkinlerle Baş Etme Rehberi-2” (U.Ç.D.4, s.18,19) bölümü, Yoga metniyle etkinliğinin arasına rastgele yerleştirilmiştir.

U.Ç.D.4’ün içindekiler bölümü iyi yapılandırılmamıştır. Dergilerin ilk konusunun kapakta verilen konuyla ilgili olması çocukların öğrenme motivasyonlarını artırmak için kullanılabilirdi ancak “Duyduk Duymadık Demeyin (U.Ç.D.4, s.4,5)” bölümü ile başlamıştır.

Dergideki etkinlikler özellikle U.Ç.D.2,3’te metinlerin içinde metnin bir parçası olarak verilmiştir. Etkinlikler, anlama ve kavramayı artıracak nitelikte olup metinlerin görselleri ve konularıyla da uyumlu yapılandırıldığından bütünün parçası izlenimini detaya indirmiştir. Özellikle U.Ç.D.2’de etkinlikler yoluyla ana konunun yapılandırılması görevi neredeyse çocuklara bırakılmıştır. “Uzay İstasyonunda Yaşam”

(U.Ç.D.2, s.44,45) etkinliği ile merak unsuru oluşturulmuş ve “Uzayda Sağlıklı Olmak” (U.Ç.D. 2, s. 46, 47, 48, 49, 50,51) metninde bu merak giderilmiştir.

U.Ç.D.1’in ön kapağının iç bölümünde derginin künyesi ve “Turunç’tan Merhaba!” yazısı ile birlikte derginin radyo yayınının duyurusu vardır. U.Ç.D.1’in 13. sayfasında kitap önerisi vardır. “Belirsiz Günler” (U.Ç.D.1, s.14) etkinliğinde çocuklar takvim üzerinden etkinlik yapmaya yönlendirilmiştir. “İnsanların Evrimi ve Yaşamları” (U.Ç.D.1, s.28,29) bölümünde zaman çizelgesi kullanılmıştır.

U.Ç.D’nin tamamında konu, izlek ve ileti uyum içinde verilmiştir. Bunu dergilerin yapılandırılışı izlemektedir. Bu durum yalnızca U.Ç.D.4’te başka konuların kullanılmasıyla zayıflamaktadır. U.Ç.D.1,2,3 aşağı yukarı benzer şekilde yapılandırılmışken 4.dergide durum değişmektedir. U.Ç.D’nin tamamında arka kapaklarının iç bölümü derginin sayfası olarak kabul edilmiştir.

U.Ç.D’nin tamamında söyleşi türü bilgilendirici metinlerle birlikte verilmiştir. Metinler etkinliklerle desteklenmiştir. Bilgilendirici yazılarda düşünceyi geliştirme yollarından yararlanılmıştır ancak bilgilerin kaynağı verilmemiştir.

U.Ç.D.de yazım ve noktalama konusunda özenli davranılmış, herhangi bir hataya rastlanmamıştır. Anlatım sade, açıklayıcı, merak unsurundan yararlanılarak hazırlanılmıştır. “Canlılar İngiltere’ye Nasıl Taşınacak?” (U.Ç.D.1, s.8,9) metninde “Gittikleri bölgelerde insana alışık olmayan canlılar, insanlardan kaçmıyorlardı.” cümlesinde hayvanların, insanlardan zarar gördükleri için zaman içerisinde insanlardan korkma ve kaçma dürtülerinin genlerine işlediği örtük biçimde anlatılmıştır.

U.Ç.D.’de çocukların paylaşımlarına yönelik herhangi bir bölüm ayrılmamıştır.

Dergilerin tamamının yapılandırılışına bakıldığında, dergilerin editörlerinin değişmesinin, dergilerin içerik olarak da değişim geçirmesine neden olduğu görülmektedir. Bu durum dergilerin çoğunun editörlerinin kişisel görüşlerine göre yapılandırıldığını düşündürmektedir. Çünkü farklı sayıları arasındaki uyumu istikrarlı bir biçimde devam ettiren dergiler, editörleri değişmeyen dergilerdir.

Çocuklara yönelik hazırlanan süreli yayınların içerisinde bazı bölümlerin gelecek sayıda devam edecek nitelikte olması çocuklarda süreli yayın okuma kültürüne katkı sağlamaktadır. Şu bölümler bu duruma katkı sağlar niteliktedir: Mırıldanan Çocuk “Bakkalda Dehşet” (M.G.4, s.30) bölümünde, “Robotika” (S.P.1, s.30,31,32,33) ve “Pengu’nun Maceraları” (S.P.2, s.12,13,14,15) bölümlerinde, “İbni Sina” (TRTÇ.D.2, s.46,47,48,49) bölümlerinde verilen hikâyeler sonlandırılmamış ve sonunda “Devamı gelecek sayıda” yazılmıştır.

4.3.5. İleti

Çocuklara seslenen yazınsal ürünlerin tek bir ana iletisi olmalı ve yardımcı iletilerle bu ana iletiler desteklenebilmelidir. Ancak günümüz çocuk dergilerinin çoğunda ana iletiyle ilişkilendirilemeyen farklı iletiler görülebilmektedir. Bu durumun ana iletinin gücünü zayıflatmakla birlikte izleklerin de gücünü zayıflattığı söylenebilir.

4.3.5.1. Araştırmacı Çocuk Dergisinde İleti

A.Ç. dergisinin tüm sayılarında sezdirilen iletiler evrenseldir. Her bir derginin iletisi içeriğindeki tüm metin, etkinlik ve görsellerle desteklenmiştir. İletiler açık açık cümleler biçiminde değil merak unsuruyla yapılandırılmış, samimi bir dille bilgiler verilmiş, karikatürlerle eğlenceli hale getirilmiş, görsellerle ve özellikle etkinliklerle zihinde oluşan kalıcılık artırılmıştır. Kullanılan metinlerde ileti genellikle çocuğun dünyasında görebileceği, duyabileceği, merak edebileceği, ilgileneceği nesnelere ilişkilendirilerek sezdirilmiştir. Her sayıda ileti mutlaka bir doğa olayı, hayvan, uzay, eşyalar üzerinden anlatılmış ve böylece evrensel konular bir araya getirilmiştir. Çocuklara tek bir kavramın hayatın her alanında karşılıklarına çıkabileceği duygu hissettirilmiştir.

A.Ç.1 dergisinde “Hareket; hayatımızın her alanında var olan, araştırılabilir bir kavramdır.” iletisi; A.Ç.2’de “Yakalamak; hayatın her alanında var olan, araştırılabilir bir kavramdır.” iletisi; A.Ç.3’de “Ses; hayatın her alanında var olan, araştırılabilir bir kavramdır.” iletisi; A.Ç.4 dergisinde “Dönmek; hayatın her alanında var olan, araştırılabilir bir kavramdır.” iletisi sezdirilmiştir. İletiler farklı konularla desteklenerek derginin tamamına yayılmıştır. Örneğin A.Ç.2’de “yakalamak” önce oyun oynarken topu yakalamak metni ve etkinliğiyle başlamış , jonglörlerin havaya attıkları nesnelere yakalamaları, Namib böceğinin suyu yakalaması, balık yakalamak, yalıçapkını kuşunun balık yakalamasıyla başlayan metnin yalıçapkınıyla tanışma fırsatı yakalamakla bitmesi, sörfçülerin rüzgarı yakalaması, doğadaki hayvanların fotoğraflarını yakalayan fotokapan düzeneği, çekiç kafalı köpek balığının avını nasıl yakaladığı konularının anlatıldığı metinlerle devam etmiştir.

4.3.5.2. Bilge Çocuk Dergisinde İleti

Bilge Ç.1’de genel olarak sezdirilen ileti “Bilim, herkesin anlayabileceği ve geliştirebileceği bir kavramdır.” iletisidir ve evrenseldir. Bu iletinin istisnasız tüm metinlerde verildiğini söylemek güç olacaktır. Derginin iletisi açık bir şekilde verilmemiş, sezdirilmiştir. Ana ileti; karlar, kuşlar, robotlar, hiyeroglifler vb. nin bilimin bir parçası olduğunun henüz oluşmadığı çocukların zihninde yeni anlamlar oluşmasına kılavuzluk etmektedir. Bilge Ç.2’de genel olarak sezdirilen ileti Bilge Ç.1 ile benzerlik göstermektedir. “Bilim hayatımızın içinde olabilecek ve öğrenilebilecek bir kavramdır.” iletisi ana ileti olarak karşımıza çıkmaktadır ve evrenseldir. Ancak bu ileti derginin içinde tüm metinlerde desteklenmemiştir. Çeşitli icatlarla, uzay ve dünya metinlerinde çocuklara kuvvetli bir biçimde verilmiştir ancak çocuklarda yeni anlam evrenleri oluşturabilecek güçte değildir. Bilge Ç.3’te sezdirilmek istenen “Tarihte yaşamış bütün canlı türleri bilimin bir parçasıdır ve incelenmektedir.” ana iletisidir. Ancak ana ileti tüm metinler tarafından desteklenmemiştir. Ana iletinin güçlü bir biçimde işlendiği metinlerde dinazor ve fosillerle ilgili bazı cümleler bu durumu bilimsellikten uzaklaştırmaktadır. Bilge Ç.4’te sezdirilmek istenen “Doğada gerçekleşen her şeyin bilimsel bir sebebi vardır.” ana iletisidir. Ana iletiyle ilişkilendirilemeyen bölümler bulunmaktadır.

4.3.5.3. Bilim Çocuk Dergisinde İleti

Bilim Ç.1’de “Vitray, cam sanatlarından biridir ve güzeldir”, Bilim Ç.2’de “Su sporları yapılmalıdır.”, Bilim Ç.3’te “Hayvanların dişleri ve özellikleri bilimsel olarak ele alınmaktadır.”, Bilim Ç.4’te “Gözlük, farklı biçimlerde hepimizin hayatında vardır.” genel olarak sezdirilen evrensel iletileridir. Bu iletilerin dergilerdeki tüm metinlerle ilişkilendirilememiştir. Dergilerin iletileri açık bir şekilde verilmemiş, sezdirilmiştir.

4.3.5.4. Minika Go Dergisinde İleti

M.G.1’de “Anneler çok kıymetlidir.”, M.G.2’de “Balık tutmak güzeldir.”, M.G.3’te “Futbol eğlenceli bir spordur.”, M.G.4’te “Yanardağlar dünyanın bacalarıdır.”

evrensel iletileridir. Bu iletiler dergilerin tüm metinleriyle desteklenmemişlerdir. Ancak iletilerin farklı yazımsal türler kullanılarak desteklendiği söylenebilir.

4.3.5.5. National Geographic Kids Dergisinde İleti

N.G.K.1’de “Her hayvan farklı özelliklere sahiptir ve hepsi çok sevimlidir.”, N.G.K.2’de “Farklı türlerin işitme duyuları farklı biçimde çalışır.”, N.G.K.3’te “Yerçekimsiz ortam insan vücuduna zarar verir.”, N.G.K.4’te “Hayatta birçok ilginç bilgi vardır.” genel olarak sezdirilen evrensel iletileridir. Bu iletilerin istisnasız tüm metinlerde verildiği söylenemez ve dergilerin iletileri genellikle açık biçimde bellidir.

4.3.5.6. Süper Penguen Dergisinde İleti

S.P.1’de sezdirilen ileti “Kış sporları eğlencelidir.”, S.P.2’de “Uzay seyahati yapılabilir.”, S.P.4’te “En çok bilinen süper kahramanlar Stan Lee’nin eseridir.” evrensel iletileridir. Bu iletiler dergilerdeki bölümlerin bir kısmıyla ilişkilendirilememektedir. Dergilerin iletileri genellikle açık bir şekilde verilmiştir. Ana ileti; tek bir bölüm kullanılarak verilmeye çalışılmıştır. S.P.3’te ise genellikle yaz mevsimiyle ilişkilendirilmiş görseller ve konular olmasına rağmen derginin genel bir iletilerinin olduğu söylenemeyebilir.

4.3.5.7. TRT Çocuk Dergisinde İleti

TRTÇ.D.1’de genel olarak sezdirilen ileti “Tiyatro, çok kişinin emeğiyle gerçekleşen zor ama eğlenceli bir sanat dalıdır.”, TRTÇ.D.2’de “Dev mimari yapılar görülmesi gereken büyük eserlerdir.”, TRTÇ.D.3’te “Çevremize duyarlı olmalıyız.”, TRTÇ.D.4’te “Yerli malı kullanmalıyız” ulusal ve evrensel iletileridir. Bu iletiler dergilerdeki bölümlerin bir kısmıyla ilişkilendirilememiştir. Ana ileti; tek bir bölüm kullanılarak verilmeye çalışılmıştır.

4.3.5.8. Uçurtma Çocuk Dergisinde İleti

U.Ç.D.1’de sezdirilen ileti “Evrime bağlı olarak tüm canlı türleri zaman içerisinde değişebilir.” iletisidir. İleti, evrenseldir ve dergide tüm metinlerle desteklenmiştir. Konu ile ilgili bilgiler açıkça verilirken ileti sezdirilmiştir. U.Ç.D.2’de sezdirilen ileti “Uzay ve uzaydaki her şey araştırılmalı, bu bilimsel araştırmalar geliştirilmelidir.” iletisidir. İleti evrenseldir ve dergideki tüm metinlerle desteklenmiştir. Yan iletilerin tamamı ana iletiyi destekleyecek biçimde hazırlanmıştır. U.Ç.D.3’te sezdirilen ileti “Arkeolojik çalışmalarla ulaşılan bulgular geçmişe ışık tutar iletisidir.” İleti evrenseldir ve dergide tüm metinlerle desteklenmiştir. U.Ç.D.4’de sezdirilen ileti “Sağlıklı beslenmek ve spor yapmak, sağlıklı yaşamamız için çok önemlidir.” evrensel iletisidir. Dergide ileti, yedi bölümde desteklenmiştir ancak diğere metinler iletiyle ilişkilendirilememiştir. Bu durum iletinin gücünü zayıflatmaktadır.

4.3.6. Çevre

İncelenen çocuk dergilerinde yazılı ve görsel metinlerle oluşturulan çevrede çocukların günlük hayatlarında karşılaşılabileceğı yerler olmakla birlikte, kurgusal ya da karşılaşılamayacakları yerler de bulunmaktadır. Dergilerin genelinde çocukların içinde yaşadıkları coğrafyada gördükleri ya da görebilecekleri yerlere yönelik bilgi ve duyarlılık oluşturulmakla birlikte dünyanın çeşitli yerlerine yönelik bilgilendirme ve duyarlılık kazandırmaya yönelik gezi yazıları bulunmaktadır.

4.3.6.1. Araştırmacı Çocuk Dergisinde Çevre

A.Ç. dergilerinde metinlerin konuları ve metinlerin görsellerindeki çevre birbirleri ile ilişkili ve uyumludur. Çevre genellikle çocukların günlük yaşamda karşılaşılabileceğı özelliklere sahiptir. Ayrıca çocukların görmedikleri, bilmedikleri yerlere ilişkin bilgi ve duyarlılık kazandırma bakımından her sayıda çaba gözlenmiştir. Olay kurgusu ile çevre arasındaki ilişki sağlanmıştır.

4.3.6.2. Bilge Çocuk Dergisinde Çevre

Bilge Ç. dergisinde metinler, metinlerin konuları ve metinlerin görsellerindeki çevre genel olarak birbirleri ile uyumludur. Ancak bazı metinlerde yetersiz kalmıştır. Dergilerde yer alan metinlerin ve görsellerin geçtiği çevre genel olarak çocukların günlük yaşamda karşılaşılabileceği özelliklere sahiptir. Ancak çocuklara kendi içinde yaşamadıkları mekanlara ilişkin bilgi ve duyarlık kazandırma bakımından Bilge Ç.1 ve 2’de özel bir çaba gözlenmemiştir. Bilge Ç.3, ve 4’te gezi yazılarıyla bu eksiklik tamamlanmıştır. Olay kurgusu ile çevre arasındaki ilişki bazı metinlerde (“Balkonun Ziyaretçileri” (Bilge Ç.1, s. 70,71)) güçlüyken bazı metinlerde zayıftır, örneğin “On Beş Günde Yabancı Dil Öğrenen Dahi Çocuk Sahabe Hz. Zeyd bin Sabit” (Bilge Ç.1, s. 52,53) adlı yazıda yabancı dil öğrenen bir çocuk anlatılmıştır. Yabancı dilin öneminin vurgulanmaya çalışıldığı bu metnin görsellerinde hurma ağaçları bakımından zengin bir şehirde deve üzerinde giden bir çocuk resmedilmiştir. Çevrede dil öğretimine dair bir unsur bulunmamaktadır. İncelen diğer dergilerde olay kurgusu ile çevre arasında ilişki kurulmuştur.

4.3.6.3. Bilim Çocuk Dergisinde Çevre

Bilim Ç. dergisinde metinler, metinlerin konuları ve metinlerin görsellerindeki çevre birbirleri ile ilişkili ve uyumludur. Çevre; çocukların günlük yaşamda karşılaşılabileceği özelliklere sahip olduğu gibi günlük yaşamda görülemeyecek yerler ve kavramlarla ilgili de bir ön öğrenmenin yapılandırılmaya çalışıldığı açıktır. Olay metinleri az olmakla birlikte bu metinlerde de olay kurgusu ile çevre arasındaki ilişki sağlanmıştır.

4.3.6.4. Minika Go Dergisinde Çevre

M.G. dergisinde metinler, metinlerin konuları ve metinlerin görsellerindeki çevre genel olarak birbirleri ile uyumludur. Dergilerde yer alan metinlerin ve görsellerin geçtiği çevre genel olarak çocukların günlük yaşamda karşılaşılabileceği özelliklere sahiptir. M.G.1,2,3 ve 4'te ikişer sayfa "Gezgin Sezgin" bölümüne ayrılmıştır. Bu bölüm çocuklara kendi içinde yaşamadıkları mekanlara ilişkin bilgi ve duyarlık kazandırma bakımından etkilidir. İncelen M.G. dergilerinde olay kurgusu ile çevre arasında ilişki kurulmuştur.

4.3.6.5. National Geographic Kids Dergisinde Çevre

N.G.K. dergisinde metinler, metinlerin konuları ve metinlerin görsellerindeki çevre birbirleri ile ilişkili ve uyumludur. Çevre; çocukların günlük yaşamda karşılaşılabileceği özelliklere sahip olduğu gibi günlük yaşamda görülemeyecek yerler ve kavramlarla ilgili de bir ön öğrenmenin yapılandırılmaya çalışıldığı açıktır. Olay metinleri az olmakla birlikte bu metinlerde de olay kurgusu ile çevre arasındaki ilişki sağlanmıştır.

4.3.6.6. Süper Penguen Dergisinde Çevre

S.P. dergilerinde metinler, metinlerin konuları ve metinlerin görsellerindeki çevre birbirleri ile ilişkili ve uyumludur. Çevre; çocukların günlük yaşamda karşılaşılabileceği özelliklere sahip olduğu gibi günlük yaşamda görülemeyecek yerler ve kavramlarla ilgili de bir ön öğrenmenin yapılandırılmaya çalışıldığı açıktır. Olay metinlerinde, metinlerle olay kurgusu ile çevre arasındaki ilişki sağlanmıştır.

4.3.6.7. TRT Çocuk Dergisinde Çevre

TRTÇ.D.de metinler, metinlerin konuları ve metinlerin görsellerindeki çevre birbirleri ile ilişkili ve uyumludur. Çevre; çocukların günlük yaşamda karşılaşılabileceği özelliklere sahip olduğu gibi günlük yaşamda görülemeyecek yerler ve kavramlarla ilgili de bir ön öğrenmenin yapılandırılmaya çalışıldığı açıktır. Olay metinlerinde, metinlerle olay kurgusu ile çevre arasındaki ilişki sağlanmıştır.

4.3.6.8. Uçurtma Çocuk Dergisinde Çevre

U.Ç. dergisinde de metinlerin konuları ve metinlerin görsellerindeki çevre birbirleri ile ilişkili ve uyumludur. Çevre metinlerin içeriğine göre yapılandırıldığından çocukların günlük yaşamda karşılaşılabileceği çevreye ait özelliklere sahip olanlar da sahip olmayanlar da vardır ancak rahatsız edici bir unsur yoktur ve uyumlu görünmektedir. Olay kurgusu ile çevre arasındaki ilişki sağlanmıştır.

4.4. Dergilerin Eğitsel İkelere Uygunluğu

Günümüz çocuk dergileri eğitsel ilkelere uygunluk bakımından farklı özellikler göstermektedir. Dergilerin bir kısmında baskılayıcı, öğüt verici, cinsiyetlere yönelik roller bulunmakla birlikte dergilerin çoğunda bu durumun olmamasına dikkat edildiği görülmektedir.

4.4.1. Araştırmacı Çocuk Dergisinin Eğitsel İkelere Uygunluğu

A.Ç.1,2,3,4 dergilerinin içerdiği metinler, görseller ve etkinlikler hedef kitlenin eğitim sürecini desteklemektedir. Dergilerde hedef yaş grubunun tamamını ilgilendirebilecek nitelikte etkinlikler bulunmaktadır.

A.Ç. dergilerinin tamamında çocukların bilme, öğrenme, sorgulama ve paylaşma dürtüleri beslenmektedir. Metinler, etkinlikler ve görseller buna göre kurgulanmıştır. Metinler eleştirel bakış açısını geliştirebilecek nitelikte olup çok sayıda duygu, düşünce ve hayal gücünü geliştirici nitelikte ögeye rastlanmaktadır. Bilgilerin verilişi çocukların kavrama düzeyini geliştirici nitelikte örtülü anlamlarla verilmiştir. Bazı metinlerde ise örtük anlamdan sonra doğrudan bilgilere de rastlanmaktadır. Çocukların kendini ifade etme becerisi etkinliklerin paylaşılması ile geliştirilmiştir. Bu etkinliklerde genellikle konu bellidir ancak tasarım konusunda çocuklar özgür bırakılmıştır. Böylece öğrendiği konuyla ilgili zihninde yeni tasarımlar yapıp paylaşma olanağı sunulmuştur.

A.Ç. dergilerinin çocukların içinde yaşadığı dünyayı sevdirmeye yönelik bir tutumu vardır. Her sayıda izlemekle ilgili bir doğa olayı, bir hayvan, bir coğrafi yer tanıtmaya ve sevdirmeye çabası vardır. Evreni, doğa olaylarını, hayvanları ve günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri çoğu kavramı araştırmayı, dünyayı sevmeyi, bilimle ilgilenmeyi ve

dünyayı geliştirmeyi sağlayıcı duygular geliştirilmiştir. Çocuklar tasarım yapma konusunda yöreklendirilmişlerdir. Dergilerde şiddet unsuru bulunmamaktadır.

A.Ç. dergilerinde sanatın çeşitli türlerinin işlendiği metinler vardır ancak edebiyat alanında bir metin, şiir ya da tanıtım görülmemektedir. Dergiler, dört temel dil becerisinin geliştirilmesi konusunda yeterlidir ancak derginin içinde çocukları yazmaya ve yazdıklarını paylaşmaya yönelik etkinlikler bakımından geliştirilebilir. Dergiler çocukların bilişsel, dilsel, kişilik ve toplumsal gelişimine katkı sağlamaktadır.

4.4.2. Bilge Çocuk Dergisinin Eğitsel İkelere Uygunluğu

Bilge Ç. 1,2,3,4 dergilerinin içerdiği bilimsel metinler ve matematiksel etkinlikler hedef kitlenin eğitim sürecini desteklemektedir. Bu bölümlerde derginin hedef yaş grubunun tamamını ilgilendirebilecek nitelikte çeşitli düzeylerde etkinlikler bulunmaktadır. Dergilerin etkinlik dışındaki bölümlerinde de çocukların bilme, öğrenme ve sorgulama dürtüleri beslenmektedir ancak çok güçlü değildir. Niceliği az olsa da duygu, düşünce ve hayal gücünü geliştirici nitelikte ögeye rastlanmaktadır. Bilgilerin verilmesi, çocukların kavrama düzeyini geliştirici nitelikte örtülü anlamlarla değil doğrudan verilmiştir. Çocukların kendini ifade etme becerisi “Duygusal Zekâ” (Bilge Ç.1, s.36,37) bölümünde ben dili ile konuşmanın önemini anlatırken geliştirilmeye çalışılmıştır. Dergilerin içinde genellikle ikişer bölüm de okurlardan gelen yazılara ayrılmıştır. Dergilerin çocukların içinde yaşadığı dünyayı sevdirmeye yönelik bir tutumu vardır. Hayvanlara yardım etmeyi ve bilimsel çalışmalara yönelmeyi açıkça telkin ederek dünyadaki eksiklikleri tamamlamayı sağlayıcı duygular geliştirilmiştir. Üstelik çocukları buluş yapabilecekleri konusunda yöreklendirerek üretmeye yönlendirmektedir. Etkinliklerden birinde de atık malzemelerden bir ev yapımı verilerek üretme becerisinin geliştirilmesine katkı sağlanmıştır ve tüm dergilerde geri dönüşüm ve icat konulu bölümler vardır. Dergilerin ikişer bölümünde çocukların gönderilerine yer verilmiştir ancak bunlar edebi ve sanatsal çabalar değildir. Çocukların resim, şiir, deneme gibi türlerde yaptıklarını paylaşmalarını istemek çocukların üretme becerisine daha çok katkı sağlayacaktır. Derginin genelinde şiddet ve kaba kuvvete neredeyse hiç başvurulmamıştır, yalnızca “Tarla Hurdadan Yapılan Robota Emanet” (Bilge Ç.1, s.52,53) adlı haber metninde robotun elindeki silah ögesi çözümün bir parçasıdır. Bu ayrıntı çocuklara şiddetin bir çözüm yolu olabileceği düşüncesini uyandırabilir. Dergide eleştirel bakış açısının geliştirilmesine yönelik bir tutum gözlenmemektedir.

Bilge Ç.1,2,3,4 dergileri, dört temel dil becerisinin geliştirilmesi konusunda okuma, dil bilgisi bakımından yeterlidir ancak derginin içinde çocukları dinlemeye yönlendirecek bir etkinlik bulunmamaktadır, yazma ve yazdıklarını paylaşma bakımından zayıftır ve geliştirilmelidir. Dergiler çocukların bilişsel, dilsel ve toplumsal gelişimine katkı sağlamaktadır ancak dergilerdeki öğüt verici anlatım çocukların baskı altında hissetmelerine yol açabilir bu bakımdan dergi kendi kararlarını verebilen bir birey yetiştirme bakımından geliştirilmelidir.

4.4.3. Bilim Çocuk Dergisinin Eğitsel İkelere Uygunluğu

Bilim Ç. dergisinde metinler ve etkinlikler hedef kitlenin eğitim sürecini desteklemektedir. Dergide hedef yaş grubunun tamamını ilgilendirebilecek nitelikte çeşitli düzeylerde etkinlikler bulunmaktadır. Dergilerin etkinlik dışındaki bölümlerinde de çocukların bilme, öğrenme ve sorgulama dürtüleri beslenmektedir ancak çok güçlü değildir. Dergilerde niceliği az olsa da duygu, düşünce ve hayal gücünü geliştirici nitelikte ögeye rastlanmaktadır. Bilgilerin verilmesi çocukların kavrama düzeyini geliştirici nitelikte örtülü anlamlarla değil doğrudan verilmiştir.

Bilim Ç. dergilerinde çocukların kendini ifade etme becerisi dergilerin “Gözlem Defterinizden”, “Mektup Kutusu”, “Sorun Söyleyelim”, “Sizden Gelenler” bölümlerinde desteklenmiştir. Bu bölümler çocukların paylaşımlarına ayrılmıştır. Çocukların gönderilerinde edebi ve sanatsal çabalar gözlenmiştir. Çocukların resim, mektup gibi türlerde yaptıklarını paylaşmalarını istemek çocukların üretme becerisine katkı sağlayacaktır.

Bilim Ç. dergilerinin çocukların içinde yaşadığı dünyayı sevdirmeye yönelik bir tutumu vardır. Hayvanları, hayatı kısaca bilimle ilgili her şeyi sevmeyi sezdirerek dünyadaki eksiklikleri tamamlamayı sağlayıcı duygular geliştirilmiştir. Bilim Ç. dergisi çocukları el becerileri ile sevecekleri deneyleri yapma konusunda yönlendirilerek üretkenlikleri ve öğrenmeleri artırılmıştır. Dergilerde şiddet ve kaba kuvvete başvurulmamıştır.

Bilim Ç. dergilerinde sanatın çeşitli türlerinin işlendiği metinler vardır ancak sanatlı söyleyişler içeren yazın türleri bakımından bir metin ya da şiir görülmemektedir. Dergiler, dört temel dil becerisinin geliştirilmesi konusunda yeterlidir ancak çocukları yazmaya ve yazdıklarını paylaşmaya yönelik etkinlikler bakımından geliştirilebilir. Dergiler çocukların bilişsel, dilsel, kişilik ve toplumsal gelişimine katkı sağlamaktadır.

4.4.4. MİNİKA Go Dergisinin Eğİtsel İLkelere Uygunluğu

M.G.1,2,3,4'te metinler ve etkinlikler, hedef kitlenin eğitim sürecini desteklemektedir. Bu bölümlerde derginin hedef yaş grubunun tamamını ilgilendirebilecek nitelikte çeşitli düzeylerde etkinlikler bulunmaktadır. Dergilerin etkinlik dışındaki bölümlerinde de çocukların bilme, öğrenme ve sorgulama dürtüleri beslenmektedir ancak çok güçlü değildir. Televizyon kanalıyla ilişkisi, üstelik derginin hemen ilk sayfalarında yayın akışı ve çizgi film tanıtımlarının olması çocukların dergiye odaklanmasını güçleştirebilir.

M.G. dergilerinde niceliği az olsa da duygu, düşünce ve hayal gücünü geliştirici nitelikte ögeye rastlanmaktadır. Bilgilerin verilışı çocukların kavrama düzeyini geliştirici nitelikte örtülü anlamlarla değil doğrudan verilmiştir.

Çocukların kendini ifade etme becerisi dergilerin çeşitli bölümlerinde paylaşarak desteklenmiştir. "Ben Olsam" (M.G.1, s.22,23), "En İyi Arkadaşım" (M.G.1, s.58), "Yaptım Oldu" (M.G.1, s.61) bölümleri bu paylaşımlara ayrılmıştır ancak paylaşımlar için çocuklara ödül vaat edilmiştir. Çocukların iç güdülenmeyle gerçekleştirmeleri gereken kendini ifade etme güdüsü için dış güdüleme kullanılmıştır. Çocukların gönderilerinde edebi ve sanatsal çabalar gözlenmiştir. Çocukların resim, şiir, deneme gibi türlerde yaptıklarını paylaşmalarını istemek çocukların üretme becerisine daha çok katkı sağlayacaktır.

M.G. dergilerinin çocukların içinde yaşadığı dünyayı sevdirmeye yönelik bir tutumu vardır. Hayvanları, hayatı ve yerleşim yerlerini sevmeyi sezdirerek dünyadaki eksiklikleri tamamlamayı sağlayıcı duygular geliştirilmiştir. "Herkes Ağaç Fidanı Hediye..." (M.G.1, s.60) bölümünde fidan kuponu doğa sevgisine somut bir çaba gösterilerek katkı sağlamaktadır.

M.G. dergilerinde, çocuklar el becerileri ile sevecekleri nesnelere yapma konusunda yönlendirilerek üretkenlikleri geliştirilmiştir. Dergilerin genelinde şiddet ve kaba kuvvete başvurulmamıştır.

M.G. dergilerinin, dört temel dil becerisinin geliştirilmesi konusunda her alanda çabası açıkça gözlenmektedir. Dergiler çocukların bilişsel, dilsel, kişilik ve toplumsal gelişimine katkı sağlamaktadır ancak geliştirilebilir.

4.4.5. National Geographic Kids Dergisinin Eğitsel İlkelere Uygunluğu

N.G.K. dergisinde metinler ve etkinlikler hedef kitlenin eğitim sürecini desteklemektedir. Dergide hedef yaş grubunun tamamını ilgilendirebilecek nitelikte çeşitli düzeylerde etkinlikler bulunmaktadır. Dergilerin etkinlik dışındaki bölümlerinde de çocukların bilme, öğrenme ve sorgulama dürtüleri beslenmektedir ancak çok güçlü değildir. Bilgilerin verilişi çocukların kavrama düzeyini geliştirici nitelikte örtülü anlamlarla değil doğrudan verilmiştir. Dergilerde niceliği az olsa da duygu, düşünce ve hayal gücünü geliştirici nitelikte ögeye rastlanmaktadır.

N.G.K. dergilerinde çocukların kendini ifade etme becerisini destekleyecek bir etkinlik görülmemiştir ancak dergilerin çocukların içinde yaşadığı dünyayı sevdirmeye yönelik bir tutumu vardır. Hayvanları, hayatı kısaca bilimle ilgili her şeyi sevmeyi sezdirerek dünyadaki eksiklikleri tamamlamayı sağlayıcı duygular geliştirilmiştir.

N.G.K. dergilerinde, çocuklar el becerileri ile sevecekleri deney yapma konusunda yönlendirilerek üretkenlikleri ve öğrenmeleri artırılmıştır. Dergilerde şiddet (N.G.K.2, s.39'daki ürkütücü olabilecek içerik dışında) ve kaba kuvvete başvurulmamıştır.

N.G.K. dergileri yazınsal türler bakımından zayıftır. Yalnızca bilgilendirici metinlere yer verilmiştir. Dergiler, dört temel dil becerisinin geliştirilmesi konusunda geliştirilebilir ancak derginin içinde çocukları yazmaya ve yazdıklarını paylaşmaya yönelik etkinliklerin de artması gerekmektedir. Dergiler çocukların bilişsel, dilsel, kişilik ve toplumsal gelişimine katkı sağlamaktadır.

4.4.6. Süper Penguen Dergisinin Eğitsel İlkelere Uygunluğu

S.P.1,2,3,4 metinler ve etkinlikler hedef kitlenin eğitim sürecini desteklemektedir. Dergilerde, derginin hedef yaş grubunun tamamını ilgilendirebilecek nitelikte etkinlik bulunmakla birlikte bu etkinliklerin metinleri destekleme durumu zayıftır. Dergilerin etkinlik dışındaki bölümlerinde de çocukların bilme, öğrenme ve sorgulama dürtüleri beslenmektedir ancak çok güçlü değildir.

S.P. dergilerinde niceliği az olsa da duygu, düşünce ve hayal gücünü geliştirici nitelikte ögeye rastlanmaktadır. Bilgilerin verilişi çocukların kavrama düzeyini geliştirici nitelikte örtülü anlamlarla da verilmiştir, açıkça verildiği bölümler de bulunmaktadır. Bilgilerin karikatürize edilerek verilmesi eleştirel bakışa katkı sağlamaktadır.

S.P. dergilerinde çocukların kendini ifade etme becerisi dergilerin “Yumurtalar” (S.P.1, s.44,45,46,47), (S.P.2, s.45,46,47), (S.P.3, s.44,45,46,47), (S.P.4, s.45,46,47) bölümlerinde paylaşılarak desteklenmiştir. Çocukların gönderilerinde sanatsal çabalar gözlenmiştir. Çocukların resim, karikatür türlerinde yaptıklarını dergi ile paylaşmalarını istemek çocukların üretme becerisine katkı sağlamaktadır.

S.P. dergilerinin çocukların içinde yaşadığı dünyayı sevdirmeye yönelik bir tutumu vardır. Hayvanları, hayatı, sporu sevmeyi sezdirerek dünyadaki eksiklikleri tamamlamayı sağlayıcı duygular geliştirilmiştir.

S.P. dergilerinin, dört temel dil becerisinin geliştirilmesi konusunda çabası yeterli düzeyde değildir. Dergi daha çok çocukların mizah duygusunu geliştirirken düşünme becerisini de geliştirmeyi hedeflemiştir. Dergiler; çocukların bilişsel, dilsel, kişilik ve toplumsal gelişimine katkı sağlamaktadır ancak geliştirilebilir.

4.4.7. TRT Çocuk Dergisinin Eğitsel İlkelere Uygunluğu

TRTÇ.D.1,2,3,4’te metinler ve etkinlikler hedef kitlenin eğitim sürecini desteklemektedir. Dergilerde, derginin hedef yaş grubunun tamamını ilgilendirebilecek nitelikte az sayıda etkinlik bulunmaktadır. Dergilerin etkinlik dışındaki bölümlerinde de çocukların bilme, öğrenme ve sorgulama dürtüleri beslenmektedir ancak çok güçlü değildir. Televizyon kanalıyla ilişkisi, üstelik derginin hemen ön kapağının iç kısmında çizgi film kanalının ve programlarının tanıtımlarının olması çocukların dergiye odaklanmasını güçleştirebilir.

TRTÇ.D.de niceliği az olsa da duygu, düşünce ve hayal gücünü geliştirici nitelikte ögeye rastlanmaktadır. Bilgilerin verilmesi çocukların kavrama düzeyini geliştirici nitelikte örtülü anlamlarla da verilmiştir, açıkça verildiği bölümler de bulunmaktadır.

Çocukların kendini ifade etme becerisi dergilerin “Küçük Sanatçılar” (TRTÇ.D.1, s.64), (TRTÇ.D.2, s.64), (TRTÇ.D.3, s.64), (TRTÇ.D.4, s.48) bölümlerinde paylaşılarak ve övülerek desteklenmiştir. Çocukların gönderilerinde edebi ve sanatsal çabalar gözlenmiştir. Çocukların resim, şiir, deneme gibi türlerde yaptıklarını paylaşmalarını istemek çocukların üretme becerisine daha çok katkı sağlamaktadır.

TRTÇ.D’nin çocukların içinde yaşadığı dünyayı sevdirmeye yönelik bir tutumu vardır. Hayvanları, hayatı ve yerleşim yerlerini sevmeyi sezdirerek dünyadaki eksiklikleri tamamlamayı sağlayıcı duygular geliştirilmiştir.

TRTÇ.D.de çocuklar el becerileri ile sevecekleri yiyecekleri ya da deneyleri yapma konusunda yönlendirilerek üretkenlikleri geliştirilmiştir. Dergilerin genelinde şiddet ve kaba kuvvete başvurulmamıştır.

TRTÇ.D'nin, dört temel dil becerisinin geliştirilmesi konusunda her alanda çabası açıkça gözlenmektedir. Dergilerde; telefon, tablet gibi teknolojik aletlerin kullanımına yönelik oyun önerileri bulunmaktadır. Bu durum çocukların okuma evrenine katkı sağlamamaktadır. Dergiler çocukların bilişsel, dilsel, kişilik ve toplumsal gelişimine katkı sağlamaktadır ancak geliştirilebilir.

4.4.8. Uçurtma Çocuk Dergisinin Eğitsel İkelere Uygunluğu

U.Ç.D.1,2,3,4'ün içerdiği metinler, görseller ve etkinlikler hedef kitlenin eğitim sürecini desteklemektedir. Derginin hedef yaş grubunun tamamını ilgilendirebilecek nitelikte etkinlikler bulunmaktadır.

U.Ç.D'nin tamamında çocukların bilme, öğrenme, sorgulama ve paylaşma dürtüleri beslenmektedir. Metinler, etkinlikler, görseller, buna göre kurgulanmıştır. Metinler eleştirel bakış açısını geliştirebilecek nitelikte olup çok sayıda duygu, düşünce ve hayal gücünü geliştirici nitelikte ögeye rastlanmaktadır. Bilgilerin verilışı çocukların kavrama düzeyini geliştirici niteliktedir ancak örtülü anlamlar olduğu gibi bilgilerin açıkça verildiği bölümler de bulunmaktadır. Çocukların kendini ifade etme becerisinin geliştirilmesine yönelik bölümler bulunmamaktadır. Çocuklar tasarım yapmaya yönlendiren etkinlikler bulunmaktadır. Dergilerde şiddet unsuru bulunmamaktadır.

U.Ç.D'de kitap tanıtımları bulunmaktadır. Dergiler, dört temel dil becerisinin geliştirilmesi konusunda yeterlidir. Derginin içinde çocukları yazmaya yönlendiren etkinlikler olmasına rağmen ve yazdıklarını paylaşmaya yönelik etkinlikler olmadığı görülmektedir. Dergiler çocukların bilişsel, dilsel, kişilik ve toplumsal gelişimine katkı sağlamaktadır.

4.5. Dergilerin Yanında Verilen Armağanlar

Çocuk dergilerinin yanında verilen armağanların derginin içeriğini, iletisini, izleğini desteklemesi gerekmektedir ancak bunun yanında armağanlar derginin

yayımlandığı ay, mevsim ya da özel günlerle ilgili olabilir. Bu armağanlar çocuğun kültürel anlamda gelişimine katkı sağlayabilecek nitelikte hazırlanabilir. Ancak günümüz çocuk dergilerinin bir kısmında hiç armağan verilmezken bir kısmında armağanlar dergilerinin içeriğinin önüne geçebilecek nitelikte ve nicelikte yapılandırılmış, gerek ön kapakta bulunan armağanların bildirildiği yazılar gerekse paketlemede kullanılan özellikler bakımından armağanlar, dergilerin içeriğini geçebilecek biçimde yapılandırılmışlardır.

4.5.1. Araştırmacı Çocuk Dergisinin Yanında Verilen Armağanlar

A.Ç.1’de “2017 takvimi” ve “Tatil Eğlencesi” kitapçığı verilmiştir. Derginin ocak sayısı olması sebebiyle takvim yeni yıl kavramı ile ilişkilendirilmiştir. Tatil Eğlencesi kitapçığı ise derginin içeriği ile ilişkilendirilmiş, kitapçığın her sayfasında derginin içindeki bölümlerle ilgili etkinlikler yer almıştır. A.Ç.2’de “Doğa Dostu Balıkçılık Poster” ve “Yelken Yarışları Oyunu” birlikte verilmiştir. Bu iki hediye de derginin o ayki içeriği ile ilişkilendirilmiştir. A.Ç.3’te “2018 Mini Ajanda” hediyesi verilmiştir. Ajandanın kapağında bir ağaç ve üzerinde sincaplar resmedilmiştir. Derginin o ayki içeriğinde bulunan “Ormanın Sesleri” metniyle ilişkili görülse de içerik olarak yalnızca bu sayıda hediye izlemekle ilişkisizdir. Ancak çocuklarda yeni yıl, ajanda ve düzenli sistemli yaşama kavramlarını desteklemektedir. A.Ç.4’te “Bizim Mahalle Oyunu” hediyesi verilmiştir. Oyun gerek görselleri gerekse içeriği bakımından dergi ile ilişkilidir ve izleği desteklemektedir.

A.Ç. dergilerinin tamamında verilen armağanlar derginin seslendiği hedef kitlenin bilişsel, duyuşsal ve devinışsel becerilerini desteklemektedir. Armağanların hiçbiri derginin içeriğinin önüne geçecek nitelikte değildir aksine derginin izleğini destekler niteliktedir.

4.5.2. Bilge Çocuk Dergisinin Yanında Verilen Armağanlar

Bilge Ç.1’de tangram verilmiş olup derginin izleğini desteklememektedir. Tangram oyununu okuyucuların öğrenebilmesi için derginin “Oyun Var” adlı (s.62) bölümünde kare tangram oyunu anlatılmıştır. Armağanlar, kapak tasarımında belirtilmemektedir. Bilge Çocuk 2’de kelime oyunu verilmiş olup yine derginin izleğini desteklememektedir. Derginin içeriğinde ve kapak tasarımında kelime oyunu yer almamaktadır. Bilge Çocuk 3’de dinazor maketleriyle dinazor oyunu verilmiştir, derginin izleği ile uyum içerisinde ve izleği desteklemektedir. Derginin içerisinde oyundan bahsedilmemektedir ancak kapağında “Dino Kahraman Zekâ Oyunu Hediye” şeklinde belirtilmektedir. Bilge Çocuk 4’de meyve görselleri kartlarıyla hafıza oyunu verilmiştir ancak derginin izleğini desteklememektedir. Derginin içerisinde oyundan bahsedilmemektedir ancak kapağında “Yaprak Hafıza Oyunu Hediye” şeklinde belirtilmektedir.

Bilge Ç. dergilerinin tamamında verilen armağanlar derginin seslendiği hedef kitlenin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel becerilerini desteklemektedir. Armağanların hiçbiri derginin içeriğinin önüne geçecek nitelikte değildir.

4.5.3. Bilim Çocuk Dergisinin Yanında Verilen Armağanlar

Bilim Ç. dergisinin tüm sayılarında armağanlar verilmiştir. Armağanlar, kapak tasarımında yer almaktadır. Ayrıca dergilerin içinde kapak konusuna ait metinlerde ikişer poster verilmiş, bu posterler çıkartılması halinde derginin diğer sayfaları zarar görmeyecek biçimde derginin tam orta sayfasına yerleştirilmiştir.

Bilim Ç.1’de “Eğlenceli Sorular-Kartlar; Yaz, Çiz, Boya-Kitapçık” armağanları verilmiştir. Bu armağanlar içerikle ilişkili ve izleği destekleyici niteliktedir. Bilim Ç.2’de “Su Sporları Kartları” ve “Amatör Kuşbilimcinin El Kitabı” verilmiştir. Armağanları ikisi de derginin izleğini desteklemektedir. Bilim Ç.3’te “Bilim Dallarını Kartları” armağan edilmiştir. Derginin ana konusu ile ilişkili değildir ancak derginin içeriğinde önemle üzerinde durulan ikinci ana konuyla dolayısıyla izlekle ilişkili ve bu izleği destekler niteliktedir. Bilim Ç.4’te “Her Zaman Yeşil Kalan Ağaçlar Kartları”, Çocuk Hakları Bildirisi Poster”, “Vur Kaydır Kazan Oyunu” ve “Eğlenceli Gözlük” maketi armağan edilmiştir. Bu armağanların tamamı içerikle ilişkili ve izleği destekleyici niteliktedir.

Bilim Ç. dergilerinin tamamında verilen armağanlar derginin seslendiği hedef kitlenin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel becerilerini desteklemektedir. Armağanların hiçbiri derginin içeriği ile yarışacak nitelikte değildir.

4.5.4. Minika Go Dergisinin Yanında Verilen Armağanlar

M.G. dergisinin tüm sayılarında armağanlar verilmiştir. Armağanlar, kapak tasarımında yer almamaktadır ancak karton bir zemin üzerine yerleştirilmiştir ve bu karton zemin derginin boyutlarından büyük tasarlanmıştır. Derginin paketinde ön yüzden rahatça görülebilecek biçimde üst bölüme yatay olarak tüm armağanlar yazılmıştır. Bu bölüme dikkat çekilmek istendiği için, armağanların isimleri yazımından açıkça belli olacak punto ve renklerde dir.

M.G.1’de “Fatih Benim” oyunu ve “Aile Bağları Posteri” verilmiştir. “Aile Bağları Posteri” derginin izleğini desteklemektedir. “Fatih Benim” oyunu ise derginin içinde mayıs ayı ile ilişkilendirilerek anlatılan “İstanbul’un Fethi” konusunu desteklemektedir. Oyun, Fatih Benim Oyunu (M.G.1, s.36) bölümünde anlatılmıştır. M.G.2’de “Kurbağa Bir Zıplar, İki Zıplar!..” kitabı, “Balıklar” bilgi kartları koleksiyonu verilmiştir. “Balıklar” bilgi kartları koleksiyonu derginin izleğini desteklemektedir. “Kurbağa Bir Zıplar, İki Zıplar!..” kitabı ise derginin içerisindeki konularla ilişkilendirilememiştir. Derginin armağan ilanında ismi geçmese de armağanların arasında bir çikolata markasının reklamı küçük bir maket biçiminde sunulmuştur. M.G.3’te “Gazoz Çeşmesi” kitabı, “Toplarla Yapılan Sporlar Bilgi Kartları”, “Dünya Kupası Posteri”, çıkartmalar, “Eğlenceli Bilmece Bulmaca” eki armağanları vardır. “Toplarla Yapılan Sporlar Bilgi Kartları”, “Eğlenceli Bilmece Bulmaca” eki ve “Dünya Kupası Posteri” izleği desteklemektedir ancak diğer armağanlar derginin içerisindeki konularla ilişkilendirilememiştir. M.G.4’te “Yanardağlar Bilgi Kartları”, “Eğlenceli Bilmece Bulmaca” eki, “Dağdaki Fil”, “Küçük Uğur Böceği”, “Yavrukurtlar”, “Balık ve Babalık” kitapları armağan edilmiştir. “Yanardağlar Bilgi Kartları” ve “Eğlenceli Bilmece Bulmaca” eki izleği desteklemektedir ancak diğer armağanlar derginin içerisindeki konularla ilişkilendirilememiştir.

M.G. dergilerinin tamamında verilen armağanlar derginin seslendiği hedef kitlenin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel becerilerini desteklemektedir. Armağanların ön kapakta verilen ilanı derginin içeriği ile yarışacak niteliktedir.

4.5.5. National Geographic Kids Dergisinin Yanında Verilen Armağanlar

N.G.K. dergilerinde yalnızca dergilerin orta sayfalarında poster bulunmaktadır. Armağanlar, kapak tasarımıda yer almaktadır. Ayrıca dergilerin içinde kapak konusuna ait metinlerde ikişer poster verilmiş, bu posterler çıkartılması halinde derginin diğer sayfaları zarar görmeyecek biçimde derginin tam orta sayfasına yerleştirilmiştir. Bunun dışında (reklamı yapılan firma tarafından verilen armağanlar hariç) dergi armağan vermemektedir.

4.5.6. Süper Penguen Dergisinin Yanında Verilen Armağanlar

S.P. dergilerinin incelenen sayılarında yalnızca S.P.1’de armağan verilmiştir. Bu armağanlar “Bul Bakalım Oyunu” ve “Boyama Posteridir. Armağanın ilanı, ön kapak tasarımıda yer almaktadır. Rahatça görülebilecek biçimde derginin isminin sağ alt bölümünde tamamı büyük harfler ve kalın harflerle “HEDİYE” başlığı, başlığın altında armağanların küçük birer görseli ve isimleri yer almaktadır. Bu armağanlar ana konu ile ilişkisiz niteliktedir. Armağanların hiçbiri derginin içeriği ile yarışacak derecede dikkat çekici nitelikte değildir.

4.5.7. TRT Çocuk Dergisinin Yanında Verilen Armağanlar

TRTÇ.D’nin tüm sayılarında armağanlar verilmiştir. Armağanlar, kapak tasarımıda yer almaktadır. Rahatça görülebilecek biçimde üst bölüme yatay olarak tüm armağanlar yazılmıştır. Armağanların isimlerinin yazımı açıkça belli olacak punto ve renklerde dir.

TRTÇ.D.1’de “Bulmaca eki, TRT Çocuk çıkartmaları, Elif’in Düşleri ve Ege ile Gaga posteridir”, TRTÇ.D.2’de “Bulmaca eki, Bulmaca Kulesi çıkartmaları, Aslan, Hapşuu ve Dev Rafadan Tayfa posterleri”, TRTÇ.D.3’te “Hikâye ve bulmaca eki, Su Elçileri çıkartmaları, Akıllı Tavşan Momo ile Su Elçileri posterleri”, TRTÇ.D.4’te “Bulmaca ve hikâye eki, Elif ve Arkadaşları çıkartmaları, TRT Çocuk kahramanlı 2019 takvimi ve Pırl posteridir” bulunmaktadır. Bu eklerden yalnızca 3. Derginin ekleri ana konuyu destekler niteliktedir. Diğerleri konularla ilişkilendirilememiştir.

TRT.Ç.D'nin tamamında verilen armağanlar derginin seslendiği hedef kitlenin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel becerilerini desteklemektedir. Armağanların hiçbir derginin içeriği ile yarışacak nitelikte değildir.

4.5.8. Uçurtma Çocuk Dergisinin Yanında Verilen Armağanlar

U.Ç. dergilerinin yanında herhangi bir armağan verilmemektedir.

4.6. Dergilerin Genel Değerlendirilmesi

Günümüz çocuk dergilerinin, çocukların okuma kültürü edinme sürecini destekleme amacıyla çocukların sanatsal, kültürel ve bilimsel birikimlerini artırmaya çalıştıkları görülmektedir. Ancak dergiler tarafından genellikle yalnızca açık biçimde bilgi veren metinler tercih edilmektedir. Yazınsal niteliklere sahip metinlerin artırılması çocukların hem sanatsal hem de estetik duygularını geliştirebilir. Günümüz çocuk dergilerinin geneline bakıldığında bilimle ilgilenen ve doğaya duyarlı bireyler yetiştirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Dergilerde genellikle haber metinleri, bazen de diğer bölümler aracılığıyla evrensel konulara duyarlılık geliştirilmektedir.

A.Ç. dergilerinin tamamında hedef yaş kitlesi derginin ön kapağında açık biçimde belirtilmektedir. Dergilerin gerek görsel ve yazılı metinleriyle gerek etkinlikleriyle gerekse armağanlarıyla seslenen yaş grubunun 8 yaş ve üzeri olduğu görülmektedir. Derginin iç ve dış yapısı genel olarak bu yaş grubu ile uyumludur. Derginin iç yapı özellikleri hedef yaş kitlesinin ilgi ve gereksinimlerine seslenmesi bakımından da çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygunluk taşımaktadır. Derginin internet sitesinde derginin hazırlayıcıları ile ilgili kişisel bilgiler yer almaktadır. İncelenen A.Ç. dergilerinin hiçbirinin hazırlayıcıları arasında pedagojik danışman bulunmamaktadır. Ancak dergi hazırlayıcılarının çoğu eğitim fakültesi mezunu ve bu alanda akademik çalışmalarına devam eden kişilerden kişilerdir. Derginin yazı grubunda da yer alan yayın sahibi eğitim fakültesinde doktora programını tamamlamıştır. Bu durum, derginin içerik ve yapılandırmasında pedagojik danışmanın olmamasına rağmen içerikte çocukların duyu ve düşüncelerini örselemeyen çocukların gelişimine katkıda bulunan bir yaklaşımın olmasının sebebinin hazırlayıcı ekibin alana çok yakın olmasından kaynaklandığını

düşündürmektedir. Dergilerdeki metinler edebi anlamda geliştirilebilir ancak çocukların okuma kültürü edinme sürecini desteklemek bakımından niteliklidir. Aynı zamanda A.Ç. dergileri çocukların sanatsal, kültürel ve bilimsel birikimlerini geliştirmektedir. Günümüz çocuk dergilerine bakıldığında A.Ç. dergisi tüm özellikleri göz önünde bulundurularak çocuk edebiyatı ürünlerinde bulunması gereken özelliklerin çoğu dikkate alınarak hazırlanmıştır. A.Ç. dergisinin evrensel ve her zaman güncel kalacak konuları seçmeye özen gösterdiği görülmektedir. A.Ç. dergisiyle araştıran, sorgulayan, öğrenen ve tüm bunları yaparken eğlenen bir çocuk gerçekliğine ulaşılmak istendiği söylenebilir.

Bilge Ç. dergilerinin hiçbirinde hedef yaş kitlesi dergide açık biçimde belirtilmemektedir, ancak Bilim Ç. dergilerinin gerek görsel ve yazılı metinleriyle gerek etkinlikleriyle gerekse armağanlarıyla hedef yaş grubu olan 7-14 yaş grubundaki çocukların ilgisine seslendiği söylenebilir. Dergilerde çoğu zaman öğüt verici bir yaklaşım hâkimdir, çocuklara doğrular ve yanlışlar dini ve milli değerler üzerinden aktarılmaktadır. Ancak bu durum çocukta neden-sonuç bağlantısı yerine doğru yanlış bağlantısı kurulmasına neden olabilir. Bilge Ç. dergilerinden yalnızca Bilge Çocuk 2’de “pedagojik danışman” bulunmaktadır. Bilge Ç. dergisi çocuk edebiyatının temel ilkeleri özellikle de iç yapı özellikleri bağlamında geliştirilebilir. Bilge Ç. dergisiyle okuyan, öğrenen ve bir yandan da milli, kültürel ve dini değerlere bağlı bir çocuk gerçekliğine ulaşılmak istendiği söylenebilir.

Bilim Ç. dergilerinde hedef yaş kitlesi açık biçimde belirtilmemesine karşın dergilerin gerek görsel ve yazılı metinleriyle gerek etkinlikleriyle gerekse armağanlarıyla hedef yaş grubunun 7-14 yaş grubu olduğu örtük biçimde anlatılmaktadır. Dergilerdeki metinler edebi anlamda geliştirilmelidir ancak çocukların okuma kültürü edinme sürecini desteklemektedir. Bilim Ç. dergilerinin yayın danışma kurulunda akademisyenler bulunmaktadır ancak “pedagojik danışman” bulunmamaktadır. Bilim Ç. dergisi çocuk edebiyatının temel ilkelerinin bir kısmına uymakla birlikte geliştirilebilir. Bilim Ç. dergisiyle okuyan, öğrenen, deneyler yapan bir çocuk gerçekliğine ulaşmak istendiği söylenebilir.

M.G. dergilerinden yalnızca birinde hedef yaş kitlesi açık biçimde 7 yaş ve üzeri olarak belirtilmektedir. Dergilerin gerek görsel ve yazılı metinleriyle gerek etkinlikleriyle gerekse armağanlarıyla hedef yaş grubunun 7-14 yaş grubu olduğu görülmektedir. Derginin iç ve dış yapısı genel olarak bu yaş grubu ile uyumludur. Dergilerdeki metinler edebi anlamda geliştirilmelidir ancak çocukların okuma kültürü edinme sürecini desteklemektedir. M.G. dergilerinin yayın kurulunda yaş gruplarına göre

sorumlular ayrılmıştır ancak pedagojik danışman bulunmamaktadır. Dergide sıklıkla derginin bağlantılı olduğu televizyon kanalıyla ilgili reklamlar ve haberler yapılmaktadır ve kanaldaki karakterlerle dergideki karakterler kimi zaman örtüşmektedir. M.G. dergisiyle televizyon izleyen, milli değerleri güçlü ve özel günleri hatırlayan bir çocuk gerçekliğine ulaşılacak istendiği söylenebilir.

N.G.K. dergilerinde hedef yaş kitlesi açık biçimde belirtilmemesine karşın dergilerin gerek görsel ve yazılı metinleriyle gerek etkinlikleriyle yaş grubunun 7-14 yaş grubu olduğu görülmektedir. Derginin iç ve dış yapısı genel olarak bu yaş grubu ile uyumludur. Derginin iç yapı niteliği geliştirilebilir ancak genel olarak biçim ve içerik bakımından seslendiği yaş grubunun ilgi ve gereksinimlerine seslenebilmektedir. Dergilerdeki metinler edebi anlamda ve çocuk edebiyatının temel ilkeleri bağlamında geliştirilebilir. N.G.K. dergilerinin hazırlayıcıları arasında bazı sayılarında çocuk psikolojisi uzmanı ve uzman klinik psikolog bulunmaktadır. N.G.K. dergisiyle doğayı, hayatı, hayvanları seven, dünyadaki farklı yerleri görmek isteyen bir çocuk gerçekliğine ulaşılacak istendiği söylenebilir.

S.P. dergilerinde hedef yaş kitlesi açık biçimde belirtilmemektedir. Ancak hedef yaş kitlesi dergide açık biçimde belirtilmemesine karşın dergilerin gerek görsel ve yazılı metinleriyle gerek etkinlikleriyle gerekse armağanlarıyla hedef yaş grubunun 7-14 yaş grubu olduğu örtük biçimde görülmektedir. Derginin iç ve dış yapısı genel olarak bu yaş grubu ile uyumludur. Derginin iç yapı niteliği geliştirilebilir ve genel olarak biçim ve içerik bakımından 7-14 yaş grubunun ilgi ve gereksinimlerine seslenebilmektedir. Dergilerdeki metinler edebi anlamda geliştirilmelidir ancak çocukların okuma kültürü edinme sürecini desteklemektedir. S.P. dergilerinde tüm sayılar arasında bir ilişki ve bütünlük sağlanmaya çalışıldığı ve bu çabanın büyük oranda gerçekleştiği görülmektedir. Bölümler genellikle aynı isimlerle ve kısmen aynı sıralarla yerleştirilmiştir. S.P. dergisi geliştirilebilir özellikler göstermekle birlikte anlatımını karikatürle yapan bir dergidir. Günümüz çocuk dergileri arasında çocuklara yönelik karikatür dergisi olması bakımından tek olduğu söylenebilir. Derginin hazırlayıcıları arasında bazı sayılarında psikolojik danışman, klinik psikolog vardır ancak incelenen diğer sayıların künyelerinde danışmana rastlanmamıştır. S.P. dergisiyle mizah duygusu güçlü, eğlenen, eleştiren bir çocuk gerçekliğine ulaşılacak istendiği söylenebilir.

TRTÇ.D’de hedef yaş kitlesi açık biçimde belirtilmemesine karşın dergilerin gerek görsel ve yazılı metinleriyle gerek etkinlikleriyle gerekse armağanlarıyla hedef yaş grubunun 7-14 yaş grubu olduğu örtük biçimde bellidir. Derginin iç ve dış yapısı genel

olarak bu yaş grubu ile uyumludur. Derginin iç yapı niteliği geliştirilebilir ancak genel olarak biçim ve içerik bakımından 7-14 yaş grubunun ilgi ve gereksinimlerine seslenebilmektedir. Dergilerdeki metinler edebi anlamda geliştirilmelidir ancak çocukların okuma kültürü edinme sürecini desteklemektedir. TRTÇ.D'nin tamamı birbirleri ile bütünlük içerisindedir. Bölüm isimleri ve temaları birbirleriyle aynıdır. Bölümler dergilere genellikle aynı sıralamada yerleştirilmiştir. Tüm dergilerde “Kapak Dosyası” bölümünde kapakta verilen konu işlenmiştir. Ancak derginin diğer bölümleri bu durumu çoğu zaman destekler nitelikte değildir. TRTÇ.D'nin hazırlayıcılarında “pedagojik danışman” bulunmamaktadır. TRTÇ.D'yle milli değerlere bağlı, tarihle ve doğayla ilgilenen, araştırma yapan bir çocuk gerçekliğine ulaşılacak istendiği söylenebilir.

U.Ç.D'nin incelenen sayılarının hiçbirinde hedef yaş kitlesi dergide açık biçimde belirtilmemektedir ancak dergilerin gerek görsel ve yazılı metinleriyle gerek etkinlikleriyle hedef yaş grubunun 7-14 yaş grubu olduğu örtük biçimde bellidir. Derginin iç ve dış yapısı genel olarak bu yaş grubu ile uyumludur. Derginin iç yapı niteliği geliştirilebilir ancak genel olarak biçim ve içerik bakımından 7-14 yaş grubunun ilgi ve gereksinimlerine seslenebilmektedir. Dergilerdeki metinler edebi anlamda geliştirilmelidir ancak çocukların okuma kültürü edinme sürecini desteklemektedir. U.Ç.D. çocukların bilimsel, sanatsal ve kültürel birikimlerini evrensel konuları işleyerek geliştirmektedir. U.Ç.D. hazırlayıcıları arasında danışma kurulu bulunmakta ve bu kurul da alanda çalışmış akademisyenler yer almaktadır. U.Ç.D'yle araştıran, tasarlayan, öğrenen, okuyan, görsel anlamda estetik zevki olan bir çocuk gerçekliğine ulaşılacak istendiği söylenebilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Çocuk dergileri genel olarak çeşitli türlerde yazınsal metinler, görseller, okur mektupları, karikatürler, çocukların yaptığı resimler, armağanlar vb. içermektedir. Bu bağlamda çocuk dergileri; yazınsal türlerin birçoğunu içinde barındıran, güncel ve süreli haberlerle çocuğu eğlendirirken düşündüren ve öğrenmesine yardım eden ve en önemlisi okuma kültürü edindirme sürecinde önemli bir yeri olan çocuklara yönelik süreli yayınlardır. Çocuk dergilerini diğer edebi yapıtlarından ayıran en önemli nokta; dergilerde güncel ve çoğunlukla çocukların yaşam alanlarında var olan, onları çevrelerine daha ayrıntılı biçimde bakmaya yönelten çeşitli inceleme ve araştırma yazılarının/görevlerinin yer almasıdır. Bu durum da dergileri güncel olmaya ve çocuklarla birebir etkileşime girilmesi gereken bir sürece yöneltmektedir.

Dergilerin dış tasarım özelliklerine bakıldığında; dergilerin genellikle birbirlerine yakın boyutlarda olduğu görülmektedir. Hedef kitle için uygun olan bu boyutlar, Türk çocuk dergiciliğinde aşağı yukarı bir standart oluştuğunu göstermektedir. Zımba ile ciltlenen dergilerin tamamında kullanılan kâğıt, genellikle bütün dergilerde birbirine benzer niteliktedir ancak çoğunlukla parlak kuşe kâğıt kullanıldığından bu sayfalar ışığı yansıttığından okumayı zorlaştırabilmektedir. Göz sağlığı açısından, bu denli yoğun parlak kâğıt kullanımı yerine özellikle okuma metinlerinin olduğu sayfalarda parlak kâğıtların yerine mat, ışığı yansıtmayacak kâğıtlar kullanılabilir.

Dergilerin ön kapak tasarımlarında; genelde derginin adı, yayımlandığı ay ve yıl, fiyat, derginin yanında verilen armağanların neler olduğuna vb. bilgilere ve derginin o ayki ana konusu ile ilişkilendirilmeye çalışılan bir görsele yer verilmiştir. Dergilerin ön kapaklarındaki bu bilgiler, çocukların içeriğe yönelik zihinsel ön hazırlık yapabilmeleri ve dergiyi almaya/okumaya isteklenmeleri bakımından önemlidir. Dergilerin ön kapaklarında da gerekli bilgileri vermeye yönelik genel bir çaba gözlenmiştir ancak günümüz dergilerinin çoğu tek bir izlek etrafında yapılandırılmadığından ön kapak da derginin tamamını kapsayacak nitelikte biçimlendirilememiştir. Oysaki ön kapak tasarımı çocuğun dergiyle ilgili ilk izlenimi, zihninde oluşacak imge ve hazırlık için çok önemlidir. Derginin, ön kapak tasarımında oluşturulan zihinsel hazırlığa uygun konuyla

başlanması ise bir diğer önemli noktadır. Dergilerin çoğunun bu konuya uygun yapılandırılmadığı görülmektedir. Dergilerin arka kapakları da izlemekle uyumlu, çocukların zihinlerinde izleğe ait anlamlandırmayı netleştirecek biçimde yapılandırılması gerekirken, çoğu dergide arka kapak reklama ayrılmıştır.

Dergilerin iç kapaklarında; dergilerin künyesi denilebilecek dergilerin internet sitesi adresleri, dergiyi hazırlayan yazar ve çizer listeleri gibi bilgiler yer almaktadır. Bu bilgiler çocuklara yazarları tanıma ve yayınlarını izleme bilinci de kazandırdığından bu bölümlerin sistemli bir biçimde yapılandırılması önemlidir. Hatta dergilerin bir kısmında künyelerdeki isimlerle içerikteki isimlerin uyuşmadığı görülmektedir. Çocuk dergisi hazırlayanların arasında mutlaka çocuk psikolojisi alanında uzmanlar da bulunmalıdır ancak dergilerin künyeleri incelendiğinde çoğunda bir çocuk psikolojisi uzmanına yer verilmediği görülmektedir.

Dergilerin, sayfa düzeni konusunda birbirlerinden farklı tasarlandıkları gözlenmiştir hatta aynı dergide farklı sayfalarda farklı tasarımlar yapıldığı da görülmektedir. Bu durum sayfa düzeni konusunun tamamen hazırlayıcıların zevklerine göre yapılandırıldığı biçiminde yorumlanabileceği gibi tasarımla çocukların dikkatini çekme ve ilgilerini uyanık tutma biçiminde de yorumlanabilir. Bazı sayfalarda görsel okumaya ağırlık verilirken bazı sayfalarda metinlere dikkat çekilmeye çalışılmaktadır. Harflerin puntoları, satır aralıkları farklılık gösterse de tamamı okunabilir niteliktedir. Bazı dergilerde harflerin tasarımıyla da izlemek desteklenmeye çalışılmıştır. Bu çaba çocukları sayfanın içine çekebilecek nitelikte güçlüdür. Bazı dergilerde görsellerin kaynakları verilirken çoğunda verilmemiştir, oysa çocukların bu kaynakları öğrenmeye hakkı ve doğruluğunu sınaama olanakları olmalıdır. Eleştirel okumaya da katkı sağlayacak bu gereklilik çoğu dergide göz ardı edilmiştir.

Dergilerde ele alınan konular genellikle bilim, doğa, hayvanlar, insanların yaşadıkları yerler gibi evrensel ve günlük yaşama uygun konulardır. Dergilerin her bir sayısında o sayıya özgü bir izlemek belirlenmiştir. Hemen her dergide, yayımlandığı ayın ya da mevsimin önemli bir günü ya da özelliği varsa mutlaka bunlara ilişkin konular düşünülmüş ve o konuyu içeren bir bölüm dergide yer almıştır. Ancak dergilerin her bir sayısının içeriğindeki farklı konuların tek bir izlemek etrafında yapılandırılmaması, kimi zaman birbirleriyle ilişkisiz olmaları iletinin gücünü zayıflatmaktadır. İncelenen dergilerin çok azında bu duyarlılık dikkate alınmıştır. Dergilerde işlenecek konuların, belirlenen izlemek çerçevesinden daha çok gelişigüzel olarak seçildiği görülmüştür. Dergilerin çoğunda konuların tek bir izlemek etrafında biçimlendirilmemesi, çocuklara

verilmek istenen ana iletiyi de izleği de zayıflatmaktadır. Bu durum dergilerde yer alan etkinliklerde de benzer biçimde kendini göstermektedir. Dergilerde yer alan etkinlikler çoğu zaman tek bir bölümde toplanmış ya da rastgele seçildiği düşünülen bir biçimde derginin çeşitli sayfalarına eklenmiştir. Dergilerdeki etkinliklerin çoğu, hedef kitlenin yaşına ve beceri düzeylerine uygundur ve aslında işlenen konuların hemen ardından etkinliklerle desteklenmesi izleğin gücünü artıracakken konularla ve izleklerle ilişkisiz etkinlikler, ana iletiye hizmet edememektedir.

Dergilerdeki karakterler gerçek insanlardan, çizgi kahramanlardan, bilim insanlarından, hayvanlardan, eşyalardan kısacası her şeyden olabilmektedir. Karakterler genellikle çocukların özdeşim kurmasına olanak sağlayacak biçimde kurgulanmıştır ancak bazı bölümlerde kadınların yalnızca ev işlerini yapabilecek, daha gergin ve kıskanç karakterler olarak verilmesi çocukların toplumsal cinsiyet rollerine yönelik zihinlerinde oluşacak imgeler için risk oluşturmaktadır. Bu konuda gerçekleştirilecek yanlış öğrenmeler ve cinsiyetlere ait roller yüklenmesi çocuğun kişisel ve toplumsal gelişimini olumsuz etkilemektedir.

Çocuk dergilerinde çoğunlukla; söyleşi, öykü, masal ve şiir türlerinde yazınsal metinler olduğu görülmektedir. Dergilerin seslendiği okul dönemindeki çocuklar genel olarak yazınsal türlerin çoğunu anlamlandırabilecek düzeydedirler. Bu nedenle seslenen kitleye, farklı yazınsal türlerde metinlerle karşılaşma olanağı sağlanmalıdır. Dergilerin çoğunda farklı yazınsal türler bulunmaktadır ancak tür sayısı bakımından geliştirilmelidir. Yazınsal türlerin çeşitliliği kadar yazınsal metinler hazırlanırken ilgili yazınsal türün baskın özelliklerini sezdirebilecek biçimde yapılandırılması da gerekmektedir. Çocukların yazınsal kültürle dost, okuma kültürü edinmiş bireyler olarak yetişmelerinde farklı metin türleriyle girdikleri etkileşim de önemlidir. Ancak yazınsal türler bazen iç içe girişik biçimde verilmiştir. Hatta yazınsal türün adı metnin yanında verilmesine rağmen farklı bir türün özelliklerini gösteren metinler vardır. Bu durum çocukların yazınsal türlerle ilgili öğrenmelerine olumsuz etkileyebilir.

Dergilerin neredeyse tamamında okur paylaşımları bulunmaktadır. Dergilerde genellikle, yayımlandıkları ay işlenen izlekle ilgili okurlardan çeşitli paylaşımlar yapmaları istenmektedir. Bu durum izleğin anlaşılmasına katkı sağlamaktadır ancak genellikle derginin yayımlandığı ayki sayısında bulunan izlekle ilgili paylaşım bir sonraki sayı için istenmiştir. Dergilerde bir önceki ay, gelecek sayıda işlenecek izlekle ilgili çocuklardan paylaşım istenerek, çocukların izleğe ilişkin zihinsel bir ön hazırlık yapmalarına katkı sağlanabilir.

Dergilerin dil ve anlatımı genellikle hedef kitleye uygun düzeydedir. Anlatımda duruluk, açıklık gibi unsurlar göz önünde bulundurulmuş, az sayıda anlamı bilinmeyen ancak bağlamdan anlamı tahmin edilebilecek sözcüğe yer verilmiştir. Bilinmeyen sözcükler için bazı bölümlerde küçük birer sözlük eklenmiştir bunun yerine sözcükler anlamı bağlamdan çıkarılabilecek biçimde verilmelidir. Söz varlığı öğeleri ise metinlerin içinde çoğunlukla doğru yerlerde kullanılarak çocuklara verilmiştir.

Dergilerde genel olarak yazım ve noktalama kurallarına uyulmuş, yazım ve noktalama kurallarının doğru kullanımı sezdirilmiş ve anlatım bozukluklarından uzak durulmuştur ancak bazı bölümlerde (genellikle konuşma balonlarında) çocukların ilgisini artırma çabasıyla konuşma dilinin özellikleri, yazıya aktarılmıştır. Bu durum, çocuğun kendisi gibi konuşan karakterler görmesi bakımından kendini karaktere yakın hissetmesini sağlayabilir. Ancak diğer yandan çocuklar, konuşma dilindeki özelliklerin yazı dilinde de aynı biçimde varlığını koruduğunu sanabilir ve kendileri de yazarken konuşma dilinin özelliklerini kullanabilirler.

Haber metinleri de dahil bilgilendirici metinlerin çoğunda kaynak belirtilmemiştir. Eleştirel okumaya da katkı sağlayabilmesi ve güvenilirliğin artırılabilmesi için kaynakların verilmesi gereklidir. Bilgiler genellikle yazınsal bir ürün niteliği taşımamakta ancak bilgilerin sunuluşu öyküleyici bir anlatımla gerçekleştirilmektedir. Çocuklara okuma zevki kazandırmak açısından dergilerdeki bilgilerin verilisinde metinlerin estetik kaygı taşınmaları da önemlidir. Bazı bölümlerin anlatımında öğüt veren baskılayıcı sayılabilecek bir dil kullanılmıştır. Ancak verilmek istenen iletiler tek bir doğruluktan söz etmek yerine doğruluğu çocuğa bırakılan bir yaklaşımla sezdirilerek verilirse bilgileri çocukların içselleştirebilmeleri için daha etkili bir yol benimsenmiş olur.

Günümüz çocuk dergilerinin çocukların eğitim sürecini destekleme amacı olduğu açıktır. Her dergi eğitsel ilkelere az ya çok hizmet etmektedir ancak yukarıdaki bölümlerde anlatılan yönlerin iyi yapılandırılması, çocukların; eğlenip dinlenirken yeni duygu ve düşünceler kazanacakları, yazınsal türlerin başarılı biçimde işlendiği, hazırlandığı metinlerle karşılaşılmasını sağlar. Dergilerin bir kısmında bir bölüm mutlaka çocuğun evde bulabileceği malzemelerle motor becerilerini, üretme isteklerini ve öğrenmelerini destekleyecek ve hayal gücünü geliştirecek etkinliklere yer vermektedir. Ancak bazı dergilerde böyle bir bölüm bulunmamaktadır. Çocuk dergilerinin hem metinler hem etkinlikler bakımından her sayısının tek bir ana ileti ve

izlek çerçevesinde, tüm eğitsel ilkelere uygun olarak yapılandırılması gerekirken incelenen dergilerin çoğunun içeriğinde birden fazla ileti ve izlek bulunmaktadır.

Günümüz çocuk dergilerinin çoğunda armağan verilmektedir ancak armağanlar genellikle derginin içeriğinin önüne geçebilecek kadar güçlü değildir. Hatta bazı dergilerde armağanlar içeriği ve çocukların bilişsel, duyuşsal ve devinişsel becerilerini destekleyecek biçimde yapılandırılmıştır. Ancak bazı dergilerde armağanlar izlekle ilişkisiz, gelişigüzel verilmiştir. Bu armağanların derginin ön kapağında dikkat çekici biçimde belirtilmesi, armağanların derginin satışını artırmak için eklendiğini düşündürmektedir. Derginin içeriğine katkı sağlayamayacak, iletiyle ilişkisiz armağanlar gereksiz görülmektedir. Bazı dergilerde ise hiç armağana gerek duyulmamıştır.

Dergilerde ulaşılmak istenen çocuk gerçekliği farklılıklar göstermektedir. Dergilerde bu anlamda birden fazla çocuk gerçekliği amacı güdülse de temelde her dergide ağır basan özellikler bulunmaktadır. Kimi dergide milli duygular, kimi dergide hayvan sevgisi, kimi dergide araştırmacı kişilik yapısı, kimi dergide mizah duygusu yüksek çocuk gerçekliğine ulaşılmak istendiği görülmektedir. Ancak bütün dergilerin her sayısında mutlaka bilimle ilgili bir bölümün bulunması, günümüz çocuk dergilerinin temelde ulaşmak istediği çocuk gerçekliğinin bilim insanı yönü ağır basan bir çocuk yetiştirmek olduğunu göstermektedir. Günümüz çocuk dergileri; biçim olarak seslendikleri hedef kitlenin ilgi, istek ve gereksinmelerine içerik olarak da seslenmek için çocuk edebiyatının temel ilkeleri doğrultusunda geliştirilmelidir.

5.2. Öneriler

Yazınsal türlerin birçoğunu barındıran, güncel ve süreli haberlerle çocuğu eğlendirirken düşündüren ve öğrenmesine yardım eden ve en önemlisi okuma kültürü edindirme sürecinde önemli bir yeri olan çocuklara yönelik süreli yayınlarda dikkat edilmesi gereken önemli noktalar bulunmaktadır. Dergi hazırlayıcılarının çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken temel ilkelere uyması gerekmektedir. Çocuk dergileri hazırlanırken en önemli noktalardan biri derginin bir sonraki ay işleyeceği izlek ve iletinin bir sayı öncesinden belirlenmesi ve okurların belirlenen izlek ve ileti çerçevesinde bir sayı öncesinden yapacakları paylaşımlara ilişkin yönlendirilmesidir. Bu

durum çocuğun dergi eline geçmeden zihinsel bir ön hazırlık yapmasına katkı sağlayabilir.

Dergi hazırlayıcılarının dikkat etmesi gereken bir diğer nokta ise armağanların içeriğidir. Derginin yanında verilecek armağanlar derginin izleği ve iletisini destekler biçimde hazırlanarak çocuğa verilmek istenen izlek ve iletinin etkisi güçlendirilebilir, kalıcılığı artırılabilir.

Araştırmacı tarafından Sever'in (2018) "Çocuklara Seslenen Yazınsal ya da Öğretici Kitapları Değerlendirme Ölçeği" temel alınarak alanyazın taraması ve dergilerin incelenmesiyle oluşturulan özelliklere ilişkin "Çocuk Dergileri Değerlendirme Formu" EK 1'de yer almaktadır. Bu özelliklerden; hem çocuk dergisi hazırlayıcıları ve bu alanda çalışan araştırmacılar, hem de çocuklarına ve öğrencilerine dergi seçiminde dikkat edilmesi gerekenler konusunda aileler, öğretmenler ve öğretmen adayları yararlanabilir. Ancak özellikle dergi hazırlayıcıları için, dergiler hazırlanırken dikkat edilmesi gereken özelliklere ilişkin bir kılavuz hazırlanması yararlı olabilir. Bu kılavuzun hazırlanmasında dergi hazırlayıcıları, eğitim alanında çalışan akademisyenler ve öğretmenler, çocuk gelişim uzmanları/çocuk psikologları, dizin ve baskı alanında çalışan uzmanlar vb. kişiler yer alabilir.

KAYNAKÇA

- Aslan, C. (2006). *Yazınsal Nitelikli Çocuk Kitaplarının Çocuğun Gelişim Sürecindeki Yeri*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, 192-206.
- Aslan, C. (2007a). *Yazınsal Nitelikli Çocuk Kitaplarının Çocuğun Okuduğunu Anlama ve Yazılı Anlatım Becerisine Etkisi*. Eurasian Journal of Educational Research, 27, 15-29.
- Aslan, C. (2007b). *Yaşam Gerçekliğinin Çocuklara İletilmesi Bakımından “100 Temel Eser’deki Öyküler Üzerine Bir Çözümleme”*. 4. Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi. Volume1, 85-98.
- Aslan, C. (2007c). *Yazınsal Çocuk Kitaplarının Çocuğun Anadili Gelişimine Katkısı. Dil ve Yaratıcılık*. 1, 32-46.
- Aslan, C. (2010). *Türkiye’de Çocuklara Önerilen 100 Temel Eser’de Kadının Sunuluşu Üzerine Bir Çözümleme*. Eurasian Journal of Educational Research, 38, 19-36.
- Aslan, C. (2012). *Barış Eğitiminde Çocuk ve Gençlik Edebiyatı. Okul Kültürü ve Çocuk*. VII. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi Bildirileri, 381-399.
- Aslan, C. (2013). *Duyarlık ve Düşünceyi Geliştirmede Çocuk/Gençlik Edebiyatı*. Çoluk Çocuk Anne Baba Eğitimci Dergisi, 29-32.
- Atmaca, G. (2011). *Çocuklara Mahsus Gazete’de Değerler Eğitimi*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Aydın, K. (2015). *Türkiye’de Çocuk Dergiciliği: Diyanet Çocuk Dergisinin İçerik Analizi*. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kocaeli.
- Aydoğdu, Ü.R., Karamustafaoğlu, O. ve Bülbül, M.Ş. (2017). *Akademik Araştırmalarda Araştırma Yöntemleri ile Örneklem İlişkisi: Doğrulayıcı Doküman Analizi Örneği*. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 556-565.
- Azim, M. (2000). *Çocuk Bahçesi Dergilerinin İncelenmesi*. Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Bulut, S. (2018). *Okulöncesi Eğitim Ortamlarında Çocuk Kitaplarıyla Gerçekleştirilen Uygulamaların Okuma Kültürü Edindirme Bağlamında İncelenmesi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

- Canlı, S. (2014). *Türkçe Ders Kitaplarına Seçilecek Metinlerin Niteliği Üzerine Bir Araştırma*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Creswell, J.W. (2014). *Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları Araştırma Deseni*. (S. B. Demir, Çev. Ed.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Çelik, T. (2014). *Türkiye’de Çocuk Olmanın Tarihi: Doğan Kardeş Dergisi*. HasanErsel, Kazım Taşkent, Yapı Kredi ve Kültür Sanat. Yapı Kredi Yayınları: 193-232.
- Demircan, C. (2006a). *Mektepli Gazetesi’nde Yer Alan Metinlerin İçeriğinin Çocukların Bilişsel ve Ahlaki Gelişimine Katkısı (1-148. sayılar)*. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mersin.
- Demircan, C. (2006b). *TÜBİTAK Çocuk Kitaplığı Dizisindeki Kitapların Dış Yapısal ve İç Yapısal Olarak İncelenmesi*. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt 2, 1, 12-27.
- Dilidüzgün, S. (2018). *Çağdaş Çocuk Yazını Yazın Eğitime Atılan İlk Adım*. (3. Baskı). İzmir: Tudem
- Eldiven, F. (2018). *Türkiye’de Yayımlanan Çocuk Dergilerinde Çocuk Kimliği Tasarımı: Çocuk Sesi, Gürbüz Türk Çocuğu, TRT Çocuk, Bilim Çocuk Dergilerinin Karşılaştırmalı Analizi*. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kocaeli.
- Erkmen, N. (2017). *Çocuk Kütüphanelerinde En Çok Okunan Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temek İlkeleri Bağlamında İncelenmesi (Ankara İli Örneği)*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Güran Yiğitbaşı, K. (2014). *Türkiye’de Çocuk Dergiciliği: TRT Çocuk Dergisi Örneği*. Sosyal Bilimler Dergisi, 5, 37-56.
- Gürel, Z., Temizyürek, F. ve Şahbaz, N.K. (2007). *Çocuk Edebiyatı*. (1. Baskı). Ankara: Öncü Kitap.
- Gillespie, J. T. and Naden, C. J. (2001). *The Newbery Companion Booktalk and Related Materials for Newbery Medal and Honor Books* (2. Edition). Colaroda: Libraries Unlimited.
- İnan, R. (2012). *Cumhuriyet Dönemi Çocuk Dergi ve Gazeteleri (Tahlili Fihrist 1923-1940) (Cilt 1)*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Kaya, D. (2015). *Çocuklara Yönelik Dergi ve Kitaplarda Tipografi Sorunları*. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

- Küçük, S. (2010). *İlk Türkçe Çocuk Dergileri ve Çocuklara Mahsus Gazete*. Edebiyat Fakültesi Dergisi. Sayı: 4 S. 221-257. Konya.
- Latifoğlu, N. (2013). *Çocuklara Mahsus Gazete'de Değerler Eğitimi*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Lüle, E. (2007). *Yedi Farklı Çocuk Kitabının Çocuk Yazını İlkelerine Uygunluğunun Değerlendirilmesi*. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 8(14), 17-30.
- Lüle Mert, E. (2013). *İlköğretim Türkçe Programı ile Türkçe Çalışma Kitaplarındaki Kazanım ve Etkinliklerin Sözcük Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi*. Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi.
- Mason, M. A. (1994). *From Father's Property to Children's Rights: The History of Child Custody in the United States*. New York: Colombia University Press.
- Oğuzkan, A. F. (2000). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Okay, C. (1999). *Eski Harfli Çocuk Dergileri*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Okay, C. (2006). *Eski Harfli Çocuk Dergileri*. Türkiye Araştırmaları Litaratür Dergisi. Cilt 4. Sayı 7. s:511-518.
- Över, S. (2013). *“Çocuk Dostu” İsimli Eski Harfli Çocuk Dergisinin Yeni Alfabe Aktarımı ve İncelenmesi*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyonkarahisar.
- Selçuk, Z., Palancı, M., Kandemir, M. ve DüNDAR, H. (2014). *Eğitim ve Bilim Dergisinde Yayınlanan Araştırmaların Eğilimleri: İçerik Analizi*. Eğitim ve Bilim, 39, 173.
- Sever, S. (2015). *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü*. (2. Baskı). İzmir: Tudem.
- Sever, S. (2017). *Çocuk ve Edebiyat*. (9. Baskı). İzmir: Tudem.
- Sever, S. (2018). *Sanatsal Uyarılarla Dil Öğretimi*. (1. Baskı). İzmir: Tudem.
- Şahin, G. (2009). *Mektepli Gazetes'in İçerik ve Biçim Özellikleri İle Gazetede Hikâyelerin Çocuğa Sunduğu Bilişsel ve Ahlaki İletiler*. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Şahin, G. (2014). *Okulöncesi Dönem Çocuk Kitaplarında Görsel Bir Uyarın Olarak Resim*. International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/3 Winter 2014, 1309-1324.
- Tanrıkulu, F. (2008). *Mehmet Şemseddin'in Çocuk Dergiciliği*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

- Temizyürek, F. ve Çevik, A. (2014). *Mustafa Ruhi Şirin'in Çocuk Edebiyatı Sahasındaki Eserlerinin Dil ve Kavram Bağlamında İncelenmesi*. Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 3, 1, 155-175.
- Ulutaş, B. (2017). *Döküman Analizi*. Seggie, F.N.ve Bayyurt, Y. *Nitel Araştırma Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları* içinde, 279-297. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ungan, S. ve Demir, E. (2016). *Günümüz Çocuk Edebiyatı Yazarları ve Eserleri Üzerine Bir İnceleme*. Türkiye Eğitim Dergisi, 1, 1, 40-65.
- Ünlü, S. (2011). *Mektebli Dergisindeki Şiir ve Manzûmelerin Çocuk Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi*. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2003). *Çocuk Edebiyatı*. (2. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yaman, S. (2004). *Eski Harfli Dergilerden Çocuklara Mahsus Gazete Tahlilî Fihrist-İnceleme-Metin*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yıldırım, H. (2006). *Doğan Kardeş Dergisi'nde Yer Alan Metinlerin Tür, İçerik ve Anlatım Özelliklerinin Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi (76-150. sayı)*. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Yıldırım, İ.O. (2013). *Eski Harfli Çocuk Dergilerinden Resimli Dünya Dergisi*. Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kilis.
- Yollu, P. (2010). *Bir Çocuk Yayını Olan Yeni Harfli Mektepli Gazetesi Nüshalarındaki Manzumelerin İncelenmesi*. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

<https://bice.org/en/history-rights-child/>

<http://sozluk.gov.tr/>

EKLER

EK 1:

ÇOCUK DERGİLERİ DEĞERLENDİRME FORMU

“Çocuk Dergileri Değerlendirme Formu”; çocuk dergilerini, çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken özellikler bağlamında incelemek üzere oluşturulmuştur. Form oluşturulurken, Sever’in (2018) “Çocuklara Seslenen Yazınsal ya da Öğretici Kitapları Değerlendirme Ölçeği” temel alınmıştır. Ancak çocuk dergileri ve çocuk kitapları arasında biçimsel ve içerik olarak farklılıklar bulunduğundan dolayı ölçekteki bazı maddeler forma alınmış ve gerekli görülen düzenleme ve eklemeler uzman görüşü de alınarak araştırmacı tarafından yapılmıştır.

A. DERGİ HAKKINDA BİLGİ

1. Derginin Adı:
2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı:
3. Derginin Yayına Başlama Tarihi:
4. Derginin Yayınlanma Sıklığı:
5. Derginin Varsa İnternet Sitesi:
6. Dergiyi Yayına Hazırlayanlar:
7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı:

B. DERGİNİN DIŞ YAPI (BİÇİMSEL) ÖZELLİKLERİ

1. Boyut
Derginin boyutu, hacim ve ağırlığı yaş düzeyine uygun mudur?
2. Kâğıt
Kâğıt dayanıklı ve göz sağlığı açısından uygun mudur?
Kâğıt, birinci hamur ve baskıda yazının kâğıdın arkasından görünmeyeceği gramajda mıdır?
3. Kapak ve Cilt
Kapağın görsel etkisi, çocuğun izleme ve okuma isteğini artırmakta mıdır?
Kapak tasarımı, derginin içeriğine ilişkin ipucu sunmakta mıdır?
Cilt, dağılma ve kopma olmayacak biçimde hazırlanmış mıdır?
4. Sayfa Düzeni

Derginin iç sayfalarında sayfa düzenindeki öğelerin (resim, fotoğraf, yazı, rakam vd.) birbirleriyle uyumu, estetik bir etki sağlamakta mıdır?

Sayfa kenarlarındaki boşluklar, izleme-okuma rahatlığı sağlamakta mıdır?

Dergide bulunan reklamlar diğer sayfalardan ayırt edilebilecek nitelikte midir?

5. Harfler

Dergide kullanılan harflerin puntosu düzeye uygun mudur?

Harflerin renkleri izleme ve okuma isteğini artıracak nitelikte midir?

Harflerin kalınlıkları izleme ve okuma isteği uyandırıcı özellikte midir?

6. Resimler

Dergide kullanılan görseller, çocukta resim diliyle iletişimi isteklendirecek nitelikte midir?

Resimlerdeki nesne ve varlıklar, sanatçının yorumuyla çizilmiş midir?

Resimler, metnin anlamını destekleyecek ve tamamlayacak nitelikte midir?

Resimler, metnin çocuğun belleğinde canlandırılmasına katkı sağlamakta mıdır?

Resimler, metne görsel dilin anlatım gücüyle yeni yorumlar katmakta mıdır?

Resimler, çocuğun düş ve düşünce serüvenine çıkmasına, eğlenmesine katkı sağlayacak özellikler taşımakta mıdır?

Resimler, çocuğun kavramsal birikimini kullanarak öyküler oluşturabilmesini sağlayacak özellikler taşımakta mıdır?

Dergide kullanılan görsellerin kaynağı belirtilmiş midir?

Dergide anlatımı destekleyecek biçimde grafik, tablo vb. kullanılmış mıdır?

C. DERGINİN İÇ YAPI (İÇERİK) ÖZELLİKLERİ

1. Konu

Derginin ana konusu nedir?

Derginin ana konusu diğer metinler ve etkinliklerle desteklenmiş midir?

Dergide ele alınan konu/ konular düzeye uygun mudur?

Konu/konuların ele alınışı özgün müdür?

Dergide güncelliği olan bilgilerin yer almasına özen gösterilmiş midir?

Kurguda olayların anlatılmasında anlamsal bir tutarlılık var mıdır?

Çatışmalar çocukların anlama ve anlamlandırma düzeyine uygun mudur?

Olay kurgusu, çocuğun okuma isteğini canlı tutacak nitelikte midir?

Çatışmalar çocuğun sevgi ve özgürlük gereksinmelerine uygun mudur?

Çatışmalardaki merak ögesi, okuma ilgi ve isteği uyandırabilecek nitelikte midir?

Çatışmaların kurgulanışında aşırı duygusallıktan kaçınılmış mıdır?

Olay kurgusunda, abartılmış merak ve rastlantısallıktan kaçınılmış mıdır?

Dergideki olaylar dizisi çocuğun gülmesi, heyecanlanması ve düş kurmasına olanak sağlamakta mıdır?

Metnin kurgusu yalın bir anlatım çizgisiyle oluşturulmuş mudur?

Kahraman, olay kurgusunda inandırıcı biçimde geliştirilmiş midir?

2. İzlek

Derginin vermek istediği izlek nedir?

Derginin izleği, derginin incelenen sayısının tamamına yayılmış nitelikte midir?

Derginin farklı sayılarında özel izlekler ele alınmış mıdır?

Dergide yazar, şair ve çizerlerin çocukta uyandırmak istediği etkinin kurgulanışı uygun mudur?

İzlek, yazınsal kurguyla geliştirilmiş midir?

İzlek; yaşama, insana, doğaya özgü durumlarını çocuğa duyumsatacak nitelikte midir?

İzlek; çocuğun gülerken, düşünerek ve duyarak yaşantı kazanmasına olanak sağlayıcı nitelikte midir?

Dergideki tüm metinler aracılığıyla konu ve izlek uyumu, sağlanmış mıdır?

3. Karakterler

Dergideki karakterler ruhsal özellikleriyle iyi geliştirilmiş midir?

Karakterler fiziksel özellikleriyle iyi geliştirilmiş midir?

Olay-karakter bütünlüğü, uzlaşması sağlanmış mıdır?

Geliştirilen karakter çerçevesi insan ve yaşam gerçekliğinin anlaşılmasına dönük ipuçları sunmakta mıdır?

Kahramanın yaşadığı değişimler olaylarla ilişkilendirilmiş midir?

Kahramanın olay kurgusundaki değişimleri inandırıcı mıdır?

Çocuğun özdeşim kurması için metinlerdeki karakter sayısı uygun mudur?

Kahraman çocuğun özdeşim kurabileceği özellikler taşımakta mıdır?

Kahraman ulaştığı başarıları gerçekten hak etmiş midir?

Kahramanın amacına ulaşması rastlantıya bırakılmayacak biçimde kurgulanmış mıdır?

Kahramanın yaşadığı çevre, olay kurgusuyla bütünleştirilmiş midir?

Karakterler arasındaki çatışmalarda düğüm ve çözümlerin sunulduğu yazınsal özellikler taşımakta mıdır?

Dergide yer alan karakterler aracılığıyla nasıl bir “çocuk” gerçekliğine ulaşılmaya çalışılmaktadır?

4. Dil ve Anlatım

Derginin dil ve anlatımında Türkçenin anlatım gücü ve olanakları, çocuğun dilsel düzeyine uygun bir yaklaşımla sezdirilmiş midir?

Anlatım duru, akıcı ve içten cümlelerle yapılandırılmış mıdır?

Noktalama ve yazım kurallarına uyulmuş mudur?

Metnin dilsel düzenlenişi çocukların düş, düşünce ve imgelem gücüne uygun mudur?

Cümlelerdeki sözcük sayıları çocuğun dil düzeyine uygun mudur?

Çocuğun dilsel düzeyine uygun olarak Türkçenin sözcük varlığından yararlanılmış mıdır?

Anlatımda Türkçe sözcükler egemen midir?

Anlatım çocuğun beş duyusunu devindirici özellikte midir?

Dergideki şiirlerin dizelerindeki dilsel düzenleniş, çocukların düş ve imgeleme gücünü uyarmakta mıdır?

Dizeler kısa, yalın ve bellekte kalıcı özellikler taşımakta mıdır?

Şiirlerdeki ses ve sözcüklerin yarattığı işitsel etki, çocukta şiir okuma isteği uyandıracak özellikte midir?

Metinler bir bütün olarak çocuğa öykünebileceği özgün bir dil çevresi sunmakta mıdır?

Metinler bir bütün olarak çocuğun kavramsal gelişimini desteklemekte midir?

Dergi akışının yapılandırılışı çocuğun ilgisini canlı tutabilecek biçimde yapılandırılmış mı?

Dergide farklı yazınsal türlere yer verilmiş midir?

Dergide yer alan etkinlikler (bilmece, bulmaca, okur mektubu, okur resimleri vb.) nelerdir?

Etkinlikler ana ileti, konu ve izlekle bütünlük içinde midir?

Etkinlikler (bilmece, bulmaca vb.) ana iletiyi desteklemekte midir?

Etkinlikler sanatsal bir duyarlılıkla estetik bir biçim taşımakta mıdır?

5. İleti

Derginin iletisi nedir?

Derginin iletisi, dergideki diğer metinler ve etkinliklerle desteklenmiş midir?

Olay kurgusu, yazınsal bir anlayışla yapılandırılmış mıdır?

İleti, yazınsal ipuçlarıyla sunulmuş mudur?

İleti, çocuğun duygu ve düşünce evrenine uygun mudur?

Metnin iletisi çocuğa yeni yaşantılar kazandırıcı özellikte midir?

İleti, insana ve yaşama ilişkin yeni duyarlılıklar oluşturacak özellikte midir?

İleti, çocuğun girişimciliğini desteklemekte midir?

İleti, metinlerin yazınsal kurgusu içine sindirilmiş midir?

Yazınsal kurgu çocuğa, anlamı yapılandırma sorumluluğu vermekte midir?

Dergideki yardımcı iletiler ana iletiyi destekler nitelikte midir?

6. Çevre

Dergide yer alan metinlerin ve görsellerin geçtiği çevre çocuğun günlük yaşamda karşılaşılabileceği özelliklere sahip midir?

Çevre, çocuğa kendi içinde yaşamadığı mekânlara ilişkin bilgi ve duyarlılık kazandırmakta mıdır?

Olay kurgusu ile çevre arasındaki ilişki güçlü müdür?

D. DERGININ EĞİTSEL İLKELERE UYGUNLUĞU

Dergide öğüt veren dayatmacı bir yaklaşımın olmamasına dikkat edilmiş midir?

Dergide çocuğa duyma, düşünme sorumluluğu veren; düşündürürken güldüren bir yaklaşım tercih edilmiş midir?

Girişimcilik, benlik duygusu ve yaratıcılık desteklenmiş midir?

Cinsel rollerin ayrıştırılmasından kaçınılmış mıdır?
Kadına ve erkeğe biçilen değer ve yüklenen anlam arasında fark yaratılmasından kaçınılmış mıdır?
Çocuğun kendi cinsel kimliği içinde kişiliğini geliştirmesine olanak sağlanmış mıdır?
Yaşamda sorunların çözümü için iletişim kurulması özendirilmiş midir?
Şiddet ve kaba gücün bir sorun çözme yöntemi olmadığı gösterilmiş midir?
Siyasal ve dinsel telkinden uzak durulmuş mudur?
Yazgıcılık ve boş inançtan uzak durulmuş mudur?
Çocuğun sağlıklı değerler sistemi oluşturması özendirilmiş midir?
Denetimci ve kuralcı anlayışlara karşı olan bir yaklaşım sezdirilmiş midir?

E. DERGİNİN YANINDA VERİLEN ARMAĞANLAR:

Derginin yanında hangi armağanlar verilmektedir?
Dergiyle birlikte verilen armağanlar derginin izleğini desteklemekte midir?
Armağanlar, kapak tasarımında belirtilmekte midir?
Armağanlar derginin seslendiği hedef kitlenin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel becerilerini desteklemekte midir?
Armağanların derginin içeriğinin önüne geçecek nitelikte olmamasına dikkat edilmiş midir?

F. DERGİNİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

Dergi, çocukların okuma kültürü edinme sürecini gerek biçim gerek içerik bakımından desteklemekte midir?
Dergi hazırlayıcıları arasında çocuk psikolojisi konusunda uzman bir danışman var mıdır?
Derginin seslendiği yaş grubu, dergide açık biçimde belirtilmekte midir?
Derginin görsel ve yazılı metinlerinde örtük biçimde hangi yaş grubundaki çocuğa seslenilmektedir?
Derginin seslendiği yaş grubu ile derginin dış ve iç yapı özellikleri örtüşmekte midir?
Dergi, çocukların sanatsal, kültürel ve bilimsel birikimlerini artırmalarına olanak sağlamakta mıdır?
Dergi aracılığıyla çocuklarda hangi duyarlıklar geliştirilmeye çalışılmaktadır?
Dergi çocukların evrensel konulara duyarlıklarını geliştirmekte midir?

EK 2: DERGİLER HAKKINDA BİLGİ

<p style="text-align: center;">ARAŞTIRMACI ÇOCUK 1</p> <ol style="list-style-type: none">1. Derginin Adı: Araştırmacı Çocuk2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı:3. Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2013 Haziran4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: 2 Aylık5. Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.arastirmacicocukmerkezi.org6. Dergiyi Yayına Hazırlayanlar:<ul style="list-style-type: none">• Yayın Sahibi: Dr. Derya Şahhüseyinoğlu (Araştırmacı Çocuk Merkezi Eğitim ve Danışmanlık Ltd. Şti.• Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Gözde Polatkal• Yazı Grubu: Dr. Derya Şahhüseyinoğlu, Funda Guzey Gursoy, Ayşe Dinçer Aktaş, Melike Öztaş, Gözde Polatkal• Grafik Tasarım –Uygulama : Işık Evirgen, Özge Atalay Çalık• Çizerler: Anıl Tortop, Beccy Blake, Clare Elsom, Rohan Chakravarty• Kapak: Anıl Tortop• Fotoğraflar: Shutterstock.com, nasa.gov, alamy.com• Düzelti: Nazlı Berivan Ak• Katkıda Bulunanlar: Haluk Yüce, Marina Yüce7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Ocak-Şubat 2017, 16. Sayı (52 Sayfa)	<p style="text-align: center;">ARAŞTIRMACI ÇOCUK 2</p> <ol style="list-style-type: none">1. Derginin Adı: Araştırmacı Çocuk2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı:3. Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2013 Haziran4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: 2 Aylık5. Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.arastirmacicocukmerkezi.org6. Dergiyi Yayına Hazırlayanlar:<ul style="list-style-type: none">• Yayın Sahibi: Dr. Derya Şahhüseyinoğlu (Araştırmacı Çocuk Merkezi Eğitim ve Danışmanlık Ltd. Şti.• Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Gözde Polatkal• Yazı Grubu: Dr. Derya Şahhüseyinoğlu, Funda Guzey Gursoy, Ayşe Dinçer Aktaş, Melike Öztaş, Gözde Polatkal• Grafik Tasarım –Uygulama : Işık Evirgen, Özge Atalay Çalık• Çizerler: Anıl Tortop, Beccy Blake, Clare Elsom, Rohan Chakravarty, Hatiye Garip, Özge Atalay Çalık• Kapak: Anıl Tortop• Fotoğraflar: Shutterstock.com• Düzelti: Nazlı Berivan Ak• Katkıda Bulunanlar: Mert Oskeroğlu7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Temmuz-Ağustos 2017, 19. Sayı (52 Sayfa)
<p style="text-align: center;">ARAŞTIRMACI ÇOCUK 3</p> <ol style="list-style-type: none">1. Derginin Adı: Araştırmacı Çocuk2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı:3. Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2013 Haziran4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: 2 Aylık5. Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.arastirmacicocukmerkezi.org6. Dergiyi Yayına Hazırlayanlar:<ul style="list-style-type: none">• Yayın Sahibi: Dr. Derya Şahhüseyinoğlu (Araştırmacı Çocuk Merkezi Eğitim ve Danışmanlık Ltd. Şti.• Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Gözde Polatkal• Yazı Grubu: Dr. Derya Şahhüseyinoğlu, Funda Guzey Gursoy, Ayşe Dinçer Aktaş, Melike Öztaş, Gözde Polatkal• Grafik Tasarım –Uygulama : Mert Oskeroğlu, Özge Atalay Çalık• Çizerler: Anıl Tortop, Beccy Blake, Benedetta Capriotti, James Cottell, Rohan Chakravarty, Teemu Juhani	<p style="text-align: center;">ARAŞTIRMACI ÇOCUK 4</p> <ol style="list-style-type: none">1. Derginin Adı: Araştırmacı Çocuk2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı:3. Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2013 Haziran4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: 2 Aylık5. Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.arastirmacicocukmerkezi.org6. Dergiyi Yayına Hazırlayanlar:<ul style="list-style-type: none">• Yayın Sahibi: Dr. Derya Şahhüseyinoğlu (Araştırmacı Çocuk Merkezi Eğitim ve Danışmanlık Ltd. Şti.• Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Selen Güven• İçerik ve Yazı Grubu: Dr. Derya Şahhüseyinoğlu, Elif Sevlı Özer, Nazmie Midilli, Refika Doğan, Kübra Uslu• Dil ve Anlatım: Ayşenur Erkmen• Grafik Tasarım –Uygulama : Işık Evirgen

<ul style="list-style-type: none"> • Kapak: Anıl Tortop • Fotoğraflar: shutterstock.com • Düzelti: Nazlı Berivan Ak <p>7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Ocak-Şubat 2018, 22. Sayı (52 Sayfa)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Çizerler: Anıl Tortop, Beccy Blake, Daniel Duncan, El Primo Ramon, Rohan Chakravarty, Sadi Tekin • Kapak: Anıl Tortop • Fotoğraflar: shutterstock.com • Düzelti: Nazlı Berivan Ak <p>7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Ağustos-Eylül 2018, 25. Sayı (52 sayfa)</p>
--	---

<p style="text-align: center;">BİLGE ÇOCUK 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Derginin Adı: Bilge Çocuk 2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: 3. Derginin Yayına Başlama Tarihi: Eylül 2016 4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık 5. Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.bilgecocuk.com 6. Dergiyi yayına hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> • İmtiyaz sahibi: Mustafa Albayrak(Diyolog dergi yayımcılığı anonim şirketi) • Genel Yayın Yönetmeni: Osman Turhan • Editör: Mustafa Baltacı, Tuba Devam • Sanat Yönetmeni: İbrahim Tunahan • Sorumlu yazı işleri müdürü: Burhan İstenci • Grafik Tasarım: Baki Ahmet Kocakaya, • Tashih: Merve Mutlu • Yapım: Çizgi ofisi Ajans • Derginin Yazarları: Arif Aydın (Hazırlayan), Nusret Katı, Mustafa Baltacı, Ahmet Kadioğlu, Ahmet Güneş (Hazırlayan), Esmâ Genç (Hazırlayan), Tuba Devam, Ekrem Kale, Emre Bilgiç (Çizgi Hikaye), Selami Tekiroğlu (Zeka Soruları), Musab Tahir Usca, Eren Gilik (Bulmaca Hazırlayan), Mustafa Fikri Çağlayan (Etkinlik Sayfası Hazırlayan), Ayşe Şahin (Hazırlayan), Büşra Öztürk (Hazırlayan), Bestami Yazgan, Mevlana İdris, Semih Can, Dağıstan Çetinkaya (Çizgi Hikaye), Ali Yıldız (Hazırlayan), Mihrimah Güzelbilen (Hazırlayan), Mustafa Ruhi Şirin • Dergiyi Resimleyenler: Emin Yıkılmaz, İbrahim Oğuz, Esmâ Genç, Osman Turhan, Özlem Özden, Bilal Özcan, Yavuz Girgin, Murat Tanhu, Mehmet Emin, Hasan Hüseyin Kocakaya, • “Sevgi İçigen”, “Bedirhan Yavuz”, “Gül Bilgin”, “Mert Demirkan”, “Emine Arslan”, “Ferit Avcı”, “Esra Bakır”, “Özlem İsiyel”, isimleri yazar- 	<p style="text-align: center;">BİLGE ÇOCUK 2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Derginin Adı: Bilge Çocuk 2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: 3. Derginin Yayına Başlama Tarihi: Eylül 2016 4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık 5. Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.bilgecocuk.com 6. Dergiyi Yayına Hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> • İmtiyaz sahibi: Mustafa Albayrak (Diyolog Dergi Yayıncılığı A.Ş.) • Genel Yayın Yönetmeni: Osman Turhan • Editör: Mustafa Baltacı, Tuba Devam • Çizgi Editörü: Esmâ Genç • Sanat Yönetmeni: İbrahim Tunahan • Sorumlu yazı işleri müdürü: Burhan İstenci • Grafik Tasarım: Alper Zeki, • Pedagojik Danışman: Çocuk Gelişimi Uzmanı Nilgün GÜLER • Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Burhan İSTENCİ • Tashih: Merve Mutlu • Yapım: Çizgi ofisi Ajans • Derginin Yazarları: Arif Aydın (Hazırlayan), Nusret Katı, Özkan Öze, Mustafa Baltacı, Ahmet Kadioğlu, Ahmet Güneş (Hazırlayan), Esmâ Genç (Hazırlayan), Ahmet Katı, Tuba Devam (Hazırlayan, yazar), Mihrimah Yıldız (Hazırlayan), Emre Bilgiç (Çizgi Hikaye), Melih Tuğtağ, Selami Tekiroğlu (Hazırlayan), Mustafa Fikri Çağlayan (Hazırlayan), Büşra Öztürk (Hazırlayan), Bestami Yazgan, Mevlana İdris, Dağıstan Çetinkaya (Çizgi Hikaye), Mustafa Ruhi Şirin, Kemal Gür, Melek Yavuz, İsmail Avcı, Sezgin Doruk (Hazırlayan) • Dergiyi Resimleyenler: Baki Ahmet Kocakaya (grafik), Volkan Akmeşe, Alper Zeki (grafik), Emine Arslan, Aynur Özbay, Ercan Polat, Osman Turhan, Yavuz Selim Baş, Bilal Özcan,
---	--

<p>çizer listesinde olmasına rağmen herhangi bir sayfada bu isimlere rastlanılmamıştır.</p> <p>7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Şubat 2017- 6. Sayı(80 sayfa)</p>	<p>Yavuz Girgin, Dağıstan Çetinkaya, Erkan Bastem</p> <ul style="list-style-type: none"> • “Ramazan Türkmen”, “Ogan Kandemiroğlu”, “Bedirhan Yavuz”, “Gül Bilgin”, “Mert Demirkan”, “Esra Bakır”, “Özlem Özden”, “M. Tahir Usca” isimleri derginin yazar çizer listesinde olmasına rağmen herhangi bir sayfada bu isimlere rastlanılmamıştır. <p>7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Temmuz 2017- 11. Sayı(80 sayfa)</p>
<p style="text-align: center;">BİLGE ÇOCUK 3</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Derginin Adı: Bilge Çocuk 2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: 3. Derginin Yayına Başlama Tarihi: Eylül 2016 4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık 5. Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.bilgecocuk.com 6. Dergiyi yayına hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> • İmtiyaz sahibi: Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş. • Genel Yayın Yönetmeni: Osman Turhan • Editör: Mustafa Baltacı, Mehmet Demirhan • Çizgi Editörü: Esmâ Genç • Sanat Yönetmeni: İbrahim Tunahan • Grafik Tasarım: Alper Zeki • Yayın Danışmanı: Özkan Öze • Sorumlu yazı işleri müdürü: Burhan İstenci • Tashih: Merve Mutlu • Yapım: Çizgiöfisi Ajans • Derginin Yazarları: Metin Karakuzu (hazırlayan), Merve Uygun, Mustafa Fikri Çağlayan (hazırlayan), Mustafa Baltacı (yazar ve hazırlayan), Esmâ Genç (hazırlayan), Özkan Öze, Halenur Çalışkan Gürbüz, Tuba Devam (hazırlayan), Mustafa Ruhi Şirin, Hatice Kübra Tongar, Emre Bilgiç (Çizgi Hikaye), Mihrimah Yıldız (hazırlayan), Dağıstan Çetinkaya (Çizgi Hikaye), Mevlana İdris, Kemal Gür, Fatih Dikmen, Ali Kara (hazırlayan), Sevde Sevan Usak, Emine Aydın, Büşra Öztürk (hazırlayan), Selami Tekiroğlu (hazırlayan), Sezgin Doruk (hazırlayan) • Dergiyi Resimleyenler: Yusuf Pehlivan, Yusuf Çalışkan, Emine Arslan, Murat Tanhu, Yusuf Çalışkan, Serap Deliorman, Özlem Özden, Korkut Ata, Bilal Özcan, Erişcan Türk, Ogan Kandemiroğlu, Esra Ogunday Bakır, Volkan Akmeşe • “Bestami Yazgan”, “Osman Turhan”, “Melih Tuğtağ”, “Ramazan Türkmen”, “Arif Aydın”, Yavuz Girgin” isimleri 	<p style="text-align: center;">BİLGE ÇOCUK 4</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Derginin Adı: Bilge Çocuk 2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: 3. Yayına Başlama Tarihi: Eylül 2016 4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık 5. Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.bilgecocuk.com 6. Dergiyi yayına hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> • İmtiyaz sahibi: Mustafa Albayrak (Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.) • Genel Yayın Yönetmeni: Osman Turhan • Editör: Mustafa Baltacı, Mehmet Demirhan • Çizgi Editörü: Esmâ Genç • Sanat Yönetmeni: İbrahim Tunahan • Grafik Tasarım: Alper Zeki • Yayın Danışmanı: Özkan Öze • Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Burhan İstenci • Dergi Eki Danışmanı: Nazmi Atlas • Tashih: Müslüm Kaplan • Yapım: Çizgiöfisi Ajans • Derginin Yazarları: Metin Karakuzu, Mehmet Demirhan, Tarık Uslu, Rabia Yörük (hazırlayan), Mevlana İdris, Tuğba Coşkuner, Hatice Özdemir Tülün, Hatice Kübra Tongar, Kemal Gür, Merve Yıldızözü (hazırlayan), Nesibe Özdebak (hazırlayan), Merve Uygun, Halenur Çalışkan Gürbüz, Gülsüm Sezgin, Emre Bilgiç (Çizgi Hikaye), Melih Tuğtağ, Mihrimah Yıldız (hazırlayan), Tibet Çınar, Selami Tekiroğlu (hazırlayan), Zehra Şeyma Özcan • Dergiyi Resimleyenler: Yusuf Pehlivan, Bilal Özcan, Murat Tanhu, Esra Ogunday Bakır, Yavuz Girgin, Özlem İsiyel • “Mustafa Ruhi Şirin”, “Bestami Yazgan”, “Osman Turhan”, “Özkan Öze,” “Soner Saruhan”, “Mustafa Fikri Çağlayan”, “Esmâ Genç” yazar-çizer

yazar-çizer listesinde olmasına rağmen herhangi bir sayfada bu isimlere rastlanılmamıştır.	listesinde olmasına rağmen herhangi bir sayfada bu isimlere rastlanılmamıştır.
7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Mart 2018- 19. Sayı (88 sayfa)	7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Kasım 2018- 27. Sayı (72 sayfa)

<p style="text-align: center;">BİLİM ÇOCUK 1</p> <ol style="list-style-type: none"> Derginin Adı: Bilim Çocuk Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: TÜBİTAK Derginin Yayına Başlama Tarihi: Ocak 1998 Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.bilimcocuk.tubitak.gov.tr Dergiyi yayına hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> Sahibi: TÜBİTAK Adına Başkan Prof. Dr. Ahmet Arif Ergin Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Duran Akca Yayın Yönetmeni: Alp Akoğlu Editör: Kübra Kara Yayın Danışma Kurulu: Prof. Dr. Cemil Alkan, Prof. Dr. Erol Arcaklıoğlu, Doç. Dr. Selda Özdemir, Prof. Dr. Elif Nursel Özmert, Prof. Dr. Ahmet Zeki Şengil, Prof. Dr. Şemsettin Türköz Yazarlar: Tuğçe Durgut, Seçil Güvenç Heper, Yasemin Şahin Redaksiyon: Özlem Özbal Grafik Tasarım: Ayşegül Doğan Bircan Çizerler: Rabia Alabay, Pınar Büyükgöral Mali Yönetmen: Kemal Tan İdari Hizmetler: Mehmet Akif Şenyıl Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Ocak 2017- 229. Sayı (64 sayfa) 	<p style="text-align: center;">BİLİM ÇOCUK 2</p> <ol style="list-style-type: none"> Derginin Adı: Bilim Çocuk Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: TÜBİTAK Derginin Yayına Başlama Tarihi: Ocak 1998 Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.bilimcocuk.tubitak.gov.tr Dergiyi yayına hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> Sahibi: TÜBİTAK Adına Başkan Prof. Dr. Ahmet Arif Ergin Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Duran Akca Yayın Yönetmeni: Alp Akoğlu Editör: Kübra Kara Yayın Danışma Kurulu: Prof. Dr. Cemil Alkan, Prof. Dr. Erol Arcaklıoğlu, Doç. Dr. Selda Özdemir, Prof. Dr. Elif Nursel Özmert, Prof. Dr. Ahmet Zeki Şengil, Prof. Dr. Şemsettin Türköz Yazarlar: Tuğçe Durgut, Gülnur Geçmiş, Seçil Güvenç Heper, Yasemin Şahin Redaksiyon: Özlem Özbal Grafik Tasarım: Ayşegül Doğan Bircan Çizerler: Pınar Büyükgöral Mali Yönetmen: Kemal Tan İdari Hizmetler: Mehmet Akif Şenyıl Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Haziran 2017- 234. Sayı (64 sayfa)
---	---

<p style="text-align: center;">BİLİM ÇOCUK 3</p> <ol style="list-style-type: none"> Derginin Adı: Bilim Çocuk Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: TÜBİTAK Derginin Yayına Başlama Tarihi: Ocak 1998 Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.bilimcocuk.tubitak.gov.tr Dergiyi yayına hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> Sahibi: TÜBİTAK Adına Başkan Prof. Dr. Hasan Mandal Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Dr. Rukiye Dilli Yayın Yönetmeni: Alp Akoğlu Editör: Kübra Kara 	<p style="text-align: center;">BİLİM ÇOCUK 4</p> <ol style="list-style-type: none"> Derginin Adı: Bilim Çocuk Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: TÜBİTAK Derginin Yayına Başlama Tarihi: Ocak 1998 Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.bilimcocuk.tubitak.gov.tr Dergiyi yayına hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> Sahibi: TÜBİTAK Adına Başkan Prof. Dr. Hasan Mandal Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Dr. Rukiye Dilli Yayın Yönetmeni: Alp Akoğlu Editör: Kübra Kara
--	--

<ul style="list-style-type: none"> • Yayın Danışma Kurulu: Doç. Dr. İlker Murat Ar, Dr. Öğr. Üyesi Naz Börekçi, Bekir Çengelci, Dr. Aygül Koyuncu, Doç. Dr. Azime Şebnem Soysal, Prof. Dr. Sedat Yazıcı, Dr. Öğr. Üyesi Yasemin Özdem Yılmaz • Yazarlar: Tuğçe Durgut, Gülnur Geçmiş • Redaksiyon: Özlem Özbal • Grafik Tasarım: Ayşegül Doğan Bircan • Çizer: Pınar Büyükgüral • Mali Yönetmen: Kemal Tan • İdari Hizmetler: Mehmet Akif Şenyıl <p>7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Mayıs 2018- 245. Sayı (64 sayfa)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yayın Danışma Kurulu: Dr. Öğr. Üyesi Naz Börekçi, Bekir Çengelci, Dr. Aygül Koyuncu, Doç. Dr. Azime Şebnem Soysal, Prof. Dr. Sedat Yazıcı, Dr. Öğr. Üyesi Yasemin Özdem Yılmaz • Yazarlar: Tuğçe İnroga, Gülnur Geçmiş, Dr. Şahin İdin, Mehmet Koçak • Redaksiyon: Özlem Özbal • Grafik Tasarım: Elnârâ Ahmetzâde • Video-Animasyon-Web: Selim Özden • Çizer: Pınar Büyükgüral • Mali Yönetmen: Adem Polat • İdari Hizmetler: Mehmet Akif Şenyıl <p>7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Kasım 2018- 251. Sayı (64 sayfa)</p>
---	---

<p style="text-align: center;">MİNİKA GO 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Derginin Adı: Minika Go 2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: Turkuvaz Medya Grubu, Minika Go Televizyon Kanalı 3. Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2017 Ocak 4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık 5. Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.minikagodergi.com.tr 6. Dergiyi Yayına Hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> • Sahibi: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık Anonim Şirketi • Tüzel Kişi Temsilcisi ve Genel Müdür Vekili: Tuncel Sunar • Genel Yayın Yönetmeni: H. Salih Zengin • Yayın Direktörü: Aslıhan Sarp İşman • Yayın Danışmanı: Erol Erdoğan, Elçin Koyuncu • Yayın Kurulu: Zeynep Kuş (8 yaş), Lal Ertün (12 yaş), Ertuğrul Altay (9 yaş), Hatice Melek Çilek (11 yaş) • Görsel Yönetmen: Ersin Şahin • Tasarım ve Uygulama: Lokomotif C.A. • Sorumlu Yazı İşleri Müdürü ve İnternet Yayın Sorumlusu: Şefik Çalık • Genel Müdür Yardımcısı: Yonca Ertürk Özeren 7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Mayıs 2017, 5. Sayı (64 sayfa) 	<p style="text-align: center;">MİNİKA GO 2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Derginin Adı: Minika Go 2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: Turkuvaz Medya Grubu, Minika Go Televizyon Kanalı 3. Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2017 Ocak 4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık 5. Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.minikagodergi.com.tr 6. Dergiyi Yayına Hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> • Sahibi: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık Anonim Şirketi • Tüzel Kişi Temsilcisi ve Genel Müdür Vekili: Tuncel Sunar • Genel Yayın Yönetmeni: H. Salih Zengin • Yayın Direktörü: Aslıhan Sarp İşman • Yayın Danışmanı: Erol Erdoğan, Elçin Koyuncu • Yayın Kurulu: Zeynep Kuş (8 yaş), Lal Ertün (12 yaş), Ertuğrul Altay (9 yaş), Hatice Melek Çilek (11 yaş) • Görsel Yönetmen: Selahattin Özdoğan • Sorumlu Yazı İşleri Müdürü ve İnternet Yayın Sorumlusu: Şefik Çalık • Genel Müdür Yardımcısı: Yonca Ertürk Özeren 7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Aralık 2017, 12. Sayı (64 sayfa)
<p style="text-align: center;">MİNİKA GO 3</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Derginin Adı: Minika Go 2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: Turkuvaz 	<p style="text-align: center;">MİNİKA GO 4</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Derginin Adı: Minika Go 2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: Turkuvaz Medya Grubu, Minika Go Televizyon Kanalı

<p>Medya Grubu, Minika Go Televizyon Kanalı</p> <p>3. Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2017 Ocak</p> <p>4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık</p> <p>5. Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.minikagodergi.com.tr</p> <p>6. Dergiyi Yayına Hazırlayanlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sahibi: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık Anonim Şirketi • Tüzel Kişi Temsilcisi ve Genel Müdür: Yasemin Gebeş • Genel Yayın Yönetmeni: H. Salih Zengin • Yayın Direktörü: Aslıhan Sarp İşman • Yayın Danışmanı: Erol Erdoğan, Elçin Koyuncu • Yayın Kurulu: Zeynep Kuş (8 yaş), Lal Ertün (12 yaş), Ertuğrul Altay (9 yaş), Hatice Melek Çilek (11 yaş) • Editör: Sare Tanrıverdi • Görsel Yönetmen: Selahattin Özdoğan • Sorumlu Yazı İşleri Müdürü ve İnternet Yayın Sorumlusu: Şefik Çalık • Genel Müdür Yardımcısı: Yonca Ertürk Özeren <p>7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Temmuz 2018, 19. Sayı (76 sayfa)</p>	<p>3. Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2017 Ocak</p> <p>4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık</p> <p>5. Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.minikagodergi.com.tr</p> <p>6. Dergiyi Yayına Hazırlayanlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sahibi: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık Anonim Şirketi • Tüzel Kişi Temsilcisi ve Genel Müdür: Yasemin Gebeş • Genel Yayın Yönetmeni: H. Salih Zengin • Yayın Direktörü: Aslıhan Sarp İşman • Yayın Danışmanı: Erol Erdoğan, Elçin Koyuncu • Yayın Kurulu: Zeynep Kuş (8 yaş), Lal Ertün (12 yaş), Ertuğrul Altay (9 yaş), Hatice Melek Çilek (11 yaş) • Editör: Sare Tanrıverdi • Görsel Yönetmen: Selahattin Özdoğan • Sorumlu Yazı İşleri Müdürü ve İnternet Yayın Sorumlusu: Şefik Çalık • Genel Müdür Yardımcısı: Yonca Ertürk Özeren <p>7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Aralık 2018, 24. Sayı (50 sayfa)</p>
---	---

<p>NATIONAL GEOGRAPHIC KİDS TÜRKİYE 1</p> <p>1. Derginin Adı: National Geographic Kids Türkiye</p> <p>2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: National Geographic</p> <p>3. Derginin Yayına Başlama Tarihi: ABD’de 1975 yılından beri yayımlanan dergi 2004 yılının Ekim ayından beri ülkemizde de yayımlanmaya başlamıştır.</p> <p>4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık</p> <p>5. Derginin Varsa İnternet Sitesi:</p> <p>6. Dergiyi Yayına Hazırlayanlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • İmtiyaz Sahibi ve Yönetim Kurulu Başkanı: Doğuş Yayın Grubu A.Ş.yi temsilen Erman Yerdelen • Dergiler Grup Başkanı: Seda Domaniç • Yayın Yönetmeni: Şebnem Denктаş • Editör: Ebru Tepeler • Görsel Yönetmen: Nurhan Polat Önier • Katkıda Bulunanlar: Dr. Ufuk Akın, Direnç Azaz, Prof. Sancar Barış, Kerem Ali Boyla, Prof. Ali Demirsoy, Prof. Ali Cemal Gücü, Prof. Ahmet Karataş, Ünsal Karhan, Prof. Ahmet Ökten, Prof. 	<p>NATIONAL GEOGRAPHIC KİDS TÜRKİYE 2</p> <p>1. Derginin Adı: National Geographic Kids Türkiye</p> <p>2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: National Geographic</p> <p>3. Derginin Yayına Başlama Tarihi: ABD’de 1975 yılından beri yayımlanan dergi 2004 yılının Ekim ayından beri ülkemizde de yayımlanmaya başlamıştır.</p> <p>4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık</p> <p>5. Derginin Varsa İnternet Sitesi:</p> <p>6. Dergiyi Yayına Hazırlayanlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • İmtiyaz Sahibi: Group Medya ve Bilgi Teknolojileri A.Ş.yi temsilen Nevzat Çalışkan • Yayıncı: Bilge Daruga Çalışkan • Genel Yayın Yönetmeni: Pınar Denizer Ergüden • Kreatif Direktör: Halil Özbayrak • Görsel Yönetmen: Ersin Akparmacı • Editör: Batuhan Sarıcan • Katkıda Bulunanlar: Prof. Ali Demirsoy, Prof. Ali Cemal Gücü, Prof.
--	---

<p>Neriman Özhatay, Prof. Alper Yılmaz, Ahu Erkıvanç Yıldız</p> <ul style="list-style-type: none"> Fotoğraf Editörü: Dinçer Dinç <p>7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Mart 2017 (50 sayfa)</p>	<p>Ahmet Karataş, Prof. Ahmet Ökten, Ahu Erkıvanç Yıldız</p> <p>7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Temmuz 2017 (49 sayfa)</p>
<p>NATIONAL GEOGRAPHIC KİDS TÜRKİYE 3</p> <ol style="list-style-type: none"> Derginin Adı: National Geographic Kids Türkiye Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: National Geographic Derginin Yayına Başlama Tarihi: ABD’de 1975 yılından beri yayımlanan dergi 2004 yılının Ekim ayından beri ülkemizde de yayımlanmaya başlamıştır. Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık Derginin Varsa İnternet Sitesi: Dergiyi Yayına Hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> İmtiyaz Sahibi: Group Medya ve Bilgi Teknolojileri A.Ş.yi temsilen Nevzat Çalışkan Yayıncı: Bilge Daruga Çalışkan Genel Yayın Yönetmeni: Pınar Denizler Ergüden Kreatif Direktör: Halil Özbayrak Görsel Yönetmen: Ersin Akparmak Editör: Oğuzhan Aydın Katkıda Bulunanlar: Kerem Ali Boyla, Prof. Ali Cemal Gücü, Prof. Ahmet Karataş, Prof. Ahmet Ökten, Uzman Klinik Psikolog Cemre Sosyal, Ahu Erkıvanç Yıldız Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Ocak 2018 (49 sayfa) 	<p>NATIONAL GEOGRAPHIC KİDS TÜRKİYE 4</p> <ol style="list-style-type: none"> Derginin Adı: National Geographic Kids Türkiye Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: National Geographic Derginin Yayına Başlama Tarihi: ABD’de 1975 yılından beri yayımlanan dergi 2004 yılının Ekim ayından beri ülkemizde de yayımlanmaya başlamıştır. Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık Derginin Varsa İnternet Sitesi: Dergiyi Yayına Hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> İmtiyaz Sahibi: Group Medya ve Bilgi Teknolojileri A.Ş.yi temsilen Nevzat Çalışkan Yayıncı: Bilge Daruga Çalışkan Genel Yayın Yönetmeni: Pınar Denizler Ergüden Kreatif Direktör: Halil Özbayrak Görsel Yönetmen: Selin Kalkan Editör: Oğuzhan Aydın Katkıda Bulunanlar: Kerem Ali Boyla, Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu, Dr. Evrim Kalkan, Prof. Dr. Ahmet Karataş, Dr. S. Ünsal Karhan, Prof. Dr. Adnan Ökten, Uzman Klinik Psikolog Cemre Sosyal, Ahu Erkıvanç Yıldız Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Aralık 2018 (48 sayfa)

<p>SÜPER PENGUEN 1</p> <ol style="list-style-type: none"> Derginin Adı: Süper Penguen Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2014 Kasım Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.superpenguen.com Dergiyi Yayına Hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> İmtiyaz Sahibi: Erdil Yaşaroğlu Sorumlu Müdür: Selçuk Erdem Genel Müdür: Gülsüm Akşit Yazı İşleri Müdürü: Faruk Kaya Editörler: Elif Ekinci, Faruk Kaya Görsel Yönetmen: Serdar Karataş 	<p>SÜPER PENGUEN 2</p> <ol style="list-style-type: none"> Derginin Adı: Süper Penguen Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2014 Kasım Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.superpenguen.com Dergiyi Yayına Hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu Müdür: Erdil Yaşaroğlu Editörler: Elif Ekinci, Faruk Kaya Görsel Yönetmen: Serdar Karataş Çizerler ve Yazarlar: Büşra Hikmet Utku, Cihan Topçu, Doruktan Turan, Erdil Yaşaroğlu, Feyzi Özşahin, Mam
--	--

<ul style="list-style-type: none"> Hazırlayanlar: Barış Atar, Büşra Hikmet Utku, Cem Dinlenmiş, Cihan Topçu, Doruktan Turan, Erdil Yaşaroğlu, Feyzi Özşahin, İlker Altungök, Mam Cici, Selçuk Erdem, Serdar Karataş, Serkan Altuniğne Renklendirme: Emir Sağlam, Serdar Karataş Danışman: Uzman Klinik Psikolog Deniz Bolsoy Erdem <p>7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Ocak 2017- 27. Sayı (48 sayfa)</p>	<p>Cici, Mirgün Cabas, Selçuk Erdem, Serkan Altuniğne</p> <p>7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Ekim 2017- 35. Sayı (48 sayfa)</p>
<p style="text-align: center;">SÜPER PENGUEN 3</p> <ol style="list-style-type: none"> Derginin Adı: Süper Penguen Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2014 Kasım Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.superpenguen.com Dergiyi Yayına Hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu Müdür: Erdil Yaşaroğlu Editörler: Elif Ekinci, Faruk Kaya Görsel Yönetmen: Serdar Karataş Çizerler ve Yazarlar: Cem Dinlenmiş, Doruktan Turan, Erdil Yaşaroğlu, Feyzi Özşahin, Mam Cici, Selçuk Erdem, Serkan Altuniğne Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Haziran 2018- 43. Sayı (48 sayfa) 	<p style="text-align: center;">SÜPER PENGUEN 4</p> <ol style="list-style-type: none"> Derginin Adı: Süper Penguen Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2014 Kasım Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.superpenguen.com Dergiyi Yayına Hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu Müdür: Erdil Yaşaroğlu Editörler: Elif Ekinci, Faruk Kaya Görsel Yönetmen: Serdar Karataş Çizerler ve Yazarlar: Barış Sönmez, Cihan Topçu, Cem Dinlenmiş, Doruktan Turan, Erdil Yaşaroğlu, Feyzi Özşahin, Mam Cici, Selçuk Erdem, Serkan Altuniğne Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Aralık 2018- 49. Sayı (48 sayfa)

<p style="text-align: center;">TRT ÇOCUK DERGİSİ 1</p> <ol style="list-style-type: none"> Derginin Adı: TRT Çocuk Dergisi Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2010 Eylül Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.trtcocukdergisi.com Dergiyi Yayına Hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> Yayın Sahibi: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Adına Şenol Göka Yazı İşleri Müdürü: Bekir Yıldızcı, İsmihan Yılmaz, Nihat Kaşıkçı TRT Çocuk Dergisi İmtiyaz Sahibi: Siyahmartı Advertising Animation Studios Genel Müdür: Hatice Özdemir Tülün Editör: Gökçe Özder 	<p style="text-align: center;">TRT ÇOCUK DERGİSİ 2</p> <ol style="list-style-type: none"> Derginin Adı: TRT Çocuk Dergisi Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2010 Eylül Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.trtcocukdergisi.com Dergiyi Yayına Hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> Yayın Sahibi: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Adına İbrahim Eren Yazı İşleri Müdürü: Bekir Yıldızcı, İsmihan Yılmaz, Nihat Kaşıkçı TRT Çocuk Dergisi İmtiyaz Sahibi: Siyahmartı Advertising Animation Studios Genel Müdür: Hatice Özdemir Tülün Editör: Gökçe Özder
---	---

<ul style="list-style-type: none"> • Sanat Yönetmeni: Reyhan Cerit Bala • Grafik Tasarım: Yunus Emre Şimşek <p>7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Mart 2017- 78. Sayı (64 sayfa)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sanat Yönetmeni: Reyhan Cerit Bala • Grafik Tasarım: Yunus Emre Şimşek. Serhat Batur Karadeniz <p>7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Ağustos 2017- 83. Sayı (64 sayfa)</p>
<p style="text-align: center;">TRT ÇOCUK DERGİSİ 3</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Derginin Adı: TRT Çocuk Dergisi 2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu 3. Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2010 Eylül 4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık 5. Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.trtcocukdergisi.com 6. Dergiyi Yayına Hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> • Yayın Sahibi: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu adına İbrahim Eren • Yazı İşleri Müdürü: Bekir Yıldızcı, İsmihan Yılmaz, Nihat Kaşıkçı • TRT Çocuk Dergisi İmtiyaz Sahibi: Siyahmartı Advertising Animation Studios • Genel Müdür: Hatice Özdemir Tülün • Editör: Gökçe Özder • Sanat Yönetmeni: Reyhan Cerit Bala • Grafik Tasarım: Serhat Batur Karadeniz 7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Haziran 2018- 93. Sayı (64 sayfa) 	<p style="text-align: center;">TRT ÇOCUK DERGİSİ 4</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Derginin Adı: TRT Çocuk Dergisi 2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu 3. Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2010 Eylül 4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: Aylık 5. Derginin Varsa İnternet Sitesi: www.trtcocukdergisi.com 6. Dergiyi Yayına Hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> • Yayın Sahibi: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu adına İbrahim Eren • Yazı İşleri Müdürü: Bekir Yıldızcı, İsmihan Yılmaz, Nihat Kaşıkçı • TRT Çocuk Dergisi İmtiyaz Sahibi: Siyahmartı Advertising Animation Studios • Genel Müdür: Hatice Özdemir Tülün • Editör: Gökçe Özder • Sanat Yönetmeni: Reyhan Cerit Bala • Grafik Tasarım: Yunus Emre Şimşek 7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Aralık 2018- 99. Sayı (48 sayfa)

<p style="text-align: center;">UÇURTMA ÇOCUK DERGİSİ 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Derginin Adı: Uçurtma Çocuk Dergisi 2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: Halkevleri Derneği 3. Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2016 Nisan 4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: 2016 yılının Nisan ayında yayın hayatına başlamış aylık bir dergidir. 2017 yılının Ekim ayından beri ise iki aylık bir dergi olarak yayımlanmaktadır. 5. Derginin Varsa İnternet Sitesi: https://ucurtmadergi.com/ 6. Dergiyi Yayına Hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> • Yayına Hazırlayan: Hüseyin Ünal, Zeynep Cansu Elifoğlu • Yayın Kurulu: Özge Yüksel, Tuğba Canbulut, Esra Arslan, Serdar Türkmen, Bihter Gülgeç Saka, Ilgın Soyacan, Fatma Tulum, Tuğçe Özçelik, Mehmet Selim Sağdıç, Mehmet Tok, Şennaz Uzun, Burcu Ovacık, Betül 	<p style="text-align: center;">UÇURTMA ÇOCUK DERGİSİ 2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Derginin Adı: Uçurtma Çocuk Dergisi 2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: Halkevleri Derneği 3. Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2016 Nisan 4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: 2016 yılının Nisan ayında yayın hayatına başlamış aylık bir dergidir. 2017 yılının Ekim ayından beri ise iki aylık bir dergi olarak yayımlanmaktadır. 5. Derginin Varsa İnternet Sitesi: https://ucurtmadergi.com/ 6. Dergiyi Yayına Hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> • Yayın Kurulu: Özge Yüksel, Tuğba Canbulut, Serdar Türkmen, Bihter Gülgeç Saka, Ilgın Soyacan, Fatma Tulum, Mehmet Selim Sağdıç, Şennaz Uzun, Burcu Ovacık, Betül Öztürk, Sıla Bayındır, Hüseyin Ünal, Zeynep Cansu Elifoğlu, Canan Coşkan, Pınar Arslan, Emek Akman, Enes Ateş, Gamze Yeneş, Ceylan
--	---

<p>Öztürk, Sıla Bayındır, Füsün Karaoğlan, Deniz Türkeş, Didar Aytaş</p> <ul style="list-style-type: none"> • Danışma Kurulu: Doç. Dr. Tülin Şener Kılınç, Prof. Dr. Mine Gencil Bek, Elif Dumanlı, Dr. Elif Köklü, Yrd. Doç. Dr. Eylem Gökçe Türk, Arş. Gör. Ezgi Fındık, Doç. Dr. Süreyya Karacabey, Gündem Çocuk Derneği • Kapak Görseli: Özgür Çimen, Berrin Simavlıoğlu • Tasarım: Hüseyin Ünal <p>7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Mart 2017, 12. Sayı (31 Sayfa)</p>	<p>Ekin Işık, Orçun Eryoldaş, Duygu Şahlar, Başak Kütük, Nazlı Tunalı</p> <ul style="list-style-type: none"> • Danışma Kurulu: Doç. Dr. Tülin Şener Kılınç, Prof. Dr. Mine Gencil Bek, Elif Dumanlı, Dr. Elif Köklü, Yrd. Doç. Dr. Eylem Gökçe Türk, Arş. Gör. Ezgi Fındık, Doç. Dr. Süreyya Karacabey, Gündem Çocuk Derneği • Kapak Görseli: Esin Bayhan • Dosya: Tuğba Can • Tasarım: Hüseyin Ünal, Tuğba Can <p>7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Ekim-Kasım 2017 (51 Sayfa)</p>
<p style="text-align: center;">UÇURTMA ÇOCUK DERGİSİ 3</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Derginin Adı: Uçurtma Çocuk Dergisi 2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: 3. Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2016 Nisan 4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: 2016 yılının Nisan ayında yayın hayatına başlamış aylık bir dergidir. 2017 yılının Ekim ayından beri ise iki aylık bir dergi olarak yayımlanmaktadır. 5. Derginin Varsa İnternet Sitesi: https://ucurtmadergi.com/ 6. Dergiyi Yayına Hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> • Yayın Kurulu: Özge Yüksel, Serdar Türkmen, Ilgın Soycan, Fatma Tulum, Mehmet Selim Sağdıç, Şennaz Uzun, Burcu Ovacık, Sıla Bayındır, Hüseyin Ünal, Zeynep Cansu Elifoğlu, Pınar Arslan, Emek Akman, Enes Ateş, Gamze Yeneş, Ceylan Ekin Işık, Orçun Eryoldaş, Duygu Şahlar, Başak Kütük, Nazlı Tunalı, Tuğba Güneş, Gizem Kars • Danışma Kurulu: Doç. Dr. Tülin Şener Kılınç, Prof. Dr. Mine Gencil Bek, Elif Dumanlı, Dr. Elif Köklü, Yrd. Doç. Dr. Eylem Gökçe Türk, Arş. Gör. Ezgi Fındık, Doç. Dr. Süreyya Karacabey, Gündem Çocuk Derneği • Kapak Görseli: Berrin Simavlıoğlu • Tasarım: Hüseyin Ünal 7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Haziran-Temmuz 2018 (35 Sayfa) 	<p style="text-align: center;">UÇURTMA ÇOCUK DERGİSİ 4</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Derginin Adı: Uçurtma Çocuk Dergisi 2. Derginin Varsa Bağlı Olduğu Kurum, Kuruluş ya da Dernek Adı: 3. Derginin Yayına Başlama Tarihi: 2016 Nisan 4. Derginin Yayınlanma Sıklığı: 2016 yılının Nisan ayında yayın hayatına başlamış aylık bir dergidir. 2017 yılının Ekim ayından beri ise iki aylık bir dergi olarak yayımlanmaktadır. 5. Derginin Varsa İnternet Sitesi: https://ucurtmadergi.com/ 6. Dergiyi Yayına Hazırlayanlar: <ul style="list-style-type: none"> • Yayın Kurulu: Özge Yüksel, Serdar Türkmen, Ilgın Soycan, Fatma Tulum, Mehmet Selim Sağdıç, Şennaz Uzun, Burcu Ovacık, Betül Öztürk, Sıla Bayındır, Hüseyin Ünal, Zeynep Cansu Elifoğlu, Pınar Arslan, Emek Akman, Enes Ateş, Gamze Yeneş, Ceylan Ekin Işık, Orçun Eryoldaş, Duygu Şahlar, Başak Kütük, Nazlı Tunalı, Tuğba Güneş, Gizem Kars • Danışma Kurulu: Doç. Dr. Tülin Şener Kılınç, Prof. Dr. Mine Gencil Bek, Elif Dumanlı, Dr. Elif Köklü, Yrd. Doç. Dr. Eylem Gökçe Türk, Arş. Gör. Ezgi Fındık, Doç. Dr. Süreyya Karacabey, Gündem Çocuk Derneği • Ön ve Arka Kapak: Mehri Sena Yozgat • Tasarım: Hüseyin Ünal 7. Derginin İncelenen Basım Yılı ve Sayısı: Ekim-Kasım 2018 (35 Sayfa)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı: Ayşegül DEMİRDAL
Doğum Yeri ve Tarihi: Ceyhan 1984
Medeni Hali: Evli, 1 çocuk annesi
İletişim Bilgileri: aysegulozkan2012@gmail.com
05343810284

EĞİTİM

1998-2002 Adana Ayşe Atıl Anadolu Öğretmen Lisesi
2003-2007 Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi

İŞ DENEYİMİ

2008-2009 Narköy İlköğretim Okulu – Türkçe Öğretmenliği
2009-2011 Dündarlı 100. Yıl İlköğretim Okulu – Türkçe Öğretmenliği
2011-2012 İbrahim Bitik İlköğretim Okulu – Türkçe Öğretmenliği
2012-2013 Hamdullah Suphi İlkokulu – Türkçe Öğretmenliği
2013 – Sibel İsmet Çatık Ortaokulu – Türkçe Öğretmenliği